

*Academia de Științe
a Moldovei*

*Institutul Național de
Cercetări Economice*

*Ministerul Economiei
al Republicii Moldova*

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 18 (trim. II) 2015

ISSN 1857-3126

Chișinău

Această inițiativă este susținută de către proiectul „Sprijin pentru Republica Moldova în procesul de implementare ZLSAC”, finanțat de către Uniunea Europeană și implementat de către consorțiul condus de „European Profiles” S.A.

 europeanprofiles^{SA}

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Eugenia Lucașenco, Oleg Cara, Olga Timofei, Veronica Vragaleva, Viorica Popa, Victoria Fală, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova, Alina Ceban, Zinovia Toacă, Zaharia Olărescu, Ion Morozniuc

Această ediție a fost pregătită cu suportul acordat de proiectul „Sprijin pentru Republica Moldova în procesul de implementare ZLSAC”, finanțat de către Uniunea Europeană.

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

Publicația „Tendințe în Economia Moldovei” este o ediție trimestrială produsă cu asistența Delegației Comisiei Europene în Republica Moldova. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă punctul de vedere al Uniunii Europene.

© Institutul Național de Cercetări Economice al AȘM

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	11
Rezumatul ediției	14
Capitolul I. PRODUCȚIA	21
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	31
Capitolul III. FINANȚE	44
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	60
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	76
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	82
Capitolul VII. PROGNOZA PENTRU ANUL 2015 (Varianta actualizată)	93
ANEXE STATISTICE	98

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Nicolae Timofti
Președintele Parlamentului	Andrian Candu
Prim-ministru	Chiril Gaburici (până în iunie 2015)/ Valeriu Streleț (începând cu luna august)
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați (Partidul Socialiștilor din Republica Moldova – 25, Partidul Liberal Democrat din Moldova – 21, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova – 20, Partidul Democrat din Moldova – 19, Partidul Liberal – 13, Deputați neafiliați – 3)
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Găgăuzia, Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilită	3555,2 mii locuitori (la începutul anului 2015)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul II, 2015 – 1 USD = 18,1309 MDL, 1 EUR = 20,0521 MDL)

ABREVIERI

ACECL	- Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	- Avantajul Comparativ Relevat
AGCS	- Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	- Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	- Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	- Preferințe Comerciale Autonome
APC	- Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	- Biroul Internațional al Muncii
BMA	- Biroul Migrație și Azil
BNM	- Banca Națională a Moldovei
BPN	- Bugetul Public Național
BNS	- Biroul Național de Statistică
BPA	- Bune practici agricole
BTC	- Bariere Tehnice în Comerț
CBN	- Certificatele Băncii Naționale
CE	- Comisia Europeană
CFA	- Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	- Consumul Final al Populației
CNPF	- Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	- Capital Normativ Total
CPE	- Coeficientul Protecției Efective
CSCI	- Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CT	- Contingent Tarifar
DPI	- Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
EAD	- Echivalent ad-valorem
FMI	- Fondul Monetar Internațional
INCE	- Institutul Național de Cercetări Economice
IHH	- Indicele Herfindahl-Hirschman
IMM	- Întreprinderi Mici și Mijlocii

IPC	- Indicele Prețurilor de Consum
IPP	- Indicele Prețului de Producție
IPPI	- Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	- Investiții Străine Directe
IVF	- Indicele Volumului Fizic
IVU	- Indicele Valorii Unitare
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	- Moldova Agroindbank
MDL	- Leu Moldovenesc
MF	- Ministerul Finanțelor
MSF	- Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	- Națiunea cea mai Favorizată
NEER	- Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	- Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	- Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	- Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	- Organizația Internațională a Migrației
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
OMS	- Organizație de Microfinanțare
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
PIB	- Produsul Intern Brut
RC	- Rata de concentrare
REER	- Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	- Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	- Tendințe în Economia Moldovei
TN	- Transnistria
TVA	- Taxa pe Valoare Adăugată
UE	- Uniunea Europeană
USD	- Dolar SUA
UTA	- Unitate teritorial-administrativă
VAB	- Valoare Adăugată Brută
VMS	- Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 1.1. Evoluția producției industriale pe principalele genuri de activitate în ianuarie-iunie 2015 (%)	23
Tabelul 1.2. Activitatea de transportare a mărfurilor, pe moduri de transport în ianuarie-iunie 2015	27
Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2014 – iulie 2015.....	40
Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat pe valute la data de 30 iunie 2015, % din total datorie de stat.....	49
Tabelul 3.1.2. Evoluția și structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului în prima jumătate a anului 2015.....	50
Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %.....	52
Tabelul 3.2.2. Evoluția veniturilor din dobânzi și, respectiv, a veniturilor din taxe și comisioane în sectorul bancar	53
Tabelul 4.1. Balanța de plăți (prezentare sintetică).....	61
Tabelul 4.2. Evoluția influxului de remiteri în anii 2014-2015	61
Tabelul 4.3. Structura și evoluția exporturilor pe grupe de produse în Trimestrul II, 2014-2015.....	66
Tabelul 4.4. Structura și evoluția importurilor pe grupe de produse în Trimestrul II, 2014-2015.....	69
Tabelul 4.5. Tendințe de dezvoltare a principalilor parteneri economici ai Republicii Moldova.....	73
Tabelul 5.1. Indicii numărului de întreprinderi în a.2006-2014, în % față de anul precedent.....	78
Tabelul 5.2. Indicele numărului mediu de salariați în a.2006-2014, %, în raport cu anul precedent.....	79
Tabelul 5.3. Indicele veniturilor din vânzări în a.2007-2014, %, în raport cu anul precedent.....	80
Tabelul 5.4. Evoluția profitului (+)/ pierderii (-) până la impozitare în a.2007-2014, mil lei	80
Tabelul 5.5. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-martie 2015	81
Tabelul 6.1. Evoluția proceselor demografice pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-iunie 2015	83
Tabelul 6.2. Câștigul salarial mediu nominal brut în ianuarie-iunie 2015 pe activități economice, MDL.....	86
Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în ianuarie-iunie 2015	92
Tabelul 7.1. Evoluția în dinamică a indicatorilor macroeconomici principali în anii 2010-2014 și prognoza actualizată pentru anul 2015	96

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB în ianuarie-iunie 2008-2015 (%).....	21
Figura 1.2. Contribuția componentelor pe categorii de utilizări la formarea și creșterea PIB în ianuarie-iunie 2015 față de perioada respectivă a a. 2014 (%).....	22
Figura 1.3. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2008-2015 (%).....	23
Figura 1.4. Evoluția volumului producției agricole în ianuarie-iunie 2008-2015 (%).....	24
Figura 1.5. Evoluția volumului investițiilor în active materiale pe termen lung în ianuarie-iunie 2008-2015 (%).....	25
Figura 1.6. Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe forme de proprietate în ianuarie-iunie 2014 și 2015 (%).....	26
Figura 1.7. Numărul turiștilor cazați în structurile de cazare turistică colective în ianuarie-iunie 2008-2015 (mii persoane).....	28
Figura 1.8. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2008-2015 (%).....	29
Figura 1.9. Evoluția volumului investițiilor în mijloace fixe în ianuarie-iunie 2008-2015 (%).....	30
Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %.....	31
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere a IPC și inflației de bază, %.....	32
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %.....	33
Figura 2.1.4. Evoluția prețurilor în construcții, % (f.p.s.a.p.).....	34
Figura 2.1.5. Evoluția prețurilor produselor agricole, % (f.p.s.a.p.).....	34
Figura 2.1.6. Evoluția prețurilor la combustibil, % (f.p.s.a.p.).....	35
Figura 2.1.7. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO.....	35
Figura 2.1.8. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %.....	36
Figura 2.1.9. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al PRB comparativ cu USD și EURO.....	37
Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2012-2015.....	38
Figura 2.2.2. Instrumentele politicii monetare, mil. MDL.....	38
Figura 2.2.3. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %.....	39
Figura 2.2.4. Evoluția volumului rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenești și în valute străine la BNM.....	39
Figura 2.2.5. Evoluția activelor oficiale de rezervă, vânzărilor nete de valută ale BNM și cursului de schimb MDL/USD.....	41
Figura 2.2.6. Evoluția agregatelor monetare și a bazei monetare, mil. MDL.....	41
Figura 2.2.7. Structura masei monetare M3.....	42
Figura 2.2.8. Evoluția agregatelor monetare în regiunea din stânga Nistrului, mil. ruble.....	43
Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în S1, 2010-2015, mil. MDL.....	44
Figura 3.1.2. Structura veniturilor curente în BPN în S1, 2010-2015, mil. MDL.....	45
Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor realizate din BPN în S1, 2010-2015, mil. MDL.....	46
Figura 3.1.4. Executarea Bugetului de Stat pentru realizarea proiectelor cu finanțare externă, mil. MDL.....	47

Figura 3.1.5. Deficitul finanțelor publice în prima jumătate a anilor 2010-2015, mil. MDL	47
Figura 3.1.6. Datorie publică în dinamică, 2008-2015	48
Figura 3.1.7. Modificarea datoriei publice interne și externe	48
Figura 3.1.8. Evoluția serviciului datoriei de stat în S1 2009-2015, mil. MDL.....	49
Figura 3.2.1. Ritmul anual de creștere a creditelor în valută străină și în monedă națională, %.....	53
Figura 3.2.2. Structura creditelor noi acordate de bănci în moneda națională pe scadențe, mil. MDL	54
Figura 3.2.3. Ponderea creditelor neperformante în sectorul bancar la data de 30.06.2014 și 30.06.2015, %.....	55
Figura 3.2.4. Structura depozitelor noi atrase de bănci în moneda națională după maturitate, mil. MDL.....	55
Figura 3.2.5. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL și valută străină, %.....	56
Figura 3.2.6. Evoluția calității capitalului bancar.....	57
Figura 3.2.7. Media suficienței capitalului ponderat la risc pe sector bancar, %.....	58
Figura 3.2.8. Indicatori de lichiditate ai sectorului bancar, %.....	58
Figura 3.2.9. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare în regiunea Transnistreană, %	59
Figura 4.1. Transferuri nete de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova.....	62
Figura 4.2. Influxul net de ISD în economia Republicii Moldova în anii 2011-2015	63
Figura 4.3. Evoluția trimestrială a comerțului exterior moldovenesc.....	64
Figura 4.4. Evoluția trimestrială a indicilor volumului fizic al exportului și importului moldovenesc de bunuri, %, f.p.s.a.p.	65
Figura 4.5. Evoluția trimestrială a indicilor valorii unitare a exportului și importului moldovenesc de bunuri, %, f.p.s.a.p.	65
Figura 4.6. Evoluția exporturilor de bunuri către principalele destinații geografice, %	68
Figura 4.7. Dinamica lunară a importului și exportului regiunii din partea stângă a râului Nistru, % (f.p.s.a.p.)	71
Figura 4.8. Structura geografică a exportului regiunii din partea stângă a râului Nistru, % (f.p.s.a.p.)	71
Figura 4.9. Structura geografică a importului regiunii din partea stângă a râului Nistru, % (f.p.s.a.p.)	72
Figura 4.10. Rata anuală de dinamică a prețurilor la produsele agro-alimentare, % (f.p.s.a.p.)	74
Figura 4.11. Rata anuală a prețului la petrol de marcă europeană Brent, % (f.p.s.a.p.)....	75
Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate în S I 2014 – 2015, unit.	76
Figura 5.2. Evoluția numărului de întreprinderi radiate în S I 2014 – 2015, unit.....	76
Figura 5.3. Evoluția numărului de întreprinderi în a.2006-2014, mii unități	77
Figura 5.4. Evoluția numărului mediu de salariați în a.2006-2014, mii pers.....	78
Figura 5.5. Ponderea IMM-urilor în PIB în anii 2006-2013, %	79
Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației, persoane, %.....	82
Figura 6.2. Distribuirea cetățenilor străini după scopul sosirii în RM în ianuarie-iunie 2015, %	83
Figura 6.3. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, tendințele în dinamică ale acestora în T. II 2011-2015.....	85

Figura 6.4. Evoluțiile indicilor câștigului salarial nominal și real lunar, aprilie-iunie 2012-2015	86
Figura 6.5. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, 2012-2015	87
Figura 6.6. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, 2012-2015	88
Figura 6.7. Structura infracțiunilor în ianuarie-iunie 2015, %	90

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Al doilea trimestru al anului 2015 a fost marcat de mai multe evenimente importante de ordin politic, economic și social.

1 aprilie

A fost aprobat proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare în valoare de 10 mil. EUR. Ratificarea acordului va contribui la implementarea proiectului de alimentare cu apă din regiunea de Nord a Moldovei la nivel regional, astfel îmbunătățind condițiile de trai și accesul la apă potabilă a cca. 400 mii cetățeni.

2 aprilie

A fost ratificat Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții în vederea implementării Proiectului „Livada Moldovei”. Acesta urmărește tehnologizarea proceselor de producere a producției horticole, dotarea cu sisteme de irigare și anti-grindină a livezilor și plantațiilor, modernizarea proceselor post-recoltare și de procesare a producției, dar și diversificarea piețelor de desfacere ale țării. Valoarea totală a proiectului este de 120 mil. EUR, aceștia urmând să ajungă la aproximativ 300 oameni de afaceri și 52 mii de gospodării țărănești, care activează în domeniul horticola.

15 aprilie

Prim-ministrul Republicii Moldova, Chiril Gaburici și ambasadorul Japoniei la Chișinău, Shigeki Sumi au semnat un acord care prevede acordarea Republicii Moldova a unui grant de 980 mii USD pentru realizarea proiectelor de modernizare a instituțiilor educaționale din țară.

21 aprilie

O întrunire neoficială în formatul 5+2 pentru rezolvarea diferendului transnistrean a avut loc la Viena. În cadrul acesteia au fost examinate un șir de documente bilaterale care au fost semnate în perioada 2012-2014.

22 aprilie

Președintele Republicii Lituania, Dalia Grybauskaitė, a întreprins o vizită oficială în Republica Moldova, având o întrevedere cu Președintele statului Nicolae Timofti. Șeful statului și-a exprimat convingerea că în următorii ani cooperarea bilaterală va cunoaște o dezvoltare deosebită în plan politic, economic și cultural. La rândul său, Dalia Grybauskaitė, a reiterat sprijinul pentru Republica Moldova în parcursul său de integrare europeană.

27-28 aprilie

Președintele Consiliului European, Donald Tusk a efectuat o vizită în Republica Moldova, în cadrul căreia au fost discutate ultimele evoluții ce țin de implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană. De asemenea, discuția s-a axat pe continuarea agendei de reforme a Republicii Moldova și consolidarea eforturilor comune pentru armonizarea profilului european al țării. Alte subiecte, abordate au fost implementarea

politicilor europene de dezvoltare regională, soluționarea conflictului transnistrean, precum și stabilitatea politică în țară.

29 aprilie

Membrii Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale au aprobat finanțarea a 26 de proiecte de dezvoltare regională, în valoare de 186,52 mil. MDL. Acestea țin de domeniul infrastructurii drumurilor, de aprovizionare cu apă și sanitație, îmbunătățirea factorilor de mediu, atractivitatea turistică, susținerea mediului de afaceri, etc.

7 mai

Banca Națională a Moldovei a revizuit în creștere prognoza privind rata anuală a inflației pentru anul curent, până la 8,15%, față de 5,8% prognozată anterior, și de 6,4% pentru 2016.

14 mai

A fost ratificat Acordul de contribuție dintre Guvernul Republicii Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare cu privire la participarea Republicii Moldova la Fondul Regional al Parteneriatului Europei pentru Eficiență Energetică și Mediu. Ca rezultat al acordului, vor fi finanțate proiecte de eficiență energetică și de mediu, ce vor avea ca scop ameliorarea sistemului de termoficare, aprovizionarea cu apă, iluminarea stradală, eficientizarea energetică a edificiilor publice, gestionarea și reciclarea deșeurilor.

21 mai

Cabinetul de miniștri a aprobat Regulamentul privind subvenționarea agricultorilor pentru anul 2015, bugetul subvențiilor constituind 610 mil. MDL, inclusiv 110 mil. MDL din contul programului ENPARD al Uniunii Europene. Pentru prima dată, în acest an, producătorii agricoli vor putea beneficia de un plafon de 2,5 mil. MDL, iar cooperativele – de până la 4 mil. MDL. Documentul stabilește mai multe plafoane de subvenționare, cum ar fi stimularea creditării a cel mult 100 mii MDL sau asigurarea riscurilor până la 300 mii MDL. De asemenea, Regulamentul conține măsuri de sprijin prioritare: infrastructura post-recoltare, unde plafonul este de 2,5 mil. MDL, iar pentru construcția serelor – 2 mil. MDL.

28 mai

Consiliul de administrație al Băncii Naționale a adoptat, prin vot unanim, o serie de măsuri ce țin de instrumentele politicii monetare. A fost decis majorarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 1,0 punct procentual, de la 13,5% până la 14,5% anual. De asemenea, s-a decis majorarea ratelor la dobândă la creditele overnight cu 1,0 puncte procentuale, de la 16,5% până la 17,5% anual și la depozitele overnight cu 1,0 puncte procentuale, de la 10,5% până la 11,5% anual. Norma rezervelor obligatorii în mijloacele atrase în valută liber convertibilă a fost menținută la nivel de 14,0% din baza de calcul.

29 mai

În contextul deținerii preșidenției de către Republica Moldova în Organizația Cooperării Economice a Mării Negre în perioada ianuarie-iunie 2015, țările membre ale OCEMN s-au întrunit la Chișinău. În cadrul evenimentului au fost stabilite mecanismele practice de eliminare a barierelor netarifare pentru facilitarea comerțului reciproc și încurajarea investițiilor în conformitate cu standardele și normele Organizației Mondiale a Comerțului. La reuniune au participat oficiali din Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Georgia, Grecia, România, Federația Rusă, Serbia, Turcia și Ucraina.

8 iunie

România urmează să susțină în Republica Moldova implementarea mai multor proiecte de mediu, prin acordarea a 15 mil. EUR. Proiectele vor fi destinate apărării împotriva inundațiilor, amenajarea bazinelor hidrografice pentru reabilitarea surselor de apă existente și realizarea de noi surse de apă pentru populația din zonele deficitare; infrastructura de apă, sisteme integrate de management al deșeurilor, reabilitarea grădinilor zoologice; realizarea de perdele de protecție, fâșii forestiere, etc. Baza acestui ajutor reprezintă al treilea Protocol Adițional între Guvernul RM și Guvernul României, la Acordul între ambele Executiv privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor financiar nerambursabil în valoare de 100 mil. EUR acordat de România Republicii Moldova.

12 iunie

Prim-ministrul Republicii Moldova, Dl Chiril Gaburici, și-a anunțat demisia.

14 iunie

A avut loc primul tur de scrutin al alegerilor locale în Republica Moldova.

25 iunie

Banca Națională a Moldovei a decis să majoreze cu un punct procentual rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt. Decizia vine ca urmare a deprecierei monedei naționale de la începutul anului curent ce accentuează presiunile inflaționiste. De asemenea, BNM a decis și majorarea ratelor de bază a dobânzii la creditele overnight cu 1,0 puncte procentuale, de la 17,5% până la 18,5 la sută anual, iar la depozitele overnight cu 1,0 puncte procentuale, de la 11,5% până la 12,5 la sută anual.

28 iunie

A avut loc cel de-al doilea tur de scrutin al alegerilor locale în Republica Moldova.

30 iunie

A avut loc prima reuniune a Comisiei moldo-cehe pentru cooperare economică la nivel interguvernamental. Scopul întrunirii a fost intensificarea cooperării economice dintre Republica Moldova și Republica Cehă, promovarea investițiilor și comerțului, în special, în contextul implementării Acordului de Liber Schimb dintre RM și UE. De asemenea, a fost pusă în discuție cooperarea în cele mai importante sectoare și, nu în ultimul rând, continuarea cooperării la nivel instituțional.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

Evoluția sectorului real al economiei naționale în ianuarie-iunie 2015 a fost marcată de continuarea, deși cu ritmuri în descreștere a producției în majoritatea sectoarelor economice. Conform statisticilor oficiale, produsul intern brut (PIB) în semestrul I a.c. a constituit 52950 milioane lei, în creștere cu 3,6% față de perioada respectivă a anului 2014 (în termeni reali). În perioada ianuarie-iunie 2008 – 2015, PIB a marcat o majorare de 19,1 la sută și o rată medie anuală de creștere de 2,5%.

Cele mai importante contribuții la creșterea PIB în perioada de analiză, le-au avut următoarele ramuri ale economiei naționale: intermedierea financiară și asigurările (volumul valorii adăugate ale cărora a sporit cu peste 1/4 f.p.s.a.p.), industria (cu 6,1%), comerțul cu ridicata și cu amănuntul (cu 3,3%), care au generat majorarea volumului PIB, respectiv, cu 1,4%, 1,0% și 0,6%.

Sub aspectul utilizării, contribuția principală la creșterea PIB a fost marcată de evoluția comerțului internațional. Majorarea în ianuarie-iunie 2015 a volumului exporturilor de bunuri și servicii cu 5,1% f.p.s.a.p., pe fundalul descreșterii importurilor – cu 1,8% a condiționat micșorarea valorii negative a exportului net ca contribuție la formarea PIB până la (-)33,8%, generând sporirea PIB cu 3,9%.

În ianuarie-iunie a.c., comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 2014, producția industrială a înregistrat o creștere de 5,9%, susținută de industria prelucrătoare (+6,6%), precum și de producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze etc. (+8,2%). Astfel, în premieră, în perioada post-criză producția industrială a atins nivelul perioadei respective a anului 2008, depășindu-l cu 1,3%.

Producția agricolă în ianuarie-iunie 2015 a înregistrat o creștere de 2,8% f.p.s.a.p., generată de majorarea cu 6% a volumului producției animale, producția vegetală fiind în descreștere cu 15,6%.

În perioada de analiză a fost înregistrată contractarea activității la toate modurile de transport al mărfurilor (volumului mărfurilor transportate cu 5,8% f.p.s.a.p., iar al parcursului mărfurilor – cu 6,6%), astfel fiind întreruptă evoluția pozitivă a acestei activități începând cu anul 2010. Concomitent se menține evoluția ascendentă a activității de transportare a pasagerilor. Astfel, în prima jumătate a anului 2015 a fost înregistrată creșterea, comparativ cu perioada respectivă a anului trecut, atât a numărului de pasageri transportați cu transportul public (cu 6,8%), cât și a parcursului pasagerilor (cu 11,4%).

În semestrul I a.c. a fost marcată intensificarea, deși moderată, a activității turistice. Astfel, numărul turiștilor cazați în structurile de cazare turistică colective a fost în creștere cu 2,6% f.p.s.a.p., în virtutea majorării numărului turiștilor moldoveni (cu 4,5%), numărul celor străini fiind în scădere (cu 0,5%). Concomitent, numărul turiștilor și excursioniștilor, care au beneficiat de servicii turistice prestate de către agențiile de turism și turoperatori s-a majorat cu 1,3%.

Prețuri și rate de schimb

Distorsiunea sistemului bancar național precum și tabloul economic complicat pe plan internațional au condiționat în primul semestru al anului 2015 sporirea valorii IPC, care a depășit limita superioară a intervalului de variație de +/- 1,5 p.p. în jurul țintei stabilite de BNM

de 5% anual. În primele șase luni ale anului IPC a crescut cu 7,1%, comparativ cu perioada similară a anului precedent, iar componentele sale au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 7,3%, produse nealimentare – 10,2%, servicii – 2,3%.

În trimestrul II 2015, rata anuală a inflației a atins nivelul de 8% fiind cu 2,8 p.p. mai mare decât cel consemnat în perioada similară a anului precedent. Sporul ritmului de creștere a IPC în această perioadă a fost determinat în special de deprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință și anticipațiile pesimiste cu privire la evoluțiile economiei pe viitor, generate de deficiențele din sistemul bancar autohton.

În trimestrul II, 2015 au cunoscut creșteri neuniforme și alți indici ai prețurilor:

- ✓ prețurile producției industriale au scăzut cu 2,2 p.p. în comparație cu perioada similară a anului precedent, ritmul de creștere atingând nivelul de 4,5%. Cele mai mari majorări de preț în industria prelucrătoare, în această perioadă, au fost atestate pentru activitățile de fabricare a produselor din tutun; de distilare, rafinare și mixare a băuturilor alcoolice și de fabricarea a hârtiei și a produselor din hârtie;
- ✓ în sectorul construcțiilor ritmul de creștere al prețurilor s-a majorat față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 0,5 p.p. și a constituit 7,9%. În sectoarele economiei naționale cele mai mari creșteri anuale de prețuri la construcții, în perioada de referință, au fost înregistrate în transport, industria prelucrătoare, electroenergetică și construcția de locuințe;
- ✓ prețurile producătorului la produsele agricole au scăzut cu 13,8% față de perioada similară a anului 2014. Diminuarea acestora a fost determinată, în special, de produsele animaliere, a căror prețuri s-au redus cu 13,9% f.p.s.a.p. Prețurile la produsele vegetale au înregistrat o creștere robustă de 1%, comparativ cu perioada similară a anului trecut;
- ✓ prețurile la combustibil, în trimestrul II al anului 2015 au sporit cu 2,4 p.p., comparativ cu perioada similară a anului precedent, ritmul anual de creștere constituind 5,5%.

În semestrul I al anului 2015, scăderea dramatică a principalelor influxuri de valută în țară- remitențele, exporturile pe fundalul distorsiunilor din sistemul bancar au agravat deprecierea monedei naționale față de principalele monede de referință.

În prima jumătate a anului 2015 a fost înregistrată deprecierea valorii monedei naționale cu 33,5% față de dolarul SUA și cu 8,8% față de moneda unică europeană. Cursul mediu de schimb în această perioadă a fost de 20,2 MDL/EUR și 18,1 MDL/USD.

În trimestrul II, 2015 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 20,1 MDL/EUR și 18,1 MDL/USD, depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 6,9% față de moneda unică europeană și cu 32,6% față de dolarul SUA.

Accentuarea tendinței de depreciere a monedei naționale față de principalele valute de referință poate crea riscuri pentru economia națională. Deprecierea ar putea cauza dificultăți în rambursarea creditelor în valută (USD și EURO) fapt ce ar putea duce la reducerea calității portofoliului de împrumuturi bancare, sporirea presiunii asupra prețurilor de consum și reducerea capacității de cumpărare a consumatorilor.

Politica monetară

Iminența presiunilor inflaționiste, deprecierea monedei naționale și deteriorarea situației în sectorul bancar au complicat misiunea autorităților monetare de asigurare a stabilității prețurilor și au impus continuarea restricționării politicii monetare, inițiate în decembrie 2014.

În acest context, în semestrul I 2015 rata de bază s-a majorat gradual cu 11 p.p., crescând de la 4,5% până la 15,5%. Concomitent cu rata de bază, în aceeași măsură au fost majorate: rata dobânzii la creditele overnight până la nivelul de 18,5% și rata dobânzii la depozitele overnight până la 12,5%.

Pentru a potența eficacitatea măsurilor de politică monetară, BNM, în S1 al anului 2015, a majorat gradual și rata rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în MDL și alte valute neconvertibile, în februarie – până la 16%, în martie – 18%, în iunie la 20%. Rata rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în USD și EUR a rămas la nivelul anului precedent de 14%.

În primul semestru al anului 2015, în special în primele două luni, BNM a intervenit activ pe piața valutară în calitate de vânzător de valută străină, în vederea atenuării volatilității accentuate a cursului de schimb al monedei naționale, după care și-a redus semnificativ intervențiile pe piața valutară interbancară.

Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul semestrului I, 2015 a constituit 1,79 mld. USD, reducându-se cu 34,8% f.p.s.a.p. și cu 8,7% de la începutul anului.

Instabilitatea economică și situația precară în sistemul bancar național au cauzat diminuarea ușoară a tuturor componentelor masei monetare în monedă națională. Avansul modest de 2,2%, în termeni reali a volumului masei monetare, înregistrat la sfârșitul semestrului I, 2015 f.p.s.a.p. a fost alimentat în special de creșterea volumului de depozite în valută. Instabilitatea pieței financiare și fluctuațiile cursului de schimb au redus din atractivitatea depunerilor în monedă națională.

Finanțe publice

Pe fundalul înrăutățirii evoluțiilor unor indicatori macroeconomici, în anul curent sporesc presiunile asupra BPN. Scăderea importurilor peste nivelul estimat, temperarea consumului intern, înăsprirea politicii monetare, blocarea finanțării externe sunt câțiva factori susceptibili a produce influențe negative asupra realizării BPN în acest an. De altfel, impozitele interne pe bunuri și serviciile prestate, asupra comerțului internațional și operațiunilor externe, încasările din granturi, veniturile fondurilor speciale și mijloacele speciale ale instituțiilor publice au contribuit negativ la realizarea volumelor de încasări planificate pentru prima jumătate a anului curent. Prin urmare, ritmul de creștere al veniturilor s-a plasat puțin sub media înregistrată în perioada similară a ultimilor 5 ani și a fost inferior dinamicii cheltuielilor publice în acest an.

Pe parcursul primului semestru al anului, veniturile acumulate în BPN au însumat 20,79 mld. lei, nivelul încasărilor la buget alcătuind 98,8% din valoarea planificată pentru S1. Comparativ cu perioada similară a anului 2014, încasările au fost în creștere cu 1,94 mld lei sau cu 10,3%, o dinamică ce s-a plasat puțin sub nivelul mediu atestat în perioada dată a anului în ultimii 5 ani – 10,9%. Evoluțiile trimestriale, totodată, indică o temperare semnificativă în T2, veniturile sporind doar cu 2% în termeni nominali, iar în termeni reali creșterea a fost negativă.

În prima jumătate a anului, cheltuielile realizate din BPN au sporit cu ritmuri superioare veniturilor încasărilor, susținute preponderent de dinamica cheltuielilor sociale, iar gradul de acoperire a volumelor planificate s-a majorat comparativ cu primul trimestru. Din bugetul public național au fost efectuate cheltuieli în valoare de 21,46 mld. lei în primul semestru, suma planificată pentru perioada dată a anului fiind executată în proporție de 81,4%.

Prin urmare executarea bugetului public național în primele șase luni ale anului a rezultat cu un deficit în mărime de 673,4 mil. lei, iar majorarea a constituit 208,4 mil. USD sau circa 44,8%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Cât privește datoria publică, aceasta nu a marcat oscilații majore în perioada dată, iar datoria de stat – componenta de bază a acesteia se încadrează în limitele valorilor acceptabile ale

principalilor indicatori de sustenabilitate evaluați de către Ministerul Finanțelor. Totodată, există anumite riscuri asociate deteriorării acestora în anul curent, care relevă, preponderent din:

- Fluctuațiile leului moldovenesc față de principalele valute de referință ce formează datoria publică externă – USD și EURO;
- Majorarea ratei medii ponderate a dobânzii VMS emise pe piața primară sub presiunea înăsprii politicii monetare care influențează creșterea serviciului datoriei interne de stat;
- Posibilitatea creșterii semnificative a datoriei interne de stat ca urmare activizării garanțiilor de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate celor trei bănci comerciale cu deficiențe majore (vezi **Capitolul 3.2.**) de către BNM în anul precedent.

Sectorul bancar

Evaluarea calității activelor la nivelul sectorului bancar autohton, creșterea credibilității creditelor (îndeosebi în monedă națională), cât și măsurile orientate spre restabilirea încrederii în sector, sunt principalele obiective pentru BNM pentru următoarea jumătate a anului 2015. În ansamblu, totuși, anul 2014 rămâne un an marcat de evoluții contradictorii pentru sectorul bancar, poate cel mai dificil dintre anii care au trecut de la momentul declanșării crizei economico-financiare.

În I semestru 2015, principalii indicatori de activitate ai sectorului bancar au consemnat evoluții nefaste. În acest context, la sfârșitul lunii iunie 2015, comparativ cu sfârșitul lunii iunie 2014, principalii indicatori de activitate ai sectorului bancar au înregistrat următoarele deteriorări:

- ✓ Creșterea ponderii creditelor neperformante cu 2,5 p.p., de la 11,94% la 14,44%;
- ✓ Scăderea volumului total al creditelor bancare cu 29,3%, până la 2272,76 mil. MDL;
- ✓ Suficiența capitalului ponderat a înregistrat o valoare inferioară cerinței minime stabilite de legislație ($\geq 16\%$), înregistrând 14,69% (în scădere cu 5,21 p.p față de 30.06.2014) din cauza înrăutățirii situației financiare a B.C. „Băncii de Economii” S.A. – 2,21% și B.C. „Băncii Sociale” S.A. – 3,22%;
- ✓ Creșterea activelor ponderate la risc cu 57%;
- ✓ Scăderea ROA de la 1,16% la 1,10%;
- ✓ Deteriorarea calității portofoliului de credite al băncilor: B.C. „Banca Socială” S.A. – 37,61%; B.C. „Banca de Economii” S.A. – 79,68% și Unibank S.A. – 79,76%;
- ✓ Creșterea ratei medii a dobânzii la credite în monedă națională, de la 10,03% în iunie 2014, până la 13,91% în iunie 2015, etc.

Aceste evoluții contradictorii din sectorul bancar au fost generate pe fundalul problemelor celor trei bănci comerciale aflate în administrare specială¹: B.C. „Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Unibank” S.A.

Totuși, în I semestru 2015, nivelul de acoperire al indicatorilor de capitalizare calculat fără cele trei bănci comerciale problematice din sector, a înregistrat valori superioare de 23,7% (peste pragul minim reglementat de BNM $\geq 16\%$), reprezentând o garanție pentru menținerea stabilității financiare în ansamblu.

În ceea ce privește lichiditatea sectorului bancar, în I semestru 2015 aceasta s-a menținut la un nivel confortabil (principiul II al lichidității înregistrează 27,07%) și denotă o îmbunătățire a capacității băncilor de a-și onora obligațiile financiare asumate.

¹ La 1 august 2015, a fost convocată ședința Comitetului Național de Stabilitate Financiară (CNSF). Subiectul principal al ședinței l-a constituit proiectul Caietului de sarcini pentru investigații financiare detaliate privind neregulile și operațiunile suspecte efectuate de „Banca de Economii”, „Banca Socială” și „Unibank”. În cadrul ședinței s-a anunțat procesul de lichidare a băncilor, data limită de finalizare a procesului de lichidare a celor trei bănci – 9 octombrie 2015.

Începând cu următoarele luni ale anului 2015, preocupările BNM trebuie să fie axate pe măsuri de restabilire a încrederii investitorilor cât și a clienților în dezvoltarea afacerilor și în accesarea de finanțare, precum și a băncilor în creditarea afacerilor clienților existenți. Totuși, activitatea de creditare va rămâne moderată și în următorul semestru al anului 2015 din cauza situației economice nefavorabile și a incertitudinii înalte privind evoluțiile macroeconomice.

Sectorul extern

În trimestrul doi tendința de reducere a principalelor fluxuri curente ale balanței de plăți s-a accentuat. În special s-a redus cu ritmuri accelerate valoarea remitențelor transferate din străinătate, fapt ce a condiționat o ușoară creștere a soldului curent în primul semestru. Conform datelor preliminare, soldul contului curent în S1 a înregistrat un deficit în mărime de 218,6 mil. USD, în creștere cu 12,8% f.p.s.a.p. sau circa 24,8 mil. USD.

Comerțul exterior. În unison cu tendințele comerțului mondial și a mai multor state din regiune, valoarea comerțului exterior al Republicii Moldova a continuat să se contracteze cu ritmuri accelerate și în cel de al doilea trimestru al anului. Atât comerțul cu bunuri cât și cel cu servicii a fost în scădere cu 19,8% și, respectiv 16,7% f.p.s.a.p. Totodată, în condițiile unei scăderi mai accelerate a importurilor comparativ cu exporturile, deficitul acestor două balanțe s-a contractat, influențând pozitiv diminuarea soldului negativ al contului curent.

Importurile și exporturile de bunuri au înregistrat valori minime pentru S1 în ultimii 5 ani (2011-2015). Exporturile în trimestrul 2 s-au redus cu 15,8% f.p.s.a.p., iar importurile cu aproximativ un sfert, ritmurile anuale negative pronunțate menținându-se și în luna iulie (-19,3% exporturile și, respectiv 23,7% importurile). Prin urmare, prima jumătate a anului s-a soldat cu rezultate negative care au venit să materializeze, scenariile pesimiste de prognoză a comerțului exterior pentru acest an.

Remitențele. În anul curent, până în luna august, se atestă o accelerare a ritmurilor de scădere a transferurilor efectuate prin sistemul bancar în favoarea persoanelor fizice din Republica Moldova. În valori nominale, suma acestora în primele 8 luni ale anului era aproape cu o treime (-32%) mai mică decât nivelul perioadei similare a anului 2014, constituind 743,8 mil. USD, iar contractarea constituind 356,3 mil. USD. Decalajul era mai mic la finele lunii iunie, când valoarea transferurilor pentru perioada de la începutul anului, în sumă de 550,7 mil. USD, era cu 28% sau 217,5 mil. USD mai mică f.p.s.a.p.

Investițiile Străine Directe. În trimestrul 2, influxul net de investiții urmând tendința din primele trei luni ale anului a marcat o creștere înaltă, valoarea acestora dublându-se comparativ cu perioada similară a anului trecut. Astfel, însumând 87,9 mil. USD în aprilie-iunie, în jumătate de an valoarea acestora s-a ridicat până la 162,55 mil. USD, majorându-se cu 80,8% f.p.s.a.p. sau aproximativ cu 72,6 mil. USD. Valoare mare comparativ cu prima jumătate a ultimilor ani, totodată aceasta rămâne a fi mult prea mică comparativ cu perioada precizată. În plus se întrezăresc constrângeri înalte în ceea ce privește atragerea investițiilor străine noi în capital social, valoarea cărora în primele două trimestre s-a redus cu 42,9% și, corespunzător 77,7% f.p.s.a.p.

Mediul de afaceri

În S I 2015 numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat a marcat o diminuare semnificativă comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, indicele constituind 95,5%. Concomitent, în T II 2015, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a diminuat cu 5,6% f.p.s.a.p.

Totodată, o dată cu diminuarea întreprinderilor noi înregistrate în S I 2015, un semnal negativ este majorarea numărului întreprinderilor radiate. Astfel, în perioada ianuarie-iunie 2015,

numărul întreprinderilor radiate s-a majorat cu 17,4% f.p.s.a.p. Inclusiv, în T II al anului curent, numărul întreprinderilor radiate a marcat o majorare cu 21,5% f.p.s.a.p.

La fel, cele mai recente date privind activitatea întreprinderilor active în 2014 atestă unele evoluții negative.

Per ansamblu, în a.2014 BNS a avut la evidență 53,7 mii agenți economici, marea majoritate a cărora constituie sectorul IMM (97,4%). La fel ca și în anii precedenți, în anul 2014 s-a menținut tendința durabilă pozitivă de creștere a numărului de IMM-uri, care raportează la BNS (52,3 mii unități în a.2014, în comparație cu 50,9 mii unități în a. 2013).

Anul 2014 se remarcă printr-o diminuare cu 1,1% a numărului de salariați la toate întreprinderile, doar întreprinderile mari atestă o creștere nesemnificativă de 0,4% a numărului de angajați față de anul 2013.

Cifra de afaceri a întreprinderilor s-a majorat în anul 2014 față de anul precedent cu 13%. Concomitent, în a.2014 rata anuală de creștere în sectorul IMM este relativ mai mare (108,1%) decât în anul precedent, când valoarea acesteia a constituit 105,9%.

Totodată, în anul 2014 suma profitului/pierderii până la impozitare a tuturor întreprinderilor (inclusiv sectorul IMM) a marcat cel mai jos nivel în ultimii 5 ani, indicând valori inferioare anului 2009. Începând cu anul 2012 suma profiturilor întreprinderilor până la impozitare s-a redus considerabil comparativ cu perioada anilor 2007-2011, excepție făcând anul 2009. Întâmplător sau nu, dar evoluțiile din ultimii trei ani au coincis cu modificările în codul fiscal, prin care, începând cu 2012, a fost anulată rata zero la impozitul pe profit reinvestit pentru persoanele juridice și stabilirea ratei acestuia la 12%, cu anumite excepții pentru unii contribuabili, inclusiv întreprinderi.

Sectorul social

Situația demografică. Mișcarea naturală a populației în trimestrul II al anului curent a fost caracterizată printr-o creștere de două ori atât a natalității cât și a mortalității, comparativ cu trimestru I, menținând sporul natural negativ al populației. Numărul *căsătoriilor* total pe republică a constituit 9553, fiind în scădere cu 3,3% față de perioada similară a anului precedent, iar rata nupțialității a constituit 5,4 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatori mai mici se atestă în cazul numărului divorțurilor care a constituit 5724, fiind în creștere de 0,9% față de perioada similară a anului trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,2 divorțuri la 1000 locuitori.

Migrarea populației. Datele Ministerului Afacerilor Interne privind procesele imigraționiste ale populației atestă că la finele semestrului anului curent permis de ședere au primit cu 10% mai mulți cetățeni străini și de 2,4 ori mai mult repatriați, comparativ cu perioada similară a anului trecut. În ianuarie-iunie 2015 permis de ședere (permanentă și temporară) au primit 1621 cetățeni străini și 320 repatriați, iar în structura imigranților după scopul sosirii au dominat imigrații de familii – 39,6%, la muncă – 38,2%, cetățeni imigrați la studii – 6,5%, din alte cauze – 15,7%.

Piața forței de muncă. În condițiile creșterii superioare a numărului populației economic active față de cea ocupată, situația pe piața forței de muncă în T2 al anului se caracterizează printr-o creștere ușoară a ratei șomajului până la un nivel de 4,1%, cu 0,5 p.p. mai mare f.p.s.a.p. În trimestrul II numărul populației active depășește valoarea acestui indicator în perioada similară a anului precedent cu 0,8% (10,6 mii persoane), în timp ce populația ocupată a fost în creștere cu 0,3% f.p.s.a.p. (3,9 mii persoane). Creșterea populației active a fost cauzată de reducerea populației inactive pe fundalul scăderii numărului persoanelor aflate la muncă peste hotare cu circa 7,8 mii comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. Tendința a fost, însă, mai puțin pronunțată față de primul trimestru.

Remunerarea muncii. Câștigul salarial mediu nominal brut lunar în semestrul I al acestui an a fost de 4448,3 MDL, înregistrând o creștere în termeni nominali de 12,8% față de perioada similară a anului precedent. În T. II ritmurile de creștere au temperat ușor comparativ cu începutul anului, totodată au sporit mai rapid comparativ cu aceeași perioadă a anului 2014, fiind atestate creșteri înalte atât în sectorul bugetar cât și cel real. Totodată, caracteristic primei jumătăți a anului a fost o creștere mai rapidă a salariilor în sectorul bugetar comparativ cu cel real. Evoluțiile salariilor medii în termeni reali, însă au fost mai moderate comparativ cu ritmurile nominale înregistrate, pe fundalul presiunilor inflaționiste pronunțate în anul curent.

Veniturile disponibile și cheltuielile de consum ale populației. Veniturile disponibile ale populației în T. II 2015 au constituit în medie pe o persoană pe lună 1997,1 MDL, fiind în creștere cu 13,7% f.p.s.a.p. și cu 19,8% comparativ cu T.II 2013. Compararea valorilor trimestriale ale veniturilor disponibile în anii 2012-2015 demonstrează o creștere continuă a acestora. În termeni reali, cu ajustarea la indicele prețurilor de consum, veniturile populației au înregistrat o creștere de 5,3%.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în T. II 2015 au constituit în medie pe o persoană 2075,6 MDL, fiind în creștere f.p.s.a.p. cu 14,8% și cu 17,8%, comparativ cu T.II 2013. În termeni reali, cu ajustarea la indicele prețurilor de consum, populația a cheltuit în medie cu 6,3% mai mult f.p.s.a.p.

Minimul de existență. În semestrul I 2015, mărimea minimului de existență a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1724,9 MDL, fiind în creștere cu 3,4% f.p.s.a.p. și cu 7,2%, comparativ cu semestrul I anului 2013. Majorarea minimului de existență a fost condiționată atât de creșterea prețurilor la produse alimentare, incluse în coșul alimentar cât și de sporirea ponderii cheltuielilor pentru produsele nealimentare și servicii.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 iulie 2015 a constituit 673,5 mii persoane sau cu 10,6 mii persoane mai mult comparativ cu 1 iulie 2014. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 iulie 2015 a constituit 1170,8 MDL (până la indexare), fiind în creștere cu 7,9% față de 1 iulie 2014.

Ocrotirea sănătății. Morbiditatea populației de unele boli infecțioase în ianuarie-iunie 2015, conform datelor preliminare ale Ministerului Sănătății, se caracterizează prin majorarea semnificativă a cazurilor de îmbolnăviri prin hepatită virală, infecțiilor acute ale căilor respiratorii, inclusiv a cazurilor de gripă și parotidită epidemică. În cazul celorlalte boli infecțioase pentru majoritatea bolilor se constată o tendință de reducere a cazurilor de îmbolnăvire.

Capitolul I

PRODUCȚIA¹

Produsul intern brut

Produsul intern brut (PIB) în semestrul I 2015 a constituit 52950 milioane lei (în prețuri curente de piață), în creștere cu 3,6% față de perioada respectivă a anului precedent (în prețuri comparabile). Astfel, pe fundalul reducerii marcate în anul de criză 2009 cu 7,8% și a evoluției ascendente în perioada ulterioară, în ianuarie-iunie 2008 – 2015 PIB a marcat o majorare cu 19,1 la sută și o rată medie anuală de creștere de 2,5%.

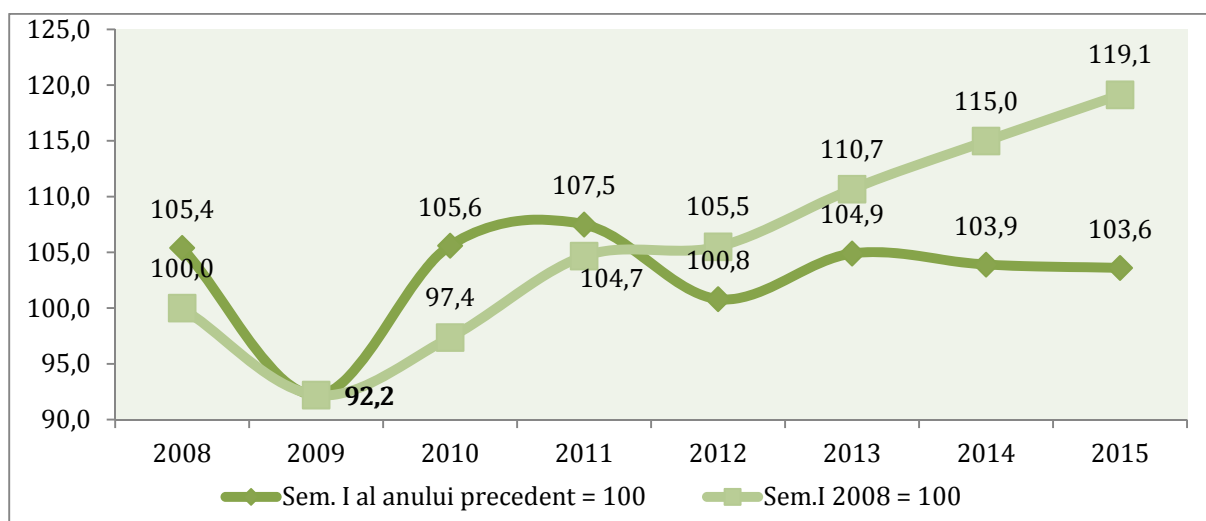

Figura 1.1. Evoluția PIB în ianuarie-iunie 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Cele mai importante contribuții la creșterea PIB în ianuarie-iunie 2015 în calcul anual, le-au avut următoarele ramuri ale economiei naționale:

- *Intermedierile financiare și asigurările*, cu o creștere a volumului de activitate cu peste 1/4 și o pondere de 8,1% în structura PIB, au determinat creșterea acestuia cu 1,4%.
- *Industria*, a cărei volum de activitate s-a majorat cu 6,1%, cu o pondere de 16,2% în structura produsul intern brut, a generat creșterea PIB cu 1,0%.
- *Comerțul cu ridicata și cu amănuntul*, având o creștere a volumului de activitate cu 3,3% și o contribuție de 19,1% la formarea PIB, a influențat majorarea acestuia cu 0,6% etc.

Impozitele nete pe produse, marcând un ritm de creștere de 2,2%, scăzut în comparație cu cel al valorii adăugate brute (de 3,8%), au marcat o contribuție la formarea PIB de 16,1% (în descreștere cu 0,4 p.p. în comparație cu semestrul I 2014) și au generat majorarea acestuia cu 0,4 la sută.

Sub aspectul utilizării, contribuția principală la creșterea PIB a fost marcată de evoluția comerțului internațional. Majorarea în ianuarie-iunie 2015 a volumului exporturilor de bunuri și

¹ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

servicii (exprimat în valută națională) cu 5.1%, pe fundalul descreșterii importurilor – cu 1,8% a condiționat micșorarea valorii negative a exportului net ca contribuție la formarea PIB până la (-)33,8%, generând sporirea PIB cu 3,9%. Este de menționat, că creșterea volumului exporturilor de bunuri și servicii a fost înregistrată pe fundalul deprecierei leului moldovenesc, valoarea exporturilor de mărfuri în dolari SUA, de exemplu, fiind în descreștere în perioada analizată cu 15,3 la sută.

Contractarea volumului formării brute de capital (FBC) a determinat reducerea PIB cu 0,5%. Descreșterea FBC a fost generată de reducerea stocurilor, formării brută de capital fix (FBCF) fiind în creștere moderată (cu 2,5%). Activitatea investițională astfel rămâne a fi, relativ, redusă, FBCF în primul semestru 2015 înregistrând circa 25% din PIB, față de 29 la sută în semestrul I al anului pre-criză, 2008.

Comparativ cu semestrul I al anului precedent, a fost marcată creșterea cu ritm redus a consumului final al gospodăriilor populației, CFP (+0,4%) și reducerea, în continuare, a consumului final al administrației publice, CFA (-0,7%), condiționând micșorarea contribuției totale a consumului final la formarea PIB cu 3,4 p.p. – până la 111,0% în ianuarie-iunie a.c.

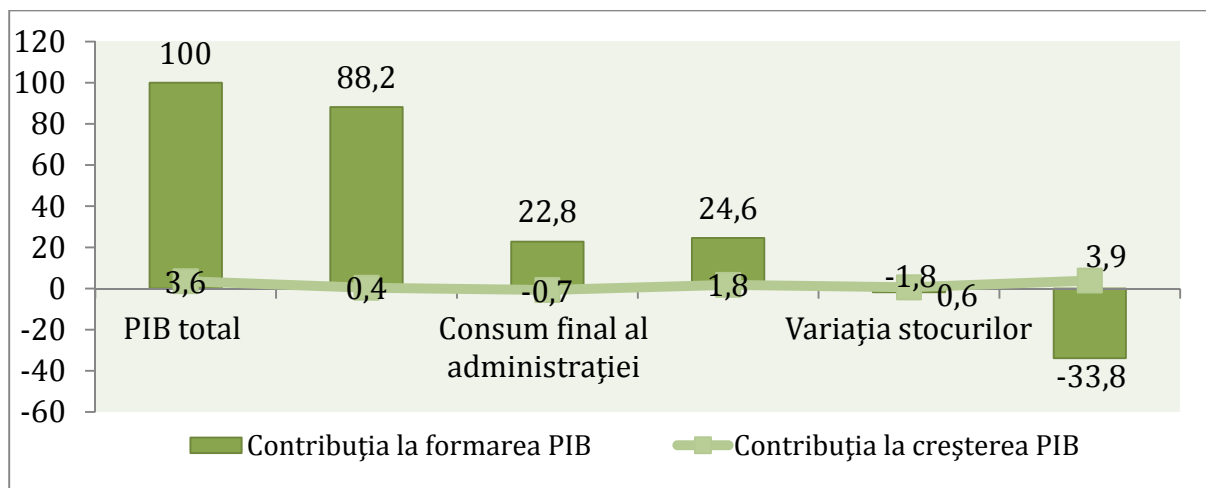

Figura 1.2. Contribuția componentelor pe categorii de utilizări la formarea și creșterea PIB în ianuarie-iunie 2015 față de perioada respectivă a a. 2014 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Industria

În ianuarie-iunie a.c., comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 2014, producția industrială a înregistrat o creștere de 5,9%, susținută de industria prelucrătoare (+6,6%), de producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze etc. (+8,2%), care au contribuit la majorarea volumului total de producție în această importantă ramură a economiei naționale, respectiv cu 5,0% și 1,5%. Astfel, în premieră în perioada post-criză producția industrială a atins nivelul perioadei respective a anului 2008, depășindu-l cu 1,3%.

Concomitent, în calcul anual, activitatea industriei extractive, precum și celei de distribuire a apei, salubritate, gestionare a deșeurilor și activități de decontaminare a scăzut corespunzător cu 2,7% și 15,5%, cauzând atenuarea creșterii producției industriale totale cu 0,1 și 0,5 la sută, respectiv.

La nivel mai dezagregat, un impact important asupra evoluției pozitive a producției industriale, în perioada analizată, l-au avut: fabricarea echipamentelor electrice, care a avansat de 1,5 ori f.p.s.a.p; industria alimentară – cu 5,4%; fabricarea articolelor de îmbrăcăminte – cu 10,4%;

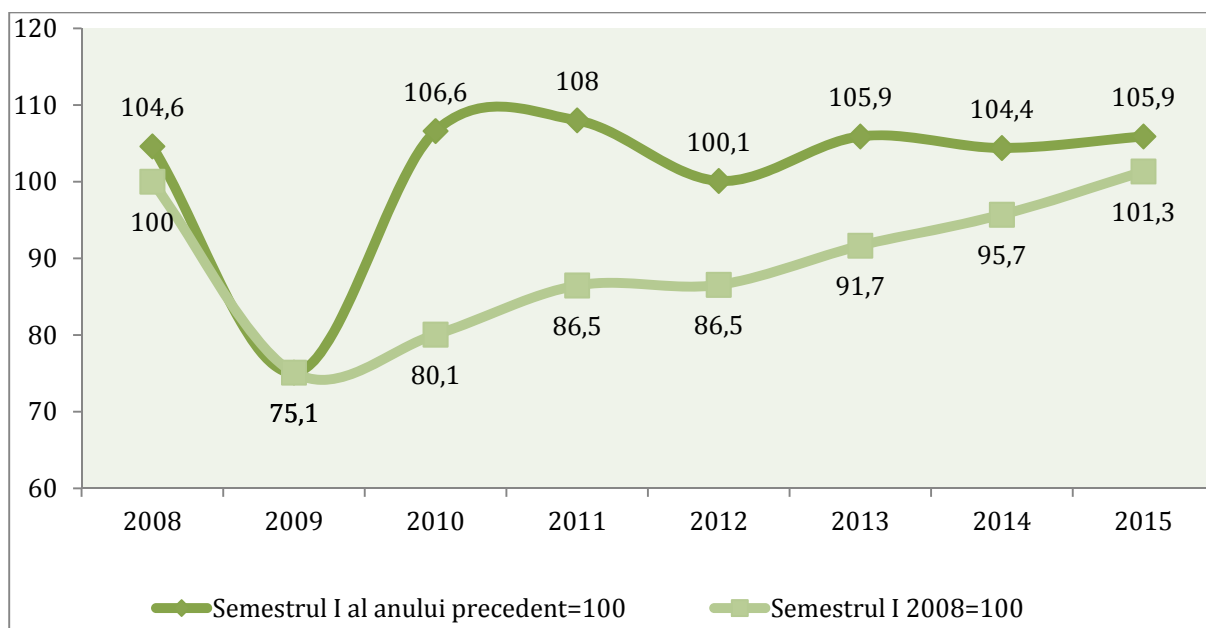

Figura 1.3. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

fabricarea de mașini, utilaje și echipamente – cu 16,2%; fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice – cu 13,7%. Aceste activități au contribuit la majorarea producției industriale totale față de semestrul I 2014, respectiv cu 2,3%, 1,2%, 0,9%, 0,3%, și 0,3%.

Tabelul 1.1. Evoluția producției industriale pe principalele genuri de activitate în ianuarie-iunie 2015 (%)

Genurile de activitate	Indicii producției industriale: Sem. I 2015/ Sem. I 2014	Structura valorii adăugate brute	Contribuția la creșterea producției industriale (+/-)
Industria - total	105,9	100,0	+5,9
Industria extractivă	97,3	3,0	-0,1
Industria prelucrătoare	106,6	79,4	+5,0
<i>din care industria alimentară</i>	105,4	24,6	+1,2
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	108,2	14,3	+1,5
Distribuirea apei, salubritate, gestionarea deșeurilor și activități de decontaminare	84,5	3,3	-0,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Evoluția pozitivă în cadrul industriei alimentare, ponderea căreia în valoarea adăugată brută pe total industrie constituie 24,6%, a fost influențată, îndeosebi, de creșterea producției de prelucrare și conservare a fructelor și legumelor (cu 16,3%); fabricarea produselor de brutărie și a produselor făinoase (cu 6,8%); fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale (cu 17,2%); produselor lactate (cu 6,1%), condiționând creșterea pe total industrie, respectiv cu 0,4% și câte 0,3% pentru celelalte activități enumerate mai sus.

În același timp, s-au înregistrat reduceri importante ale volumului de producție la următoarele activități ale industriei: distilarea, rafinarea și mixarea băuturilor alcoolice – de 1,8 ori (cauzând reducerea producției industriale totale cu 0,8%); fabricarea produselor de tutun – de 3,8 ori (cauzând descreșterea producției industriale totale cu 0,6%); producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne – cu 3,1% (conținând reducerea producției industriale globale cu 0,2%) etc.

Ponderea producției livrate pe piața externă de către întreprinderile industriale în semestrul I a.c. a constituit circa 33,6% din totalul producției livrate, în descreștere cu 1,3 p.p. față de perioada respectivă a anului 2014.

Agricultura

Producția agricolă în ianuarie-iunie 2015 a înregistrat o creștere de 2,8% față de perioada similară a anului 2014. Sporul producției agricole, reprezentată în proporție de 88% de producția sectorului zootehnic a fost generată de majorarea cu 6% a volumului producției animale, producția vegetală fiind în descreștere cu 15,6%. Ca rezultat al evoluției ascendente a producției agricole din ultimii ani, acest indicator în perioada ianuarie-iunie 2008-2015 a crescut cu circa 1/3 (vezi Fig.1.4).

Totuși, luând în considerație tendințele de contractare a producției vegetale în perioada analizată și cota preponderentă a acesteia (de peste 2/3) în volumul producției agricole globale anuale, și, în special, în a doua jumătate a anului, se conturează reducerea producției agricole în 2015, de circa 10 la sută.

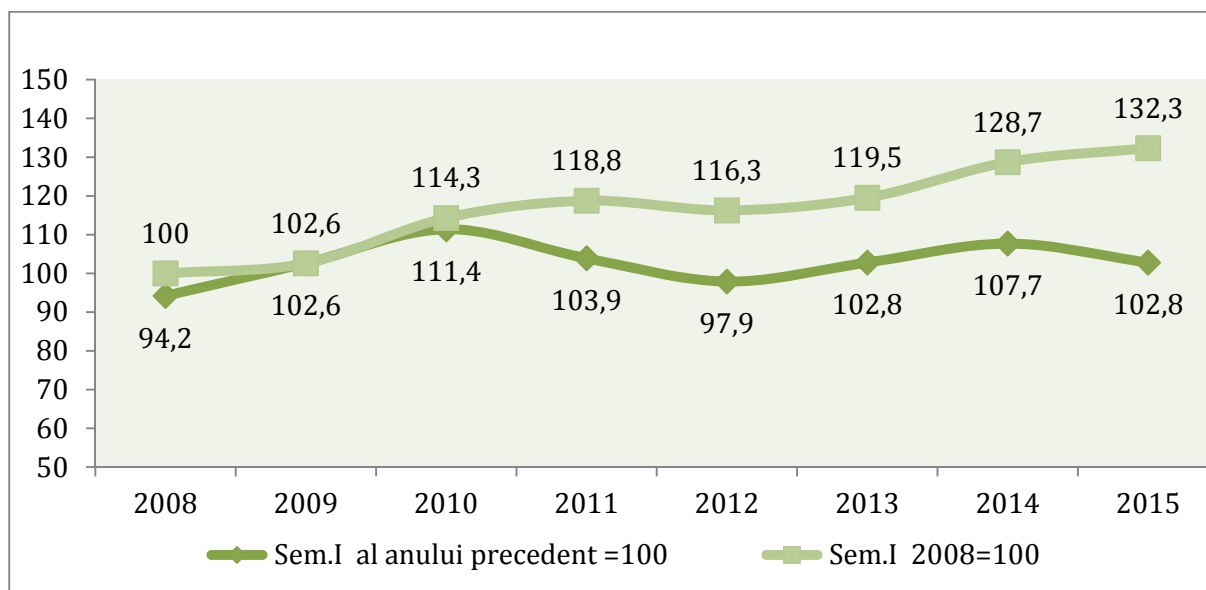

Figura 1.4. Evoluția volumului producției agricole în ianuarie-iunie 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

În sectorul fitotehnic în anul curent s-au înregistrat modificări importante ale suprafețelor unor culturi agricole, suprafața însămânțată totală marcând circa 1,5 mil. ha, în creștere ușoară – cu 0,1% față de anul 2014. Preferințele agricultorilor sunt îndreptate spre cereale și culturi tehnice, în special porumb pentru boabe (suprafața însămânțată a căruia s-a majorat în continuare cu 5,8%), leguminoase pentru boabe (cu 8,7%), floarea soarelui (cu 3,5%), soia (cu 24,7%), ponderea acestora în total semănături sporind, respectiv, până la 32,9%, 1,6%, 21,9% și 4,5%. Concomitent, s-a redus suprafața cerealelor din prima grupă (cu 3,4%), rapiței de toamnă (de 3,6 ori), sfeclei de zahăr (cu 21,1%), a tutunului (cu peste 6%), de cartofi, legume și bostănoase (în total cu 9%), culturilor pentru nutreț (cu circa 4%).

Producția animală continuă să fie determinată de situația în gospodăriile populației, cărora, conform stării la 1 iulie 2015 le-a revenit în șeptelul de animale: 97% din numărul total de ovine și caprine, 92% – de bovine și 60% – de porcine. În rezultat, în semestrul I al anului de referință cota-parte a acestor gospodării în producția laptelui a constituit 95%, de creștere a vitelor și păsărilor – 59%, în producția de ouă – 63%. În total în ianuarie-iunie 2015, în raport cu perioada similară a anului 2014, producția de creștere a vitelor și păsărilor s-a majorat cu 10,5%, producția de lapte de toate tipurile – cu 2%, producția de ouă fiind în descreștere cu 7,6%.

Investițiile în active materiale pe termen lung

În ianuarie-iunie 2015 investițiile în active materiale pe termen lung au totalizat circa 6371,7 mil. lei, înregistrând, în termeni reali, o scădere, cu 2,5% față de perioada respectivă a anului precedent și cu 1/5 față de nivelul atins în primul semestru 2008 (vezi Fig. 1.5).

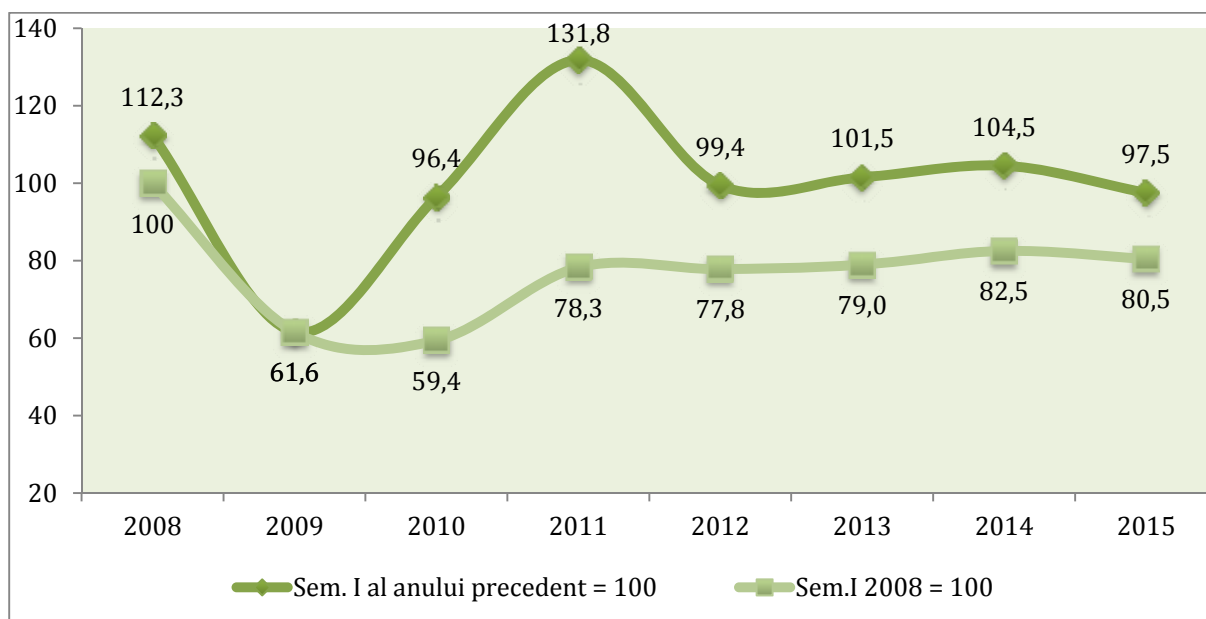

Figura 1.5. Evoluția volumului investițiilor în active materiale pe termen lung în ianuarie-iunie 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

În perioada analizată au fost în descreștere volumele pe toate elementele de structură tehnologică a investițiilor, cel mai mare impact negativ asupra evoluției investițiilor fiind exercitat de lucrările de construcții-montaj, volumul cărora s-a micșorat cu 3,7% f.p.s.a.p., cauzând reducerea volumului total al investițiilor – cu cca 1,7%.

Analiza sub aspectul tipurilor de mijloace fixe indică asupra evoluției pozitive doar a “altor” investiții, pe când volumul investițiilor în clădiri nerezidențiale și edificii s-a redus brusc – cu circa 1/5, iar a celor în clădiri de locuit – cu peste 3%. În expresie fizică, pe parcursul primului semestru al anului curent, au fost date în folosință clădiri de locuit cu suprafața totală de circa 235,3 mii m², volum superior celui înregistrat în semestrul I, 2014 de 1,6 ori.

Pe forme de proprietate, contractarea activității investiționale a fost cauzată de entitățile din sectorul privat și public al economiei naționale, precum și a întreprinderilor mixte cu participarea capitalului străin, valoarea investițiilor cărora s-a redus cu 4,1%, 2,4% și 2,8%, respectiv f.p.s.a.p., cauzând micșorarea contribuției lor în structura investițiilor (vezi Fig. 1.6) și a volumului total al investițiilor, corespunzător cu 2,0%, 0,8% și 0,3%. Volumul investițiilor întreprinderilor mixte, cu proprietatea Republicii Moldova a înregistrat o creștere de 1,4 ori, care însă, în virtutea ponderii ne semnificative (de 0,8% în semestrul I 2014), a avut o

contribuție la creșterea pe total investiții doar cu 0,3%. A fost în creștere moderată (cu 3,6%) volumul investițiilor realizate de întreprinderile cu capital integral străin, contribuind la atenuarea descreșterii volumului total de investiții cu circa 0,3 la sută.

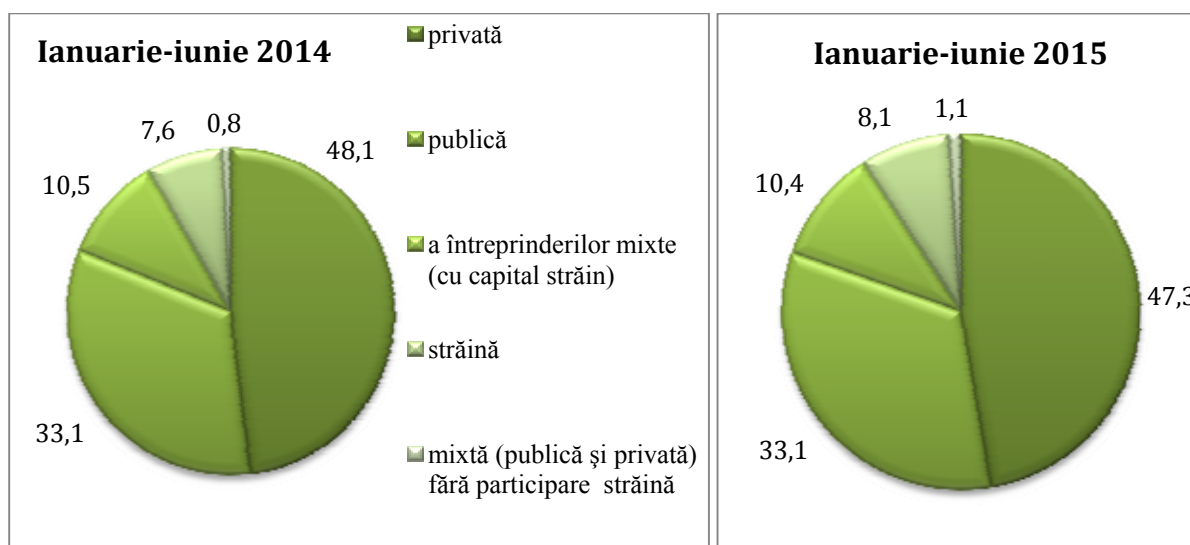

Figura 1.6. Structura investițiilor în active materiale pe termen lung pe forme de proprietate în ianuarie-iunie 2014 și 2015 (%)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În semestrul I a.c., volumul lucrărilor de construcții realizate în antrepriză s-a redus cu 2,6% (în termeni reali) față de perioada respectivă a anului 2014. Pe elemente de structură a lucrărilor executate, au predominat construcțiile noi, care au înregistrat și cea mai mare reducere – cu 5,5%; ca rezultat cota-parte a acestora în volumul total de construcții s-a micșorat cu circa 2 p.p. f.p.s.a.p., constituind 59,2%. A crescut volumul lucrărilor de întreținere și reparații curente (cu peste 4%) și al „altor lucrări” (de 1,3 ori) care, însă, în virtutea ponderii nesemnificative (în total de 20 la sută) nu a permis atenuarea în totalitate a efectelor reducerii volumului lucrărilor de construcții noi precum și a reparațiilor capitale (cu 4,5 la sută). Pe tipurile obiectelor de construcții volumul lucrărilor în antrepriză s-a redus la construcțiile ingineresti – cu circa 16 la sută, cauzând contractarea volumului total al investițiilor cu peste 8 la sută.

Este de menționat și descreșterea în ianuarie-iunie 2015, a numărului total de autorizații de construire eliberate pentru clădiri (cu circa 5%), în special a celor nerezidențiale (cu peste 8%) f.p.s.a.p. Acest fapt nu însuflă optimism privind redresarea apropiată a situației în sectorul construcțiilor.

Comerț și alte servicii destinate pieței

În semestrul I 2015 volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu amănuntul (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) a marcat o descreștere cu 4,5% (în termeni reali) f.p.s.a.p.

Volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitatea principală de servicii de piață prestate populației, s-a redus în aceeași perioadă cu 0,6% (în condiții comparabile de prețuri).

Valoarea (în prețuri curente) a cifrei de afaceri a întreprinderilor de comerț cu ridicata (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) în perioada analizată a sporit cu 12,9%, iar a întreprinderilor cu activitatea principală de servicii de piață prestate întreprinderilor a crescut cu 4,4%.

Transporturi

În ianuarie-iunie 2015 întreprinderile de transport au realizat transportarea mărfurilor în volum de 5,3 mil. tone, în descreștere cu 5,8% față de perioada similară a anului precedent, întrerupând astfel evoluția pozitivă a acestei activități începând cu anul 2010.

A fost înregistrată contractarea activității la toate modurile de transport a mărfurilor. Volumul principal al mărfurilor transportate i-a revenit întreprinderilor de transport auto, care au transportat circa 3,2 mil. tone de mărfuri (sau circa 60% din volumul total), cu 4,6% mai puțin față de semestrul I 2014, determinând descreșterea volumului total al mărfurilor transportate cu 2,7% (vezi Tabelul 1.2).

Tabelul 1.2. Activitatea de transportare a mărfurilor, pe moduri de transport în ianuarie-iunie 2015

	Sem. I 2015/ Sem. I 2014, %	Contribuția la creșterea volumului mărfurilor transportate/ parcursului mărfurilor (+/-), %	Structura pe moduri de transporturi, %
Mărfuri transportate - total, mii tone	94,2	-5,8	100,0
<i>din care, pe moduri de transport:</i>			
<i>feroviar</i>	93,1	-2,8	39,4
<i>auto</i>	95,4	-2,7	59,5
<i>fluvial</i>	74,7	-0,3	1,1
<i>aerian</i>	80,9	-0,0	0,0
Parcursul mărfurilor - total, mil. tone-km	93,4	-6,6	100,0
<i>din care, pe moduri de transport:</i>			
<i>feroviar</i>	96,8	-0,9	29,1
<i>auto</i>	92,1	-5,7	70,8
<i>fluvial</i>	57,4	-0,0	0,0
<i>aerian</i>	89,0	-0,0	0,0

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Activitatea transportului feroviar, cu care au fost transportate circa 2,1 mil. tone de mărfuri s-a redus cu 6,9% în raport cu nivelul marcat în I semestru 2014, contribuind astfel la micșorarea volumului total al mărfurilor transportate cu 2,8%.

Parcursul mărfurilor a totalizat 1760 mil. tone-km, cu 6,6% mai puțin față de primul semestru al anului 2014. Peste 2/3 din parcursul total al mărfurilor îi revine transportului auto, care și-a redus activitatea cu 7,9%, cauzând contractarea volumului total al transporturilor cu 5,7%. Reducerea parcursului mărfurilor realizat cu transportul feroviar (cu 3,2%) a generat descreșterea cu 0,9% a volumului marcat în ansamblu pe toate modurile de transport.

Activitatea transportului fluvial de mărfuri, deși puțin semnificativă ca pondere (deținând sub 1% în totalul mărfurilor transportate) a avut, de asemenea, o evoluție negativă, marcând descreșterea volumelor pentru ambii indicatori analizați, respectiv, cu peste 25% și 42%. Volumul transportului de mărfuri cu transportul aerian, a continuat tendința conturată în anii trecuți, marcând în I semestru a.c. reducerea față de perioada similară din anul precedent cu 19% la volumul de mărfuri și cu 11% - la parcursul mărfurilor.

În prima jumătate a anului 2015 a fost înregistrată creșterea, comparativ cu perioada respectivă a anului trecut, atât a numărului de pasageri transportați cu transportul public (cu 6,8%), cât și a parcursului pasagerilor (cu 11,4%). Accelerarea activității transportului de pasageri a fost determinată de majorarea numărului de pasageri transportați cu: transportul aerian (cu 37,3%), troleibuze (cu 26,9%) și cu taximetre (cu 5,3%). Parcursul pasagerilor a fost, de asemenea, în creștere pe aceste moduri de transport, respectiv cu 44,0%, 26,2% și 4,2%. Totodată, a descrescut volumul de transportare a pasagerilor cu transportul feroviar (cu 6,6%), autobuze și microbuze (cu 12,4%). Transportul feroviar a înregistrat reducere bruscă și a parcursului de pasageri – cu peste ¼ f.p.s.a.p.

Turism

În semestrul I a.c. numărul turiștilor cazați în structurile de cazare turistică colective a totalizat 113,7 mii persoane, din care circa 64% au fost reprezentați de turiștii moldoveni și 36% – de cei străini (nerezidenți). Față de ianuarie-iunie 2014, numărul total de turiști în structurile nominalizate a fost în creștere, cu 2,6%, în virtutea majorării numărului turiștilor moldoveni (cu 4,5%), numărul celor străini fiind în scădere (cu 0,5%). Sub aspectul tipurilor unităților de cazare, a sporit numărul persoanelor cazate în pensiunile turistice (cu 13,4%), taberele de vacanță pentru elevi (cu 10,5%), vilele turistice, satele de vacanță și alte structuri de odihnă (cu peste 1/3) etc. Concomitent, s-a redus numărul turiștilor cazați la hoteluri și moteluri – principalul tip al structurilor turistice (care deține peste 51% din numărul total de turiști cazați) – cu peste 5 la sută, precum și la cămine pentru vizitatori – cu 12%.

Față de nivelul înregistrat în I semestru al anului pre-criză (2008) numărul total al turiștilor este totuși mai mic (cu 10%), în rezultatul reducerii numărului turiștilor moldoveni (cu peste 20%), pe fundalul creșterii afluxului turiștilor de peste hotare (cu peste 18%), care în virtutea ponderii reduse nu a fost în stare să determine tendința generală a activității turistice în țară în perioada postcriză.

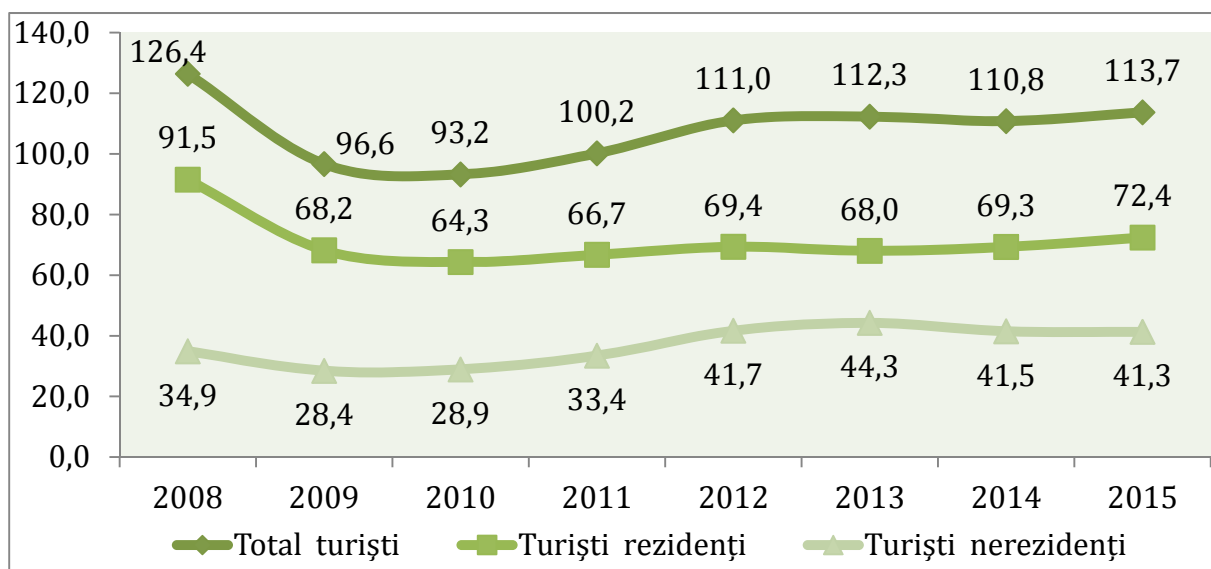

Figura 1.7. Numărul turiștilor cazați în structurile de cazare turistică colective în ianuarie-iunie 2008-2015 (mii persoane)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Peste jumătate din turiștii străini cazați la structurile menționate, în perioada de analiză, au sosit din: România (circa 26% din totalul turiștilor nerezidenți), Ucraina (15%) și Federația Rusă (10%).

Creșterea numărului de înnopțări în structurile de cazare colective în I semestru 2015 (cu 7,9% f.p.s.a.p.), a fost generată de creșterea numărului de înnopțări atât a turiștilor nerezidenți (cu circa 28 la sută), cât și a celor autohtoni (cu 4 la sută).

În semestrul I 2015 prin intermediul agențiilor de turism și turoperatorilor au beneficiat de servicii turistice 95,4 mii de turiști și excursioniști, cu 1,3% mai mult în comparație cu perioada similară a anului precedent, pe seama creșterii volumului turismului receptor (cu 27,8%) și a celui emițător (cu 5,7%). Concomitent, a fost înregistrată o contractare bruscă – cu peste 20 la sută a volumului turismului intern, ponderea acestuia în numărul total al turiștilor participanți la turismul organizat de agențiile de turism fiind în descreștere până la 17%.

Destinațiile turistice preferate de moldoveni au fost: Turcia (circa 35% din turismul emițător), Bulgaria (26%), România (15), Grecia (11%).

Activitatea de producție în regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender²

Întreprinderile din regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender³, conform informației disponibile difuzate de către organul de statistică din regiunea transnistreană, în semestrul I, 2015 au fabricat producție industrială în descreștere cu 12,5% față de nivelul marcat în perioada respectivă a anului precedent (vezi Fig. 1.8).

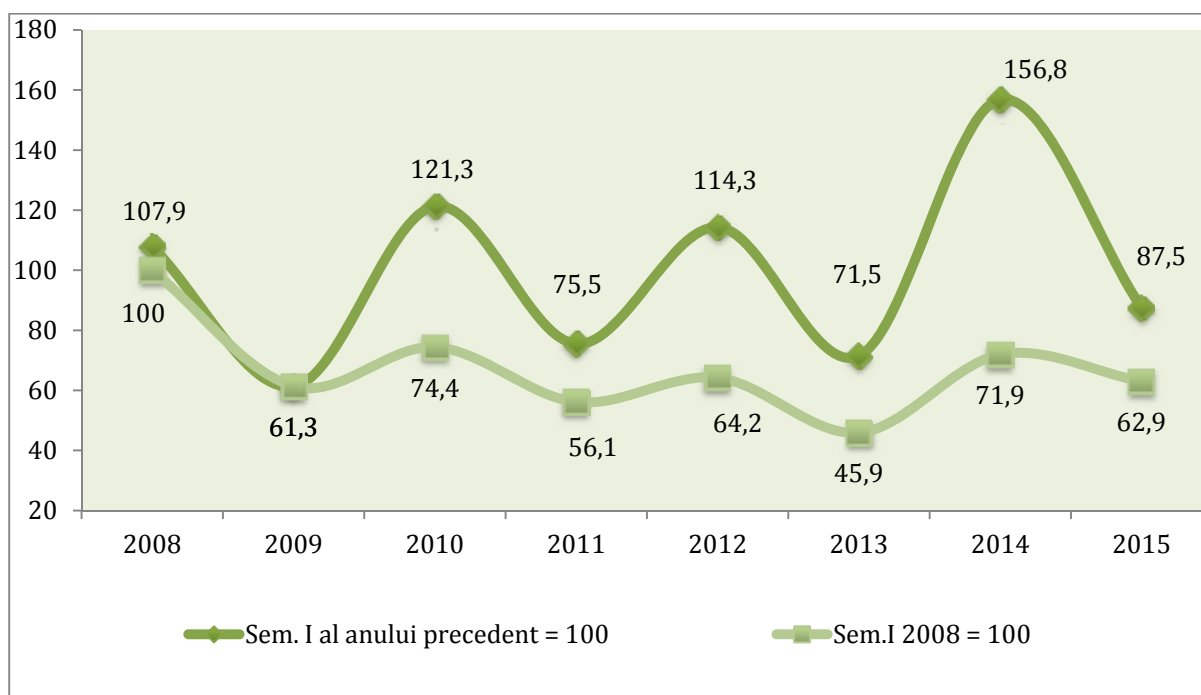

Figura 1.8. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor organului de statistică din regiunea transnistreană⁴.

Deși întreprinderile industriale din regiunea transnistreană au recuperat considerabil din reducerea activității marcate în ultimii ani, volumul producției industriale în perioada de analiză constituie doar 63% din nivelul înregistrat în perioada similară a anului 2008.

² Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană:

<http://www.mepmr.org/gosudarstvennaya-statistika/informacziya/62-o-soczialno-ekonomicheskopolozhenii-pmr>

³ Întreprinderile industriale, cu excepția sectorului micului business.

⁴ Pe cercul întreprinderilor cu excepția sectorului micului business.

Volumul investițiilor în mijloace fixe⁴ realizate în regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender, în ianuarie-iunie 2015, a fost în descreștere cu peste 36% în raport cu nivelul marcat în I semestru 2014, înregistrând circa 42% din nivelul atins în perioada similară a anului 2008 (vezi Fig. 1.9).

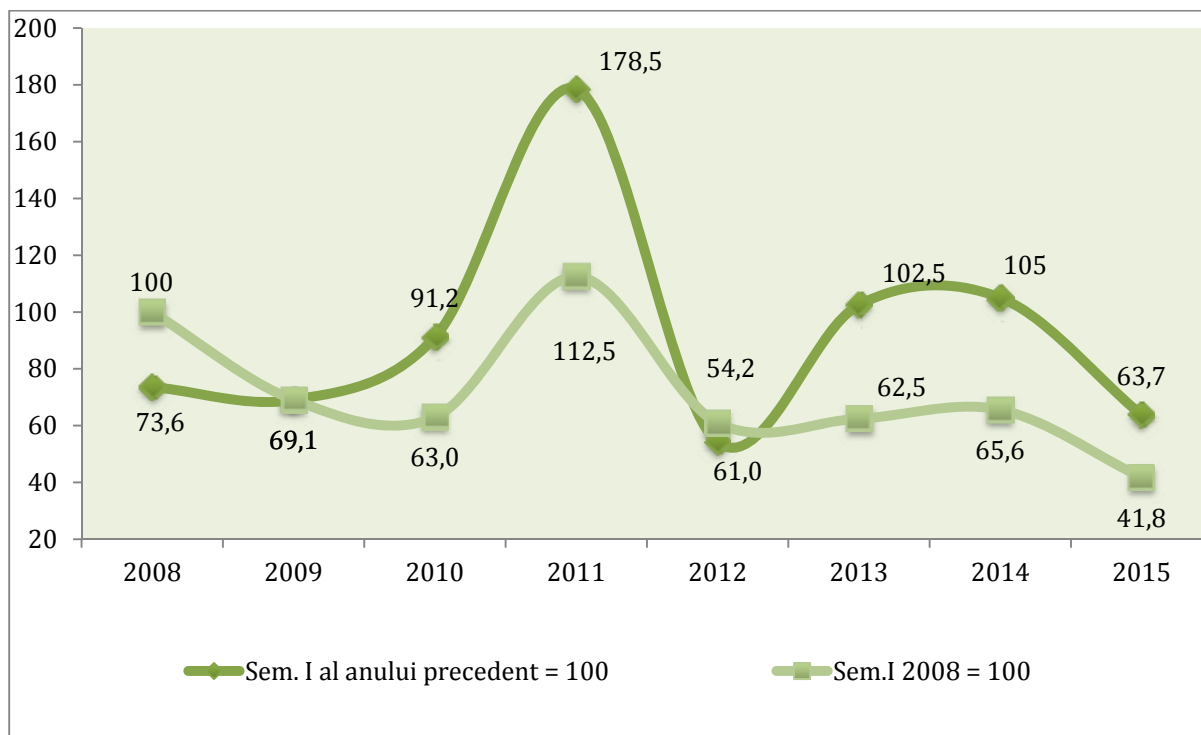

Figura 1.9. Evoluția volumului investițiilor în mijloace fixe în ianuarie-iunie 2008-2015 (%)

Sursa: Calculele autorului în baza datelor organului de statistică din regiunea transnistreană⁴.

Reduceri considerabile în I semestru 2015 au fost marcate la cheltuielile investiționale ce țin atât de lucrările de construcții-montaj (cu peste 33% f.p.s.a.p.), cât și de utilaje, mașini și mijloace de transport (cu circa 39%).

În perioada de analiză în regiunea transnistreană s-a redus semnificativ și volumul lucrărilor de construcții realizate în antrepriză – cu peste 18 la sută.

În ianuarie-iunie 2015 a fost înregistrată și reducerea suprafeței locuințelor date în folosință – cu peste 23 la sută f.p.s.a.p., în special în mediul urban – cu circa 24 la sută.

Volumul comerțului cu amănuntul în regiune în perioada de analiză a înregistrat o reducere cu peste 22%, iar a serviciilor prestate populației – cu peste 7 la sută f.p.s.a.p.

Capitolul II

PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1. Prețuri și rate de schimb

În primul semestru al anului 2015, indicele prețurilor de consum a crescut cu 7,1%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. În aceeași perioadă, pentru componentele sale s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 7,3%, produse nealimentare – 10,2%, servicii – 2,3%.

În trimestrul II 2015, rata anuală a inflației a depășit limita superioară a intervalului de variație de +/- 1,5 p.p. în jurul țintei stabilite de BNM, nivelul atins de 8% fiind cu 2,8 p.p. mai mare decât cel consemnat în perioada similară a anului precedent. Evoluțiile lunare indică o accelerare continuă a ratei anuale a inflației, ritmul de creștere a prețurilor în lunile aprilie, mai și iunie 2015 f.p.s.a.p. fiind de 7,6%, 8,1%, și 8,3%. În perioada similară a anului precedent, acest indicator a fost de 5,8%, 4,7% și 5%. Sporul ritmului de creștere a indicelui prețului de consum în această perioadă a fost determinat în special de deprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință și anticipațiile pesimiste cu privire la evoluțiile economiei pe viitor, generate de deficiențele din sistemul bancar autohton.

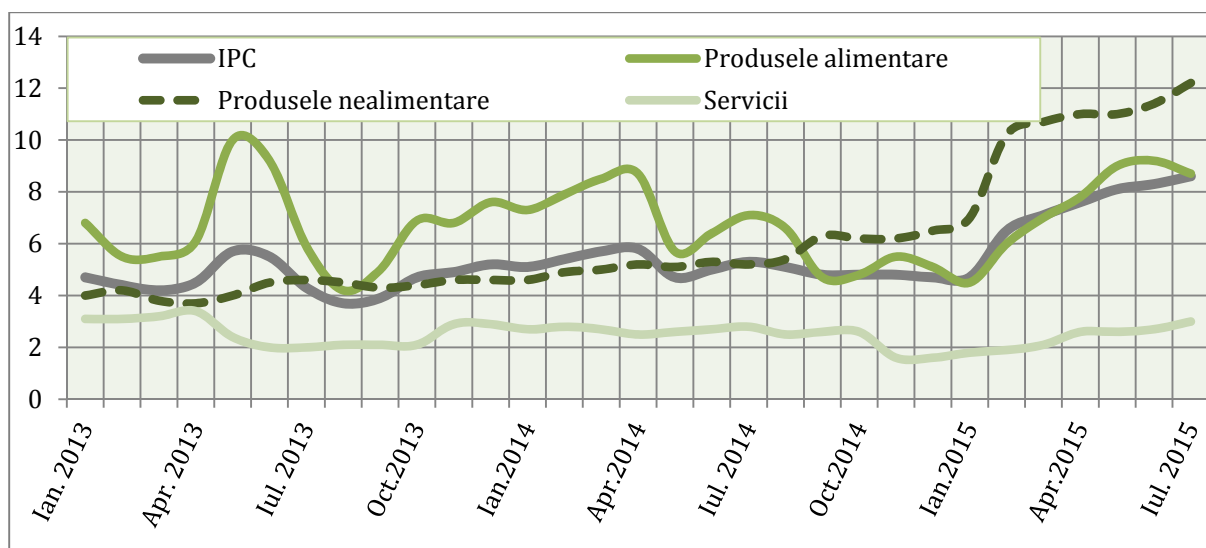

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul II, 2015 prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 8,7%, ritmul anual de creștere sporind cu 1,8 puncte procentuale față de trimestrul II al anului precedent (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în aprilie – 7,8%, în mai – 9%, în iunie – 9,2%). În perioada dată au crescut considerabil prețurile la produsele de morărit și panificație, la paste făinoase cu 11,7% și la orez cu 15,5%; la pește și conserve din pește, în special, la conservele din pește cu 11,4%; la legume, în special, la usturoi cu 24,1%, la morcov cu 22,7%, la varză cu 17,5% și la fructe proaspete cu 35,9%.

Totodată, au fost înregistrate scăderi de preț la unele produse alimentare, datorită unei oferte înalte pe piața internă, dar și reducerea valorii unitare de import a acestor produse, în special, la cartofi cu 24,7% și la ceapa cu 22,1%.

Prețurile la produsele nealimentare în trimestrul II, 2015 s-au majorat cu 11,1% f.p.s.a.p, cu 5,9 p.p. depășind valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2014 (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 11% în lunile aprilie, mai și de 11,4% în iunie). În această perioadă au înregistrat creșteri de preț majoritatea produselor nealimentare, printre cele mai înalte: autoturismele – cu 37,3%, mașinile de spălat – cu 21,2%, frigiderile și congelatoarele – cu 20,4%, medicamentele – 14,1% și mobila – cu 11,2%. Creșterea prețurilor la produsele nealimentare s-a datorat instabilității cursului monedei naționale, deprecierea accentuată a căreia s-a realizat imediat pe piață prin creșterea prețurilor nu doar la produsele din import, dar și la produsele autohtone confecționate din materie primă de import.

Creșterea prețurilor la servicii în trimestrul II al anului 2015 s-a situat la nivelul înregistrat în anul precedent pentru aceeași perioadă și a constituit 2,6% f.p.s.a.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în lunile aprilie, mai – 2,6% și în iunie – 2,7%). În perioada de referință, comparativ cu trimestrul II al anului precedent, cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate în cazul serviciilor poștale – cu 54,8%, serviciilor de transport feroviar – cu 53,6%, serviciilor turistice – cu 37,5%, serviciilor hoteliere – cu 11,4%, serviciilor teatrale – cu 20,7%.

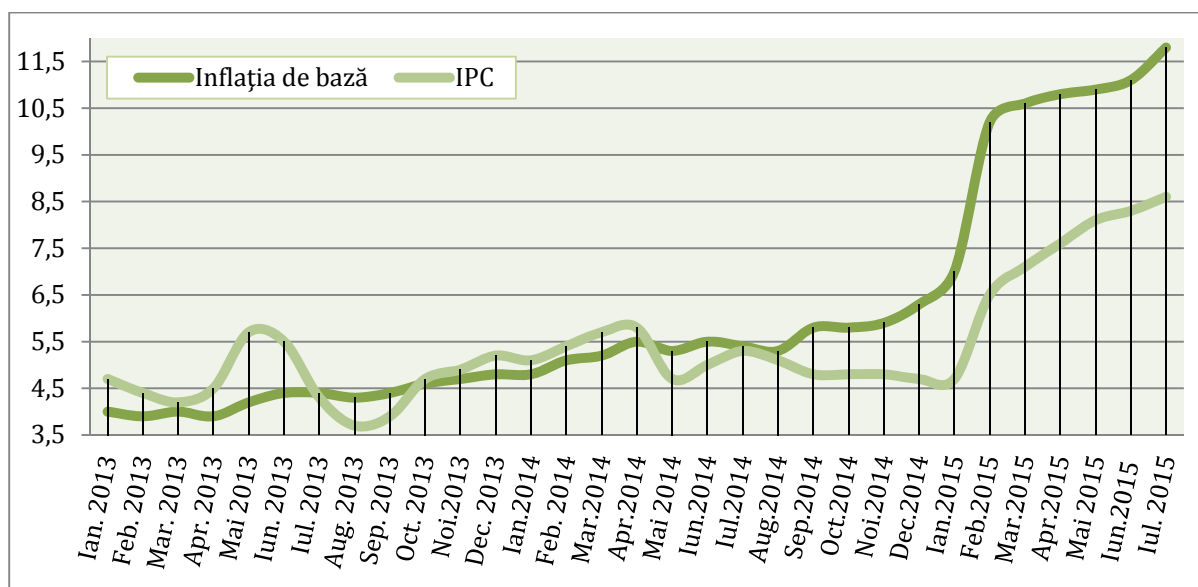

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere a IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Primul semestru al anului 2015 a fost marcat de creșterea continuă a inflației de bază cu ritmuri ce au devansat dinamica IPC. În perioada ianuarie-iunie 2014, indicele inflației de bază a constituit 10% f.p.s.a.p., avansând față de nivelul atins pentru aceeași perioadă a anului 2014 cu 4,8 p.p.

În trimestrul II al anului 2015 indicele inflației de bază a fost de 10,9% f.p.s.a.p., cu 5,5 p.p. peste nivelul atins în aceeași perioadă a anului precedent. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în aprilie – 10,8%, în mai – 10,9% și în iunie – 11,1%. Creșterea accentuată a inflației de bază s-a datorat proceselor de depreciere a valutei naționale față de dolarul SUA și moneda unică europeană. Din luna mai 2014, ritmurile anuale ale inflației de bază s-au majorat mai rapid decât sporul IPC. Această devansare se datorează scăderii presiunilor din partea prețurilor la produsele alimentare, combustibililor și altor produse și servicii cu prețuri reglementate asupra IPC, care nu sunt luate în considerație la calcularea inflației de bază.

Dinamica anuală a prețurilor producției industriale s-a diminuat ușor în I semestru al anului 2015. Aceasta a constituit 5,1%, în scădere cu 0,7 p.p. comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

În trimestrul II, 2015 indicele anual al prețurilor producției industriale a scăzut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 2,2 p.p. și a atins nivelul de 104,5%. Valori mai mici s-au înregistrat în cazul indicilor prețurilor de producție în industria extractivă cu minus 0,7 p.p. până la 104,2% și în industria prelucrătoare cu minus 2,1 p.p. până la 105% f.p.s.a.p. O traiectorie diferită a descris indicele anual al prețurilor de producție în sectorul energetic, care a sporit cu 2,2 p.p. până la 100,3% f.p.s.a.p. Cele mai mari majorări de preț în industria prelucrătoare, în această perioadă, au fost atestate pentru activitățile de fabricare a produselor din tutun – cu 28,1%, de distilare, rafinare și mixare a băuturilor alcoolice – cu 10,3% și de fabricarea a hârtiei și a produselor din hârtie – cu 12,6%, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

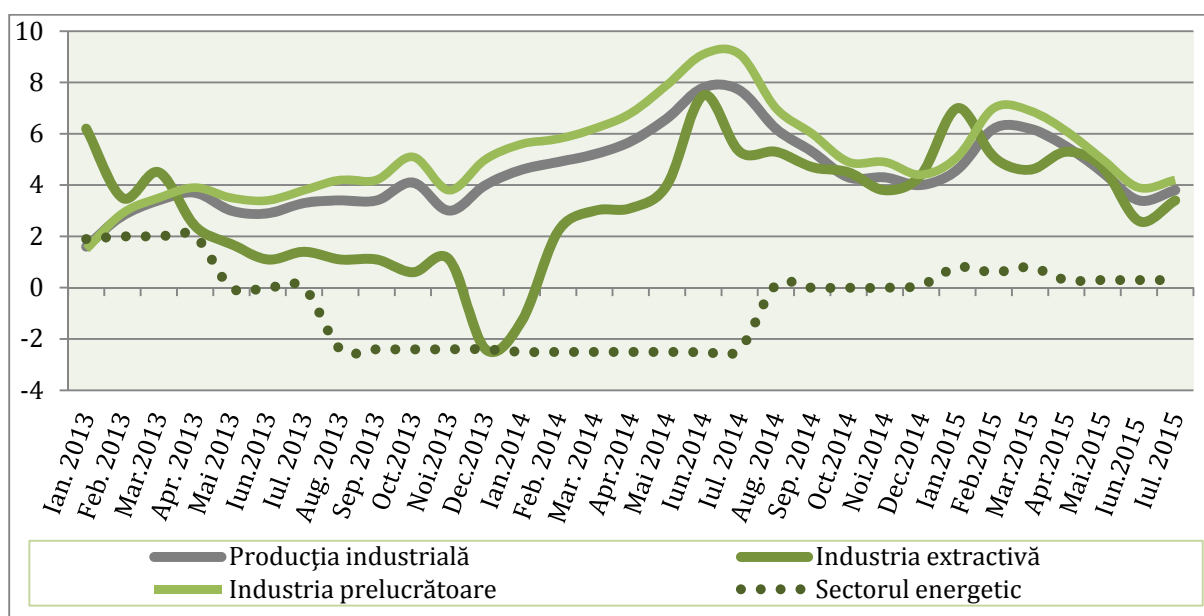

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Creșterea prețurilor în construcții a continuat să rămână relativ stabilă și în cel de al doilea trimestru al anului. Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, în trimestrul II, 2015 s-a majorat față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 0,5 p.p. și a constituit 7,9%. În sectoarele economiei naționale cele mai mari creșteri anuale de prețuri la construcții, în perioada de referință, au fost înregistrate în transport – 12,8%, industria prelucrătoare – 9,2%, electroenergetică – 8,6% și construcția de locuințe – 7,2% (Fig. 2.1.4).

Prețurile mai mici pentru produsele agricole, determinate de oferta internă înaltă (condiționată de recolta agricolă bună în anii 2013, 2014 și embargourile impuse pentru unele produse agricole moldovenești în Federația Rusă) și evoluțiile nefavorabile pe piețele internaționale a produselor agroalimentare subminează situația financiară a agricultorilor moldoveni, dar susține în același timp competitivitatea acestora. În trimestrul II al anului 2015, prețurile producătorului la produsele agricole au scăzut cu 13,8% față de perioada similară a anului 2014. Diminuarea prețurilor la produsele agricole a fost determinată, în special, de produsele animaliere, a căror prețuri s-au redus cu 13,9% f.p.s.a.p. Prețurile la produsele vegetale au înregistrat o creștere robustă de 1%, comparativ cu perioada similară a anului trecut (Fig. 2.1.5).

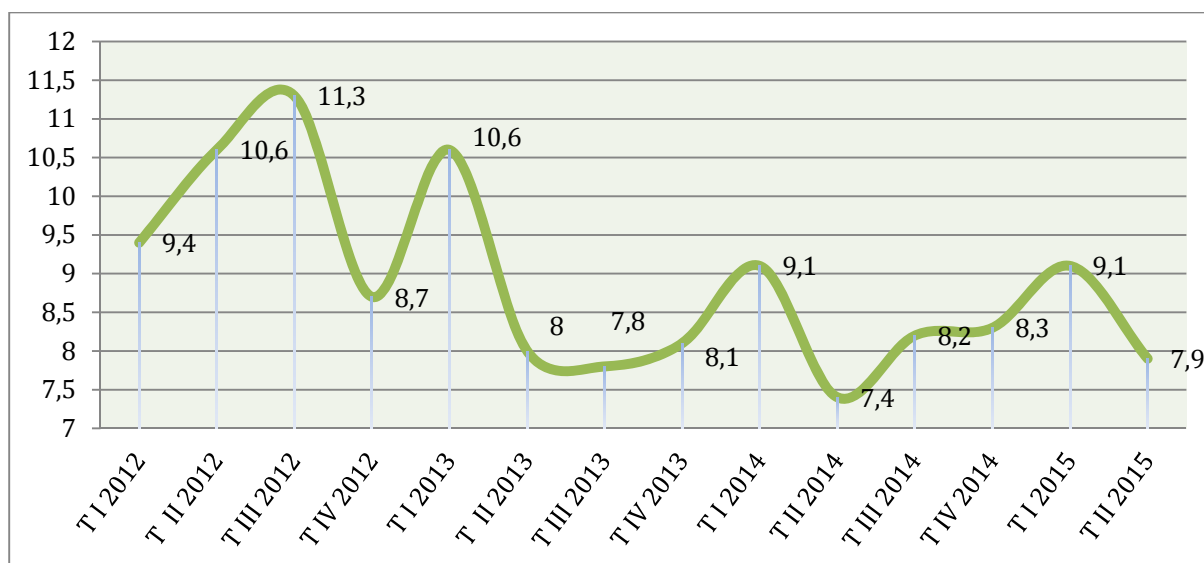

Figura 2.1.4. Evoluția prețurilor în construcții, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

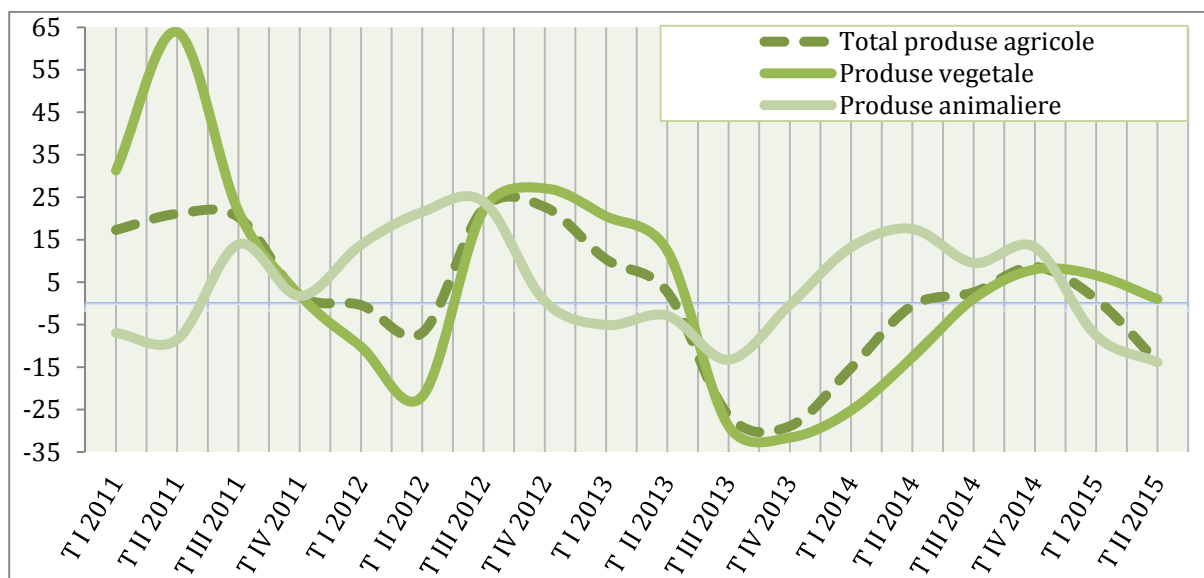

Figura 2.1.5. Evoluția prețurilor produselor agricole, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

S-au înregistrat majorări de preț la semințele de floarea soarelui – cu 335,4%, semințele de soi de grâu – cu 242,8%, sfecla de masă – cu 313,8, sfecla de zahăr – cu 67,8%, struguri – 49,5%, ouăle alimentare – 27%. Dintre produsele agricole cu cele mai considerabile pierderi în preț pot fi menționate următoarele produse: cartofii – cu 73,9%, ceapa uscată – cu 56,3%, morcovii – cu 50,1% și ovine și caprine (în masă vie) – cu 41,2%, porcine – cu 26,7% f.p.s.a.p.

Prețul combustibililor a înregistrat creșteri constante de la începutul anului curent. În trimestrul II al anului 2015, comparativ cu perioada similară a anului precedent ritmul de creștere a sporit cu 2,4 p.p. și a atins nivelul de 5,5% (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în aprilie – 5,3%, în mai – 5,3% și în iunie – 5,9%).

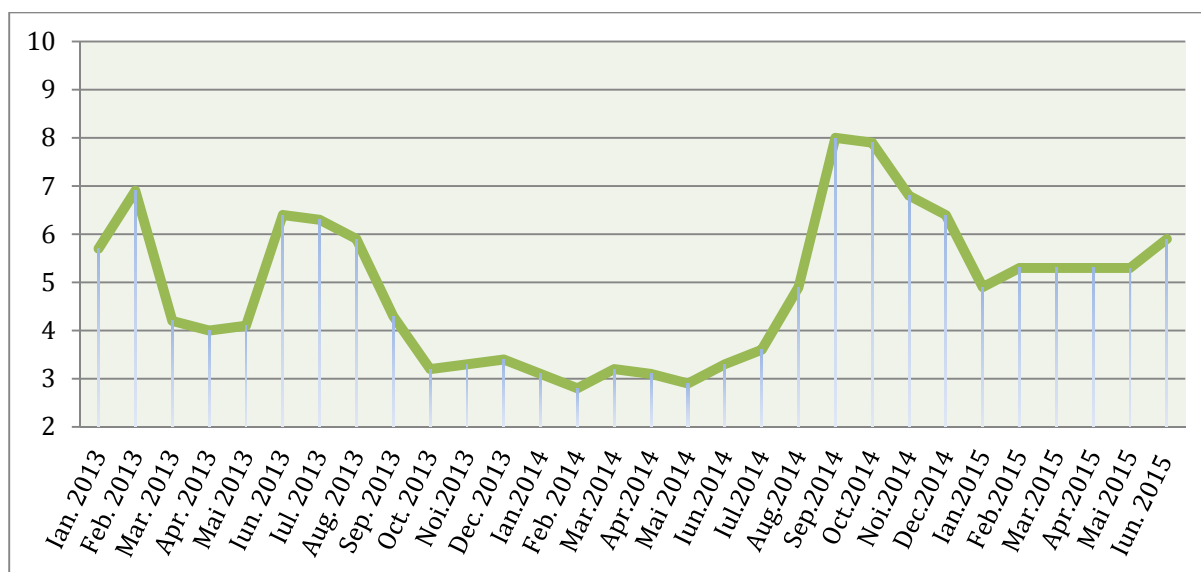

Figura 2.1.6. Evoluția prețurilor la combustibil, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Rate de schimb

În semestrul I al anului 2015 distorsiunile din sistemul bancar, în condițiile scăderii principalelor influxuri majore de valută străină: exporturile și remitențele au impulsionat deprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Față de S1 a 2014 moneda națională s-a depreciat cu 33,5% în raport cu dolarul SUA și cu 8,8% față de moneda unică europeană.

În trimestrul II, 2015 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 20,1 MDL/EUR și 18,1 MDL/USD, depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 6,9% față de moneda unică europeană și cu 32,6% față de dolarul SUA.

În expresie lunară, cursul mediu de schimb al monedei naționale față de moneda unică europeană a avut o evoluție volatilă, constituind: în aprilie – 19,4 MDL/EUR, în mai – 20,0 MDL/EUR, iar în iunie – 20,7 MDL/EUR.

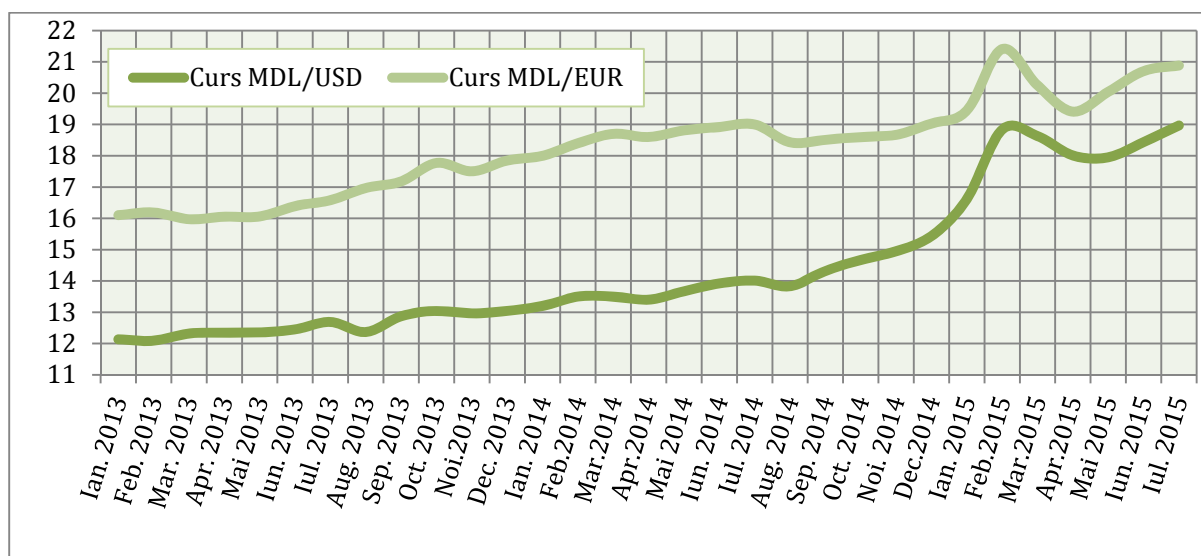

Figura 2.1.7. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Cursul mediu de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA în această perioadă a fost de: 18,0 MDL/USD în lunile aprilie și mai și de 18,4 MDL/USD – în luna iunie.

Drept consecință a deprecierei monedei naționale a crescut și cursul real al monedei naționale față de dolarul SUA. În trimestrul II cursul real al leul moldovenesc s-a depreciat față de dolarul SUA cu 21,7%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. Totodată, pe fundalul presiunilor inflaționiste din Republica Moldova și proceselor deflaționiste din T1 și dezinflaționiste din T2 în UE, cursul real al monedei naționale față de moneda unică europeană s-a apreciat ușor cu 1,1%.

Prețurile și ratele de schimb în regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru.

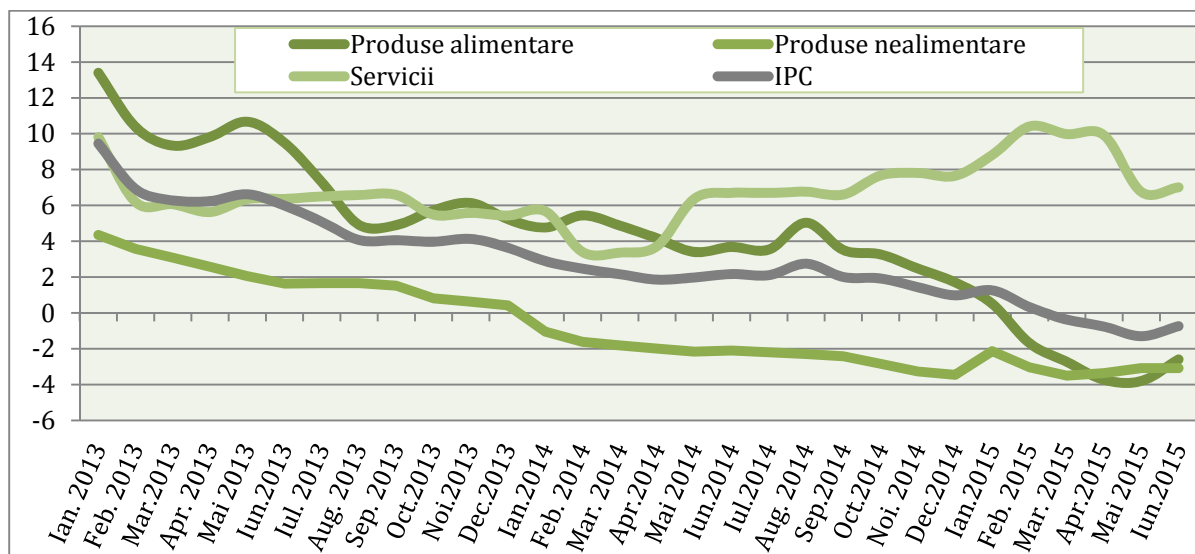

Figura 2.1.8. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Rata anuală a inflației în regiunea din partea stângă a râului Nistru și-a continuat trendul descendent, menținându-se și în trimestrul II al anului 2015 pe un teritoriu negativ. În aprilie-iunie ritmul anual de creștere al IPC a constituit minus 0,9%, înregistrând o descreștere cu 2,9 p.p. față de perioada similară a anului 2014. Spre deosebire de regiunea Republicii Moldova din partea dreaptă a râului, cele mai mari presiuni inflaționiste au fost înregistrate din partea prețurilor la servicii, la care rata anuală de creștere a prețurilor în aprilie – mai 2015 a constituit 7,9%. În același timp prețurile produselor alimentare și celor nealimentare au fost în scădere, cu 3,4% și 3,2%, corespunzător.

Diminuarea nivelului general al prețurilor în regiunea din partea stângă a râului Nistru se datorează în mare parte politici monetare promovate de autorități, orientate spre țintirea cursului valutar de schimb. În condițiile în care monedele principalilor parteneri comerciali ai regiunii se depreciază în raport cu valutele liber convertibile, iar cursul de schimb al monedei din regiune rămâne stabil față de dolarul SUA, prețurile produselor provenite din import și ale materiei prime scad. Aceasta strategie însă poate da naștere la dezechilibre economice amânate în timp, deoarece elimină anumite semnale importante ale situației economiei reale din regiune.

Pe parcursul trimestrului II, 2015, Banca Centrală a regiunii din partea stângă a râului Nistru și-a păstrat obiectivul general al politici monetare, orientat spre țintirea cursului valutar de schimb, stabilit încă din luna decembrie 2012. În aceste condiții cursul nominal al rublei transnistrene față de dolarul SUA rămâne fixat la nivelul de 11,1 PRB/USD.

În trimestrul II 2015, rubla transnistreană s-a apreciat ușor față de moneda EURO, tendință ce se menține încă din mijlocul anului 2014. Cursul mediu nominal de schimb, în perioada de referință, a fost de 12,3 ruble pentru un Euro, apreciindu-se față de valoarea perioadei similare a anului precedent cu 19,5%.

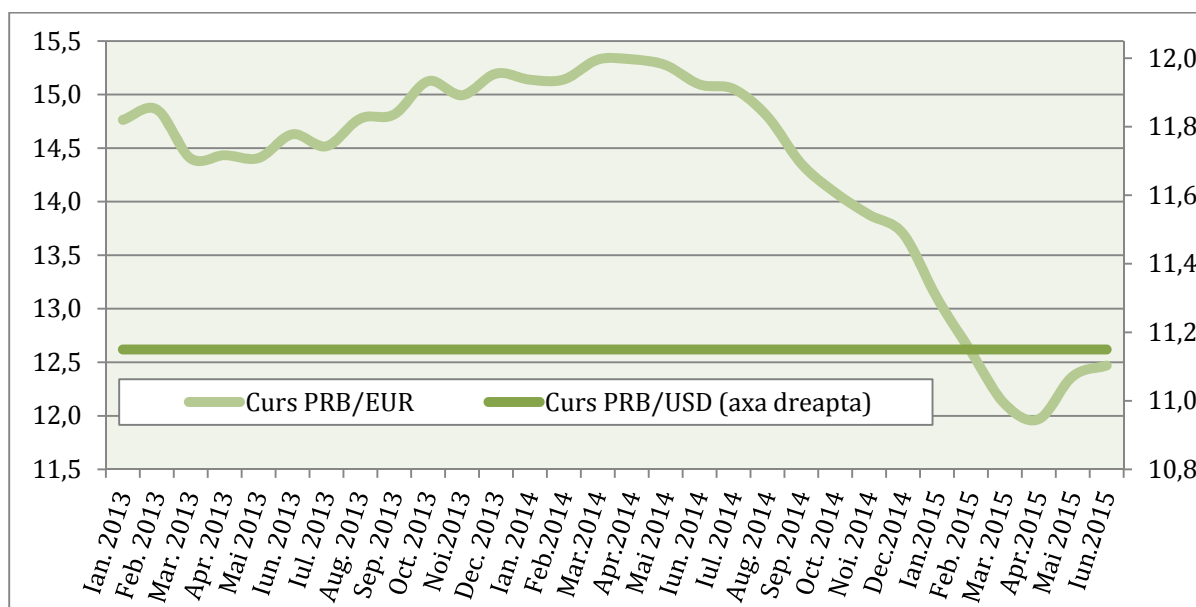

Figura 2.1.9. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al PRB comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

2.2. Politica monetară

În primul semestru al anului 2015 implementarea politicii monetare s-a realizat prin prisma prognozelor evoluțiilor macroeconomice pe termen mediu, care au pus în evidență iminența unor presiuni inflaționiste pronunțate de starea generală tensionată a mediului financiar global, deprecierea monedei naționale și deteriorarea situației în sectorul bancar. În perioada dată s-a produs accentuarea progresivă a trendului de creștere a restrictivității politicii monetare, inițiat în decembrie 2014.

Instrumentele politicii monetare

În trimestrul II, 2015 BNM a operat două ajustări crescătoare consecutive ale ratei dobânzii de politică monetară menite să contracareze presiunile inflaționiste. Nivelul ratei de bază a urcat de la 13,5% la 14,5% în luna mai și la 15,5% în luna iunie. Concomitent cu rata de bază, în aceeași măsură au fost majorate: rata dobânzii la creditele overnight de la 16,5% la 17,5% și 18,5%, corespunzător, și rata dobânzii la depozitele overnight de la 10,5% la 11,5% și la 12,5% ulterior.

La sfârșitul lunii iulie 2015, BNM a majorat rata de bază până la 17,5%, rata dobânzii la creditele overnight la 20,5% și la depozitele overnight la 14,5%. Majorarea continuă a ratelor de politică sporește riscurile de comprimare a cererii agregate, împingând economia spre recesiune și generând șomaj (Fig. 2.2.1).

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

Pentru a potența eficacitatea măsurilor de politică monetară BNM a exercitat un control ferm asupra lichidității pe piața monetară. În trimestrul II al anului 2015 BNM a majorat volumul operațiunilor de sterilizare a lichidităților comparativ cu datele înregistrate în primul

trimestru al anului curent. Totodată soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare în trimestrul II, 2015 s-a situat la un nivel inferior perioadei similare a anului precedent (minus 0,92 mld. MDL) și a constituit 1 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna iunie 2015, când soldul mediu zilnic al vânzărilor de CBN-uri a fost -1,5 mld. MDL.

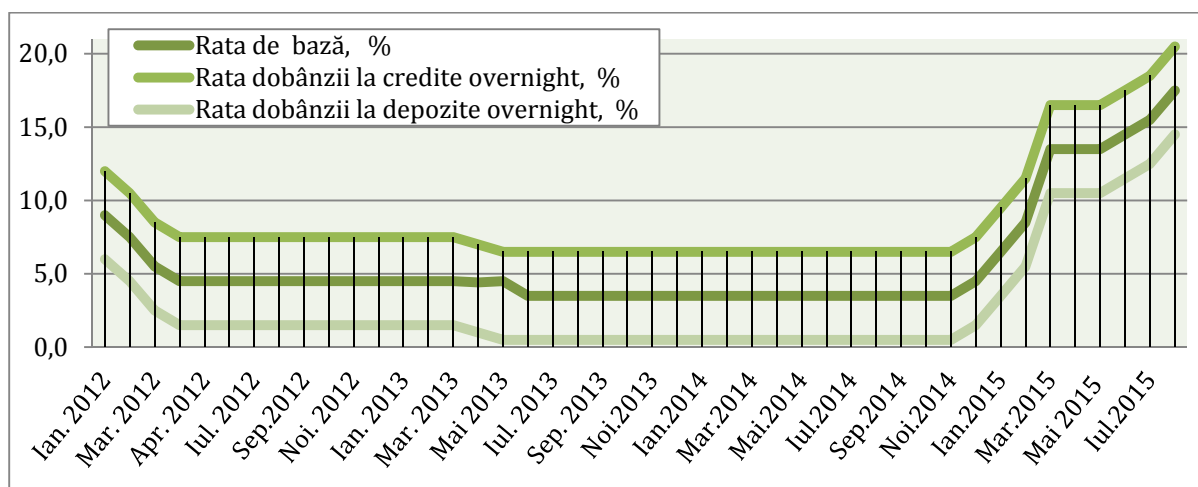

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2012-2015

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În trimestrul II al anului 2015 solicitarea de depozite overnight a avut o dinamică uniformă, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile aprilie, mai și iunie 2015 – 622 mil. MDL, 629 mil. MDL și 617 mil. MDL, corespunzător. În aceeași perioadă, băncile comerciale nu au solicitat de la BNM oferirea facilității de credite overnight.

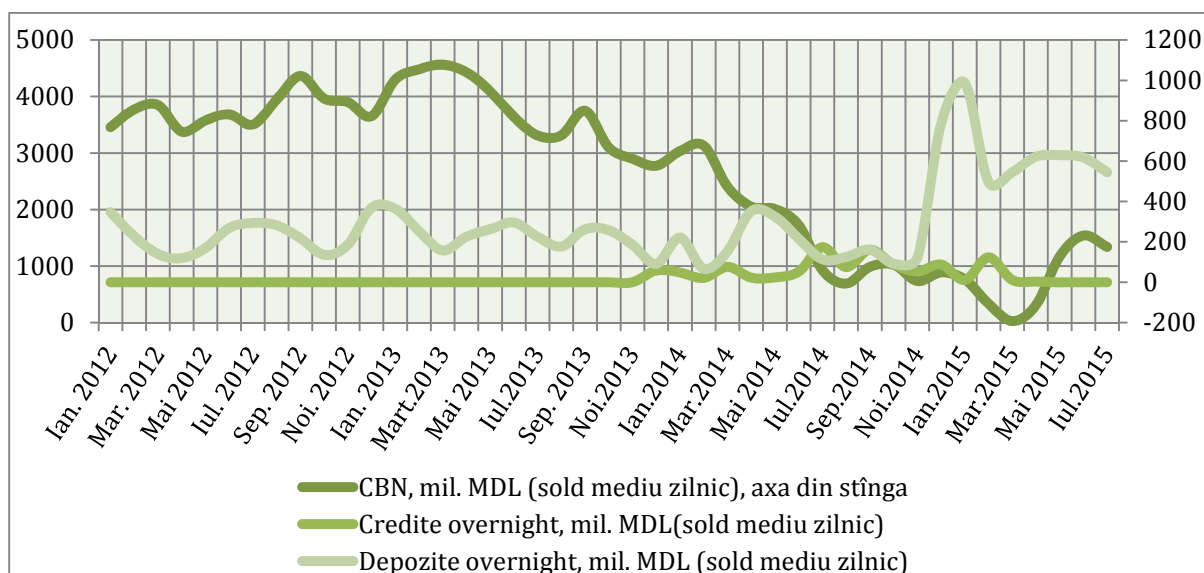

Figura 2.2.2. Instrumentele politicii monetare, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rezervele obligatorii

Rezerve obligatorii în creștere după trei ani de stabilitate. În trimestrul II, 2015 în condițiile înăsprii politicii monetare promovate, BNM a majorat rata rezervelor obligatorii BNM din mijloacele atrase în MDL și în valută neconvertibilă de la 18% la 20% în luna iunie. Rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile a rămas neschimbată la

nivelul de 14%. În lunile ce au urmat rata rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în MDL a atins valori maxime pentru ultimii zece ani de dezvoltare a economiei RM, fiind majorată până la 22% în iulie și la 26% în august.

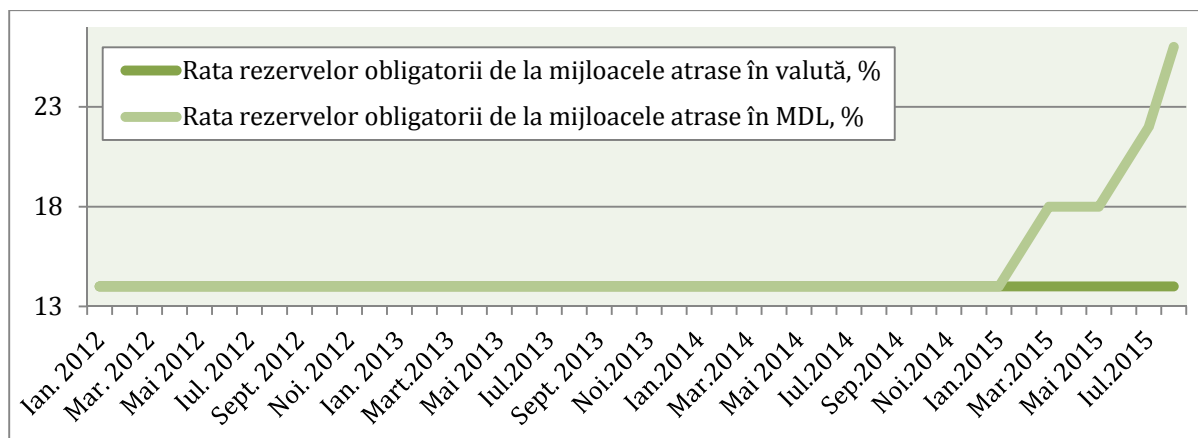

Figura 2.2.3. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Majorarea ratei rezervelor minime a condiționat sporirea treptată a volumului rezervelor obligatorii menținute de băncile comerciale la BNM în monedă națională și în valute neconvertibile, după o scădere bruscă la sfârșitul anului precedent.

La sfârșitul trimestrului II, 2015, volumul rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în MDL și alte valute neconvertibile a crescut față de volumul înregistrat la aceeași dată a anului precedent cu 7,5% și a constituit 4129,2 mil. MDL. Rezervele în valută străină (dolarii SUA și Euro), la sfârșitul perioadei de referință, au înregistrat valori de 67,1 mil. USD și 106,1 mil. EUR, corespunzător. Volumul rezervelor obligatorii menținute în cont la BNM în dolarii SUA a scăzut față de sfârșitul trimestrului II, 2014 cu 10,4%, iar volumul rezervelor în Euro cu 3,5%.

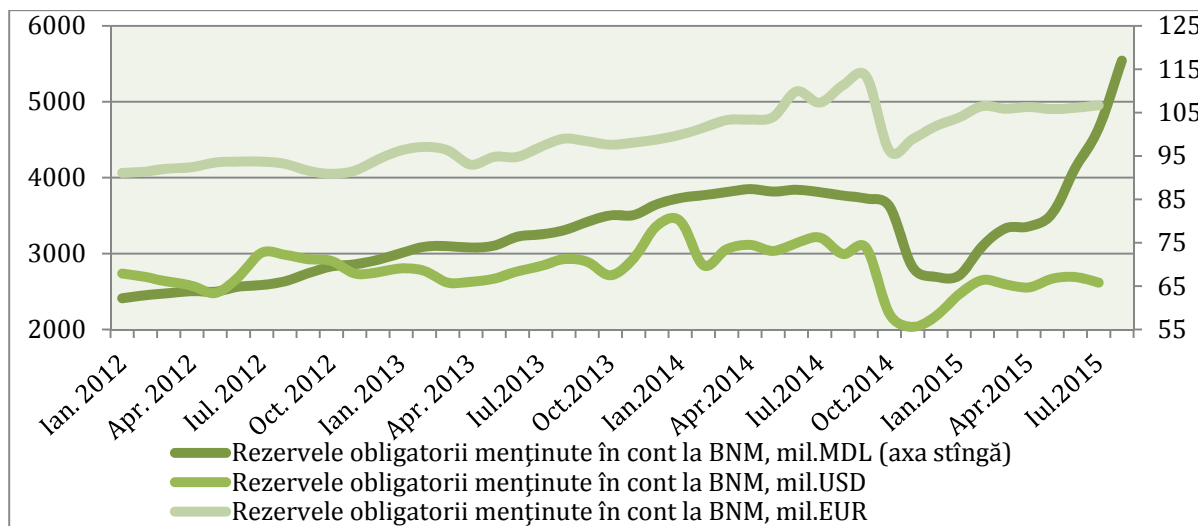

Figura 2.2.4. Evoluția volumului rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenesti și în valute străine la BNM

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Intervențiile pe piața valutară

După o intervenție mai activă în primele două luni ale anului, dictată de necesitatea diminuării volatilității cursului de schimb a monedei naționale, în trimestrul II 2015 BNM și-a redus semnificativ intervențiile pe piața valutară interbancară. În perioada vizată,

volumul vânzărilor de valută s-a diminuat față de datele înregistrate în același trimestru al anului precedent cu 75,8%, și au constituit în sumă 17,15 mil. USD. Procurările de valută în aceeași perioadă au constituit cca. 10,8 mil. USD. Aceste intervenții au fost în concordanță cu politica monetară promovată de BNM și au avut drept scop ameliorarea situației pe piața valutară internă.

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2014 – iulie 2015

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)
Ianuarie 2014	0,15	6,0
Februarie 2014	0	73,0
Martie 2014	0,18	0
Aprilie 2014	0	0
Mai 2014	0	18,84
Iunie 2014	0	52,3
Iulie 2014	0	70,06
August 2014	47,53	21,61
Septembrie 2014	0	26,0
Octombrie 2014	1,84	30,65
Noiembrie 2014	26,1	179,8
Decembrie 2014	0,6	388,4
Ianuarie 2015	0	122,9
Februarie 2015	0,2	125,2
Martie 2015	2,95	10,2
Aprilie 2015	10,86	7,33
Mai 2015	-	4,91
Iunie 2015	-	-
Iulie 2015	2,0	22,0

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Activele oficiale de rezervă în descreștere. La sfârșitul semestrului I al anului 2015, datorită intervențiilor BNM pe piața valutară interbancară, în vederea ameliorării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu principalele valute de referință, precum și acoperirea necesarului de capital pe piața monetară, drept urmare a deteriorării situației financiare în sectorul bancar, activele oficiale de rezervă s-au diminuat față de datele înregistrate la sfârșitul semestrului I al anului 2014, cu cca. 1 mld. USD. Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului II, 2015 a constituit 1,79 mld. USD, reducându-se cu 34,8% f.p.s.a.p. și cu 8,7% de la începutul anului (Fig. 2.2.5).

Indicatorii monetari

Masa monetară în monedă națională scade. În prima jumătate a anului 2015 s-a accentuat tendința de scădere a masei monetare în monedă națională, inițiată la sfârșitul anului 2014. Ritmul de creștere a masei monetare deși a înregistrat valori pozitive la sfârșitul trimestrului II al anului 2015, este în descreștere față de perioada similară a anului precedent. În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 30.06.2015, comparativ cu datele înregistrate la 30.06.2014 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o descreștere cu 8,4%, și a constituit aproximativ 16,1 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 a scăzut cu 10,1% și a atins un nivel de 24,6 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a scăzut cu 11,3%, și a constituit 40 mld. MDL;
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 2,2% și s-a cifrat la 65,5 mld. MDL.

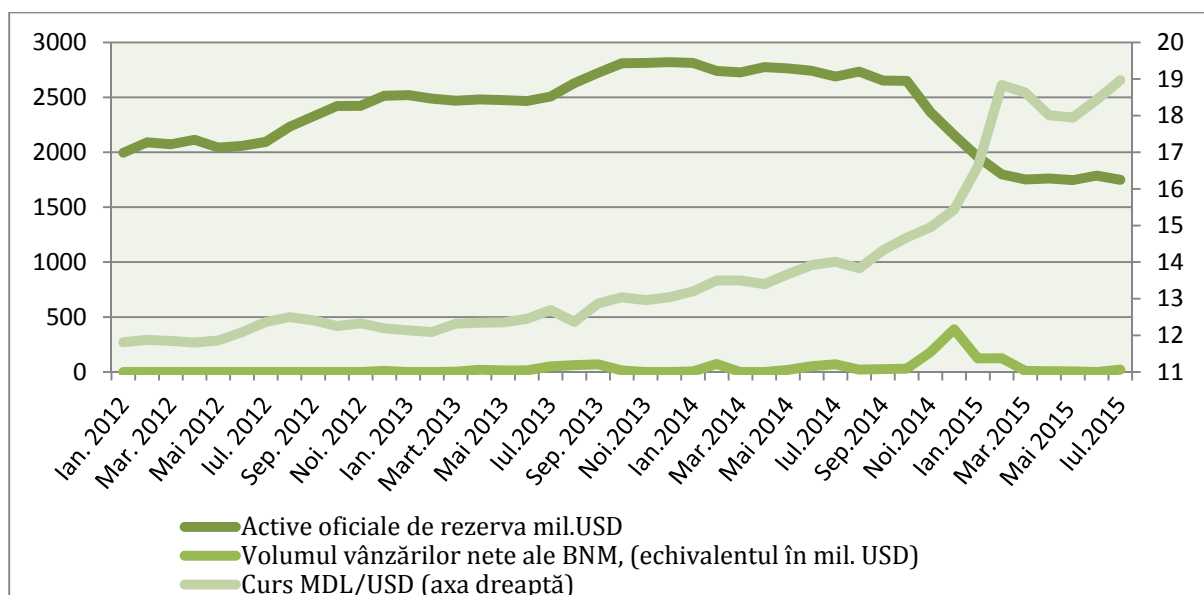

Figura 2.2.5. Evoluția activelor oficiale de rezervă, vânzărilor nete de valută ale BNM și cursului de schimb MDL/USD.

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

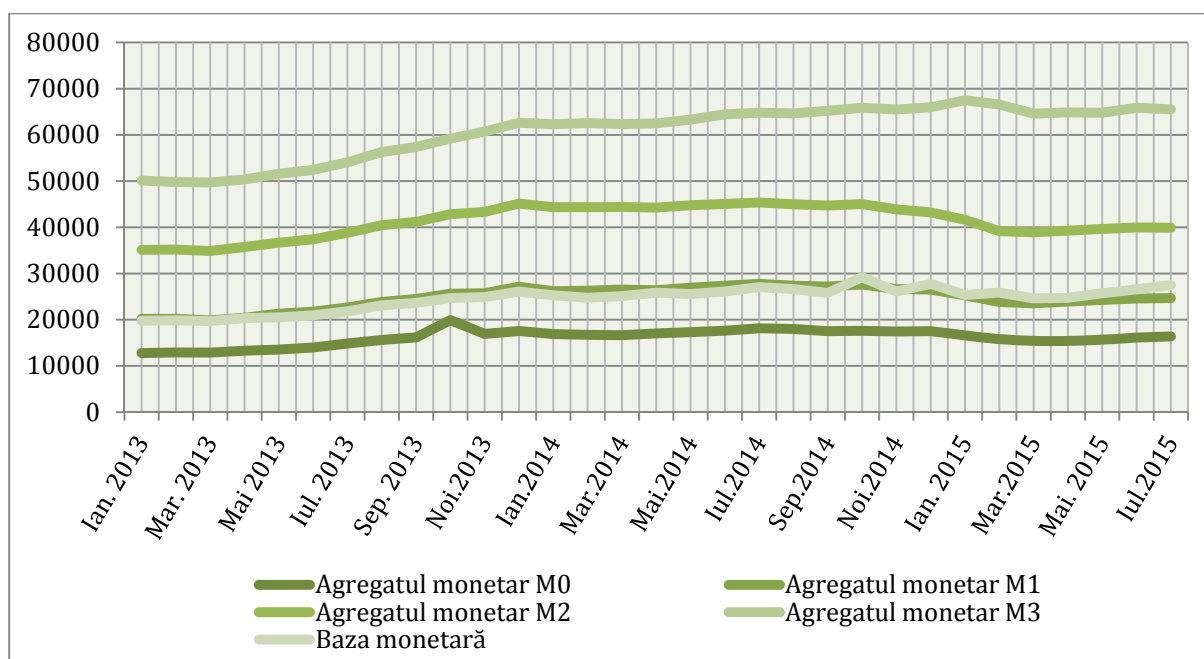

Figura 2.2.6. Evoluția agregatelor monetare și a bazei monetare, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Baza monetară la sfârșitul trimestrului II al anului 2015, comparativ cu datele de la sfârșitul anului 2014, a înregistrat o descreștere cu 4,2%, iar comparativ cu perioada similară a anului 2014, a crescut cu 1,8%, și a constituit 26,5 mld. MDL.

Instabilitatea pieței financiare și fluctuațiile cursului de schimb reduc atractivitatea depunerilor în monedă națională. Evoluția componentelor masei monetare și-a lăsat amprenta și asupra structurii masei monetare în circulație, care s-a modificat considerabil în primul semestru al anului 2015.

La 31.06.2015 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 24,5%; depozite la vedere – 12,9%; depozite la termen –

23,3% și depozite în valută – 39,3%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului II al anului 2014, menționăm o reducere a tuturor componentelor masei monetare în monedă națională. Ponderea banilor în circulație s-a diminuat cu 2,8 p.p., depozitele la vedere – cu 2,3 p.p. și depozitele la termen – cu 4,1 p.p. Creșterea volumului masei monetare în trimestrul II, 2015 a fost alimentată în special din contul majorării volumului de depozite în valută, ponderea cărora comparativ cu situația de la sfârșitul trimestrului II al anului 2014 a crescut cu 9,3 p.p.

Comparativ cu datele înregistrate la sfârșitul trimestrului I al anului 2015, în trimestrul II al anului curent se observă o ameliorare a trendului descendent a masei monetare în monedă națională. La aceasta a contribuit creșterea ușoară a bazei monetare din contul majorării volumului de rezerve menținute la BNM precum și sporirea atractivității depozitelor în monedă națională, din contul sporirii ratelor de dobândă la acestea, pe fundalul înăsprii politicii monetare.

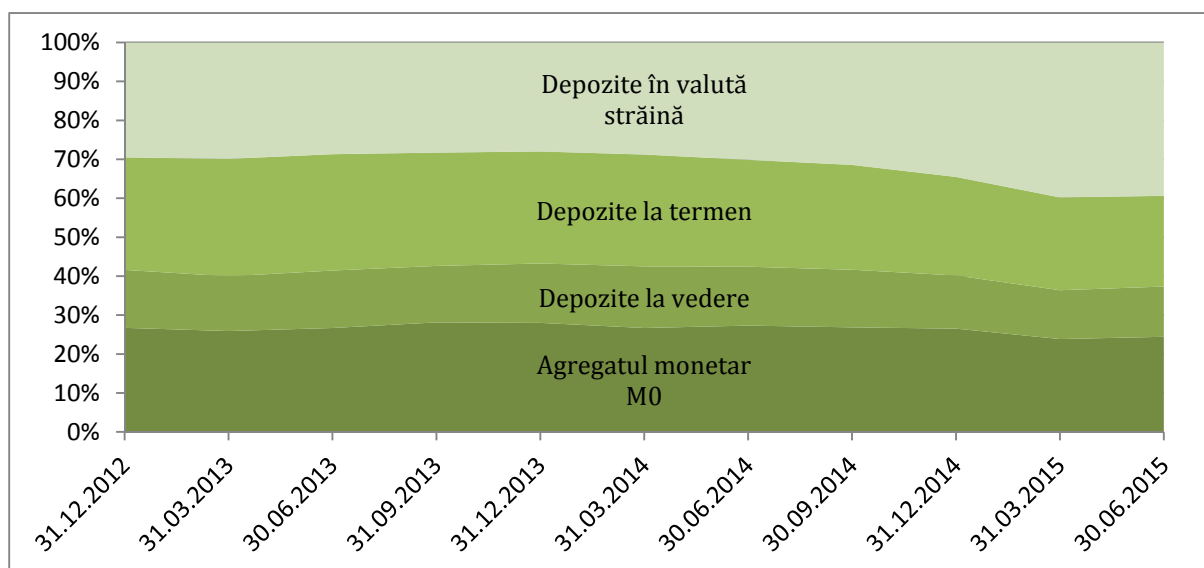

Figura 2.2.7. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Conduita restrictivă a politicii monetare pe termen lung, menită să refacă stabilitatea prețurilor, în condițiile persistării riscului de depreciere a monedei naționale poate duce la deteriorarea situației bilanțiere a gospodăriilor și a companiilor, a cărora avuție și capacitate de plată se micșorează și afectează sănătatea sectorului financiar prin sporirea volumului de credite neperformante.

Politica monetară în regiunea din partea stângă a râului Nistru.

Strategia de politica monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru este menținerea stabilității sistemului financiar și susținerea creșterii economice bazată pe țintirea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul trimestrului II al anului 2015, în condițiile unor procese inflaționiste stabil moderate în regiune, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 3,5%. Rata rezervelor obligatorii a fost micșorată cu 3 p.p. începând cu luna mai 2015, și a constituit 12% până în luna septembrie 2015, la începutul căreia a fost micșorată până la 10% pentru sursele atrase în valută străină și pentru cele în ruble.

La sfârșitul trimestrului II, 2015, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 5353,9 mil. ruble (echivalentul a cca. 9019,4 mil. MDL¹), înregistrând o descreștere cu 12%,

¹Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 01.07.15, <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

comparativ cu volumul ofertei monetare înregistrat la sfârșitul trimestrului II al anului precedent.

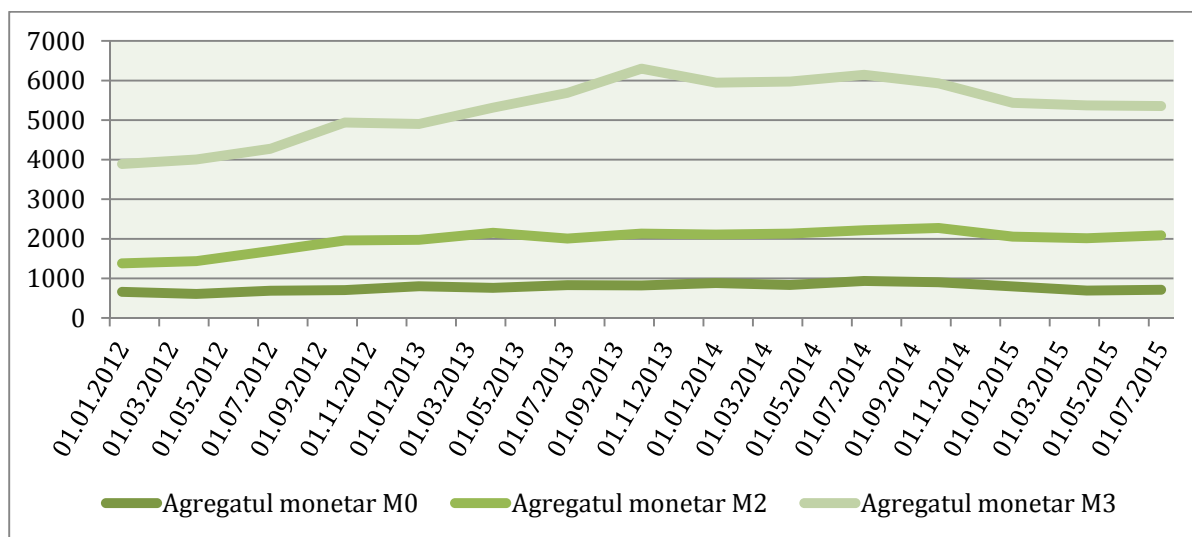

Figura 2.2.8. Evoluția agregatelor monetare în regiunea din stânga Nistrului, mil. ruble
Sursa: Conform datelor CBPMR.

La 01.07.2015 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 13%; cvasimoneda – 25,6%; masă monetară în valută străină – 61%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, la sfârșitul trimestrului II al anului 2015 s-au înregistrat unele schimbări semnificative în structura masei monetare: a crescut ponderea cvasimonedei în volumul total al masei monetare cu 22 p.p., iar ponderea banilor în circulație și a masei monetare în valută străină a scăzut cu 12,3 p.p. și cu 4,5 p.p., corespunzător.

Capitolul III

FINANȚE

3.1. Finanțe publice

Pe fundalul înrăutățirii evoluțiilor unor indicatori macroeconomici, în anul curent sporesc presiunile asupra BPN. Scăderea importurilor peste nivelul estimat, temperarea consumului intern, înăsprirea politicii monetare, blocarea finanțării externe sunt câțiva factori susceptibili a produce influențe negative asupra realizării BPN în acest an. De altfel, impozitele interne pe bunuri și serviciile prestate, impozitele asupra comerțului internațional și operațiunilor externe, încasările din granturi, veniturile fondurilor speciale și mijloacele speciale ale instituțiilor publice au contribuit negativ la realizarea volumelor de încasări planificate pentru prima jumătate a anului curent. Prin urmare, ritmul de creștere al veniturilor s-a plasat puțin sub media înregistrată în perioada similară a ultimilor 5 ani și a fost inferior dinamicii cheltuielilor publice în acest an.

Veniturile Bugetului Public Național

Veniturile Bugetului public național, în pofida constrângerilor existente au fost în ascensiune în prima jumătate a acestui an, ritmul de creștere oscilând în jurul mediei indicatorului dat atestate în perioada corespunzătoare a ultimilor 5 ani.

Pe parcursul primului semestru al anului, veniturile acumulate în BPN au însumat 20,79 mld. lei, nivelul încasărilor la buget alcătuind 98,8% din valoarea planificată pentru S1. Comparativ cu perioada similară a anului 2014, încasările au fost în creștere cu 1,94 mld lei sau cu 10,3%, o dinamică ce s-a plasat puțin sub nivelul mediu atestat în perioada dată a anului în ultimii 5 ani – 10,9%. Evoluțiile trimestriale, totodată indică o temperare semnificativă în T2, veniturile sporind doar cu 2% în termeni nominali, iar în termeni reali creșterea a fost negativă.

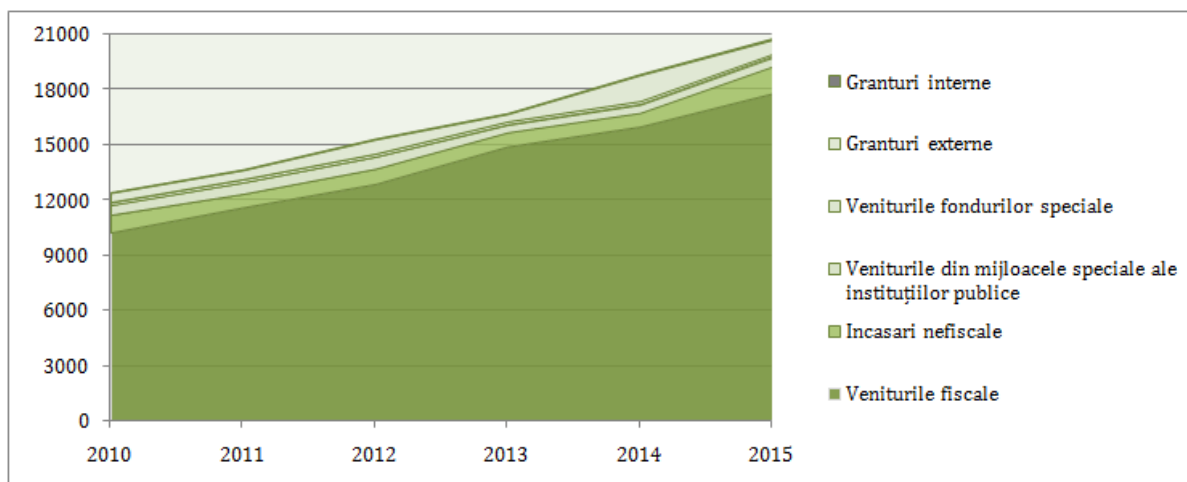

Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în S1, 2010-2015, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Positiv au contribuit la creșterea încasărilor bugetului public, atât veniturile fiscale cât și nefiscale, ultimele continuând tendința primului trimestru, au înregistrat o creștere dublă comparativ cu perioada similară a anului trecut, însumând 1,5 mld. USD. Prin urmare doar încasările nefiscale au influențat creșterea veniturilor globale cu 3,9 p.p. f.p.s.a.p., ponderea acestora majorându-se în total de la 4,1% în S1 2014 la 7,3% în S1 al acestui an.

Valoarea veniturilor fiscale în perioada nominalizată a înregistrat 17,79 mld. lei, fiind asigurată executarea pe sursa dată de venit la nivel de 99,9%. Comparativ cu primul semestru al anului precedent, acestea s-au majorat cu 11,3% sau 1,8 mld. lei, iar contribuția cea mai mare au avut-o impozitele interne pe bunuri și servicii (4,1 p.p.), contribuțiile de asigurări sociale obligatorii de stat (2,9 p.p.) și impozitele pe venit (1,1 p.p. impozitele din venitul persoanelor fizice și 1,1 p.p. din venitul persoanelor juridice).

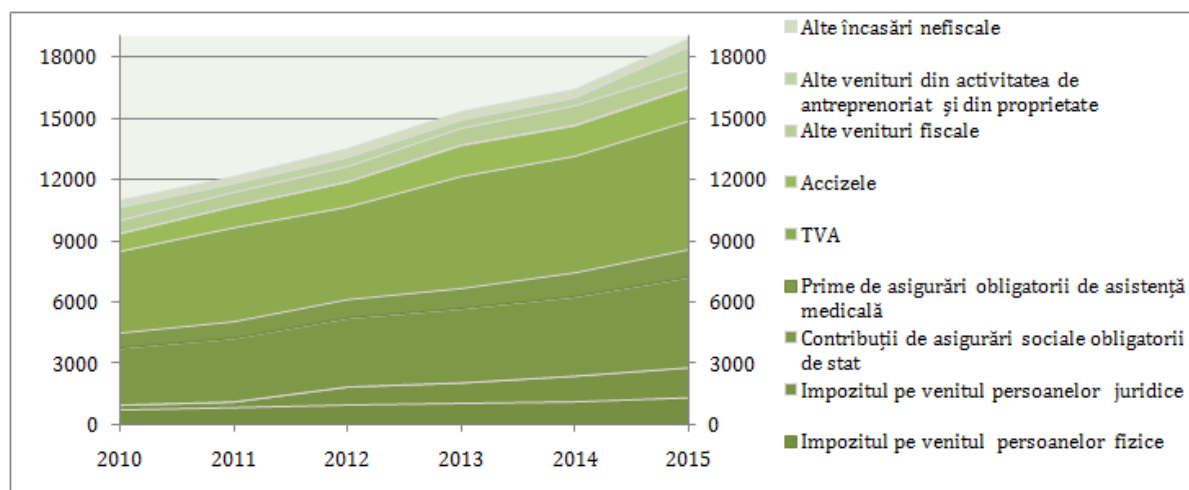

Figura 3.1.2. Structura veniturilor curente în BPN în S1, 2010-2015, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Dinamica negativă a consumului în economie și cererea externă în scădere pentru bunurile de reexport a determinat diminuarea în continuare a importului, care în prima jumătate a anului a fost în scădere cu 22,1% f.p.s.a.p. Impozitele ce derivă din import, cu precădere, TVA, reprezintă o pondere semnificativă în veniturile fiscale 28,5% (5,1 mld. lei), iar în primele 6 luni ale anului creșterea acestora a stagnat, depășind foarte puțin nivelul înregistrat în perioada similară a anului trecut (+0,8%). Pe de altă parte, în perioada dată se atestă și scăderi considerabile în ceea ce privește restituirea TVA (-23%) și a accizelor (-21%), comparativ cu perioada similară a anului trecut, tendință ce ar putea fi explicată de valoarea exporturilor mai mică realizată în acest an. În contextul dat, menținerea evoluțiilor date vor crește presiunile asupra bugetului public național, contribuind negativ la realizarea planului de venituri fiscale.

Pe de altă parte, în perioada analizată a anului curent am putut asista la o creștere a contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii de stat și a veniturilor obținute din impozitarea persoanelor juridice ce s-a produs cu ritmuri net superioare perioadelor similare din ultimii cinci ani – 13,9% și, respectiv 17,8%. De altfel, începând cu anul 2012 se atestă o creștere continuă a ponderii veniturilor din impozitarea persoanelor juridice, atingând nivelul de 7,1% (+5,1 p.p. comparativ cu S1 2011). În fond aceste tendințe ar putea marca anumite modificări pozitive în structura veniturilor publice naționale și reducerea dependenței acestora de tranzacțiile comerțului exterior. Totodată, în contextul constrângerilor structurale existente în calea mediului de afaceri, la care se adaugă înăsprirea politicii monetare în acest an (vezi **Capitolul 2.2**) presiunea fiscală ar putea influența negativ antreprenorii stimulând eschivarea acestora de la achitarea obligațiilor fiscale. Amintim că anual, conform statisticii oficiale circa jumătate din întreprinderile active declară pierderi financiare, iar rezultatul financiar al acestora reflectă deteriorări majore în ultimii ani, însumând în 2014 – 12,4 mld. lei, în creștere cu 42%, comparativ cu anul de criză 2009 (vezi **Capitolul 5**).

Cheltuielile Bugetului Public Național

În prima jumătate a anului cheltuielile realizate din BPN au sporit cu ritmuri superioare veniturilor încasate, susținute, preponderent, de dinamica cheltuielilor sociale, iar gradul de acoperire a volumelor planificate s-a majorat comparativ cu primul trimestru.

În primul semestru al anului, din bugetul public național au fost efectuate cheltuieli în valoare de 21,46 mld. lei, suma planificată pentru perioada dată a anului fiind executată în proporție de 81,4%. Cât privește dinamica marcată, aceasta a depășit ritmul anual mediu de creștere atestat în S1 în ultimii 5 ani (8,6%), valoarea cheltuielilor publice în primele 6 luni ale anului sporind cu 11,1% f.p.s.a.p.

Contribuția determinantă la creșterea cheltuielilor în această perioadă au exercitat-o finanțările atribuite sectorului social:

- asigurări și asistență socială (4,5 p.p.), valoarea cărora au sporit comparativ cu perioada similară a anului trecut cu 12,9% până la o sumă de 7,8 mld. lei;
- educație (3,1 p.p.), în creștere cu 16,4% f.p.s.a.p. și însumând 4,3 mld. lei;
- ocrotirea sănătății (2,9 p.p.), care au sporit de la 2,4 mld. lei în S1 2014 la 3 mld. lei în S1 2015.

În ansamblu, cheltuielile publice de ordin social-cultural au însumat în primele șase luni ale anului circa 15,6 mld. lei ceea ce reprezintă în jur de 72,5% (+2,8 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată.

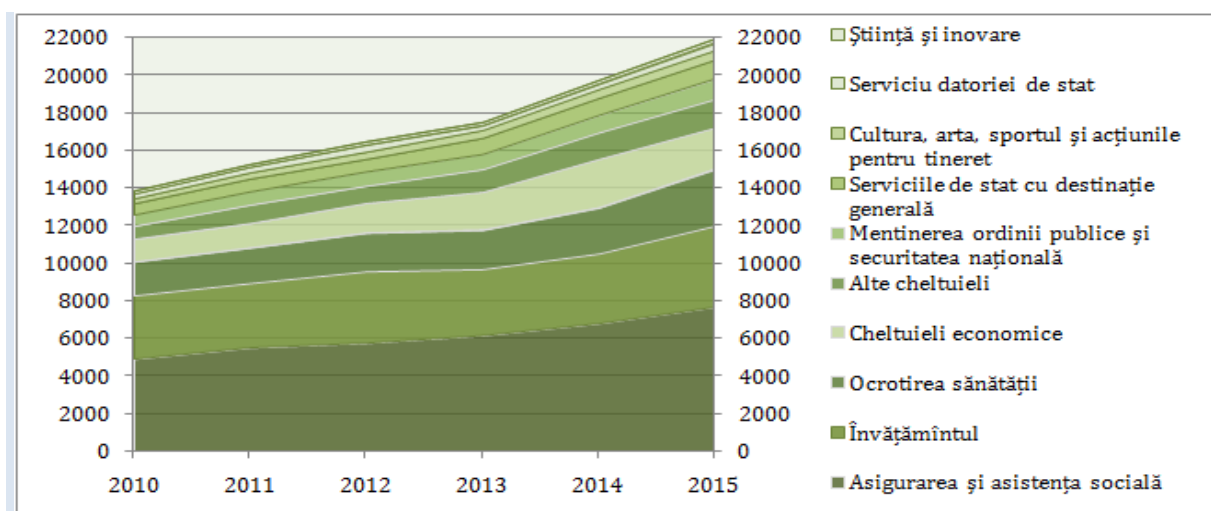

Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor realizate din BPN în S1, 2010-2015, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Negativă a fost evoluția (ritmul de creștere -15,3% f.p.s.a.p.) și, corespunzător contribuția (-2 p.p.) cheltuielilor de ordin economic în perioada dată, întrerupând ciclul de creștere atestat în anii 2010-2014. Ori în pofida necesităților enorme de finanțare a proiectelor economice pentru reformarea economiei, această categorie de cheltuieli nu reprezintă decât 10% din valoarea totală a cheltuielilor publice.

De notat, că pe parcursul primei părți a anului s-a înregistrat o scădere majoră a încasărilor BPN parvenite din granturi externe (-45%), iar odată cu această tendință și carențe majore la realizarea proiectelor din Bugetul de Stat, finanțate din surse externe. Ori din suma de 2611 mil. lei planificată pentru aceste scopuri în S1, nu au fost executați circa 973 mil. lei., fiind debursate sume mai mici în toate sectoarele vizate (Figura 3.1.4.).

Rezultatul financiar bugetar

Executarea bugetului public național în primul semestru al anului bugetar 2015 a rezultat cu un deficit în mărime de 673,4 mil. lei, iar majorarea a constituit 208,4 mil. USD sau circa 44,8%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Soldurile în conturile bugetului public

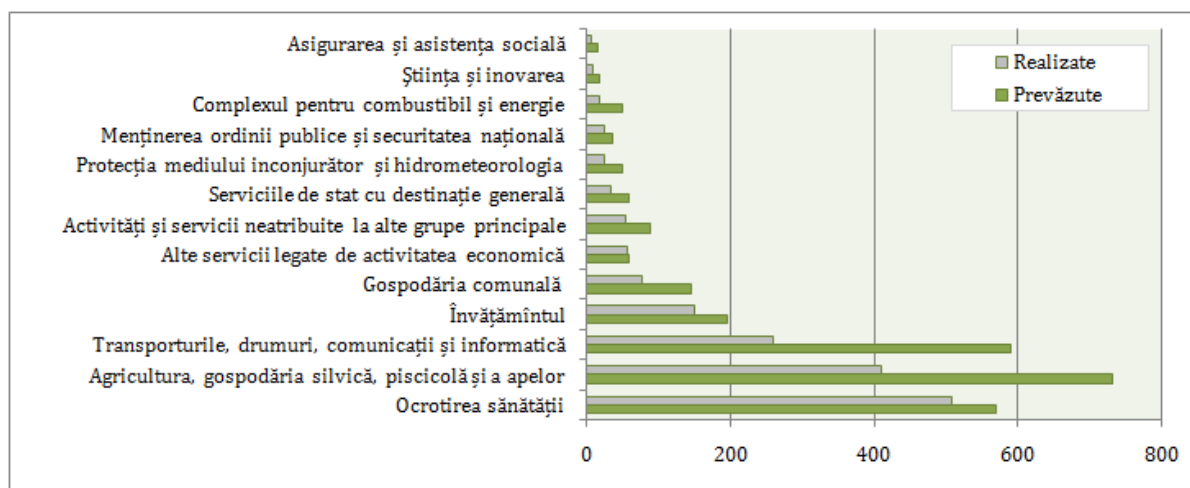

Figura 3.1.4. Executarea Bugetului de Stat pentru realizarea proiectelor cu finanțare externă, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

național, comparativ cu situația din 1 ianuarie 2015, s-au majorat cu 150,3 mil. lei și la data de 30 iunie 2015 au constituit 3401,2 mil. lei (Figura 3.1.5).

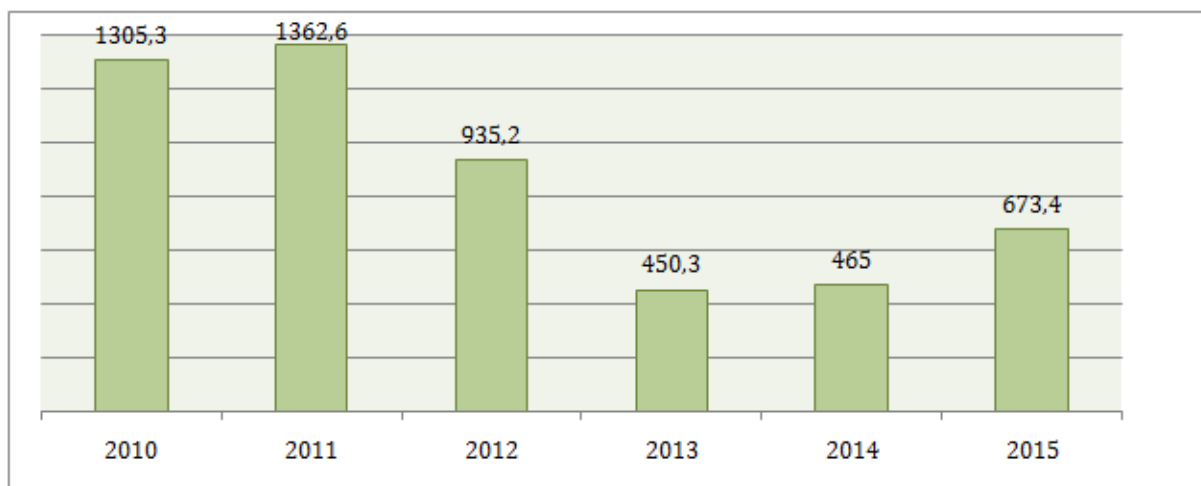

Figura 3.1.5. Deficitul finanțelor publice în prima jumătate a anilor 2010-2015, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Datoria publică

Fluctuațiile leului moldovenesc și deprecierea acestuia în prima jumătate a anului f.p.s.a.p., comparativ cu principalele valute ce formează datoria externă publică a țării (EURO și USD), determină evoluția ascendentă a datoriei publice totale exprimată în lei și a ponderii sale în PIB. În același timp, majorarea ratelor dobânzilor la VMS, sporesc obligațiunile statului în ceea ce privește deservirea datoriei de stat internă și, respectiv, presiunile asupra bugetului public (Figura 3.1.6).

La finele lunii iunie, datoria publică externă a constituit 1685,2 mil. USD, iar cea internă 9491 mil. MDL, în creștere cu 2% și, respectiv 3%, comparativ cu soldul acesteia la finele primului trimestru, dar în descreștere cu 2,6% și 0,4% față de valoarea sa la începutul acestui an. Modificări neesențiale au suportat și componentele sale structurale (Figura 3.1.7).

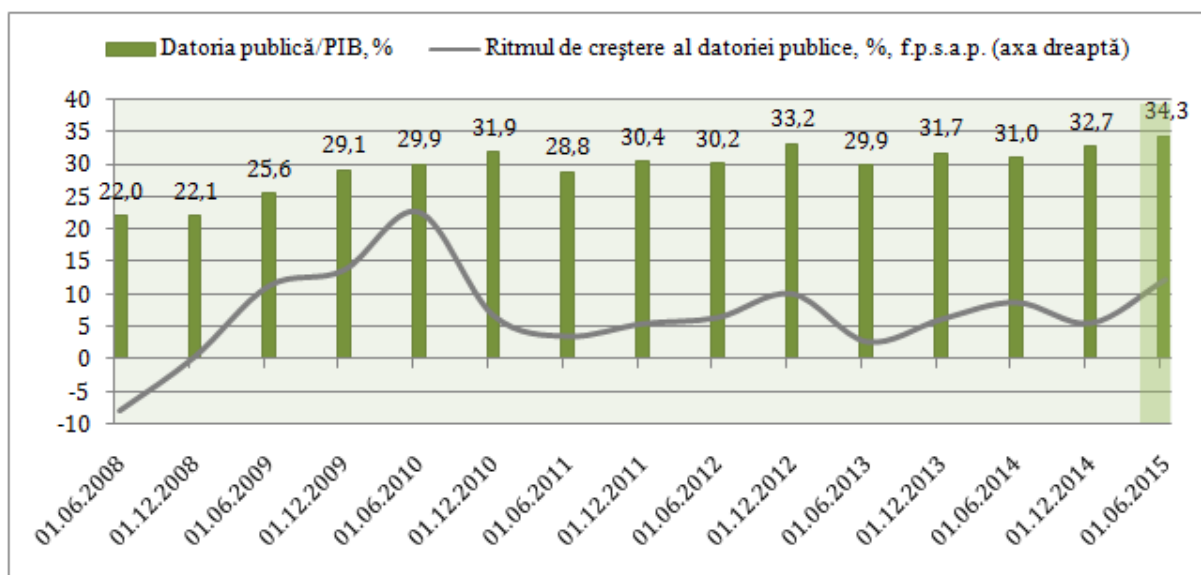

Figura 3.1.6. Datorie publică în dinamică, 2008-2015

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Notă: Datoria publică totală a fost calculată prin reexprimarea datoriei externe la cursul mediu de schimb pentru perioada corespunzătoare plus datoria publică internă, iar raportul său la PIB a fost determinat în dependență de nivelul PIB la finele anului de referință.

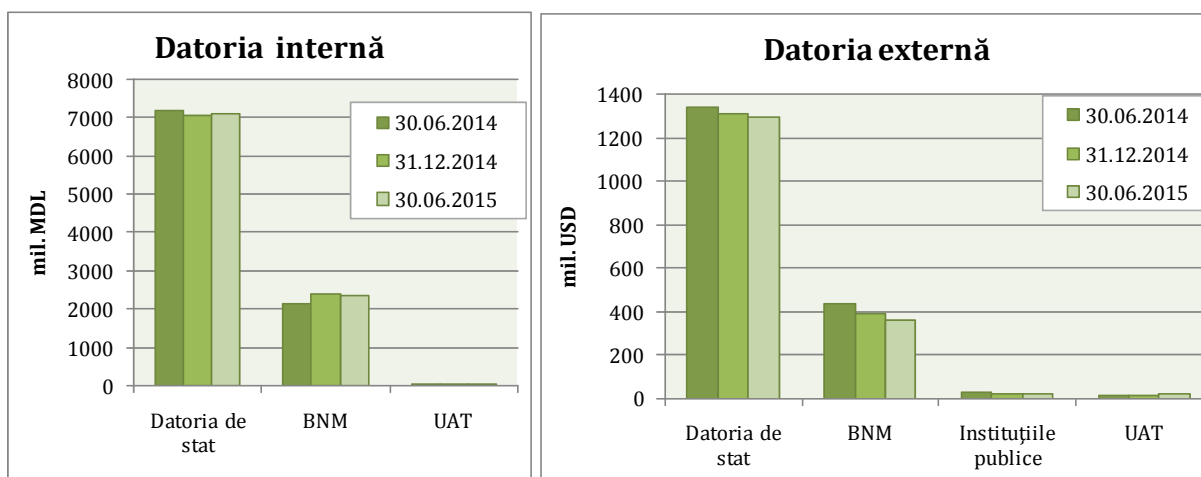

Figura 3.1.7. Modificarea datoriei publice interne și externe

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Comparativ cu finele anului 2014, la 30 iunie 2015 principalele componente ale datoriei publice au suportat următoarele modificări:

- Datoria de stat care forma circa 76% din datoria publică externă (1,29 mld. USD) și aproximativ 74,7% din datoria internă (7,09 mld. lei), s-a redus cu 1,2% (15 mil. USD) în primul caz, înregistrând în același timp o majorare cu 0,2% (15,4 mil. lei) în al doilea;
- Datoria BNM ce constituia 21,5% din datoria publică externă (361,5 mil. USD) și, aproximativ 24,7% din cea internă (2,34 mld. lei) a fost în descreștere cu 7,7% (29,2 mil. USD) și, respectiv 2,1% (49,1 mil. lei);
- Datoria întreprinderilor din sectorul public, formată integral din angajamentele externe ale acestora constituia la finele lui iunie 2015 – 16 mil. USD sau 1% din datoria externă totală, diminuându-se cu 15% (3 mil. USD);

- Datoria externă a UAT cu o pondere mică de 1% (17 mil. USD) în datoria totală externă a înregistrat o creștere cu 13,4% sau 1,9 mil. USD, în timp ce datoria internă a acestora, în proporție de 0,6% din cea internă (55,9 mil. lei), a fost în scădere cu 12% sau 7,6 mil. lei.

Față de perioada similară a anului trecut datoria externă, cu toate componentele sale structurale, cu excepția datoriei UAT a fost în scădere, în timp ce datoria internă a marcat un mic trend ascendent din contul majorării datoriei BNM (10,6% sau 224,2 mil. lei) și a UAT (19,3% sau 9,1 mil. lei).

Modificările datoriei publice în fond nu au marcat oscilații majore în perioada dată, iar datoria de stat – componenta de bază a acesteia se încadrează în limitele valorilor acceptabile ale principalilor indicatori de sustenabilitate evaluați de către Ministerul Finanțelor.

Riscurile majore însă, pe termen scurt și mediu relevă din:

- Fluctuațiile leului moldovenesc față de principalele valute de referință ce formează datoria publică externă – USD și EURO (vezi **Capitolul 2**) ce vor crea presiuni asupra deservirii acesteia (rambursarea sumelor principale și a serviciului datoriei de stat externă):

Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat pe valute la data de 30 iunie 2015, % din total datorie de stat

Tipul valutei	DST	USD	EURO	JPY	GBP	MDL
Cu descompunerea DST	-	32,5	31,4	6,7	6,6	22,7
Fără descompunerea DST	52,9	7,7	13,6	3,0	0,05	22,7

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

- Majorarea ratei medii ponderate a dobânzii VMS emise pe piața primară sub presiunea înăspririi politicii monetare care influențează creșterea serviciului datoriei interne de stat. Conform datelor MF, la finele lunii iunie rata nominală medie ponderată a dobânzii la VMS a constituit 16,63%, în creștere cu 10,7 p.p. f.p.s.a.p.;

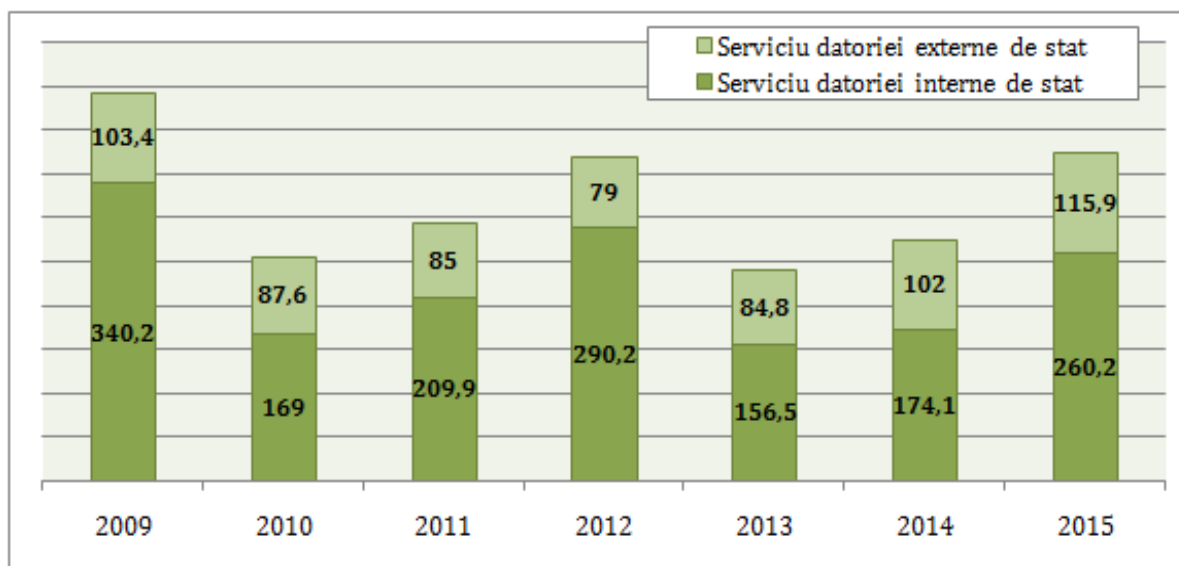

Figura 3.1.8. Evoluția serviciului datoriei de stat în S1 2009-2015, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

- Posibilitatea creșterii semnificative a datoriei interne de stat ca urmare activizării garanțiilor de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate celor trei bănci comerciale cu deficiențe majore (vezi **Capitolul 3.2.**) de către BNM în sumă de 14,840 mld. MDL. Către finele

primului trimestru soldul garanțiilor de stat interne a însumat 12171,8 mil. lei, comparativ cu 6450 mil. lei la sfârșitul anului trecut, majorarea acestuia având loc ca urmare valorificării de către cele trei bănci comerciale a creditelor de urgență contractate de la BNM.

Finanțele publice în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În primul semestru al anului 2015, **veniturile bugetului** regiunii din partea stângă a râului Nistru au constituit 651,1 mil. ruble echivalentul a 1069,3 mil. lei moldovenești¹. Raportate la suma veniturilor publice realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova în perioada dată, acestea nu au constituit decât 5,3%. La situația de la finele primului trimestru al anului, raportul dat constituia 5,5%, iar în perioada similară a anului trecut – 7,1%. Ca și în cazul regiunii din partea dreaptă a Nistrului, veniturile planificate pentru perioada dată nu au fost executate în întregime, iar gradul de realizare a fost net inferior în regiunea transnistreană – 90,4%. Neîncasări s-au produs din contul:

- Veniturilor din activitatea de întreprinzător și alte venituri – 72,2%;
- Plăților fiscale – 98,9%.

Pe de altă parte, celelalte surse – plățile nefiscale și veniturile fondurilor cu destinație specială au depășit nivelul planificat cu 0,7% și, respectiv 15,2%.

După o majorare cu 26% în S1. 2014, comparativ cu perioada similară a anului 2013, în prima jumătate a acestui an veniturile publice ale regiunii s-au diminuat cu 23,7% f.p.s.a.p. Tendința a fost determinată de contractarea anuală cu 30% a veniturilor fiscale care constituie circa 72,3% din valoarea totală a veniturilor încasate. La fel, repercusiuni negative asupra bugetului a avut evoluțiile negative ale comerțului exterior (Tabelul 3.1.2).

Tabelul 3.1.2. Evoluția și structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului în prima jumătate a anului 2015

Categoria de venit	Valoarea totală mil. ruble	Pondere în total venituri, %	Ritmul de creștere față de anul precedent, %	Gradul de realizare al nivelului planificat (indice), %
A	1	2	3	4
Total venituri publice	681,5	100	-23,7	90,4
Veniturile fiscale	492,4	72,3	-30	98,8
<i>Impozitul asupra veniturilor persoanelor juridice</i>	244,9	35,9	+5,7	111,6
<i>Impozitul asupra veniturilor persoanelor fizice</i>	13,8	2,0	-9,2	80,3
<i>Impozitul asupra activității jocurilor de noroc</i>	5,1	0,7	-24,5	73,6
<i>Impozite asupra bunurilor și serviciilor, plăți pentru înregistrare și licențiere</i>	63,7	9,3	-19,6	163,7

¹ Calcul efectuat la cursul oficial al Băncii Republicane Transnistrene pentru perioada 1.01.2015-30.06.2015 – 1 MDL=0,5939 ruble.

Tabelul 3.1.2 – continuare

A	1	2	3	4
Plăți pentru utilizarea resurselor naturale	10	1,5	-27,3	71,2
Taxe vamale	136,5	20,0	de 2,5 ori mai mici	73,7
Încasări nefiscale	11,4	1,7	+2,1	100,7
Veniturile fondurilor cu destinație specială	95,1	14,0	-0,3	115,2
Veniturile din activitatea de întreprinzător și alte venituri	80,6	11,8	+0,2	72,2

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor al Transnistriei.

Cheltuielile bugetului regiunii au reprezentat în perioada analizată 1008,4 mil. ruble, echivalentul a 1697,9 mil. lei sau 7,9% din valoarea totală a cheltuielilor realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova. Volumul total al cheltuielilor publice s-a diminuat comparativ cu perioada similară a anului trecut cu 30,1%, neexecutarea planului de cheltuieli publice pentru această perioadă fiind de 40,3%. A influențat negativ tendința dată, reducerea cheltuielilor publice pentru majoritatea domeniilor din structura acestora: structurile de forță de la 246,7 mil. ruble în S1 2014 la 234,7 mil. ruble în S1 2015 (-4,9%), sănătate de la 223,5 mil. ruble la 171,7 mil. ruble (-23,2%), politica socială de la 199,9 mil. ruble la 185,5 mil. ruble (-7,2%), educație, cultură sport și știință de la 139 mil. ruble la 110,6 mil. ruble (-20,4%) ș.a.

Bugetul consolidat al regiunii necontrolate a țării în ianuarie-iunie a acestui an s-a soldat cu un deficit de 357,3 mil. ruble (601,1 mil. MDL), ceea ce constituie 63,2% din valoarea indicatorului dat în prima jumătate a anului precedent și circa 9,5% din valoarea PIB creat în regiune în perioada dată.

3.2. Sectorul bancar

Principalele vulnerabilități care caracterizează sectorul bancar autohton în I semestru 2015 (pe fondul celor 3 instituții financiare – B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A., aflate în continuare sub instituirea administrării speciale), sunt:

- nivelul înalt al creditelor neperformante în condițiile unei dinamici negative a creditării sectorului real;
- lichiditatea și solvabilitatea nu s-au încadrat în niveluri adecvate;
- implicațiile negative pentru calitatea portofoliului de credite ale băncilor autohtone cauzate de accentuarea presiunilor de depreciere a monedei naționale.

Principalele provocări la adresa stabilității financiare pentru perioada următoare sunt: reluarea creditării în condiții sustenabile, gestionarea adecvată a calității activelor bancare, inclusiv prin asigurarea unui echilibru funcțional între costurile și beneficiile diverselor soluții de administrare a expunerilor neperformante, cât și altele.

Creșterea gradului de concentrare pe piața bancară reprezintă un element de îngrijorare cu privire la posibila evoluție a concurenței în sector, în perioada următoare. Explicația acestui fenomen este cauzată de eliminarea de pe piață a anumitor competitori (băncile aflate în administrare specială) pe fondul turbulențelor din sector. În I semestru 2015, indicele de concentrare a pieței bancare, valoarea indicelui Herfindahl-Hirschman (IHH), indică o concentrare mai ridicată a pieței bancare a Republicii Moldova după valoarea creditelor (1579,2 puncte) în comparație cu cel al depozitelor (1450,1 puncte) (vezi tabelul 3.2.1). Prin urmare și

indicele de concentrare a pieței activului (IHH), a urcat de la 1145,0 puncte (30.06.2014) la 1262,1 puncte (30.06.2015), nivel de la care sectorul bancar este considerat că se încadrează în limitele unei piețe bancare cu un grad moderat de concentrare.

Tabelul 3.2.1. Indicatorii de concentrare a sectorului bancar, %

Nr.	Denumirea Băncilor	Cota de piață după valoarea activelor (%)		Cota de piață după valoarea creditelor (%)		Cota de piață după valoarea depozitelor (%)	
		30.06.2014	30.06.2015	30.06.2014	30.06.2015	30.06.2014	30.06.2015
Bănci mari							
1	BC "MOLDOVA - AGROINDBANK" S.A.	17,7	17,8	21,9	25,8	18,4	20,6
2	B.C. "VICTORIABANK" S.A.	14,7	12,5	14,6	15,2	16,9	15,0
3	BC "Moldindconbank" S.A.	14,4	14,8	17,0	22,4	14,8	16,3
4	BC "MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale" S.A.	6,0	6,4	6,9	8,1	5,9	7,0
Bănci medii							
5	B.C. "EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca" S.A.	5,6	4,3	6,0	5,6	3,6	3,7
6	B.C. "ProCredit Bank" S.A.	4,0	3,3	5,3	5,8	3,0	2,9
7	B.C. "ENERGBANK" S.A.	2,6	2,2	2,3	2,3	2,5	2,3
8	B.C. "FinComBank" S.A.	2,5	2,1	2,4	2,6	2,5	2,2
Bănci mici							
9	BCR Chișinău S.A.	1,5	1,1	1,1	1,1	1,2	0,8
10	B.C. "COMERTBANK" S.A.	1,1	0,9	0,8	0,9	1,0	0,8
11	BC "EuroCreditBank" S.A.	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2	0,3
Bănci problematice (băncile aflate în administrare specială)							
12	<i>B.C. Banca de Economii S.A.</i>	12,8	14,4	5,4	3,1	13,7	6,3
13	<i>BC "BANCA SOCIALA" S.A.</i>	6,7	16,4	7,3	4,5	6,9	20,2
14	<i>B.C. "UNIBANK" S.A.</i>	10	3,4	8,5	2,1	9,3	1,5
Indicatorul HHI (puncte)		1145,0	1262,1	1263,7	1579,2	1238,0	1450,1
Indicatorul CR-5 (%)		69,6	75,9	69,3	71,5	73,1	79,1

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Pentru sectorul bancar autohton, un indicator alternativ al puterii de piață îl reprezintă *incidența veniturilor din taxe și comisioane la veniturile obținute din dobânzi*. Prin urmare, acest indicator indică abilitatea băncii de a extrage venituri din piață și poate fi folosit pentru evaluarea puterii de piață a băncilor, în anumite condiții. Astfel, raportul venituri din taxe și comisioane/venituri din dobânzi a cunoscut o creștere în anul 2014, însă se remarcă o scădere în valoare acestui raport pentru I semestru 2015.

Tabelul 3.2.2. Evoluția veniturilor din dobânzi și, respectiv, a veniturilor din taxe și comisioane în sectorul bancar

	<i>Indicatori</i>	30.06.2014	31.12.2014	30.06.2015
1	Venituri din dobânzi, lei	2712,0	5560,9	3315,4
2	Venituri din taxe și comisioane, lei	562,6	1198,7	618,1
3	Venituri din taxe și comisioane/Venituri din dobânzi	0,21	0,22	0,19

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În I semestru 2015, sub aspect concurențial, activele bancare deținute de primele 5 bănci în total activ au înregistrat o tendință negativă. Respectiv, la 30.06.2015 ponderea activelor deținute de primele cinci bănci în activul agregat, a înregistrat o cotă de 75,94% cu o creștere de 9,1 p.p. față de 30.06.2014. Astfel, în I semestru 2015, lider pe piață este BC Moldova-Agroindbank S.A., care la 30.06.2015 a atins valoarea totală a activelor de 18009,6 mil. MDL, în creștere de 1,3 ori față 30.06.2014, înregistrând o cotă de 17,8% din totalul activelor din sector. Următoarea poziție este deținută de BC Banca Socială S.A. (bancă aflată în administrare specială) cu un volum al activelor de 16627,9 mil. MDL. În creștere cu 11,4 mil. MDL, față de 30.06.2014, cota de piață a băncii este de 16,4%. Prin urmare, în Republica Moldova, acest indicator înregistrează valori destul de mari, doar cinci bănci din cele 14, pot să dicteze reguli sau să propulseze anumite tendințe pe piața bancară.

Caracterul politicii monetare demotivează băncile comerciale să-și extindă portofoliile de creditare și cauzează majorarea ponderii creditelor neperformante. În luna iunie 2015, ritmul anual de creștere a creditelor totale acordate de către bănci s-a redus considerabil, cu 29,32% f.p.s.a.p. Deci cea mai mare contribuție la descreșterea, în luna iunie 2015 au avut-o creditele în monedă națională cu o reducere de 50,18% f.p.s.a.p. Iar ritmul anual de creștere a creditelor în valută străină s-a majorat cu 44,32% f.p.s.a.p., în condițiile propagării reducerilor succesive ale ratei dobânzii în luna iunie 2015 cu 0,96 p.p. (6,83%) față de luna iunie 2014. O cauză care a generat reducerea creditelor în valută națională în I semestru 2015, a fost înăsprirea politicii monetare promovate de BNM, în urma majorării ratei de bază de la 15,5% la 17,5% în luna iunie 2015¹ (vezi Cap. 2.2. Politica monetară). Odată cu majorarea ratei de bază în

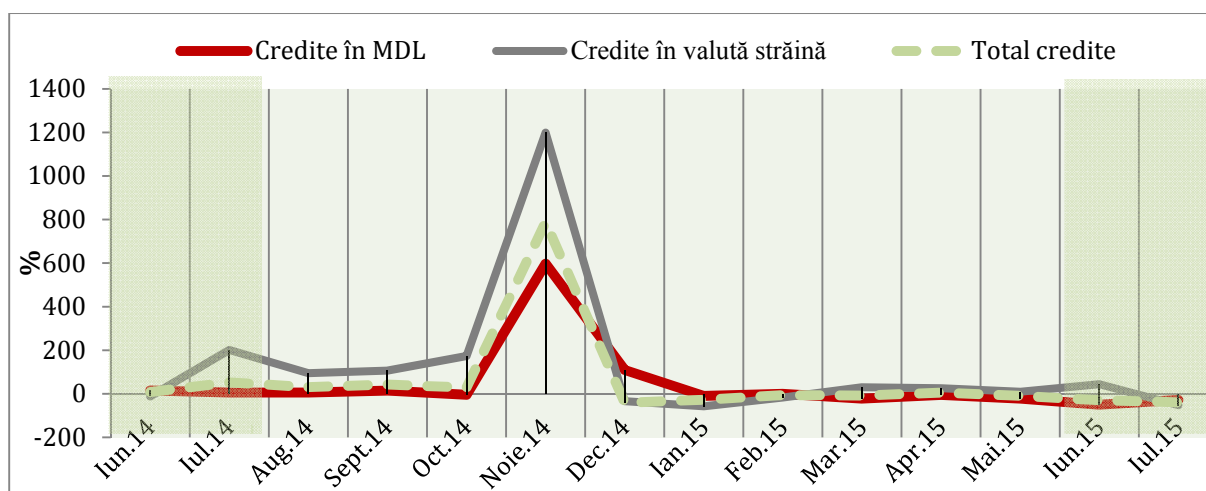

Figura 3.2.1. Ritmul anual de creștere a creditelor în valută străină și în monedă națională, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

¹În cadrul ședinței din 26 august 2015, Consiliul de Administrație al Băncii Naționale al Moldovei (BNM), a decis să majoreze rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 2,0 p.p., de la 17,5 până la 19,5% anual.

I semestru 2015, a sporit soldul mediu zilnic al CBN-urilor în luna iunie (1539,8 mil. MDL) și s-au scumpit creditele bancare. Prin urmare, ținând cont de constrângerile macroeconomice actuale, activitatea de creditare a sectorului real a încetinit, afectând încrederea în întregul sector bancar.

În I semestru 2015, creditele cu maturitate de la 2 până la 5 ani continuă să rămână cele mai atractive pentru populație. Conform rapoartelor publicate de BNM, volumul total al creditelor acordate de către băncile comerciale a constituit 2272,76 mil. MDL în luna iunie 2015, cu 29,3% mai puțin față de luna iunie 2014. Analizând structura creditelor pe scadențele contractuale în I semestru al anului 2015, observăm că creditele acordate cu termen de la 2 până la 5 ani au continuat să rămână cele mai atractive pentru populație (în luna iunie 2015, au fost acordate credite în valută națională cu termenul de la 2 ani până la 5 ani în sumă de 536,12 mii. MDL, la o rată medie a dobânzii de 13,35% și, respectiv, în valută străină – 417,89 mii. MDL la o rată medie a dobânzii de 6,97%).

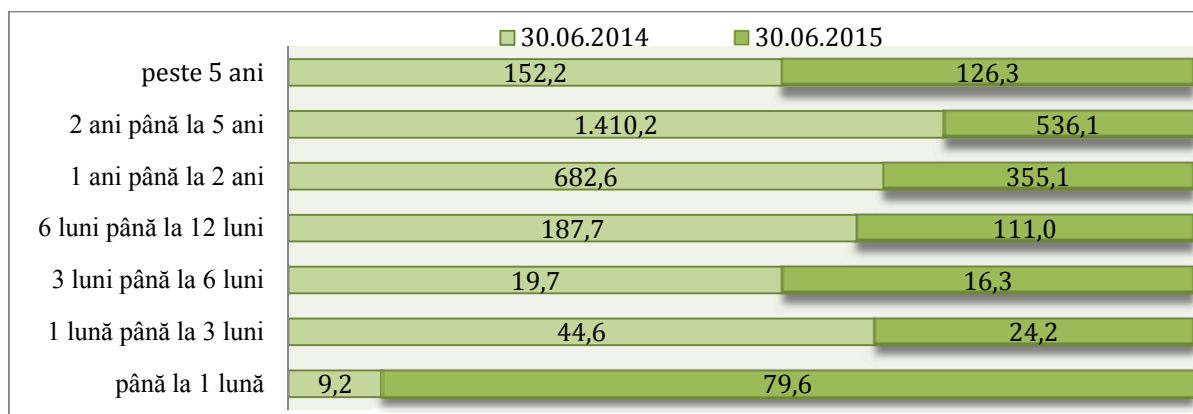

Figura 3.2.2. Structura creditelor noi acordate de bănci în moneda națională pe scadențe, mil. MDL

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Deteriorarea calității portofoliului de credite ale întregului sector bancar. În I semestru 2015, valoarea creditelor neperformante a constituit 6179,22 mil. MDL în creștere cu 15% față de 30.06.2014. În ceea ce privește ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor, la 30.06.2015 acesta a crescut cu 2,5 p.p., față de data 30.06.2014, constituind 14,44%. Înrautățirea calității portofoliului de credite în sectorul bancar a fost condiționată, în mare parte, de ponderile maxime ale creditelor neperformante deținute de cele 3 bănci comerciale aflate sub administrarea specială. Totuși, calculând ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor celorlalte 11 bănci comerciale, indicatorul conturează o situație benefică în sistem, un nivel de 9,5%. *Activitatea de creditare va rămâne moderată și în următorul semestru al anului 2015, din cauza situației economice nefavorabile și a incertitudinii înalte privind evoluțiile macroeconomice.*

În I semestru 2015, în pofida creșterii creanțelor neperformante și volatilității pieței valutare s-a înregistrat un nivel înalt al profitabilității bancare. În luna iunie 2015, profitul băncilor pe întregul sistem a constituit 605,4 mil. MDL, mai mult cu 23,2%, față de perioada similară a anului 2014. Această majorare se datorează principalei componente a activității operaționale – veniturile din dobânzi cu 22,3% față de sfârșitul luni iunie 2014, cunoscând o dinamică pozitivă. Totuși, profitul bancar înregistrat la 11 bănci comerciale (cu excepția celor sub administrare specială) a constituit 895,8 mil. MDL, iar la două bănci comerciale aflate sub administrare specială s-au înregistrat pierderi în sumă de 302,4 mil. MDL: Banca de Economii S.A. – 166,8 mil. MDL și B.C. „BANCA SOCIALĂ” S.A. – 135,6 mil. MDL. La sfârșitul lunii iunie 2015, valorile principalilor indicatori de profitabilitate, rata rentabilității activelor – ROA și rata rentabilitatea capitalului – ROE, au fost de 1,10% și 8,91%.

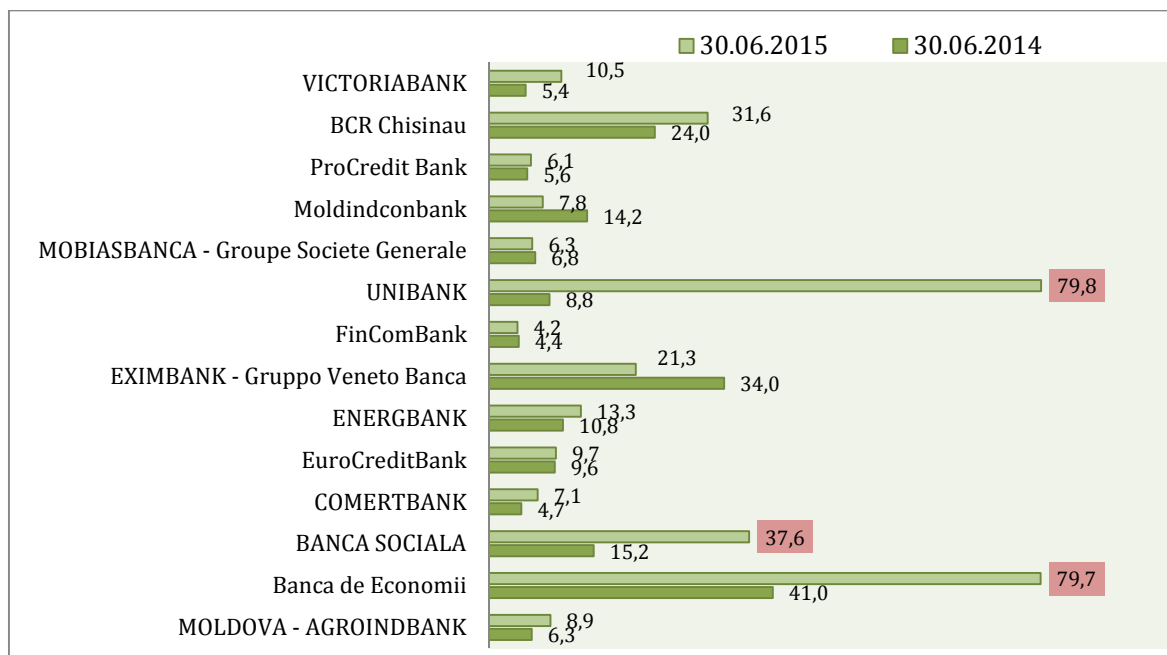

Figura 3.2.3. Ponderea creditelor neperformante în sectorul bancar la data de 30.06.2014 și 30.06.2015, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În I semestru 2015, continuă traiectoria ascendentă a depozitelor în valută străină, în contextul unei diminuări graduale a ratelor dobânzilor la depozitele noi atrase de la populație. Soldul depozitelor în sistemul bancar la 30.06.2015, a constituit 66751,6 mil. MDL, majorându-se cu 20%, față de 30.06.2014. Această tendință de ascensiune se datorează în mare parte creșterii soldului depozitelor în valută străină cu 38,4% față de 30.06.2014. Odată cu deprecierea monedei naționale din ultima perioadă, preferința populației sunt depozitele în valută străină a căror pondere a constituit 56% la sfârșitul lunii iunie 2015, depozitele în monedă națională reprezentând 44% din valoarea totală a depozitelor. Totuși, rata medie a dobânzii

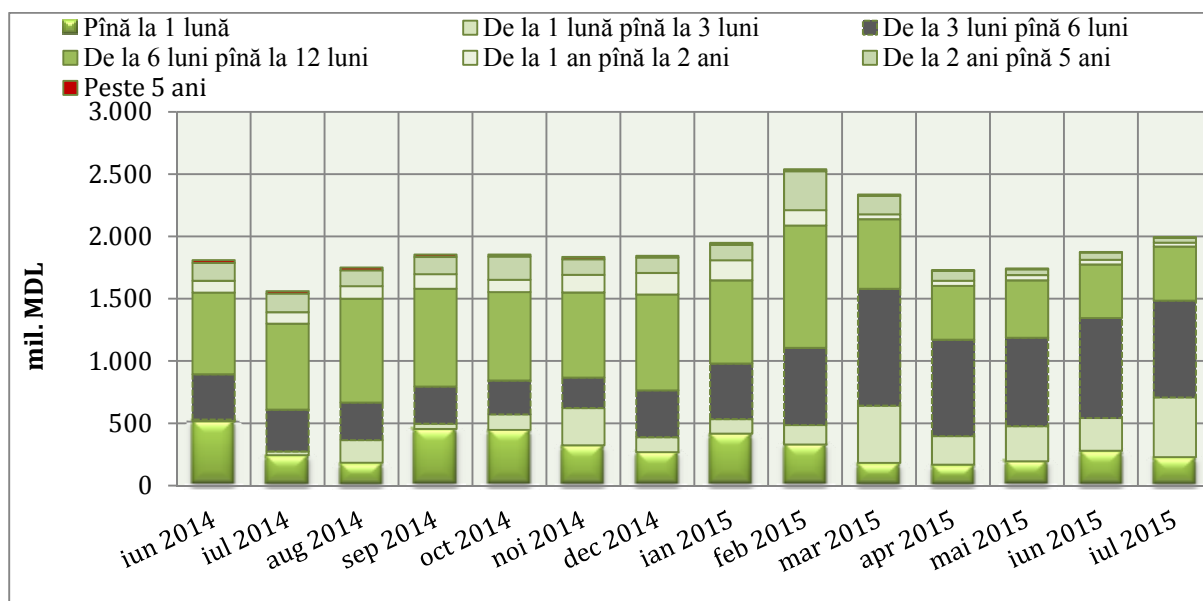

Figura 3.2.4. Structura depozitelor noi atrase de bănci în moneda națională după maturitate, mil. MDL

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În sectorul bancar la depozitele în monedă națională este mai atractivă (constituind în iunie 2015 – 11,34%, în creștere cu 6,42 p.p. față de iunie 2014), față de rata la cele în valută străină (iunie 2015 – 2,26%, în descreștere cu 1,59 p.p. față de iunie 2014). După profilul scadenței depozitelor în monedă națională, populația preferă să facă în mare parte, depuneri cu un termen de la 3 până la 6 luni. Astfel, în iunie 2015, ponderea maximă din totalul depozitelor atrase la termen în monedă națională o dețin depunerile cu termene de la 3 până la 6 luni (43%). Cât privește plasamentele în valută străină, cele mai atractive au fost depozitele cu o scadență de la 6 până la 12 luni, care dețin ponderea maximă de 38,4%.

Pe fundalul turbulențelor produse, pe piața bancară de cele 3 instituții financiare aflate sub regimul administrării speciale (B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.), sectorul riscă să aibă probleme în ceea ce privește atragerea depozitelor bancare de la populație. În acest context, mijloacele Fondului destinate garantării depozitelor persoanelor fizice au constituit cca. 231,8 mil. MDL în iunie 2015. Aceste resurse sunt suficiente doar pentru compensarea depozitelor garantate de B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Unibank”, însă nu sunt suficiente pentru a compensa depozitele garantate de la B.C. „Banca de Economii” S.A. Prin urmare, de la începutul anului 2015 până în iunie 2015, s-a înregistrat diminuarea considerabilă (33%) a bazei de calul la băncile sub administrare specială de la 811,2 mil. MDL până la 543,5 mil. MDL.

Scumpirea împrumuturilor bancare. La 30.06.2015, rata medie a dobânzii la creditele noi acordate în monedă națională pe sistemul bancar s-a scumpit de la 10,03% în iunie 2014 la 13,91% în iunie 2015. Iar ratele medii ale dobânzii la credite în monedă străină, au scăzut cu 0,95 p.p., de la 7,78% în luna iunie 2014, până la 6,83% în iunie 2015. În același timp, ratele medii ale dobânzii la depozite în monedă străină au scăzut de la 3,85% în luna iunie 2014, până la 2,26% în iunie 2015, în descreștere cu 1,59 p.p.

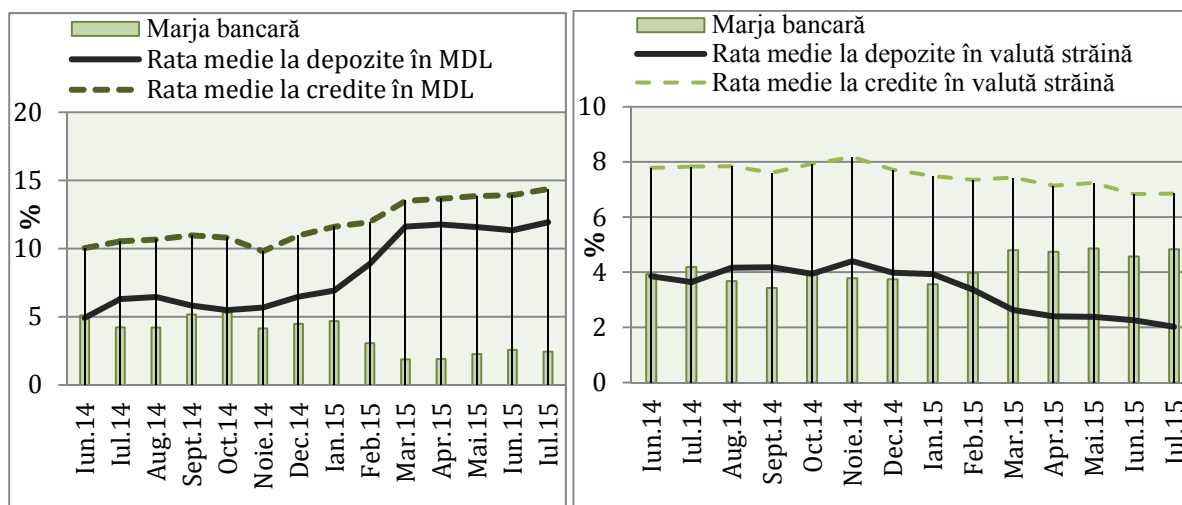

Figura 3.2.5. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL și valută străină, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

***Notă:** Indicatorul Marja bancară a fost calculat ca diferență dintre rata medie la credite în MDL/valută străină și rata medie la depozite MDL/valută străină.

Marja bancară pentru operațiunile în valută națională a constituit 2,57% la 30.06.2015, diminuându-se cu 2,54 p.p., comparativ cu 30.06.2014. Această diminuare este rezultatul creșterii venitului net aferent dobânzilor cu 22,2 p.p., comparativ cu 30.06.2014. În acest context, această majorare denotă creșterea abilității sistemului bancar de a genera venituri potențiale.

Menținere calității capitalului bancar. Conform informațiilor privind activitatea economico-financiară a băncilor comerciale, în I semestru 2015, capitalul de gradul I al sectorului bancar a

marcat o creștere de 15%, până la 9363,92 mil. MDL față de 30.06.2014. Creșterea acestei valori indică un nivel de consolidare a băncilor autohtone ce permit acoperirea eventualelor pierderi fără prejudicierea siguranței financiare. Totuși, în I semestru 2015, doar o singură bancă comercială (Banca de Economii S.A.) din toate, nu a respectat cerința de a deține capitalul minim necesar corespunzător cuantumului stabilit în mărime de 200 mil. MDL. Rata capitalului de gradul I în active ponderate la risc s-a diminuat în I semestru 2015, de la 19,35% în luna iunie 2014 la 14,18% în iunie 2015. Activele ponderate la risc au înregistrat o majorare de 57% la 30.06.2015, față de 30.06.2014.

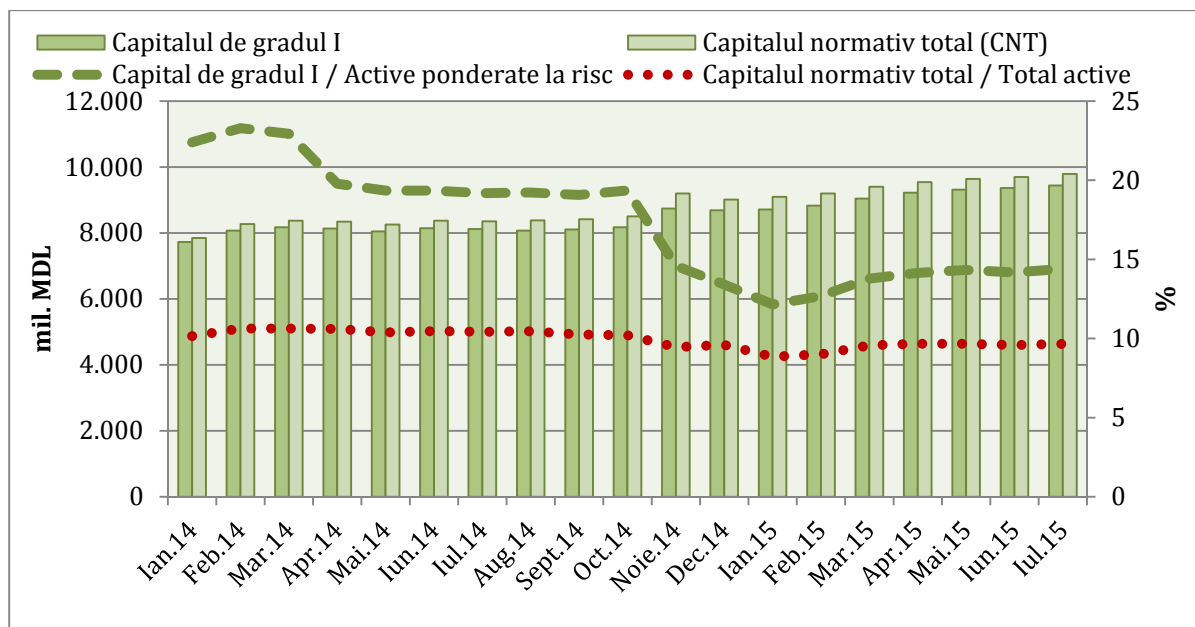

Figura 3.2.6. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În I semestru 2015, adecvarea capitalului bancar rămâne să se mențină sub pragul minim reglementat de BNM. Indicatorul de solvabilitate, calculat la nivel agregat al băncilor autohtone, a consemnat o scădere (5,21 p.p.), ajungând la 14,69% în iunie 2015 de la 19,9% în iunie 2014. Prin urmare, nivelul scăzut de capitalizare¹, înregistrat în I semestru 2015, per sector bancar, este cauzat de situația băncilor problematice aflate sub administrare specială (B.C. „Banca de Economii” S.A. – 2,21%, B.C. și „Banca Socială” S.A. – 3,22%). Totuși, calculând nivelul de capitalizare fără cele 3 bănci problematice din sector se înregistrează valori superioare de 23,7%, ceea ce indică condiții de funcționare echitabilă și un climat de competitivitate specific pentru băncile autohtone. Obiectivul reglementării prudențiale este menit de a promova stabilitatea și siguranța sectorului bancar prin intermediul normelor prudențiale și prin măsuri de supraveghere în scopul diminuării riscurilor, cât și de a proteja băncile față de tendințele abuzive ale managerilor.

Sectorul bancar autohton se caracterizează printr-o pondere înaltă a capitalului investitorilor străini și în I semestru 2015. Ponderea investițiilor străine în capitalul băncilor se menține la un nivel înalt, la 30.06.2015, în creștere cu 1,5 p.p. față de 30.06.2014, constituind 77,50%. Astfel, patru bănci licențiate dețin capital complet străin – B.C. „EXIMBANK-Gruppo Veneto Banca” S.A.; B.C. „ProCredit Bank” S.A.; BCR Chișinău S.A.; B.C. „COMERTBANK” S.A., urmate de B.C. „Mobiasbancă – Groupe Société Générale” S.A. care deține 96,69% și B.C. „EuroCreditBank” S.A. – 98,84%. Totodată, este necesar de menționat că instabilitatea instituțiilor financiare afectează încrederea investitorilor străini cât și încrederea în structurile statale.

¹ Sub limita minimă reglementată (≥16%) de BNM.

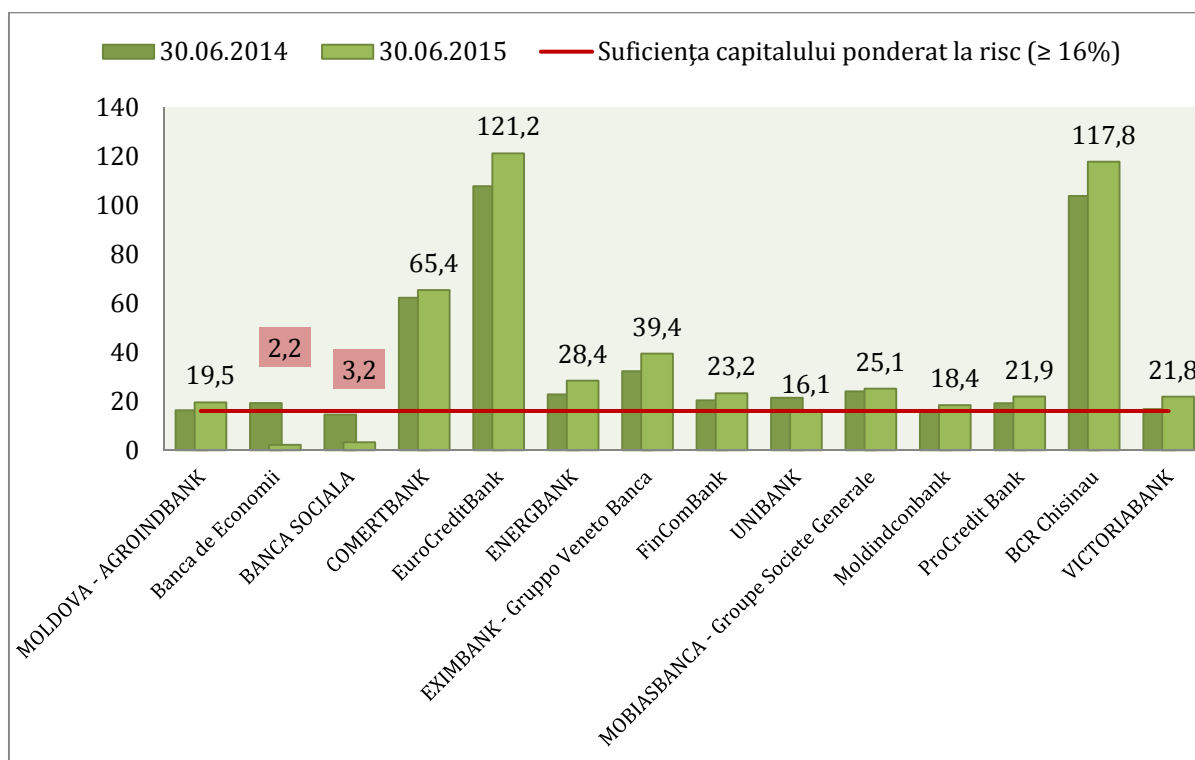

Figura 3.2.7. Media suficienței capitalului ponderat la risc pe sector bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Lichiditatea sectorului bancar autohton s-a menținut la un nivel adecvat în I semestru 2015 și denotă o îmbunătățire a capacității băncilor de a-și onora obligațiile financiare asumate (excepție constituie grupul băncilor problematice). În I semestru 2015, indicatorii de lichiditate a sectorului bancar au înregistrat valori peste cele reglementate. Ponderea activelor lichide (principiul II al lichidității) înregistrează 27,07%, mai puțin cu 7,23 p.p. față de I semestru 2014. Excepție constituie grupul băncilor problematice, care au înregistrat valori inferioare celor reglementate de către BNM – nivelul min. de lichiditate ($\geq 20\%$): BC „BANCA SOCIALA” S.A. cu o lichiditate curentă de doar 3,23%, Banca de Economii S.A. cu doar – 8,77%, și

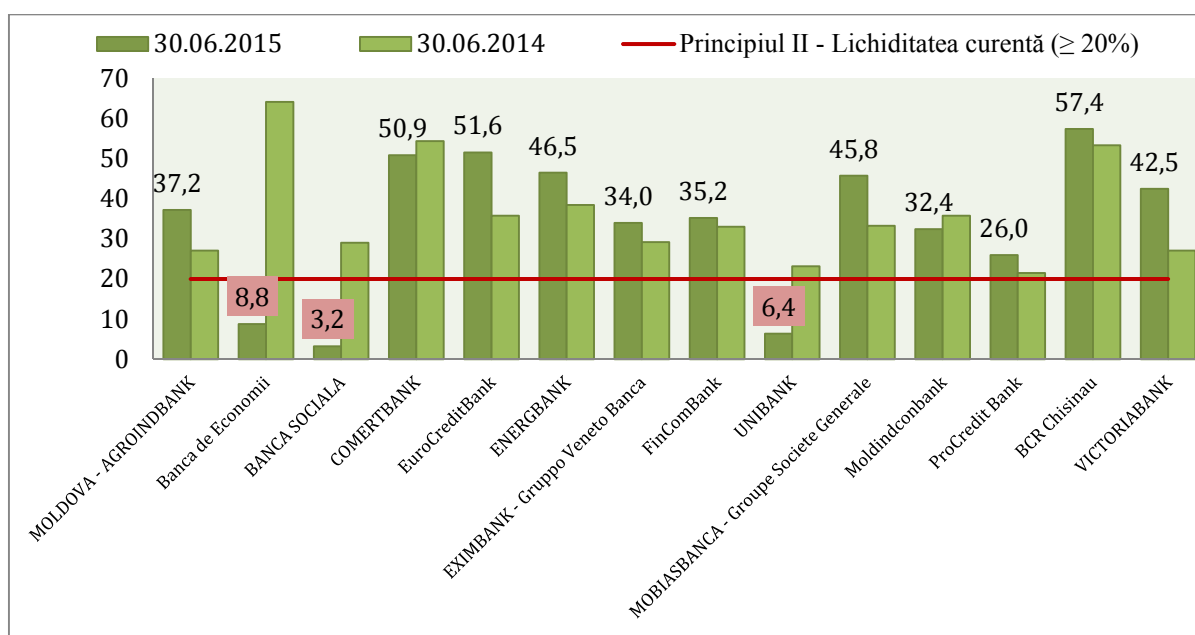

Figura 3.2.8. Indicatori de lichiditate ai sectorului bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

B.C. „UNIBANK” S.A. – 6,38%. Conform informației privind activitatea economico-financiară a băncilor din RM, lichiditatea pe termen lung – principiul I al lichidității (≤ 1) al întregului sistem bancar a înregistrat 1,55%, la 30.06.2015, mai mult cu 0,83 p.p. față de 30.06.2014. Această evoluție este determinată, în mare parte, de nivelul înalt înregistrat de către BC „BANCA SOCIALA” S.A. – 34,19%, neîncadrându-se în limitele indicatorilor de lichiditate. *Astfel, asigurarea lichidității adecvate pentru sectorul bancar autohton este extrem de importantă pentru minimizarea riscului sistemic datorită riscului de contagiune prin sistemul de plăți interbancare.*

Sectorul bancar în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În I semestru 2015, indicatorii sectorul bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului au înregistrat evoluții instabile. Activele totale ale sistemului bancar al regiunii la data de 01.07.2015 au însumat 5875,54 mil. ruble, cu 12,4% mai puțin față de 01.07.2014. Rata de schimb a rublei din regiunea stângă a Nistrului, comparativ cu leul moldovenesc la 01.07.2014 a fost de 0,7919 ruble/MDL. La data de 01.07.2015 cursul rublei față de principalele valute de referință a fost de 0,5936 ruble/MDL, 11,1000 ruble/USD, 12,3210 ruble/EURO. La 01.07.2015, ritmul anual de creștere a activelor bancare în regiune comparativ cu 01.07.2014, s-a situat pe un trend descendent. Astfel, deși în iunie 2014 se atestă o creștere ușoară de 14,85% f.p.s.a.p., în iunie 2015, s-a înregistrat o scădere de 12,41% f.p.s.a.p. La capitolul depozitelor bancare, în luna iunie 2015 s-a înregistrat o majorare de 5,83% f.p.s.a.p. și, respectiv, la creditele bancare o creștere de 2,57% (vezi fig. 3.2.9).

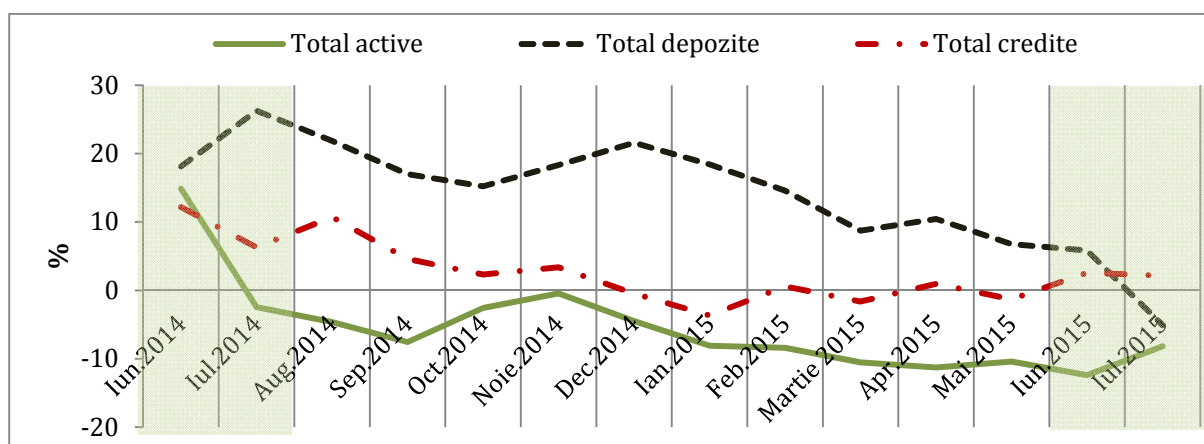

Figura 3.2.9. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare în regiunea Transnistreană, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Transnistrene.

La data de 01.07.2015, capitalul propriu al băncilor a atins valoarea de 1375,27 mil. ruble, mai puțin cu 0,2% față de 01.07.2014 (1377,77 mil. ruble). Capitalul acționar al băncilor din regiunea Republicii Moldova din stânga Nistrului a constituit la data de 01.07.2015 suma de 1043,18 mil. ruble. Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 01.07.2015 suma de 4350,18 mil. ruble, mai mult cu 2,6% față de 01.07.2014. Creditele persoanelor fizice în această perioadă au constituit 1061,48 mil. ruble, mai puțin cu 0,33% față de 01.07.2014, iar creditele persoanelor juridice au constituit suma de 3288,70 mil. rubl, mai mult cu 3,55% față de perioada similară a anului precedent. La data de 01.07.2015, soldul depozitelor bancare atrase, a constituit suma de 2880,08 mil. ruble, mai mult cu 5,83% față de 01.07.2014. Respectiv, depozitele atrase de persoanele fizice, la data de 01.07.2015 constituie 1198,12 mil. ruble în scădere cu 16,2% față de 01.07.2014 (1430,54 mil. ruble).

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

În trimestrul doi, tendința de reducere a principalelor fluxuri curente ale balanței de plăți s-a accentuat. În special s-a redus cu ritmuri accelerate valoarea remitențelor transferate din străinătate, fapt ce a condiționat o ușoară creștere a soldului curent negativ în primul semestru.

Contul curent

Contul curent în semestrul I al anului, conform datelor preliminare, a înregistrat un deficit în mărime de 218,6 mil. USD, în creștere cu 12,8% f.p.s.a.p. sau circa 24,8 mil. USD. Urmând tendința din trimestrul precedent atât **comerțul cu bunuri, cât și cel cu servicii** a fost în scădere cu 19,8% și, respectiv, 16,7% f.p.s.a.p. Totodată, în condițiile unei scăderi mai accelerate a importurilor comparativ cu exporturile, deficitul acestor două balanțe s-a contractat, influențând pozitiv diminuarea soldului negativ al contului curent.

Exportul de bunuri, conform datelor balanței de plăți a însumat în perioada dată circa 1 mld. USD, iar importul 1,97 mld. USD, ceea ce reprezintă o valoare cu 176 mil. USD (14,9%) și, respectiv 557,4 mil. USD (22,1%) mai mică f.p.s.a.p. Prin urmare soldul balanței comerciale cu bunuri s-a diminuat cu aproximativ 381,4 mil. USD. Ansamblul factorilor care determină aceste evoluții denotă o conjunctură a factorilor externi și interni extrem de nefavorabilă, care vor continua să influențeze negativ dinamica comerțului exterior pe termen scurt (vezi **subcapitolul comerțul exterior cu bunuri**).

Comerțul cu servicii reflectând conexiuni majore cu situația tranzacțiilor externe de bunuri și circulația persoanelor în și din străinătate, a continuat să înregistreze un ritm anual de creștere negativ și în cel de al doilea trimestru. Iar, către finele primei jumătăți a anului valoarea serviciilor exportate s-a diminuat f.p.s.a.p. cu 75,5 mil. USD (-16,3%), iar importurile cu 82,3 mil. USD (-17%), constituind 389,2 mil. USD și, respectiv, 400,3 mil. USD.

În timp ce s-a produs o contractare a deficitului balanțelor cu bunuri și servicii în prima jumătate a anului, influențând pozitiv diminuarea soldului negativ al contului curent, diametral opusă a fost acțiunea fluxurilor din conturile de **venit și transferuri curente**. Mai întâi de toate, în anul curent, pe parcursul primelor două trimestre a avut loc o contractare puternică a remitențelor în economia națională care reflectă ponderi majore în veniturile (95,3%) și transferurile curente (56,6%) primite din străinătate și, respectiv influențe majore asupra modificării subconturilor date. Pe de altă parte, în primele două trimestre ale acestui an au sporit considerabil veniturile din titluri de participare ale investitorilor străini, valoarea cărora în primul semestru – 162,5 mil. USD, a depășit de 2,5 ori nivelul atestat în perioada similară a anului trecut (+96,4 mil. USD). O majorare de aproximativ 50% fiind înregistrată, inclusiv comparativ cu valoarea anuală din 2014.

Ca urmare evoluțiilor din trimestrul doi, soldul net debitor al **contului financiar**, în primele șase luni ale anului s-a majorat cu aproximativ 59% f.p.s.a.p. în valoare bănească cu circa 117,4 mil. USD, însumând astfel 316 mil. USD. În ansamblu, în prima jumătate a anului contul financiar a fost marcat de fluctuații majore pe anumite subcompartimente. În trimestrul 1 s-au redus semnificativ activele oficiale de rezervă f.p.s.a.p. – 312,8 mil. USD. Două trimestre consecutiv, impulsivat de veniturile reinvestite, influxul net de investiții a străine directe în economia națională a sporit cu aproximativ 81% comparativ cu perioada similară a anului trecut. Din cauza fluctuațiilor majore pe piața valutară, dar probabil și a instabilității instaurate în sectorul

bancar autohton, modificări majore au cunoscut și investițiile în valută și depozite atât ale rezidenților cât și ale nerezidenților. În primul trimestrul activele băncilor și a altor rezidenți au sporit considerabil constituind 216,78 mil. USD, reducându-se în același timp pasivele sistemului bancar. În aprilie-iunie, contrar tendințelor din trimestrul precedent și perioada similară a anului trecut, activele sub formă de valută și depozite s-au redus cu 65,9 mil. USD, inclusiv 61,2 mil. USD ale sectorului bancar, indicând o contractare a disponibilităților în valută străină și a depozitelor rezidenților în străinătate.

Tabelul 4.1. Balanța de plăți (prezentare sintetică)

Anul	Valoarea nominală, mil. USD			Ritmul de creștere f.p.s.a.p., %		
	S1 2014	2014	S1 2015	S1 2014	2014	S1 2015
Contul curent	-193,7	-409,9	-218,6	-44,2	1,1	12,8
Bunuri	-1.339,8	-2.900,4	-958,4	-6,1	-3,3	-28,5
<i>Export</i>	1.179,5	2.354,2	1.003,4	2,2	-4,7	-14,9
<i>Import</i>	-2.519,2	-5.254,6	-1.961,8	-2,4	-3,9	-22,1
Servicii	-17,70	-33,39	-11,14	<i>de 36 ori</i>	-314,3	-37,1
<i>Export</i>	464,90	958,77	389,19	1,0	-2,9	-16,3
<i>Import</i>	-482,60	-992,16	-400,33	4,7	2,1	-17,0
Venituri	376,99	828,28	167,87	5,2	-5,1	-55,5
<i>Încasări</i>	534,45	1.121,29	405,20	3,0	-3,6	-24,2
<i>Plăți</i>	-157,46	-293,01	-237,33	-2,0	0,8	50,7
Transferuri curente	786,74	1.695,66	583,11	9,0	-0,6	-25,9
<i>Încasări</i>	857,04	1.845,96	653,68	9,8	0,5	-23,7
<i>Plăți</i>	-70,30	-150,30	-70,57	18,6	14,7	0,4
Contul de capital și financiar	173,2	501,2	286,3	-45,3	52,9	65,3
Contul de capital	-25,7	-62,4	-29,8	1,6	76,4	15,9
<i>Intrări</i>	7,3	18,4	4,0	10,4	8,3	-44,6
<i>Ieșiri</i>	-33,0	-80,9	-33,8	43,8	54,3	2,6
Contul financiar	198,96	563,66	316,10	-40,3	55,2	58,9
Investiții directe	78,87	158,16	152,54	-37,2	-26,0	93,4
Investiții de portofoliu	9,12	13,74	4,89	43,6	40,8	-46,4
Derivate financiare	0,08	0,61	0,22	-57,9	454,5	175,0
Alte investiții	28,96	-147,30	-145,30	-84,8	-134,9	-601,7
Active de rezervă	81,93	538,45	303,75	712,0	-290,9	270,7
Active	-112,73	160,89	122,99	-279,7	-137,2	-209,1
ISD	-11,05	-42,42	-10,01	35,1	46,9	-9,4
Investiții de portofoliu	1,64	3,43	-0,13	-434,7	-957,5	-107,9
Derivate financiare	-0,11	-0,11	0,00	266,7	-8,3	-100,0
Alte investiții	-185,14	-338,46	-170,62	-401,8	178,4	-7,8
Active de rezervă	81,93	538,45	303,75	712,0	-290,9	270,7
Pasive	311,69	402,77	193,11	15,2	-49,4	-38,0
ISD	89,92	200,58	162,55	-32,8	-17,4	80,8
Investiții de portofoliu	7,48	10,31	5,02	9,4	1,5	-32,9
Derivate financiare	0,19	0,72	0,22	-13,6	213,0	15,8
Alte investiții	214,10	191,16	25,32	65,1	-64,8	-88,2

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Remitențele

În anul curent, până în luna august se atestă o accelerare a ritmurilor de scădere a transferurilor efectuate prin sistemul bancar în favoarea persoanelor fizice din Republica Moldova. În valori nominale, suma acestora în primele 8 luni ale anului era aproape cu o treime (-32%) mai mică

decât nivelul perioadei similare a anului 2014, constituind 743,8 mil. USD, iar contractarea constituind 356,3 mil. USD. Decalajul era mai mic la finele lunii iunie, când valoarea transferurilor pentru perioada de la începutul anului, în sumă de 550,7 mil. USD, era cu 28% sau 217,5 mil. USD mai mică f.p.s.a.p.

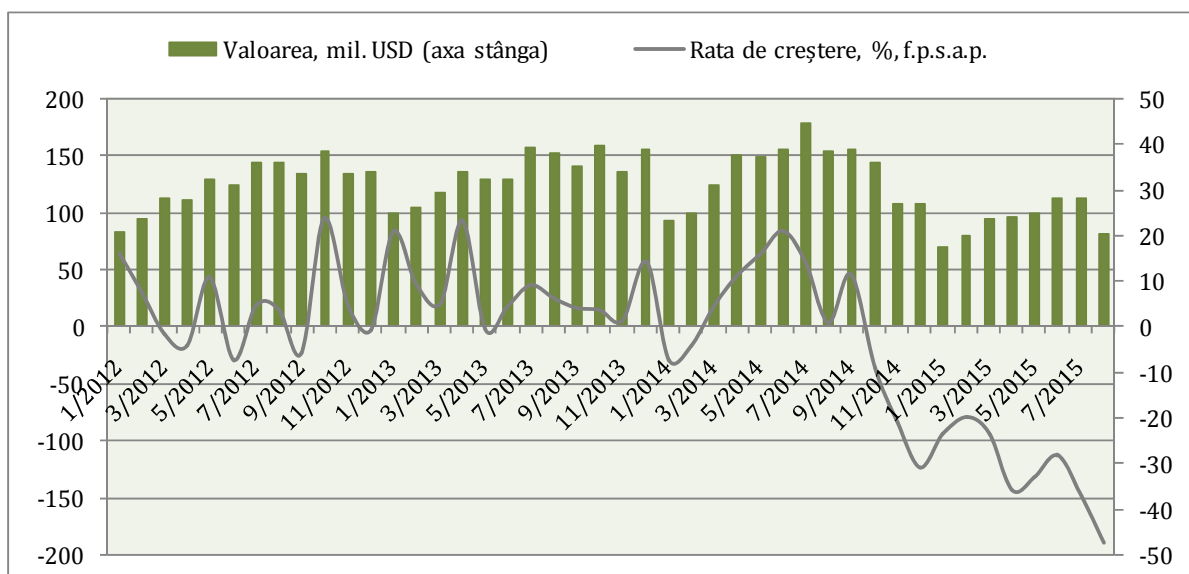

Figura 4.1. Transferuri nete de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Datele din balanța de plăți, disponibile pentru prima jumătate a anului, indică o contractare în continuare a remitențelor din contul diminuării mijloacelor bănești remise din Federația Rusă, unde conform datelor oficiale pentru anul precedent, se aflau la muncă sau în căutarea unui loc de muncă circa 68% din moldovenii de 15 ani și peste. De menționat că un risc major pentru economia națională în acest an este anticiparea contractării semnificative a fluxurilor bănești transferate de către muncitorii moldoveni aflați la muncă în Rusia, dat fiind intrarea țării în recesiune care, cel mai probabil, a afectat o mare parte din emigranți, diminuând veniturile acestora sau chiar determinând încadrarea mai grea în câmpul muncii. Conform datelor primului trimestru, statistica pieței muncii în Republica Moldova reflecta o majorare semnificativă a ratei șomajului în condițiile creșterii populației active din contul persoanelor revenite de la muncă de peste hotare (vezi TEM 17, capitolul 6). În trimestrul 2, tendința dată s-a aplanat, totuși transferurile din Federația Rusă în perioada dată nu constituiau decât jumătate din suma remisă în aceeași perioadă a anului trecut (vezi Tabelul 4.2).

Tabelul 4.2. Evoluția influxului de remiteri în anii 2014-2015

Țara	T. I 2014	T. II 2014	T. III 2014	T. IV 2014	T. I 2015	T. II 2015
Valoarea nominală, mil. USD						
Total	433,0	571,9	614,8	481,7	345,5	412,2
Federația Rusă	252,3	379,5	417,7	280,0	153,4	207,6
Alte state	180,7	192,4	197,2	201,8	192,1	204,5
Ritmul de creștere, %, f.p.s.a.p.						
Total	-1,4	5,6	0,6	-21,9	-20,2	-27,9
Federația Rusă	-6,4	9,3	2,7	-31,2	-39,2	-45,3
Alte state	6,5	-1,1	-3,6	-3,8	6,3	6,3
Structura, %						
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Federația Rusă	58,3	66,4	67,9	58,1	44,4	50,4
Alte state	41,7	33,6	32,1	41,9	55,6	49,6

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Investițiile Străine Directe

În trimestrul 2, influxul net de investiții urmând tendința din primele trei luni ale anului a marcat o creștere înaltă, valoarea acestora dublându-se comparativ cu perioada similară a anului trecut. Astfel, însumând 87,9 mil. USD în aprilie-iunie, în jumătate de an valoarea acestora s-a ridicat până la 162,55 mil. USD, majorându-se cu 80,8% f.p.s.a.p. sau aproximativ cu 72,6 mil. USD. Valoare, mare comparativ cu prima jumătate a ultimilor ani, totodată aceasta rămâne a fi mult prea mică comparativ cu perioada precriză. În plus se întrezăresc constrângeri înalte în ceea ce privește atragerea investițiilor străine noi în capital social, valoarea cărora în primele două trimestre s-a redus cu 42,9% și, corespunzător 77,7% f.p.s.a.p.

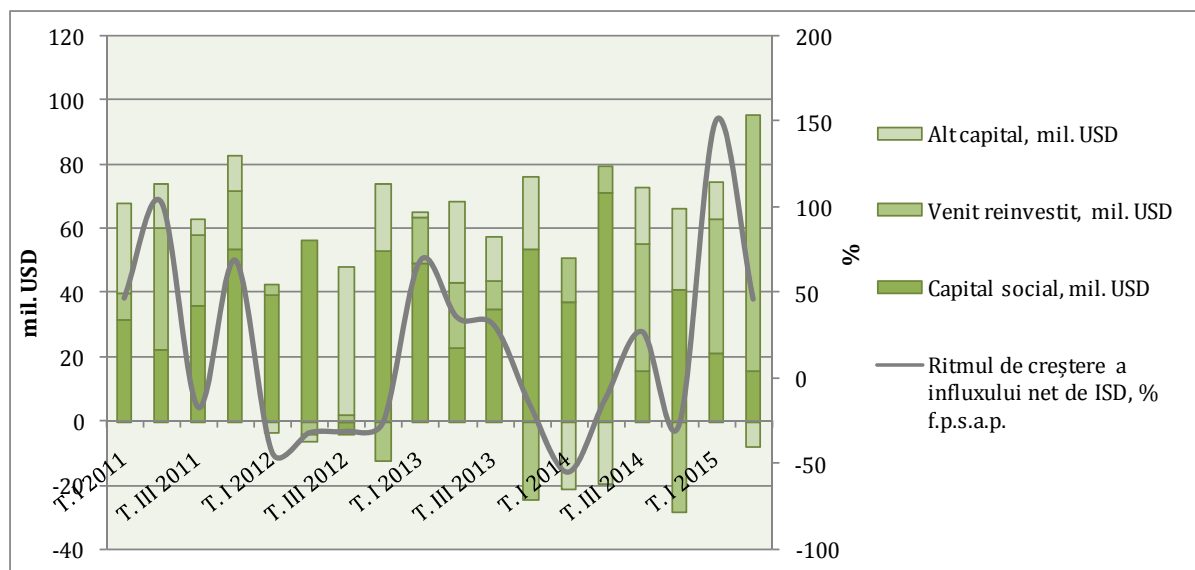

Figura 4.2. Influxul net de ISD în economia Republicii Moldova în anii 2011-2015

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Creșterea investițiilor străine din veniturile obținute ar putea fi asociată cu poziția mai mult sau mai puțin solidă a unor investitori străini în economie. Totodată, mediul de afaceri este incert, iar investitorii străini reticenți de a plasa noi investiții în economia națională. Investițiile străine directe, în pofida ritmurilor înalte de creștere rămân a fi deficitare pentru economia națională, în timp ce necesitatea acestora se resimte tot mai mult. Ori în contextul în care un set de reforme și proiecte publice sunt în așteptarea finanțării externe, iar mediul de afaceri necesită investiții majore în vederea sporirii competitivității, alte surse interne de finanțare sunt compromise. În perioada precriză se înrăutățesc progresiv rezultatele financiare ale întreprinderilor; accesul la creditare devine tot mai dificil în condițiile înăsprii progresive a politicii monetare în acest an; constrângerile bugetare sunt majore, iar disponibilitățile de susținere a mediului de afaceri foarte mici. Toate acestea, creează premise pentru acutizarea situației economice existente, întârziind implementarea reformelor inițiate, cu precădere a Acordului de asociere cu UE, care fără eforturi insistente și continui se poate solda cu un eșec major.

Comerțul exterior cu bunuri

În unison cu tendințele comerțului mondial și a mai multor state din regiune, valoarea comerțului exterior a Republicii Moldova a continuat să se contracteze cu ritmuri accelerate și în cel de al doilea trimestru al anului. Atât importurile cât și exporturile au înregistrat valori minime pentru perioada corespunzătoare a anului în ultimii 5 ani (2011-2015).

Primul trimestru al anului a fost urmat de o perioadă continuă de decelerare a comerțului exterior moldovenesc cu bunuri. Exporturile în trimestrul 2 s-au redus cu 15,8% f.p.s.a.p., iar

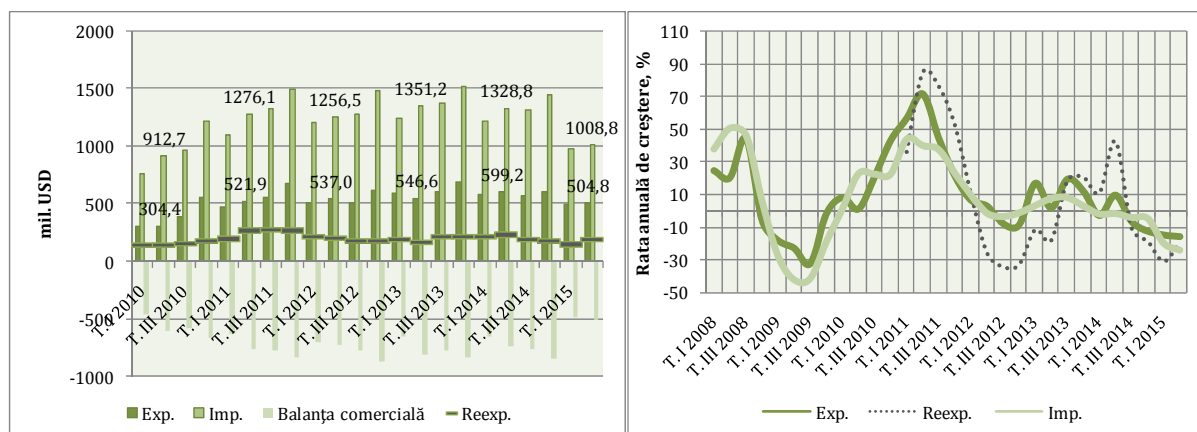

Figura 4.3. Evoluția trimestrială a comerțului exterior moldovenesc

Sursa: Conform datelor BNS.

importurile cu aproximativ un sfert, ritmurile anuale negative pronunțate menținându-se și în luna iulie (-19,3% exporturile și, respectiv, 23,7% importurile). Prin urmare, prima jumătate a anului s-a soldat cu rezultate negative care au venit să materializeze, scenariile pesimiste de prognoză a comerțului exterior pentru acest an.

Privit în ansamblu, valoarea comerțului exterior în primele șapte luni ale anului a marcat cele mai negative evoluții în perioada ce a urmat criza din 2009, traiectoria diminuării sale alunecând ușor, către valori apropiate celor înregistrate în anul 2009. Revenind la evoluțiile primului semestru al anului, valoarea exportului de bunuri a constituit 993 mil. USD, iar importul 1984,9 mil. USD ceea ce reprezintă o scădere cu 15,3% (echivalentul a 179 mil. USD) și, respectiv 22,1% (562 mil. USD), comparativ cu perioada similară a anului trecut. Scăderile sunt majore, depășind cu mult evoluțiile negative atestate în ansamblu pentru anul 2014 în care exporturile și importurile s-au redus comparativ cu anul 2013 cu 88,8 mil. USD și, corespunzător, 175,4 mil. USD. Pe de altă parte, relevant în contextul dat este diminuare mai accelerată a importurilor comparativ cu exporturile, ceea ce a condiționat scăderea deficitului comercial cu 383 mil. USD față de primul semestru al anului precedent, valoarea sa fiind de 991,8 mil. USD în ianuarie-iunie 2015.

Conform datelor OMC, primul semestru al acestui an s-a marcat prin ritmuri negative de creștere, cu cele mai mici valori atestate în perioada ce a urmat criza din anii 2008-2009 și pentru dinamica valorii comerțului mondial cu bunuri, inclusiv al UE-28 și principalilor actori economici din spațiul CSI (Ucraina, Federația Rusă, Belarus, Kazahstan).

În pofida evoluțiilor sus-menționate, în anul curent, volumul produselor exportate din Republica Moldova a fost în creștere în ambele trimestre: cu 6% în ianuarie-martie și, respectiv, 7% în trimestrul următor. Cu precădere s-au majorat livrările în UE cu 27% în trimestrul 1 și cu 30% în cel de-al doilea trimestru.

Atât în anul curent cât și în ultimele două trimestre ale anului precedent, în timp ce volumul exporturilor de bunuri către țările CSI a cunoscut scăderi impunătoare (-16% - 2014 T3, -21% - 2014 T4, -27% - 2015 T1, -17% - 2015 T2), livrările către UE, au continuat să mențină ritmul pozitiv de creștere (8% - 2014 T3, 11% - 2014 T4, 27% - 2015 T1, 30% - 2015 T2). Cu excepția perioadei aprilie-iunie din acest an în care volumul livrărilor orientat către alte destinații decât cele menționate anterior s-a redus cu 20% f.p.s.a.p., în ultimele trei trimestre anterioare acestea au avut o contribuție pozitivă la modificarea volumului fizic al exporturilor.

Indicii volumului fizic al importurilor au avut evoluții mai modeste, modificându-se de la 101% (f.p.s.a.p.) în trimestrul I la 96% în trimestrul 2. În primele trei luni ale anului creșterea acestuia

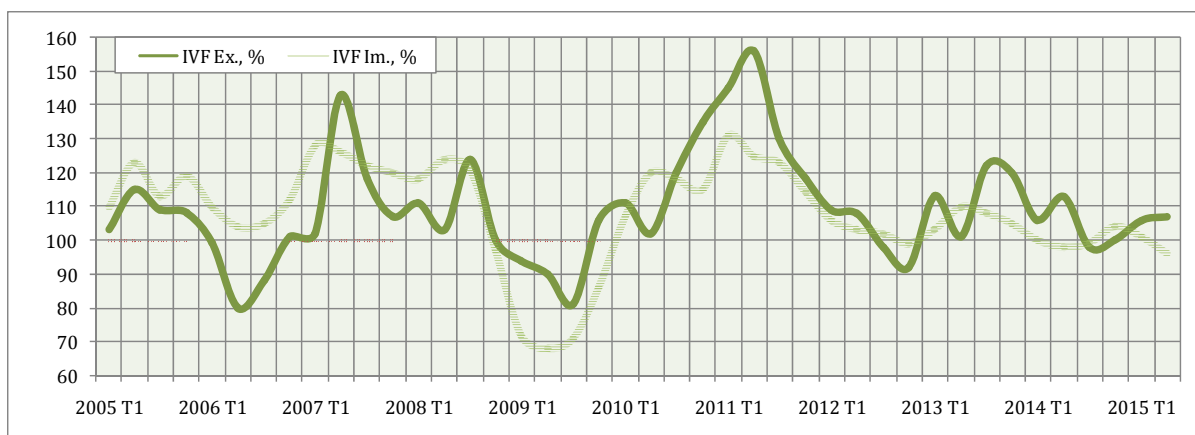

Figura 4.4. Evoluția trimestrială a indicilor volumului fizic al exportului și importului moldovenesc de bunuri, %, f.p.s.a.p.

Sursa: Conform datelor BNS.

a fost determinată de sporirea volumului fizic al importului cu 5% din UE și, corespunzător cu 0,4% din alte state exclusiv CSI și UE. Deja în următoarele trei luni în scădere a fost importul provenit dinspre toate cele trei origini: 12% din CSI și corespunzător 2% din UE și celelalte state.

Ca urmare influenței, mai cu seamă a factorilor externi, în anul curent s-a produs o scădere semnificativă a valorii unitare a bunurilor exportate și importate, indicele constituind 79% în trimestrul 2 f.p.s.a.p. în cazul ambelor fluxuri.

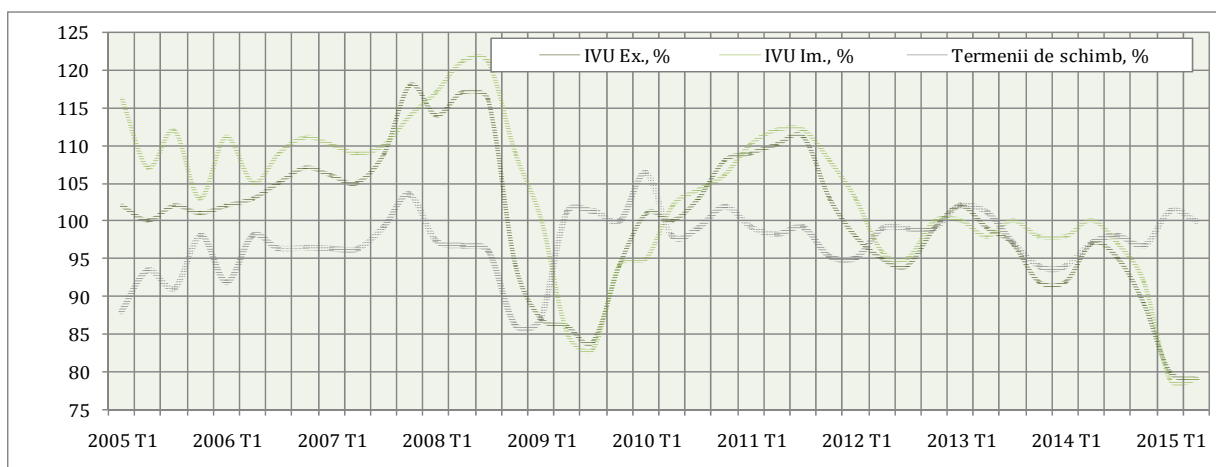

Figura 4.5. Evoluția trimestrială a indicilor valorii unitare a exportului și importului moldovenesc de bunuri, %, f.p.s.a.p.

Sursa: Conform datelor BNS.

Ritmurile de creștere a prețurilor bunurilor de import și export au cunoscut o evoluție modestă pe parcursul ultimilor 3 ani. Seria de date pentru ultimii 10 ani, indică coborârea acestora la un minim fără precedent în prima jumătate a acestui an, indicele valorii unitare a exporturilor constituind 80% și 79% în primele două trimestre, corespunzător 79% indicele valorii unitare a importurilor.

Spre deosebire de volumul fizic, valoarea unitară s-a redus semnificativ în cazul tranzacțiilor comerciale desfășurate pe toate cele trei destinații geografice principale: CSI, UE și alte state și pentru majoritatea grupelor mari de produse în cadrul nomenclatorului mărfurilor. Totodată, o influență majoră în sensul dat, în cazul exporturilor, a avut, în special, scăderea continuă a prețurilor internaționale la produsele agroalimentare care lovește dur asupra exporturilor

moldovenești în care această categorie de produse reprezintă aproximativ jumătate și mai mult în cazul exporturilor autohtone. Un factor determinant ar fi și deprecierea leului moldovenesc care, în condițiile scăderii corespunzătoare a valorii unitare a importurilor influențează pozitiv prețurile bunurilor exportate.

În cazul importurilor, ca și în multe alte state dependente de resursele energetice externe, un factor pozitiv în sensul dat este tendința negativă de creștere a prețurilor la combustibili. În primele două trimestre valoarea unitară a importurilor de produse minerale s-a redus cu 28% și, respectiv, 35%. Totodată, în cazul Republicii Moldova evoluțiile prețurilor la combustibili sunt influențate negativ de disfuncțiile pieței locale de petrol, în care au fost identificate cazuri de utilizare pe larg a practicilor anticoncurențiale de către principalii operatori. În ianuarie-august 2015 dinamica prețurilor de consum la combustibili a fost mai înaltă comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Per ansamblu însă, urmează a fi menționat că deprecierea leului moldovenesc în prima jumătate a anului a determinat înalte presiuni inflaționiste, deplasând curba inflației de bază cu mult peste nivelul țintă stabilit și confirmând anticipările de creștere accelerată a IPC în acest an.

Amintim că în primul semestru cursul nominal al leului moldovenesc față de principalele valute de referință a constituit 18,0653 MDL/USD și 20,1914 MDL/EURO, depreciindu-se cu 33,5% și respectiv 8,8% față de perioada similară a anului 2014 (vezi **capitolul Prețuri, Rate de Schimb și Politica Monetară**).

Un alt factor ce ar putea fi produs efecte asupra comerțului exterior este deprecierea în anul curent a monedei Euro comparativ cu USD față de perioada similară a anului trecut. În condițiile în care circa 63% din exporturi și circa 48,5% din importuri sunt realizate cu țările UE dintre care o parte din tranzacții sunt realizate în Euro, recalcularea comerțului exterior cu aceste state în USD implică o reducere a valorii acestuia.

În trimestrul II, conform estimărilor, exporturile autohtone au influențat scăderea exporturilor totale cu 8,3%, în timp ce în primele trei luni ale anului cea mai mare scădere a fost determinată de contractarea reexporturilor (gradul de influență a reexporturilor asupra exporturilor totale fiind de -11,3% în T1). Începând cu trimestrul II se atestă și o scădere mai pronunțată a produselor agroalimentare. În pofida acestui fapt, însă, pe parcursul primei jumătăți a anului se conturează o creștere a cotei produselor agroalimentare, comparativ cu anul precedent în valoarea totală a exporturilor.

Tabelul 4.3. Structura și evoluția exporturilor pe grupe de produse în Trimestrul II, 2014-2015

Categorie produs, SITC	Valoarea nominală, mil. USD	Structura, %		Ritmul de creștere, f.p.s.a.p., %		Gradul de influență asupra modificării f.p.s.a.p., %	
		2014 T2	2015 T2	2014 T2	2015 T2	2014 T2	2015 T2
A	1	2	3	4	5	6	7
Total	504,8	100,0	100,0	9,7	-15,8	9,7	-15,8
Produse agroalimentare	233,2	43,3	46,2	39,9	-10,0	13,5	-4,3
<i>Fructe și legume</i>	59,6	8,6	11,8	0,7	15,7	0,1	1,4
<i>Semințe și fructe oleaginoase</i>	52,0	7,0	10,3	53,5	23,1	2,7	1,6
<i>Băuturi</i>	35,1	7,8	7,0	-31,6	-25,2	-4,0	-2,0
<i>Cereale</i>	29,1	6,3	5,8	de 6,5 ori	-23,3	5,9	-1,5

Tabelul 4.3 – continuare

A	1	2	3	4	5	6	7
Materii brute necomestibile, exclusiv semințele oleaginoase	12,1	2,9	2,4	-51,8	-31,6	-3,5	-0,9
Combustibili	2,5	0,9	0,5	-16,7	-51,2	-0,2	-0,4
Produse manufacturate	257,0	52,9	50,9	-0,4	-19,0	-0,2	-10,0
<i>Mașini și aparate electrice</i>	62,0	10,9	12,3	-1,8	-5,2	-0,2	-0,6
<i>Îmbrăcăminte și accesorii</i>	61,9	13,0	12,3	19,2	-20,9	2,3	-2,7
<i>Mobila și părțile ei</i>	22,4	4,4	4,4	4,1	-15,9	0,2	-0,7
<i>Produse medicinale și farmaceutice</i>	21,4	5,7	4,2	38,5	-37,5	1,7	-2,1

Sursa: Calculele autorului conform datelor BNS.

În primele două trimestre ale anului s-a conturat o tendință de modificare a structurii exporturilor în sensul micșorării produselor manufacturate nealimentare comparativ cu anul precedent, acest grupe de produse exercitând cea mai mare influență asupra modificării negative a exporturilor -12,5% în T1 și -10% în T2. Prin urmare, ponderea acestora a fost de 47,1% și, respectiv, 50,9% în primele două trimestre, în timp ce cota produselor agroalimentare exportate s-a majorat ușor până la 49,9% în T1 și corespunzător 46,2% în T2.

Totodată, urmărind evoluțiile pe parcursul acestui an se poate atesta o accelerare a ritmurilor de scădere a produselor agroalimentare de la -4,7% în T1 (f.p.s.a.p.) până la -10% în T2. Ori această tendință s-a produs odată cu majorarea influenței negative a exporturilor autohtone, indicând asupra riscurilor ce s-au propagat și asupra producătorilor locali.

Principalele patru categorii de produse care au determinat influența negativă a exporturilor în prima jumătate a anului au fost: produsele medicinale și farmaceutice, îmbrăcămintea și accesoriile de îmbrăcăminte, cerealele (în special porumb) și băuturile (9,1% din reducerea exporturilor cu 15,3% față de 2014 S1). Primele menționate fac, în principal obiectul reexporturilor, fiind influențate de contractarea cererii pe piața rusească. Ultimele trei categorii de produse sunt, în mare parte, exporturi de produse autohtone, iar factorii care au determinat evoluțiile date sunt diverși.

- Scăderea exporturilor de cereale a fost condiționată de valoarea exportului mai mic de porumb în prima jumătate a anului cu 37,5% f.p.s.a.p. sau în volum cu 86 mii tone mai puțin (constituind 214,3 mii tone). La rândul lor, contractarea livrărilor de porumb s-a produs sub influența atât a valorii unitare cât și a volumului exporturilor;
- Exportul de vinuri ce reprezintă în mare parte categoria băuturilor, deși s-a majorat sub aspect al volumului fizic cu 8,9% sau 428,3 mii dal., comparativ cu perioada similară a anului trecut, în termeni bănești s-a redus cu 12,6% sau circa 6,4 mil. USD. În total, în primul semestru au fost exportate 5,2 mil. dal de vin în valoare de 44,2 mil. USD în 41 de țări. Pentru referință în prima jumătate a anului trecut exporturile de vinuri moldovenesti și-au găsit piață de desfacere în 44 țări. La fel, e de menționat că scăderea valorii livrărilor a fost condiționată de contractarea tranzacțiilor cu țările CSI, dar paradoxal, nu cu Federația Rusă, ci cu celelalte alte 8 state cu excepția Uzbekistanului, unde nu s-au înregistrat exporturi de vin;
- Exporturile de îmbrăcăminte sunt concentrate pe piețele europene, iar modificarea acestora a variat în dependență de categoriile specifice de produs. Unele produse au fost influențate

negativ atât de reducerea prețurilor de export cât și a volumului livrat, altele preponderent, de evoluția prețurilor.

Pe lângă aceste produse, în primele două trimestre se atestă, la fel, o reducere a valorii exporturilor și pentru alte categorii de produse, inclusiv mașinile și aparatele electrice, reprezentate în mare parte de livrările de cabluri electrice. Totodată, cât privește acest din urmă produs, diminuarea a avut loc exclusiv sub influența modificării negative a prețului unitar la export comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

Ca și în primele trei luni ale anului, în cel de al doilea trimestru evoluția valorii nominale a exportului de bunuri a înregistrat performanțe mult mai modeste către toate cele trei destinații geografice principale: UE, CSI și alte state, comparativ cu prima jumătate a anului trecut. Totodată ritmul pozitiv de creștere a exporturilor către UE comparativ cu celelalte grupe de state unde livrările au marcat o contractare semnificativă i-a asigurat primei o cotă de circa 61% din valoarea totală a exporturilor – mai mică cu 4,8 p.p. față de trimestrul precedent, dar în creștere cu 10,3 p.p. f.p.s.a.p. La fel și volumul fizic al exporturilor către UE a marcat o dinamică înaltă în ambele trimestre ale anului, indicele volumului fizic constituind 127% în T1 și 130% în T2. Totuși, în iulie și august valoarea exportului către UE a marcat evoluții negative.

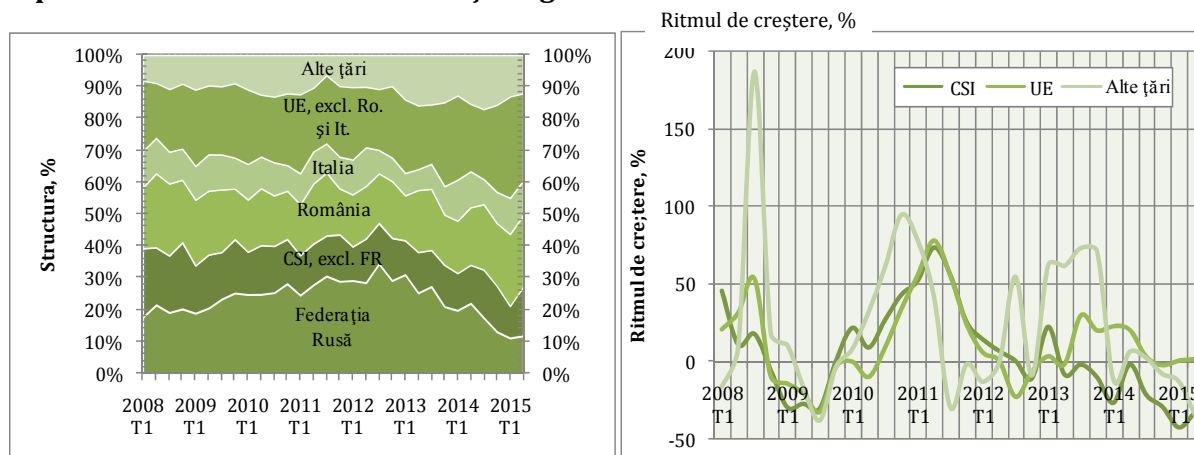

Figura 4.6. Evoluția exporturilor de bunuri către principalele destinații geografice, %
Sursa: Conform datelor BNS.

Evoluția exporturilor către principalele piețe de desfacere în trimestrul II nu s-a abătut mult de la traiectoria urmată în trimestrul I. Valoarea livrărilor către CSI, după o scădere cu 42,4% în T1, s-a contractat cu 32,8% în cel de al doilea trimestru menținând ritmul negativ de creștere pentru al nouălea trimestru consecutiv. În special, tendința dată a fost cauzată de reducerea cu ritmuri înalte a exporturilor de bunuri către Ucraina (61,6%) și Federația Rusă (54,9%), contribuind, împreună cu 14,6 p.p. la scăderea valorii totale a exporturilor în cel de al doilea trimestru. Din grupul altor state o contribuție negativă majoră a avut-o diminuarea exporturilor către Turcia (-3,8p.p.), acestea fiind în scădere comparativ cu T2 al anului trecut cu 58,9%, după o reducere cu 27,8% în T1. La fel, în trimestrul 2 au continuat să se reducă f.p.s.a.p. exporturile către unii parteneri din spațiul UE, inclusiv printre cei cu o pondere mai mare: Italia (-18,3%), Germania (-13,4%), Polonia (-3,6%), fapt ce a determinat o creștere anuală foarte temperată a exporturilor către UE de 1,4%. Totodată, un indicator bun pentru moment sau mai cu seamă ce redă o notă de optimism este creșterea înaltă a volumului de bunuri exportat către destinația dată. La fel, principale state care au avut cea mai mare contribuție pozitivă în perioada dată au fost: România și Marea Britanie, în spațiul UE, iar în cadrul CSI – Belarus și Kazahstan.

Ca urmare acestor evoluții către finele primei jumătăți a anului, structura geografică a exporturilor moldovenești era distribuită – 63,1% către UE (+10,1 p.p. mai mult f.p.s.a.p.), inclusiv 22,4% – România (+5,2 p.p. f.p.s.a.p.), 11% – Italia (-1 p.p. f.p.s.a.p.), 8,2% – Marea Britanie (+3,9

p.p. f.p.s.a.p.), 5,9% – Germania (+0,2 p.p. f.p.s.a.p.); 24,3% către CSI (-8,6 p.p. f.p.s.a.p.), inclusiv Federația Rusă 11,5% (-9,5 p.p. f.p.s.a.p.), 7,2% – Belarus (+2,3 p.p. f.p.s.a.p.), 3% – Kazahstan (+1,6 p.p. f.p.s.a.p.), 1,9% – Ucraina (-2,8 p.p. f.p.s.a.p.); 12,6% către alte țări (-1,5 p.p.), inclusiv 3,4% – Turcia (-2 p.p. f.p.s.a.p.), 2,1% – Elveția (+0,7 p.p. f.p.s.a.p.) ș.a.

Per ansamblu, se observă o modificare a structurii exporturilor în sensul creșterii cotei țărilor UE la un nivel foarte înalt. Aceste tendințe au fost susținute, într-adevăr și de o creștere a volumului livrărilor către destinația dată. Totodată, diminuarea puternică a valorii unitare la export a determinat o creștere ne semnificativă a valorii exporturilor către UE, iar în ansamblu o scădere puternică a încasărilor valutare obținute din export, fapt ce influențează negativ disponibilitățile bănești ale exportatorilor, dar și piața valutară.

Al doilea trimestru consecutiv importurile au continuat să se reducă sub influența contractării livrărilor din străinătate pe principalele grupe de produse, cu precădere a combustibililor (-6,1%) și produselor manufacturate nealimentare (-15,1%). Determinant în sensul dat a acționat scăderea puternică a valorii unitare a importurilor, deși volumul fizic a avut, la fel, o tendință generală de scădere în perioada dată.

Tabelul 4.4. Structura și evoluția importurilor pe grupe de produse în Trimestrul II, 2014-2015

	Valoarea nominală, mil. USD	Structura, %		Ritmul de creștere, f.p.s.a.p., %		Gradul de influență asupra modificării f.p.s.a.p., %	
		2014 T2	2015 T2	2014 T2	2015 T2	2014 T2	2015 T2
Total	1008,8	100,0	100,0	-1,7	-24,1	-1,7	-24,1
Produse agroalimentare	147,3	13,6	14,6	-9,6	-18,7	-1,4	-2,6
<i>Materii brute necomestibile, exclusiv semințele oleaginoase</i>	21,0	1,9	2,1	-13,8	-15,1	-0,3	-0,3
Combustibilii	163,2	18,4	16,2	-5,6	-33,3	-1,1	-6,1
<i>Petrol, produse petroliere și produse înrudite</i>	115,8	12,3	11,5	9,0	-29,4	1,0	-3,6
<i>Gaz și produse industriale obținute din gaz</i>	43,0	4,6	4,3	-0,1	-29,9	0,0	-1,4
Produse manufacturate	677,2	66,1	67,1	1,8	-22,9	1,1	-15,1
<i>Mașini și aparate electrice și părți ale acestora</i>	64,4	5,8	6,4	-16,6	-16,1	-1,1	-0,9
<i>Fire, țesături, articole textile necuprinse în altă parte</i>	55,4	5,6	5,5	2,7	-25,1	0,1	-1,4
<i>Produse medicinale și farmaceutice</i>	48,8	5,5	4,8	19,0	-33,5	0,9	-1,9
<i>Vehicule rutiere</i>	43,1	5,1	4,3	5,6	-36,1	0,3	-1,8

Sursa: Calculele autorului conform datelor BNS.

Scăderea prețurilor internaționale, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut pentru principalele categorii de combustibili a determinat o reducere de aproximativ 33,3% a importului

acestei grupe de produse în trimestrul 2. În perioada dată, în special, s-a redus importul de petrol cu 29,4% f.p.s.a.p. (sau cu 48,2 mil. USD) și de gaz cu 29,9% (sau cu 18,4 mil. USD). Tendințele date, au determinat la rândul lor micșorarea deficitului comercial a acestei grupe mari de produse de la 239,6 mil. USD în T2 al anului precedent la 160,7 mil. USD în aceeași perioadă a anului curent. În ansamblu, în prima jumătate a anului, importul de combustibili s-a redus cu 26,8% f.p.s.a.p., echivalentul a 145,4 mil. USD.

Scăderi semnificative s-au produs și în cazul altor categorii de bunuri cu o cotă majoră în valoarea totală a importurilor, afectând, în special, produsele manufacturate nealimentare. Importul de vehicule rutiere s-a redus cu 36,1% f.p.s.a.p. în trimestrul 2, urmând contractarea anuală de 26,7% în primul trimestru al anului, sub influența diminuării atât a valorii unitare cât și a volumului intrat în țară. În mare parte aceste produse sunt importate din UE și alte state exclusiv CSI și UE, iar unele mașini specializate pentru industria alimentară, autocare își au proveniența în Belarus. Astfel, conjunctura factorilor care au determinat aceste micșorări este una complexă: reducerea producției industriale, cu evidențierea unei scăderi majore în cazul industriei constructoare de mașini în Belarus în ianuarie-august 2015 f.p.s.a.p.; procesul deflaționist în primul și dezinflaționist în al doilea trimestru al anului în UE; creșterea temperaturii a consumului intern în prima jumătate a anului și scăderea sau temperarea consumului final în unele state unde acestea sunt reexportate. O situație similară se atestă și în cazul altor produse manufacturate.

Importul de produse agroalimentare a contribuit și el în sensul diminuării importului general de bunuri atât în trimestrul II, cât și în primul semestru în ansamblu. Întâmplător sau nu, dar în primele șase luni ale anului a scăzut considerabil volumul și nemijlocit valoarea importului unor categorii de produse pentru care au fost impuse embargou pe piața rusească: carnea de bovină refrigerată (-99,5% f.p.s.a.p.), strugurii (-28,6%). Pe de altă parte interesant este cazul merelor și vinului de struguri proaspeți, importul cărora în perioada dată, în termeni cantitativi a sporit de 2 și, corespunzător 4 ori, livrările provenind, preponderent din Polonia și Olanda în cazul primelor și din alte state nespecificate în cazul ultimelor. Totodată, aceste produse au o pondere prea mică în valoarea totală a importurilor pentru a produce influențe majore.

Comerțul exterior în regiunea din partea stângă a râului Nistrului

Pe fundalul înrăutățirii situației în majoritatea sectoarelor economiei și a valorii negative atestate pentru cei mai mulți indicatori macroeconomici în primul semestru al anului (volumul producției industriale, volumul investițiilor în active materiale, comerțul cu amănuntul și serviciile prestate populației, salariile medii lunare nominale) s-a înrăutățit și activitatea comercială externă a regiunii. În primele șase luni ale anului, exportul de bunuri (inclusiv cu regiunea Republicii Moldova din dreapta Nistrului) a constituit 288,6 mil. USD, iar importul – 616,6 mil. USD, în scădere cu 20,5% și, respectiv 25,2% f.p.s.a.p. Ca și în cazul regiunii din partea dreaptă a Nistrului valoarea comerțului exterior înregistrată în perioada dată a înregistrat cel mai mic nivel în ultimii 5 ani, generând în același timp și o reducere a soldului comercial. Exclusiv tranzacțiile cu regiunea din partea dreaptă a râului valoarea exporturilor a însumat 145,2 mil. USD, corespunzător 575,3 mil. USD – importurile.

Urmând tendința primului trimestru, atât exporturile cât și importurile de bunuri au înregistrat creșteri negative în trimestrul 2, dar și în primele două luni ale celui de al treilea trimestru.

Regiunea Republicii din partea dreaptă a Nistrului și un număr foarte mic de state au asigurat o cerere externă în creștere pentru produsele regiunii în prima jumătate a anului. Astfel au sporit cu 6,5% livrările către teritoriul din partea dreaptă a Nistrului, Slovacia cu 33,6%, Ungaria cu 46,2%, Turcia de 2,7 ori, Belgia de 187,9 ori. Cu excepția țării noastre însă, celelalte state menționate au o contribuție nesemnificativă asupra modificării comerțului regiunii dat fiind ponderea mică a acestora în total. Totodată, valoarea exporturilor către majoritatea destinațiilor a fost în scădere, inclusiv în Federația Rusă cu 52,7%, Ucraina cu 1,1% și România cu 3,9% care

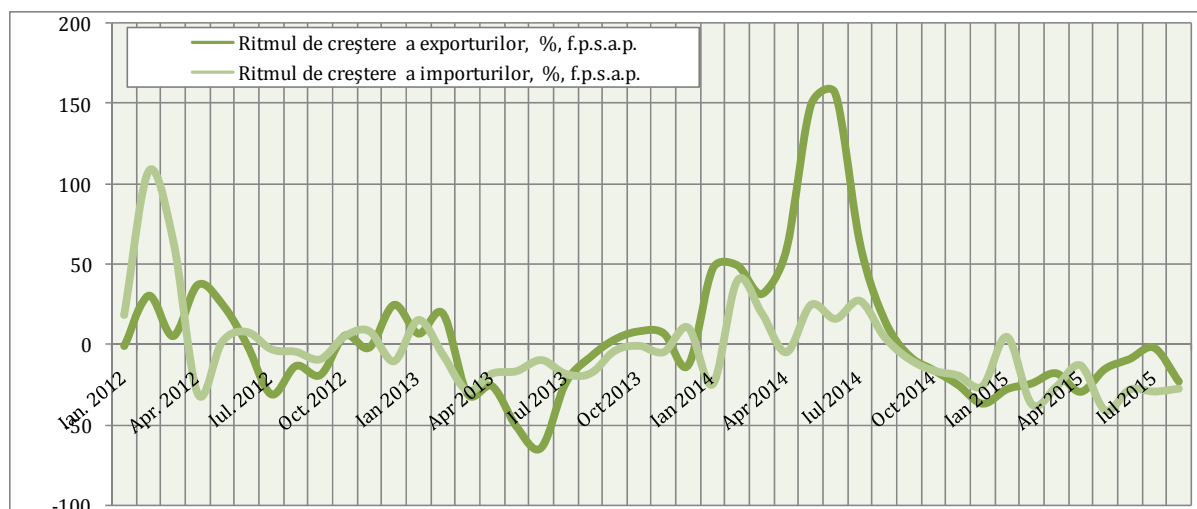

Figura 4.7. Dinamica lunară a importului și exportului regiunii din partea stângă a râului Nistru, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Conform datelor Comitetului vamal de stat al regiunii din partea stângă a râului Nistru.

asigură 30% din piața de desfacere pentru regiunea transistreană. Contractarea exporturilor s-a resimțit pentru majoritatea categoriilor mari de produse, cu excepția combustibililor, reprezentate, preponderent, de energia livrată către partea dreaptă a Republicii. Valoarea produselor agroalimentare s-a redus cu 26% f.p.s.a.p., metalele și produsele din acestea cu 48,9%, îmbrăcămintea, încălțăminte, mașinile și aparatele electrice au fost și ele în scădere toate.

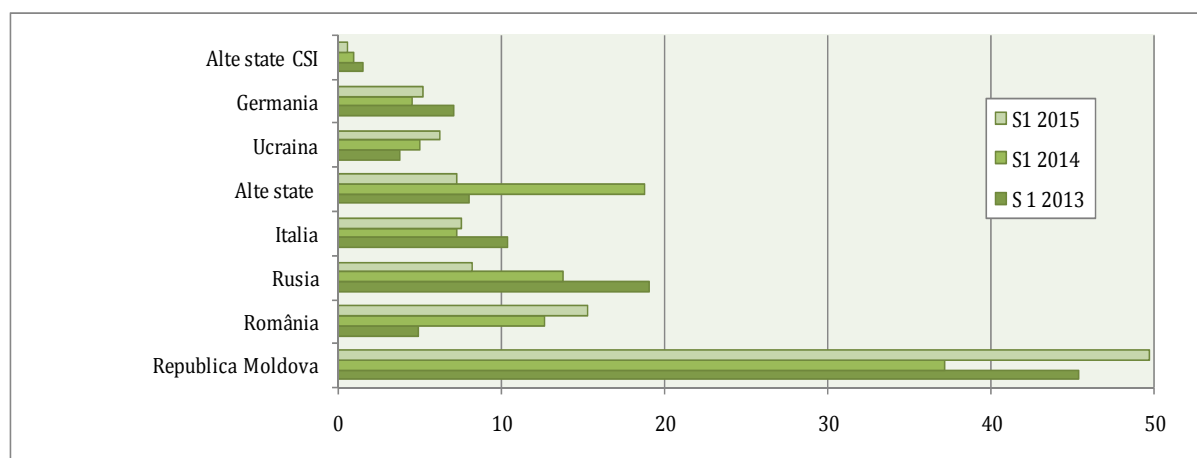

Figura 4.8. Structura geografică a exportului regiunii din partea stângă a râului Nistru, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Conform datelor Ministerului Dezvoltării Economice al regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Importurile regiunii, în contextul înrăutățirii indicatorilor ce determină consumul populației, s-au redus considerabil. Dar negativ influențează și situația geopolitică, regiunea fiind o insulă într-un spațiu plin de contradicții, în care principalii parteneri economici se confruntă cu serioase probleme economice.

Livrările din țările CSI, de unde provin circa 81% din valoarea totală a importurilor, s-au redus în prima jumătate a anului cu 20,7% f.p.s.a.p., fiind înregistrate scăderi din toate țările din acest spațiu – Rusia (-6,3%), regiunea țării din partea dreaptă a Nistrului (-26%), Ucraina (-38,7%). Totodată, importurile din alte state, cu unele excepții, au cunoscut scăderi și mai puternice – (-39,9%), cauzând diminuarea cotei deținute de acestea în valoarea totală a importului de bunuri de la 23,6% în S1 2014 până la 19% în prima jumătate a anului curent.

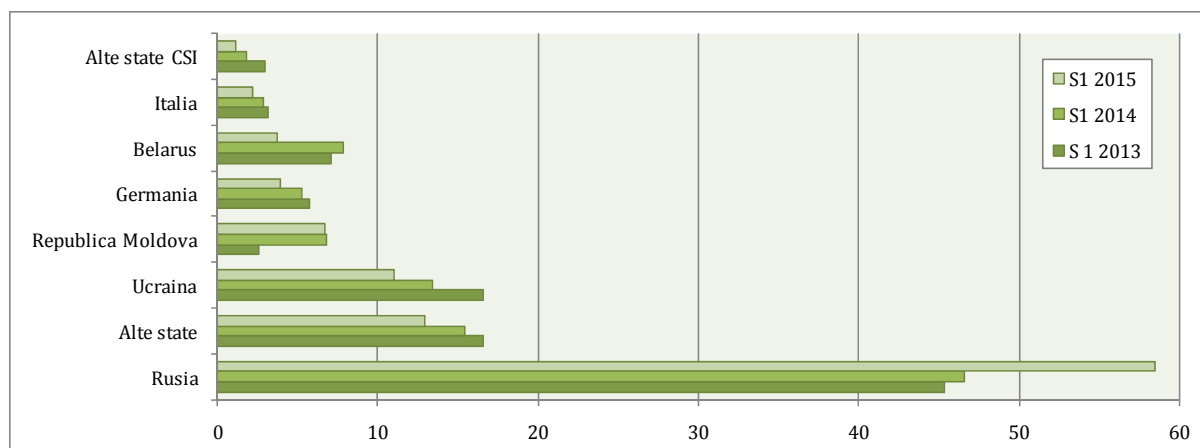

Figura 4.9. Structura geografică a importului regiunii din partea stângă a râului Nistru, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Conform datelor Ministerului Dezvoltării Economice al regiunii din partea stângă a râului Nistrului.

Structura importurilor de bunuri în regiune nu reprezintă o sofisticare înaltă, 67% din aceasta fiind reprezentată, în perioada analizată, de combustibili (57%) și metale (10,2%), iar de obicei, cele mai mari modificări ale livrărilor din exterior sunt cauzate anume de aceste categorii de produse. Corespunzător, doar 33% aparțin altor grupe, dintre care 7,6% produselor agroalimentare, 7,7% industriilor de producere a bumbacului și țesăturilor, echipamentelor electrice și aparatelor mecanice.

În prima jumătate a anului, majoritatea categoriilor mari de produse au înregistrat scăderi ale valorii importate:

- combustibilii s-au redus cu 8,4% f.p.s.a.p., preponderent sub influența contractării cererii din partea industriei metalurgice. Totodată, ponderea acestor produse în valoarea totală a importurilor a sporit cu 10,4 p.p., până la aproximativ 60%;
- la fel, scăderea activității industriei metalurgice pe fundalul reducerii cererii externe, provenite în mare parte din Federația Rusă, a cauzat diminuarea importului de materii prime, valoarea importului de metale și produse din acestea fiind cu 31,9% mai mic comparativ cu perioada similară a anului trecut;
- importul de produse agroalimentare s-a contractat cu 44,4%, aparate și echipamente mecanice cu 26,1% ș.a.

Din punct de vedere al structurii, balanța de plăți și, în particular, contul curent al regiunii reprezintă o structură simplă care reflectă un grad înalt de concentrare. Comerțul exterior al regiunii, și, nemijlocit, industria depind, în principal de evoluțiile economice din câteva state: Republica Moldova, Federația Rusă, Ucraina. Prin urmare, conjunctura factorilor economici nefavorabilă din cadrul acestor economii și conflictele militare din partea partenerilor estici reduc din perspectivele de restabilire a regiunii și, cel mai probabil, vor aprofunda declinul economic al acesteia.

Tendințe și politici în principalele țări parteneri economici ai Republicii Moldova

Primul semestru al 2015 aduce în plan internațional creșteri economice în economiile dezvoltate și rate moderate de creșteri ori chiar contracții în economiile în dezvoltare. Printre caracteristicile majore ale perioadei analizate se enumeră: (1) scăderea prețului la produsele agroalimentare și petrol, (2) înăsprirea politicii monetare a SUA care a făcut mai severe condițiile financiare pe piața internațională, (3) continuarea conflictului politico-economic între Rusia și unele state occidentale ș.a. Impactul scăderii prețurilor la produsele agro-alimentare și petrol a dus la deteriorarea exportului de bunuri din statele în curs de dezvoltare-exportatoare și a

impulsionat creșterea economică în țările dezvoltate-importatoare. În același timp, creșterea ratei dobânzii în băncile americane a determinat temperarea investițiilor în economiile emergente. În aceste condiții, în ediția din iunie a raportului său, Banca Mondială revizuește în scădere creșterea economică globală către sfârșitul anului 2015 de la 3,0% la 2,8%, cu un spor de 2,0% (revizuit în scădere cu 0,2 p.p.) pentru economiile dezvoltate și de 4,4% (revizuit în scădere cu 0,4 p.p.) pentru economiile în curs de dezvoltare (Tabelul 4.5.).

SUA a înregistrat un spor economic de 2,7% în trimestrul II 2015 f.p.s.a.p., condus în principal de consumul populației și investițiile ne-rezidenților. Șomajul și inflația se mențin la niveluri joase. Din cauza reducerii prețului la petrol rata inflației de bază se menține pe teritoriu negativ, mult sub ținta stabilită de Rezerva Federală americană (FED) de 2%. Aprecierea dolarului față de principalele valute de referință a încurajat importurile și a redus exporturile, ceea ce s-a reflectat negativ asupra balanței contului curent.

Tabelul 4.5. Tendințe de dezvoltare a principalilor parteneri economici ai Republicii Moldova

Indicator/Țară	Perioada	SUA	UE-28	România	Federația Rusă	Ucraina
PIB (ritm anual de creștere, %)	T. I 2014	1,9	1,4	4,1	0,6	-1,2
	T. II 2014	2,6	1,3	1,5	0,7 ¹	-4,5
	T. I 2015	3,0	1,4	4,3	-1,9	-17,6
	T. II 2015	2,7	1,9	3,3	-4,5	-14,7
Rata șomajului, %	T. I 2014	6,6	10,5	7,0	5,5	9,4
	T. II 2014	6,2	10,3	6,8	5,0	9,0
	T. I 2015	5,6	9,8	6,5	5,7	10,0
	T. II 2015	5,4	9,6	6,8	5,6	9,6
Rata anuală a inflației, %	Aprilie 2014	2,0	0,8	1,6	7,3	6,9
	Mai 2014	2,1	0,6	1,3	7,6	10,9
	Iunie 2014	2,1	0,7	0,9	7,8	12,0
	Aprilie 2015	-0,2	0,0	0,6	16,4	60,9
	Mai 2015	0,0	0,3	1,2	15,8	58,4
	Iunie 2015	0,1	0,1	-0,9	15,3	57,4
Exportul de bunuri (ritm de creștere, %, f.p.s.a.p.)	T. I 2014	2,5	1,0	14,2	-1,7	-10,8
	T. II 2014	3,3	-2,1	10,8	4,0	-8,2
	T. I 2015	-5,1	-14,2	-13,8	-27,6	-33,6
	T. II 2015	-5,5	-11,7	-14,0	-30,0	-37,2
Importul de bunuri (ritm de creștere, %, f.p.s.a.p.)	T. I 2014	2,0	1,8	13,7	-5,3	-20,4
	T. II 2014	4,5	4,5	12,3	-4,5	-18,8
	T. I 2015	-1,1	-16,0	-12,7	-37,3	-36,6
	T. II 2015	-4,5	-16,0	-13,6	-39,8	-40,8

Sursa: Conform datelor OECD, Eurostat, CIS STAT și ale oficiilor naționale de statistică ale Federației Ruse și Ucrainei.

1) Include regiunea Crimeea

Notă: Rata șomajului pentru Ucraina este prezentată conform datelor oficiale ale Ucrainei și reflectă valoarea indicatorului de la începutul anului (cumulativ).

Zona euro continuă să dea semne de redresare economică și în T2 al anului, creșterea PIB fiind de 1,9% f.p.s.a.p. Pe fundalul unei tendințe consolidate de dezinflație începută în decembrie 2011, programul de relaxare cantitativă implementat de BCE a reușit o modestă revenire a ratei inflației pe teritoriu pozitiv în mai curent (+0,3%), după o plasare în coridor negativ în lunile decembrie-martie 2015. Scade rata șomajului, fiind cea mai redusă din iunie 2011. Principalii factori de impuls economic rămân a fi consumul populației și cel guvernamental, dar și exporturile. În semestrul I al anului, balanța comercială devine pozitivă (23,3 mild. euro), față de

soldul negativ pentru perioada similara în 2014. Acest fenomen a fost determinat, în principal, de reducerea cu 16% a importului de bunuri primare, un factor determinant în sensul dat fiind reducerea valorii unitare a unor categorii de produse importate.

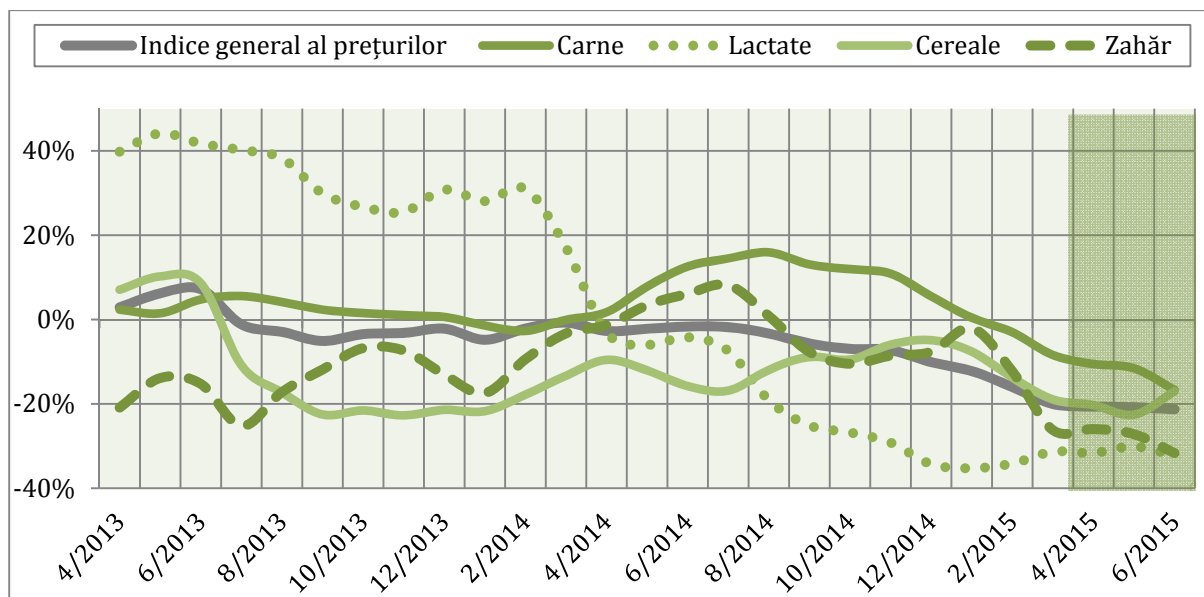

Figura 4.10. Rata anuală de dinamică a prețurilor la produsele agro-alimentare, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor FAO.

România. Indicatorii pe termen scurt semnaleză continuarea traiectoriei pozitive a economiei în perioada trimestrului II 2015, economia României marcând o creștere anuală de 3,3% a PIB-ului trimestrial, o rată înaltă pentru această perioadă a anului. Tendința descendentă a ratei inflației începută la mijlocul anului 2013, generată de anii agricoli prolifici, a fost continuată și în trimestrul II al 2015 cu valori pozitive în aprilie-mai 2015, însă coborând puternic pe teritoriu negativ până la -0,9% în iunie același an, diminuare determinată exclusiv de extinderea cotei reduse a TVA la toate alimentele, băuturile nealcoolice și serviciile de alimentație publică. Investițiile și consumul continuă să fie motoarele creșterii economice, cu ritmuri înalte de creștere, ce au condus și la o majorare a locurilor de muncă. Inflația redusă a favorizat menținerea la nivel scăzut a ratelor dobânzii de politică monetară, de la 2,24% în martie 2015 la 1,75% în iunie 2015, respectând tendința generală din zona euro. Valorile exportului accelerează comparativ cu perioada similară a anului precedent, în principal pe baza mașinilor și echipamentelor de transport. Sub impactul creșterii puternice a importului de bunuri, balanța comercială cunoaște o majorare a soldului negativ în perioada dată.

Rusia. În perioada TII 2015 scade activitatea economică cu 4,5% f.p.s.a.p. La aspectul resurselor, PIB-ul a înregistrat scăderi în cele mai importante ramuri de activitate, precum comerț (-9,7%), industria prelucrătoare (-4,7%), tranzacții imobiliare (-4,0%). Ritmuri pozitive de dinamică s-au înregistrat la nivelul administrării publice și apărare (+1,3%), agricultură (+1,3%) și protecție socială (+0,2%). Industriile alimentară, energetică și chimică accelerează, dinamica pozitivă a acestora fiind susținută de creșterea consumului produselor autohtone. Sub impactul deprecierei rublei cu 65% (la 30 iunie 2015 f.p.s.a.p.) și, a scăderii puterii de cumpărare a populației în continuare, devin tot mai atractive produsele autohtone, față de cele de import, ceea ce determină o contracție a importului în majoritatea ramurilor economice. Crește semnificativ cererea la produsele complexului agroindustrial, care oferă materie primă industriilor. În primul semestru 2015 industria prelucrătoare (-4,5%) descrește mai puternic decât industria extractivă (0%), ceea ce duce la mărirea cotei sectoarelor extractive în volumul producției globale a economiei, modificare structurală ce poate influența negativ viitorul economic al țării. Conjunctura externă economică și politică nefavorabilă Rusiei au influențat enorm comerțul

exterior al țării în semestrul I 2015, astfel că exportul scade cu 28,5% și importul cu 38,6%. Con tracția cu aproape o treime a exporturilor a fost cauzată exclusiv de factorul preț, întrucât în termeni de volum exportul a sporit cu 5,6%.

O analiză mai detaliată arată că, în condițiile în care produsele energetice (cu o cotă de 65,0%) și cele metalurgice (9,7%) dețin cele mai mari cote în structura exportului rusesc, principalii transmițători ai declinului comercial au fost prețurile internaționale la combustibili și metale, care au scăzut în trimestrul II 2015 cu 44%, respectiv 22%¹ f.p.s.a.p. În decursul primului semestru Guvernul federal a efectuat pregătirile unui amplu program de substituire a importului în domeniul industrial, program ce urmează a fi realizat în următorul semestru.

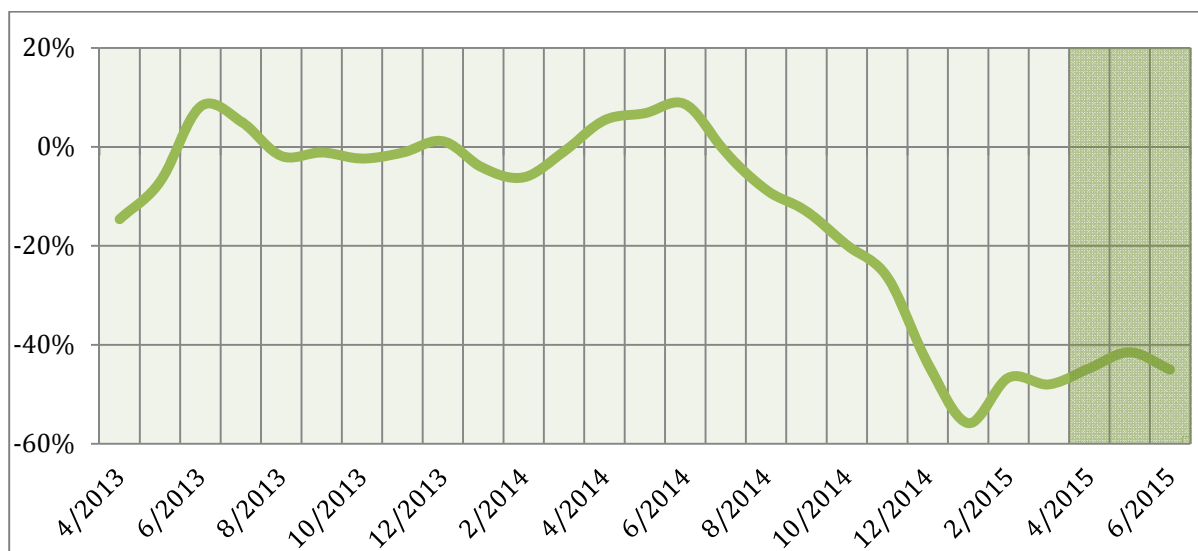

Figura 4.11. Rata anuală a prețului la petrol de marcă europeană Brent, % (f.p.s.a.p.)

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor U.S. Energy Information Administration.

Ucraina. După ce în 2014⁶ trimestrul III s-a încheiat cu un declin economic de 5,6% și trimestrul IV cu circa 16% f.p.s.a.p., trimestrele I și II ale 2015 adâncesc criza economică ucraineană și aduc o dinamică descurajantă de -17,2% și -14,6%, respectiv. Inflația se menține la niveluri foarte înalte, fiind în continuă creștere. Rata anuală a inflației în cele trei luni ale trimestrului II atinge nivelul maxim de 60,9% în aprilie, fiind determinată de ajustarea în creștere cu 57,2% a tarifelor la apă și canalizare. Pentru prima oară de la începutul anului, în iunie balanța comercială de bunuri se încheie în surplus, deși declinul ambelor fluxuri comerciale rămâne alarmant. Banca Națională a Ucrainei continuă să mențină o politică monetară restrictivă în scopul temperării inflației. La 30 iunie 2015 hrivna ucraineană marchează o depreciere de peste 77% f.p.s.a.p., dar o apreciere de 49% față de începutul trimestrului II 2015.

¹ Dinamica prețurilor la oțelul produs de Turcia <http://www.infogeo.ru/metalls/worldprice/?vidb=802>. Oțelul produs de China a înregistrat o scădere de prețuri de 34% în trimestrul II 2015 f.p.s.a.p.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în semestrul I 2014-2015.

Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, la 01.07.2015 Registrul de stat deținea informații despre 169 487 persoane juridice și întreprinzători individuali.

În T II 2015, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a diminuat cu 5,6% f.p.s.a.p., continuând tendința de scădere înregistrată în TI (3,5% f.p.s.a.p.).

Astfel, numărul întreprinderilor înregistrate a marcat o diminuare semnificativă în S I 2015, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, indicele constituind 95,5%. Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în perioada dată, în Registrul de stat, au fost trecute 3084 întreprinderi noi. De notat că valoarea dată este cea mai mică înregistrată în perioada corespunzătoare a ultimilor 5 ani și constituie doar 55% din numărul întreprinderilor înregistrate în prima jumătate a anului 2008 (ultimul an precriză).

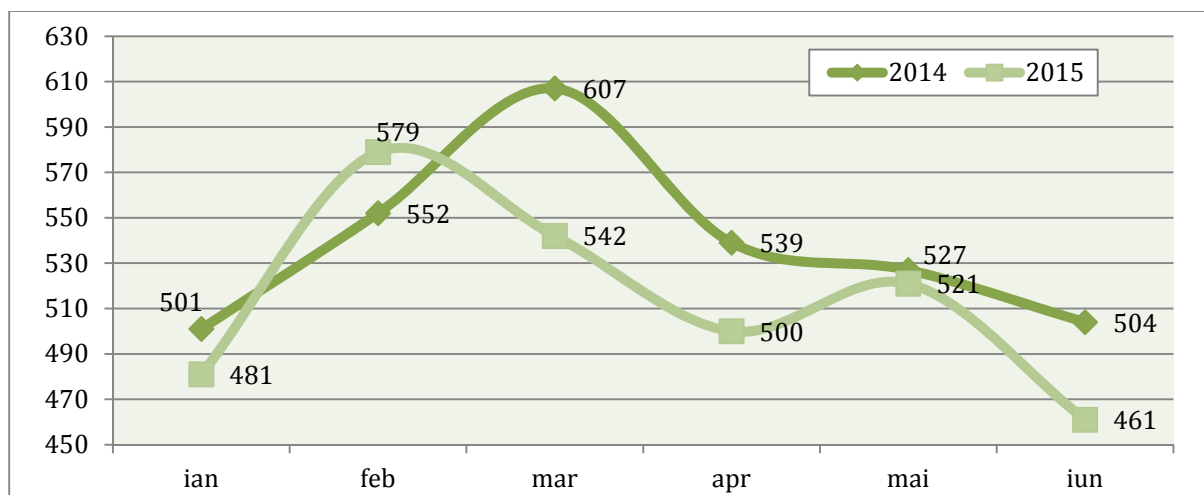

Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate în SI 2014 - 2015, unit.

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

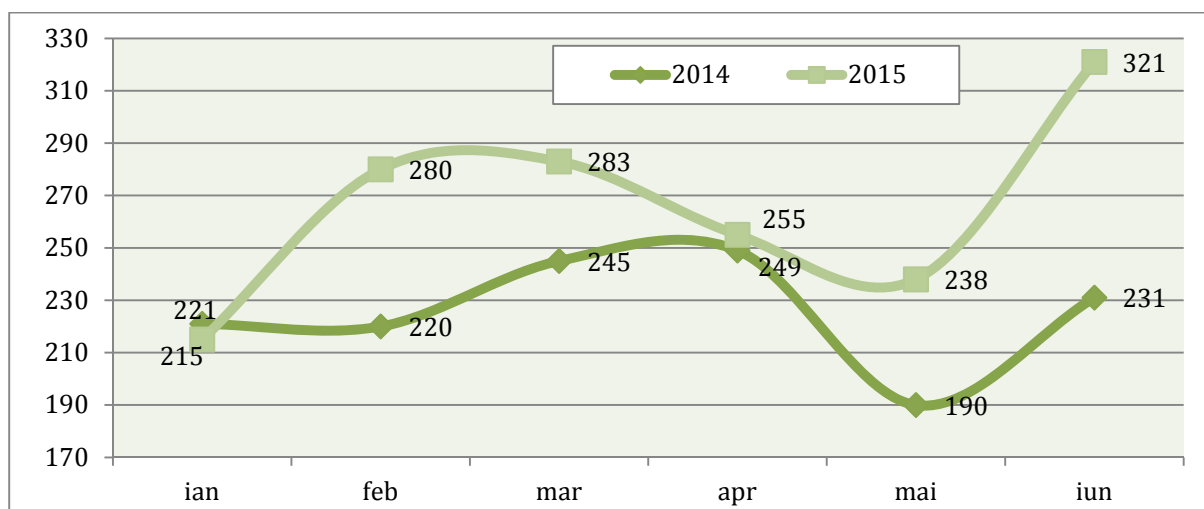

Figura 5.2. Evoluția numărului de întreprinderi radiate în SI 2014 - 2015, unit.

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Totodată, o dată cu diminuarea întreprinderilor noi înregistrate în S I 2015, un semnal negativ este majorarea numărului întreprinderilor radiate. Astfel, în perioada ianuarie-iunie 2015, numărul întreprinderilor radiate a constituit 1592 de unități sau cu 17,4% în creștere f.p.s.a.p. În T I al anului curent, numărul întreprinderilor radiate a constituit 778 de unități sau cu 13,4% mai mult f.p.s.a.p.

Indicatorii de dezvoltare a întreprinderilor

În a.2014 BNS a avut la evidență 53,7 mii agenți economici activi¹, marea majoritate a căroră constituie sectorul IMM (97,4%). Acest indicator reprezintă aproximativ 31,7% din toate întreprinderile, înregistrate la Camera Înregistrării de Stat.

Demografia sectorului IMM. Din perspectivă demografică, în perioada 2006-2014 numărul de IMM s-a remarcat printr-o evoluție pozitivă constantă (de la 35,5 mii la 52,3 mii IMM).

În numărul total de IMM-uri predomină microîntreprinderile. Ponderea lor constituie 75,6%, ponderea întreprinderilor mici – 18,8%, a celor mijlocii – 3,0% din numărul tuturor IMM-urilor înregistrate.

La fel ca și în anii precedenți, în anul 2014 s-a menținut tendința durabilă pozitivă de creștere a numărului de IMM-uri, care raportează la BNS (52,3 mii unități în a.2014, în comparație cu 50,9 mii unități în a. 2013). Datele relevă o creștere a numărului de IMM-uri cu 2,8% față de anul 2013 (Figura 5.3; Tabelul 5.1).

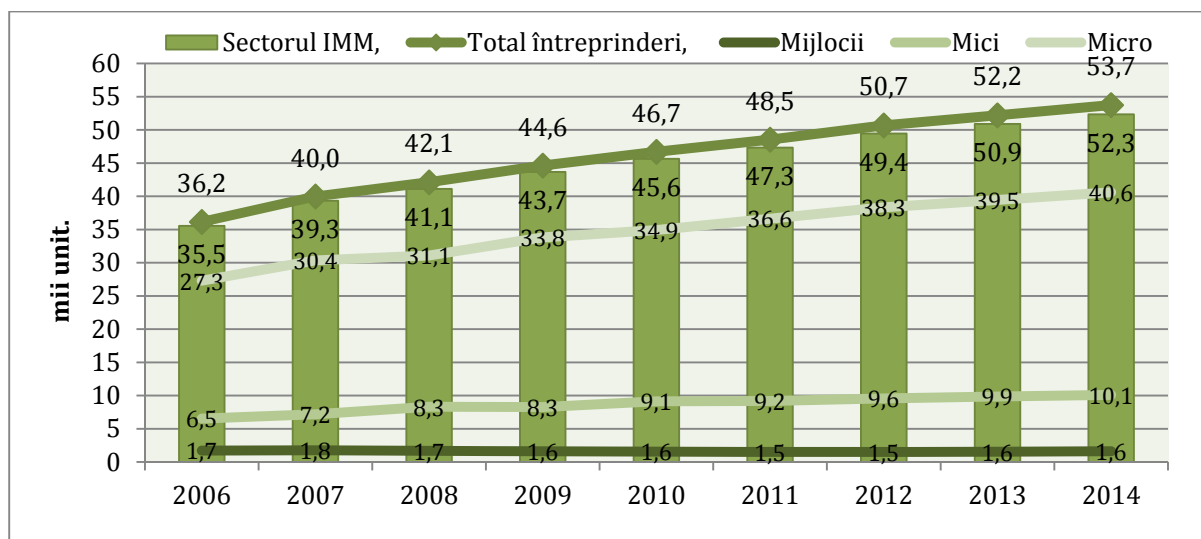

Figura 5.3. Evoluția numărului de întreprinderi în a.2006-2014, mii unități

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică

Din perspectivă demografică, în perioada 2013-2014 evoluția numărului IMM-urilor din punct de vedere al sectorului de activitate se caracterizează printr-o tendință crescătoare în toate domeniile de activitate, cu excepția industriei prelucrătoare, care a înregistrat un declin de 2,9% a numărului de IMM-uri. Aportul cel mai mare la creșterea numărului total de IMM-uri l-au avut întreprinderile din sectorul agrar (o creștere cu +6,9%), tranzacții imobiliare (+6,7%) și construcții (+4,2%).

¹ Toate unitățile ce au cifra de afaceri mai mare ca zero sau cel puțin un salariat.

Tabelul 5.1. Indicii numărului de întreprinderi în a.2006-2014, în % față de anul precedent

	Indici de creștere								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total întreprinderi, inclusiv:	109,1	110,6	105,3	106,0	104,6	103,9	104,4	103,1	102,9
Întreprinderi mari	88,4	108,3	151,7	96,3	110,1	112,2	102,7	109,6	103,5
Sectorul IMM, dintre care:									
Mijlocii	104,0	102,9	95,0	94,3	99,9	94,6	102,4	101,2	104,1
Mici	101,6	109,9	115,8	99,2	110,5	100,7	104,1	103,2	102,2
Micro	112,0	111,3	102,4	108,7	103,3	105,0	104,6	102,9	102,9

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Rolul IMM-urilor în crearea de locuri de muncă

În perioada (2008-2011) numărul total de salariați la toate întreprinderile din RM, inclusiv în cadrul IMM-urilor, luate la evidență de organele statistice, a marcat o tendință pronunțată de scădere, de altfel evoluția dată fiind, mai puțin, dar vizibilă și în anul 2007. În 2012 și 2013 s-a înregistrat o ușoară creștere anuală a numărului de salariați per total întreprinderi, ca urmare a evoluțiilor pozitive atestate în întreprinderile mari. Sectorul IMM în a.2013 a înregistrat o diminuare a numărului de salariați față de perioada precedentă (indicele constituind 99,4%). Anul 2014 s-a remarcat printr-o diminuare cu 1,1% a numărului de salariați la toate întreprinderile, doar întreprinderile mari atestând o creștere nesemnificativă de 0,4% a numărului de angajați față de anul precedent.

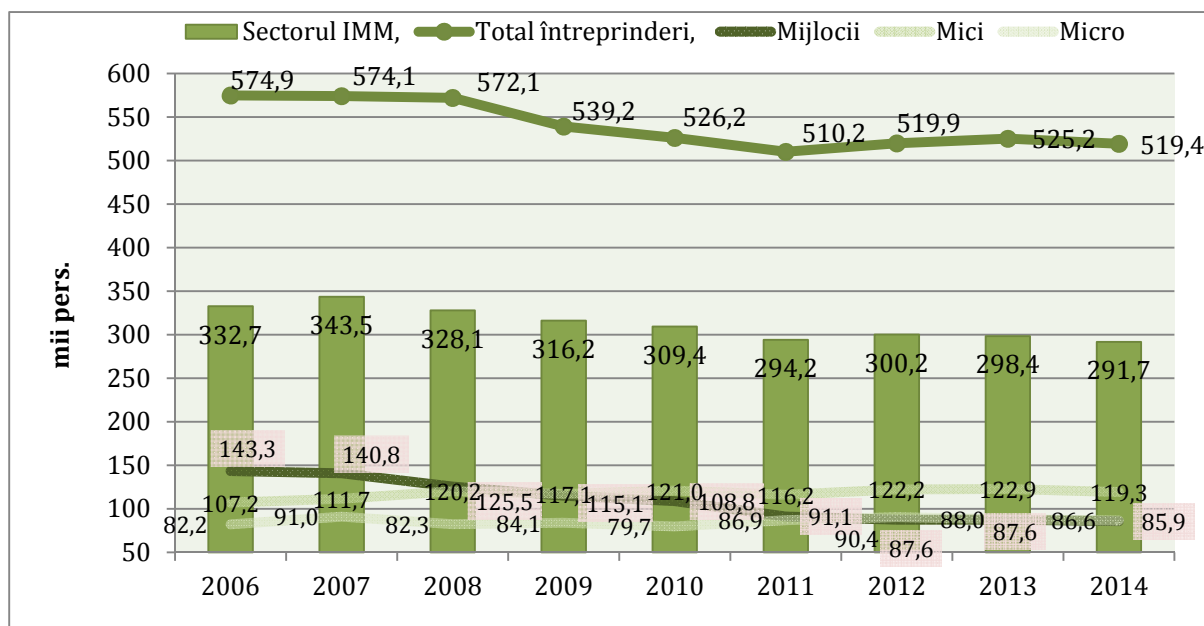

Figura 5.4. Evoluția numărului mediu de salariați în a.2006-2014, mii pers.

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Repartizarea numărului de salariați pe întreprinderi de diferite dimensiuni a arătat, că cea mai mare pondere din salariați este angajată la întreprinderile mici (40,8%); la întreprinderi de dimensiuni mijlocii – 29,4%; la microîntreprinderi – 29,6% din toți salariații din sectorul IMM. În a.2014, reducerea ocupării forței de muncă a avut loc în întreprinderile de toate dimensiunile din cadrul sectorului IMM (Tabelul 5.2).

În ceea ce privește evoluția numărului de salariați, în aspectul genurilor de activitate, în perioada a.2013-2014, majoritatea IMM-urilor au înregistrat o reducere a angajaților, excepție făcând sectoarele: energie electrică, gaze și apă; tranzacții imobiliare și alte activități.

Tabelul 5.2 Indicele numărului mediu de salariați în a.2006-2014, %, în raport cu anul precedent

	Indici de creștere, %								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total întreprinderi, inclusiv:	99,5	99,9	99,7	94,2	97,6	97	101,9	101,02	98,9
Întreprinderi mari	92,9	95,2	105,8	91,3	97,2	99,7	101,7	103,2	100,4
Sectorul IMM, dintre care:	104,9	103,2	95,5	96,4	97,8	95,1	102,1	99,4	97,7
Mijlocii	98,6	98,2	89,1	91,7	94,5	83,8	96,1	99,9	98,1
Mici	101,9	104,2	107,7	97,4	103,3	96,1	105,2	100,5	97,1
Micro	123,4	110,8	90,4	102,1	94,8	109	104,1	97,3	98,3

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Contribuția IMM-urilor la fabricarea bunurilor, crearea de valoare. Principalii indicatori, care permit de a evalua rezultatele activității și contribuției IMM-urilor, sunt ponderea lor în PIB și indicatorii vânzărilor sectorului IMM.

Începând cu a.2007 până în a.2010 inclusiv, se atestă o tendință constantă de reducere a contribuției sectorului IMM la formarea PIB: de la 35% până la 28,3%, respectiv. Abia în anul 2013, acest indicator a înregistrat o mică creștere (32,2%), cu 3,5 p.p. față de anul precedent (Figura 5.5).

Figura 5.5. Ponderea IMM-urilor în PIB în anii 2006-2013, %

Sursa: Conform datelor BNS.

În perioada a.2010-2014 veniturile din vânzări a întreprinderilor se caracterizează prin tendințe de creștere după declinul din a.2009, inclusiv sectorul IMM a înregistrat în această perioadă o majorare a cifrei de afaceri. În anul 2014, indicatorul dat s-a majorat față de anul precedent cu 13%. Concomitent, în a.2014 rata anuală de creștere în sectorul IMM este relativ mai mare (8,1%) decât în anul precedent, când valoarea acesteia a constituit 5,9%.

Analiza volumului de vânzări pe sectoare relevă că, cea mai mare pondere a acestora în 2014 a fost înregistrată în sectoarele comerț (45,8%), industria prelucrătoare (12,1%), transport, depozitare și comunicații (9,6%), construcții (8,6%), agricultura (8,4%).

Tabelul 5.3. Indicele veniturilor din vânzări în a.2007-2014, %, în raport cu anul precedent

	Indici de creștere, %							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total întreprinderi, inclusiv:	126,5	117,9	83,7	121,2	117	102	109,4	113,0
Întreprinderi mari	129,5	134,7	80,8	126,2	121,0	102,1	112,1	115,5
Sectorul IMM, dintre care:	123	97,3	88,5	113,5	110,2	101,6	105,9	108,1
Mijlocii	128,9	93,7	87,2	112,2	105,9	103,1	105,5	107,0
Mici	116,8	111,1	86,6	116,8	111,9	100,8	106,7	108,9
Micro	128,5	69,2	99,7	105,1	114,8	101	104,5	107,3

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică al RM.

În anul 2014 suma profitului/pierderii până la impozitare a tuturor întreprinderilor (inclusiv sectorul IMM) a marcat cel mai jos nivel în ultimii 5 ani, indicând valori inferioare anului 2009. Începând cu anul 2012 suma profiturilor întreprinderilor până la impozitare s-a redus considerabil comparativ cu perioada anilor 2007-2011, excepție făcând anul 2009. Întâmplător sau nu, dar evoluțiile din ultimii trei ani au coincis cu modificările în codul fiscal, prin care, începând cu 2012, a fost anulată rata zero la impozitul pe profit reinvestit pentru persoanele juridice și stabilirea ratei acestuia la 12%, cu anumite excepții pentru unii contribuabili inclusiv întreprinderi.

Conform totalurilor, în a.2014 întreprinderile din sectorul IMM în ansamblu au obținut un profit până la impozitare în mărime de 3012,7 mil. lei (cu 49,9% mai mare în comparație cu a.2013, când acesta a constituit 2008,5 mil. lei). Întreprinderile mici, micro și mijlocii au marcat o creștere semnificativă a profitului până la impozitare în a.2014 f.p.s.a.p. (Tabelul 5.4).

Tabelul 5.4. Evoluția profitului (+)/ pierderii (-) până la impozitare în a.2007-2014, mil lei

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Total pe întreprinderi, inclusiv:	10836,3	15549,4	3666,8	13169,8	14427,5	4706,6	4131,0	3660,8
Mari	3217,5	7058,8	10066,2	1423,6	7712,9	9247,3	3622	2122,5
Sectorul IMM, dintre care:	3777,5	5483,2	2243,2	5456,9	5180,2	1084,6	2008,5	3012,7
Mijlocii	1486	1847	725,6	1931,5	1972,1	393,6	657,1	1044,9
Mici	1855,1	3124,4	1357,5	2842,4	2697,7	715,9	1267,3	1765,6
Micro	436,4	511,8	160,1	683	510,4	-24,8	84,2	202,1

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În perioada ianuarie-martie 2015, în regiunea din partea stângă a Nistrului, în sectorul businessului mic activau 3513 de întreprinderi. În TI 2015, în sectorul businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro erau angajați 19269 salariați, în descreștere cu 0,8% f.p.s.a.p. În această perioadă, majoritatea sectoarelor economice înregistrează o tendință de diminuare a numărului de salariați (o descreștere de -10,1% în sectorul industriei, -4,4% în construcții, -2,6% în sectorul comunicațiilor). Totodată, în unele sectoare economice se atestă o creștere semnificativă a numărului mediu de salariați în perioada ianuarie-martie 2014-2015 f.p.s.a.p. Aici se includ agricultura, transportul, gospodărie de locuințe și deservire comunală care au înregistrat o creștere a numărului mediu de salariați cu +13,1%, +4,7%, respectiv +9,2% în ianuarie-martie 2015 f.p.s.a.p.

Tabelul 5.5. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic¹, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-martie 2015

	T.I 2014, pers.	T. I 2015, pers.	Indici, %
Total	19432	19269	99,2
Industrie	3546	3188	89,9
Agricultura	1509	1706	113,1
Transport	746	781	104,7
Comunicații	117	114	97,4
Construcții	1972	1885	95,6
Comerț și alimentația publică	7176	7219	100,6
Logistica și distribuție	32	27	84,4
Operațiuni imobiliare	1070	1087	101,6
Activitate comercială generală	461	409	88,7
Activitatea editorială	146	118	80,8
Gospodărie de locuințe și deservire comunală	392	428	109,2
Sănătate și asigurare socială	199	210	105,5
Învățământ	375	320	85,3
Cultura și arta	128	127	99,2
Agrement și turism	410	407	99,3
Alte ramuri	1153	1243	107,8

Sursa: «Основные показатели деятельности субъектов малого предпринимательства, включая микро и малые предприятия, за январь – март 2015 г.»

¹ Datele sunt prezentate pentru întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro, cu numărul mediu de salariați până la 50 persoane și cifra de afaceri anuală până la 1200000 RU MZP (nivelul calculat al salariului minim)¹ RU MZP este echivalent cu 12,7 RUB transnistrene (a.2015)

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Situația demografică. Mișcarea naturală a populației în trimestrul II al anului curent a fost caracterizată printr-o creștere de două ori atât a natalității cât și a mortalității comparativ cu trimestru I, menținând sporul natural negativ al populației. În ianuarie-iunie 2015, numărul *născuților-vii* total pe țară a constituit 18522 pers., fiind în creștere – 1,5% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. În același timp, numărul celor *decedați* a constituit 21049 pers, mortalitatea generală înregistrând o creștere de 2,4%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. Ca urmare a evoluțiilor date scăderea naturală a constituit 2527 pers. sau a fost de 1,4 persoane la 1000 locuitori, față de 1,3 în semestrul I 2014. Comparativ cu perioada similară a anului precedent *numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an* în această perioadă s-a micșorat cu 11 copii, iar rata mortalității infantile a constituit 9,8 decedați la 1000 de *născuți-vii*.

În ansamblu, comparativ cu p.s.a.p. a fost în creștere atât rata natalității cât și a mortalității (calculată la 1000 persoane), însă modificările au fost neesențiale de la 10,3 la 10,5 în primul caz și de la 11,7 la 11,9 în ultimul caz.

Comparativ cu primul trimestru, către finele semestrului numărul noilor *născuți* s-a dublat, iar cel al *decedaților* a fost în creștere cu circa 89%, totodată scăderea naturală a populației a marcat o ușoară creștere în perioada dată. În prima jumătate a anului scăderea naturală a constituit 2527 pers. sau a fost de 1,4 persoane la 1000 locuitori, față de 1,3 în semestrul I 2014.

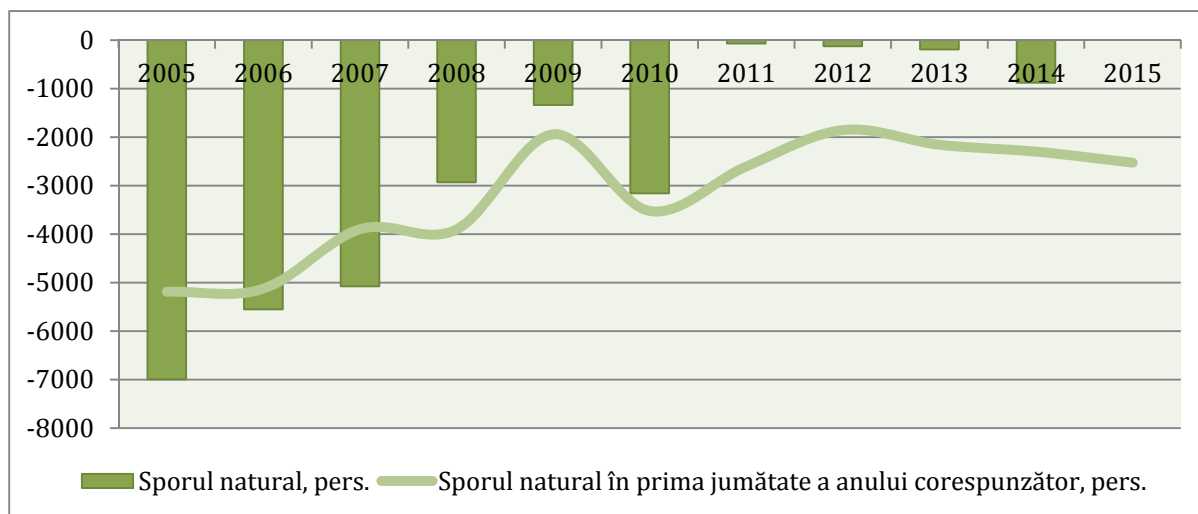

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației, persoane, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Structura mortalității pe clase ale cauzelor de deces relevă, că cele mai multe decese (60,2%) au drept cauză bolile aparatului circulator, tumorile maligne (13,6%), bolile aparatului digestiv (8,6%), accidentele, intoxicațiile și traumele (8,3%), bolile aparatului respirator – 5,0%, alte clase – 4,3%.

Potrivit datelor din Tabelul 6.1 – cei mai semnificativi indicatori privind situația demografică au fost înregistrate în regiunea Centru și în municipiul Chișinău, locul doi ocupă regiunea Nord și ultimul loc – regiunea Sud și UTA Găgăuzia.

Tabelul 6.1. Evoluția proceselor demografice pe regiuni de dezvoltare în ianuarie-iunie 2015

	Născuți-vii, pers.	Decedați, pers.	Decedați copii sub 1 an, pers.	Sporul natural	Numărul căsătoriilor	Numărul divorțurilor
<i>Municipiul Chișinău</i>	4808	3341	73	1467	2382	1476
<i>Nord</i>	4746	6876	42	-2130	2475	1492
<i>Centru</i>	5552	6663	44	-1111	3001	1699
<i>Sud</i>	2567	3296	19	-729	1268	827
<i>U.T.A. Găgăuzia</i>	849	873	4	-24	427	230

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul *căsătoriilor* total pe republică a constituit 9553, fiind în scădere cu 3,3% față de perioada similară a anului precedent, iar rata nupțialității a constituit 5,4 căsătorii la 1000 locuitori. Indicator mai mici se atestă în cazul numărului divorțurilor atestate în țară care a constituit 5724, fiind în creștere de 0,9% față de perioada similară a anului trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,2 divorțuri la 1000 locuitori.

Migrarea populației. Datele Ministerului Afacerilor Interne privind procesele imigraționiste ale populației atestă că în finele trimestrului anului curent permis de ședere au primit cu 10% mai mulți cetățeni străini și de 2,4 ori mai mult repatriați comparativ cu perioada similară a anului trecut. În ianuarie-iunie 2015 permis de ședere (permanentă și temporară) au primit 1621 cetățeni străini și 320 repatriați, iar în structura imigranților după scopul sosirii au dominat imigranții de familie – 39,6% (mai mult cu 3% comparativ cu p.s.a.p.), la muncă – 38,2% (mai mic cu 2,4% comparativ p.s.a.p.), cetățeni imigrați la studii – 6,5% (mai mult cu 1% comparativ cu p.s.a.p.), din alte cauze – 15,7% (mai mic cu 1,6% comparativ cu p.s.a.p.).

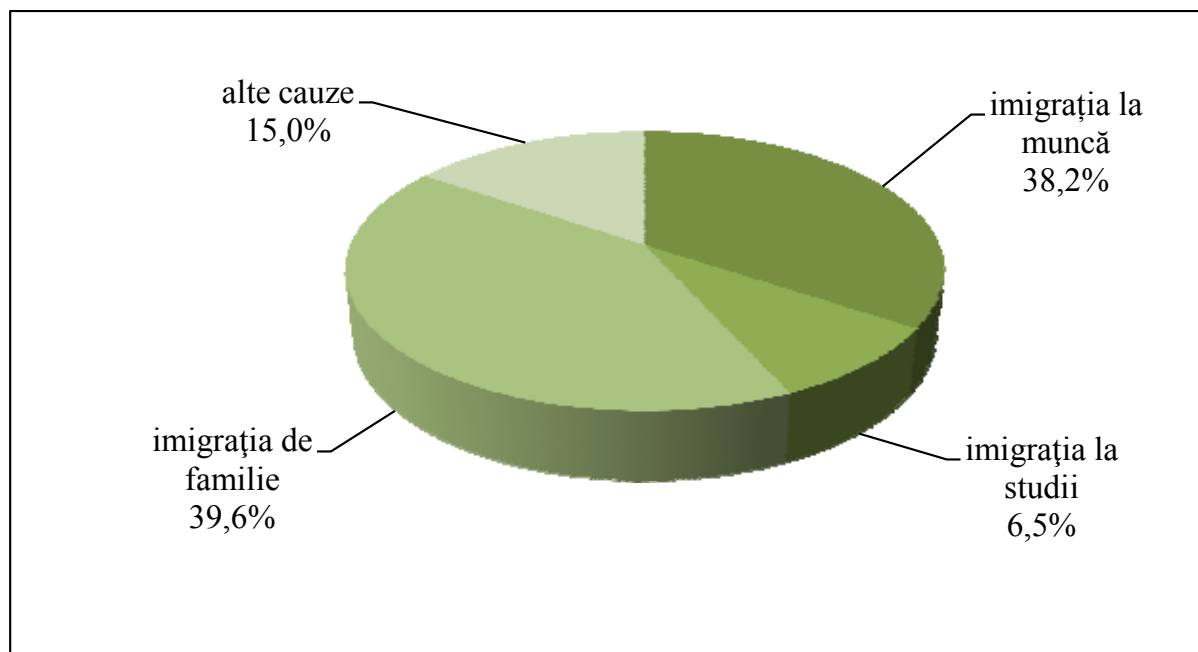

Figura 6.2. Distribuția cetățenilor străini după scopul sosirii în RM în ianuarie-iunie 2015, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne.

După țara de origine, cetățenii străini sunt imigranți din: România – 384 pers., Ucraina – 339 pers., Federația Rusă – 219 pers., Turcia – 136 pers., Italia – 86 pers., Statele Unite ale Americii – 35 pers., Belarus – 21 pers., Franța – 21 pers., Israel – 17 pers., Liban – 16 pers., Siria – 16 pers., alte țări – 289 pers.

Piața forței de muncă. În condițiile creșterii superioare a numărului populației economic active față de cea ocupată, situația pe piața forței de muncă în T2 al anului se caracterizează printr-o creștere ușoară a ratei șomajului până la un nivel de 4,1%, cu 0,5p.p. mai mare f.p.s.a.p. În trimestrul II numărul populației active depășește valoarea acestui indicator în perioada similară a anului precedent cu 0,8% (10,6 mii persoane), în timp ce populația ocupată a fost în creștere cu 0,3% f.p.s.a.p. (3,9 mii persoane). Creșterea populației active a fost cauzată de reducerea populației inactive pe fundalul scăderii numărului persoanelor aflate la muncă peste hotare cu circa 7,8 mii comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. Tendința a fost, însă, mai puțin pronunțată față de primul trimestru.

Caracteristica trimestrului II a anului curent este creșterea numărului populației active care depășește valoarea acestui indicator în primele trei luni ale anului. În T. II 2015 numărul persoanelor economic active a sporit cu aproximativ 16,26% (187 pers.) comparativ cu trimestrul precedent, pe fundalul reducerii numărului persoanelor inactive în același număr. Comparativ cu perioada similară a anului precedent însă, ca și în T. I numărul populației economic active a fost în creștere, ritmul anual constituind 0,8%, iar tendința pozitivă menținându-se al treilea an consecutiv.

Numărul populației ocupată a constituit 1284,0 mii pers., puțin mai mult cu 0,3% comparativ cu p.s.a.p. Nu au fost înregistrate disparități între sexe. După medii de reședință: 57,2% revin localităților rurale și 42,8% – localităților urbane. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 43,0%, înregistrând o creștere neînsemnată de 0,2 p.p. în comparație cu T. II 2014.

În aprilie-iunie, structura populației active s-a modificat în sensul descreșterii ponderii populației ocupate, care a scăzut de la 96,4% la 95,9%. Corespunzător ponderea șomerilor calculați conform metodologiei BIM, s-a majorat ușor de la 3,7% la 4,1% f.p.s.a.p. Numărul total al moldovenilor care și-au pierdut locurile de muncă în țară de la începutul anului a ajuns 55,1 mii persoane, fiind cu 6,7 mii mai mare față de T. II 2014. Pe parcursul celor 6 luni ale anului de ascendență a indicatorilor de șomaj, a crescut și numărul de persoane înregistrate la oficiile de muncă pe parcursul perioadei. Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații – 64,4% din total numărul de șomeri, precum și persoanele din mediul urban – 65,3%. În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a constituit 10,3%. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 8,0%. O explicație în acest sens este că din cauza condițiilor grele din sectorul economic al țării este afectat sectorul social, inclusiv și piața forței de muncă, rezultatul căruia duce la mărirea șomajului.

Populația inactivă de 15 ani și peste constă 55,2% din totalul populației de aceeași categorie de vârstă, fiind în ușoară scădere față de T. II 2014 cu 0,4 p.p., sau cu 11,7 mii pers. Categoria populației inactive din punct de vedere al relației cu piața muncii include: persoane descurajate și persoane care au fost declarate de către gospodării plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru. Numărul persoanelor descurajate în a-și mai găsi un loc de muncă dorit a constituit aproximativ 10,0 mii față de 13,0 mii în perioada similară a anului 2014. Numărul persoanelor declarate de către gospodării plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru a fost de circa 336,1 mii pers. față de 343,9 mii în p.s.a.p. Bărbații au constituit – 66,0%, iar ponderea persoanelor plecate din localitățile rurale a constituit 70,7%.

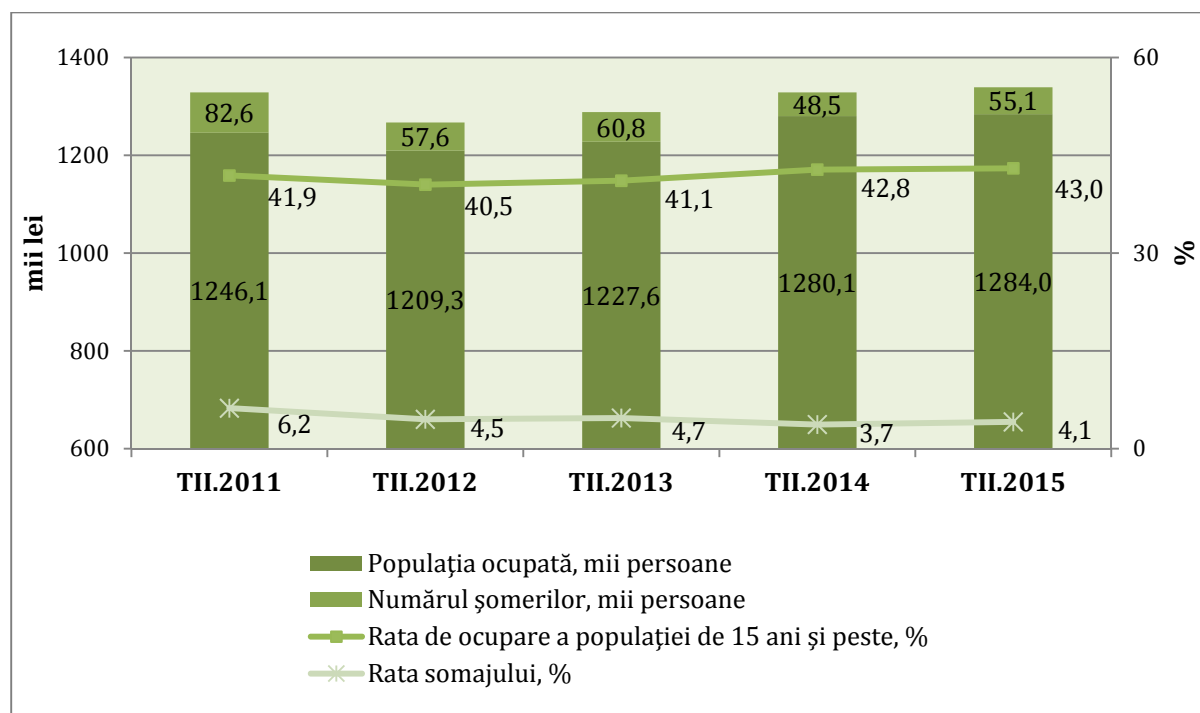

Figura 6.3. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, tendințele în dinamică ale acestora în T. II 2011-2015.

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Remunerarea muncii. Câștigul salarial mediu nominal brut lunar în semestrul I al acestui an a fost de 4448,3 MDL, înregistrând o creștere în termeni nominali de 12,8% față de perioada similară a anului precedent. În T. II ritmurile de creștere au temperat ușor comparativ cu începutul anului, totodată au sporit mai rapid comparativ cu aceeași perioadă a anului 2014, fiind atestate creșteri înalte atât în sectorul bugetar cât și real. Totodată, caracteristic primei jumătăți a anului a fost o creștere mai rapidă a salariilor în sectorul bugetar comparativ cu cel real. Evoluțiile salariilor medii în termeni reali, însă au fost mai moderate comparativ cu ritmurile nominale înregistrate, presiunile inflaționiste însă care au devenit mai pronunțate în anul curent, fiind determinante în acest sens (Figura 6.4).

Potrivit tipurilor de activități economice (Tabelul 6.2.), cel mai mare salariu mediu din perioada ianuarie-iunie 2015, a fost înregistrat în sfera – Informații și comunicații; locul doi ocupă – Activități financiare și de asigurări; locul trei – Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat. Cel mai mic salariu a fost înregistrat în Agricultură, silvicultura și pescuit; Activități de cazare și alimentație publică; Artă, activități de recreere și de agrement.

Precizări metodologice: Începând cu luna ianuarie 2014, conform BNS RM, este implementată în practică versiunea nouă a Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (CAEM Rev.2), armonizat integral cu Nomenclatorul de Activități Economice din Comunitatea Europeană (NACE Rev.2). Clasificatorul nou diferă esențial de versiunea precedentă (CAEM Rev.1). Din aceste considerente, la moment nu este posibilă prezentarea indicatorilor privind ritmurile de creștere pe activități separate.

Veniturile disponibile ale populației în T. II 2015 au constituit în medie pe o persoană pe lună 1997,1 MDL, fiind în creștere cu 13,7% f.p.s.a.p., cu 19,8% comparativ cu T.II 2013 și cu 31,5% comparativ cu T.II 2012. Dinamica pozitivă a acestui indicator este caracterizată de analiza unei perioade mai îndelungată de timp. Astfel, compararea pe trimestre a mărimii veniturilor disponibile în anii 2012-2015 demonstrează o creștere continuă a acestora. În termeni reali, cu ajustarea la indicii prețurilor de consum, veniturile populației au înregistrat o creștere de 5,3% (Figura 6.5).

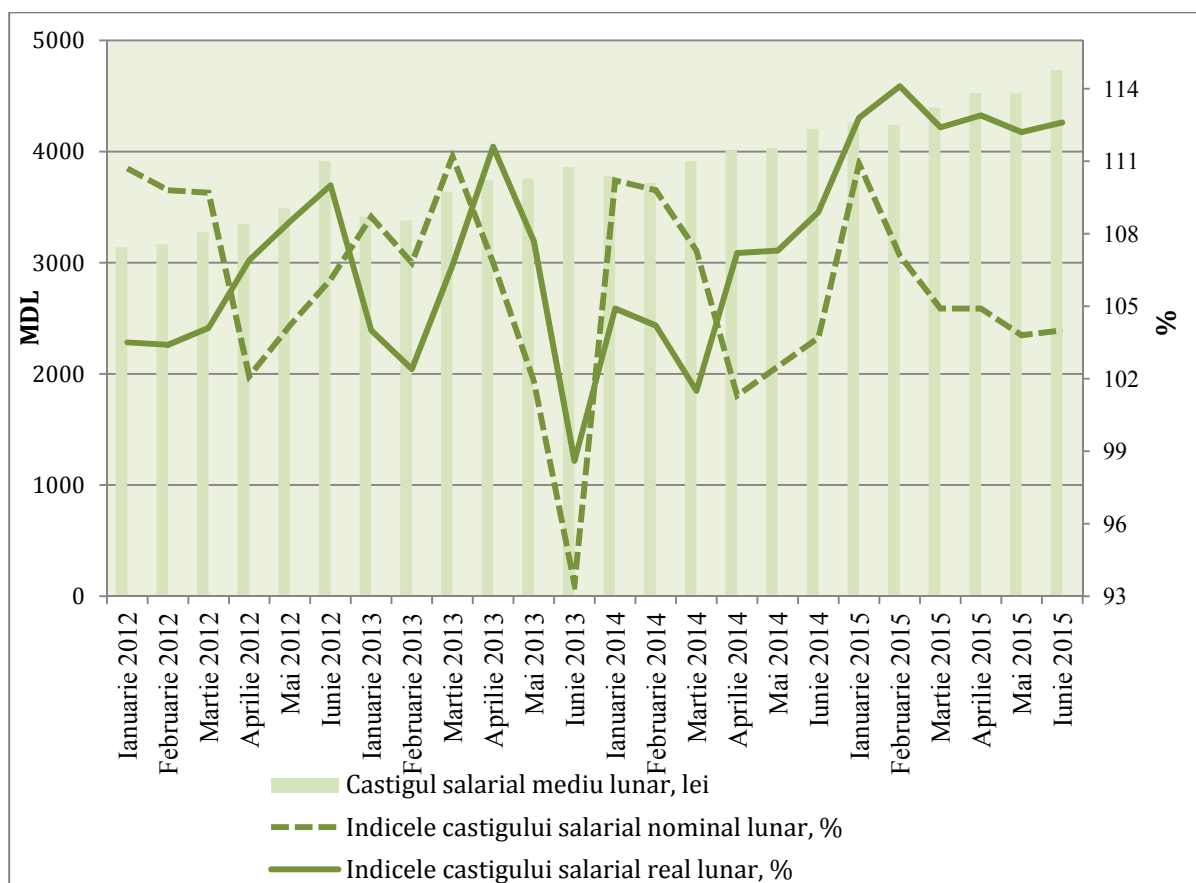

Figura 6.4. Evoluțiile indicilor câștigului salarial nominal și real lunar, aprilie-iunie 2012-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Tabelul 6.2. Câștigul salarial mediu nominal brut în ianuarie-iunie 2015 pe activități economice, MDL

Activități economice	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie
A	1	2	3	4	5	6
Total economie	4260,6	4241,2	4397,3	4526,5	4524,0	4732,7
Agricultura, silvicultura și pescuit	2602,0	2576,2	2834,8	2815,9	2900,1	2936,6
Industria - total:	4514,4	4445,4	4707,1	4994,9	4845,4	4936,5
industria extractivă	3442,4	4002,3	4549,3	4538,9	4550,4	4752,5
industria prelucrătoare	4085,4	4012,3	4220,2	4307,0	4417,7	4515,4
producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	7215,1	7353,5	7803,3	9134,2	7672,0	7771,4
distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontare	4447,5	4075,4	4574,6	5307,9	4689,9	4751,2
Construcții	3950,8	4011,3	4229,2	4369,0	4581,7	4687,3
Transport și depozitare	4130,6	3940,4	4113,4	4406,4	4566,5	4369,3

Tabelul 6.2 – continuare

A	1	2	3	4	5	6
Activități de cazare și alimentație publică	2827,6	2781,9	2904,1	2851,2	2970,3	3081,0
Informații și comunicații	8533,6	8889,3	9650,7	10443,5	9400,4	9611,4
Activități financiare și de asigurări	7683,3	7305,5	8825,2	9595,3	8092,1	8471,0
Tranzacții imobiliare	4014,8	3942,7	4028,8	4257,0	4259,6	4119,4
Activități profesionale, științifice și tehnice	5735,9	5790,8	6064,7	5785,6	6248,4	6558,3
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	3634,2	3291,5	3534,9	3531,6	3641,5	3715,0
Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	5460,4	5568,9	5792,4	5493,6	5503,1	5997,0
Învățământ	3579,9	3664,6	3609,5	3549,6	3811,8	4304,3
Sănătate și asistență socială	4149,9	3984,6	4028,2	4454,3	4469,8	4562,2
Artă, activități de recreere și de agrement	3086,1	3069,4	2922,5	2882,5	2996,3	3180,2
Alte activități de servicii	5647,1	6582,6	6015,5	6776,7	6870,4	7943,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

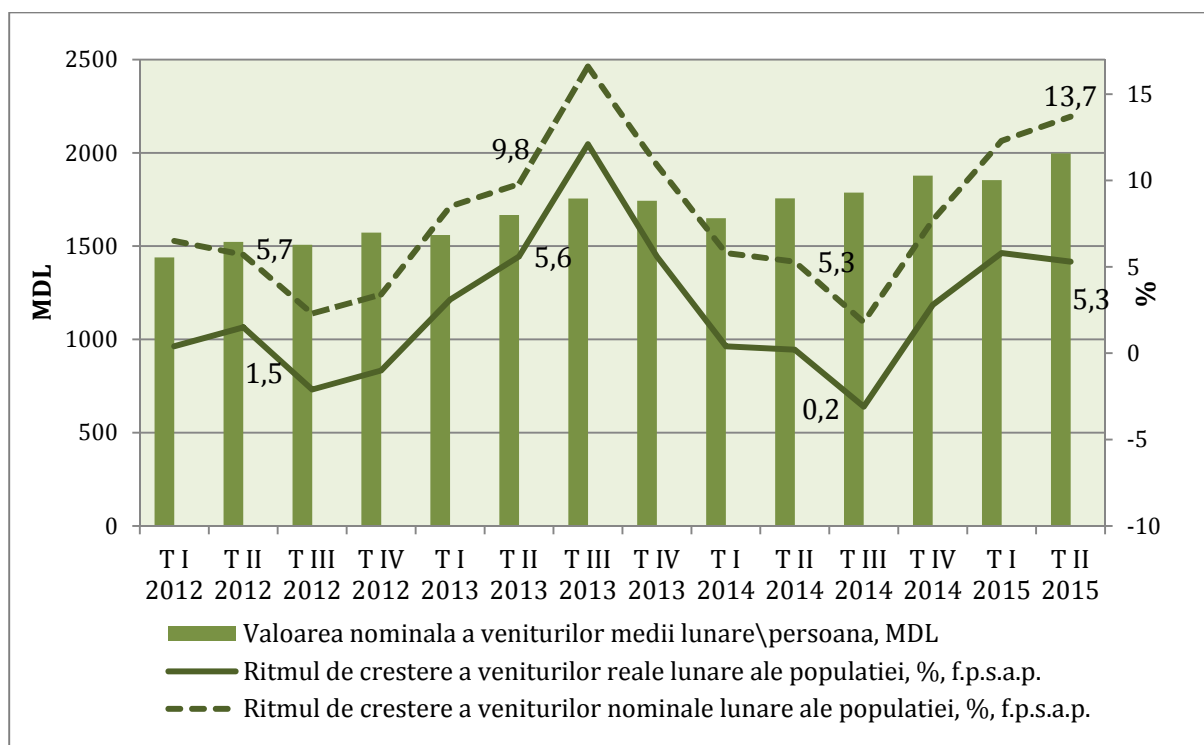

Figura 6.5. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, 2012-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În T. II 2015 veniturile din activitatea salariată reprezintă cea mai importantă sursă de venit, 43,4% din veniturile totale disponibile, contribuția acestora fiind în creștere f.p.s.a.p. cu 0,4 p.p. Importanța acestei surse de asigurare vitală a oamenilor a avut o tendință de majorare. Prestațiile sociale au contribuit la formarea veniturilor gospodăriilor în proporție de 19,9% sau cu 1,1p.p. mai mult f.p.s.a.p. Veniturile obținute din activitățile pe cont propriu reprezintă 16% din veniturile populației, din care 9,3% sunt veniturile din activitatea individuală agricolă, iar

6,7% – veniturile din activitatea individuală non-agricolă. Transferurile bănești din afara țării reprezintă 16,3% din total venituri, iar contribuția acestora este cu 0,9 p.p. mai mică f.p.s.a.p.

În dependență de mediul de reședință: veniturile populației din mediul urban au fost în medie cu 703,0 MDL sau de 1,4 ori mai mari comparativ cu veniturile populației din mediul rural. În structura veniturilor disponibile ale populației predomină veniturile bănești – 90,1%, iar celor în natură – 9,9%. În termeni absoluți, valoarea veniturilor bănești a însumat 1799,5 MDL lunar în medie pe o persoană, iar cele în natură – 197,6 MDL.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în T. II 2015 au constituit în medie pe o persoană 2075,6 MDL, fiind în creștere cu 14,8%, comparativ cu T.II 2014. În termeni reali, cu ajustarea la indicele prețurilor de consum, populația a cheltuit în medie cu 6,3% mai mult p.s.a.p. (Figura 6.6).

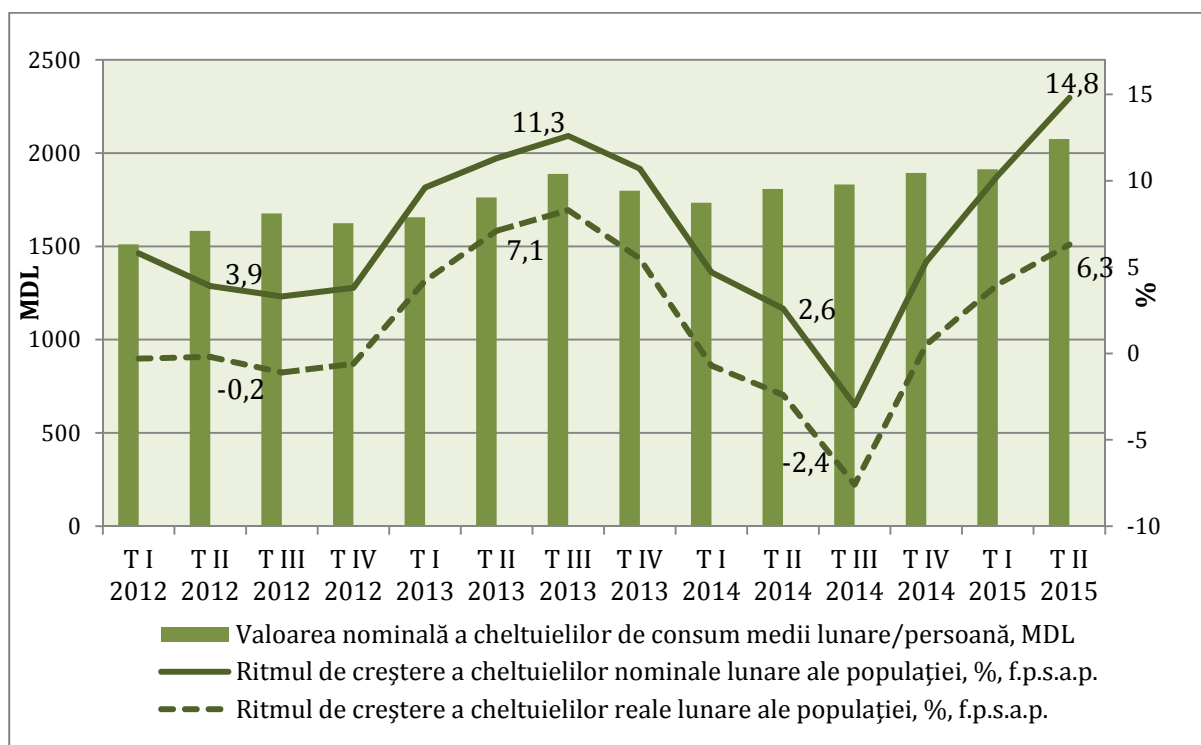

Figura 6.6. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, 2012-2015

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Consumul alimentară constituie cea mai mare parte a cheltuielilor – 41,9% (44,9% în T. II 2014). Pentru întreținerea locuinței o persoană în medie a alocat 17,9% din cheltuielile totale de consum (- 0,4 p.p. f.p.s.a.p), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 11% (+ 0,7 p.p). Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru sănătate (6,3% față de 5,5% în T. II 2014), transport (4,7% față de 4,4%), comunicații – 4,5% (nivelul anului precedent), dotarea locuinței (4% față de 3,2%), învățământ (0,6% față de 0,9%) etc.

Cheltuielile de consum ale populației din mediul urban în total au constituit 2531,1 MDL lunar pe o persoană, respectiv cu 809,6 MDL sau de 1,5 ori mai mult față de mediul rural. În structura cheltuielilor totale de consum ale populației predomină cheltuielile bănești – 90,6%, celor în natură le revine respectiv 9,4%. În gospodăriile urbane cheltuielile în natură constituie 3,7% din total cheltuieli de consum, de regulă acestea fiind cazurile consumului de produse alimentare primite gratis din afara gospodăriei: rude, ajutor material, etc. În cazul gospodăriilor rurale cheltuielile în natură reprezintă consumul produselor alimentare din gospodăria auxiliară și care constituie 16% din total cheltuieli de consum.

Minimul de existență. Valoarea minimului de existență în Republica Moldova este calculată în baza Ordinului Comun "despre aprobarea Ghidului metodologic cu privire la modul de calculare a mărimii minimului de existență", aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.285 din 30 aprilie 2013. Conform acestuia, cuantumul minimului de existență se calculează prin metoda normativ-statistică, ce presupune aplicarea unor norme de consum a produselor alimentare fundamentate științific, efectuându-se estimarea valorică a coșului alimentar al minimului de existență și aplicându-se metoda statistică la determinarea cheltuielilor pentru procurarea mărfurilor industriale și pentru achitarea serviciilor prestate populației, precum și a mărimilor primelor și a contribuțiilor obligatorii.

În semestrul I 2015 mărimea minimului de existență a constituit în medie pe lună pentru o persoană 1724,9 MDL, fiind în creștere cu 3,4% p.s.a.p. și cu 7,2% comparativ cu semestrul I anului 2013. Majorarea minimului de existență a fost condiționată atât de creșterea prețurilor la produse alimentare, incluse în coșul alimentar și de sporirea ponderii cheltuielilor pentru produsele nealimentare și servicii.

După medii de reședință cea mai mare valoare a minimului de existență revine populației din orașe mari – 1873,1 MDL sau cu 10,2% mai mult comparativ cu alte orașe – 1700,0 MDL și cu 11,9% mai mult comparativ cu mediul rural – 1673,7 MDL. Valoarea maximă a minimului de existență revine populației în vârstă aptă de muncă – 1823,9 MDL (bărbați – 1971,9 MDL, femei – 1665,0 MDL). Minimul de existență pentru copii constituie în medie 1653,0 MDL lunar, cu o diferențiere de vârsta copilului.

Corelația dintre salariul mediu lunar și valoarea medie a minimului de existență pentru populația în vârstă aptă de muncă diferă pe activitățile economiei naționale. Nivelul maxim de acoperire al minimului de existență pentru populația aptă de muncă a fost atins de salariații din sectorul informației și comunicații – de 5,2 ori (în comparație cu p.s.a.p. – de 4,7 ori), iar cel minim în cazul salariaților din agricultură, silvicultură și pescuit. Pentru pensionari, minimul de existență a constituit 1444,6 MDL și reprezintă 83,8% din valoarea medie pentru total populație. Îndemnizațiile lunare pentru îngrijirea copiilor în vârstă de până la 3 ani constituie în medie 1120,4 MDL pentru persoanele asigurate. Aceste plăți acoperă valoarea minimului de existență pentru copiii în vârstă de 1-6 ani în proporție de 78,3%. În cazul persoanelor neasigurate mărimea indemnizațiilor lunare pentru îngrijirea copiilor constituie 400 MDL și asigură doar 27,9% din necesarul minim pentru copiii în vârstă de 1-6 ani.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 iulie 2015 a constituit 673,5 mii persoane sau cu 10,6 mii persoane mai mult comparativ cu 1 iulie 2014. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 iulie 2015 a constituit 1170,8 MDL (până la indexare), fiind în creștere cu 7,9% față de 1 iulie 2014.

Ocrotirea sănătății. Morbiditatea populației de unele boli infecțioase în ianuarie-iunie 2015, conform datelor preliminare ale Ministerului Sănătății, se caracterizează prin majorarea semnificativă a cazurilor de îmbolnăviri prin hepatita virală, infecțiile acute ale căilor respiratorii, inclusiv a cazurilor de gripă și parotidită epidemică. În cazul celorlalte boli infecțioase pentru majoritatea bolilor se constată o tendință de reducere a cazurilor de îmbolnăvire.

Totodată, au fost înregistrate în perioada dată: 141757 cazuri ale căilor respiratorii cu localizări multiple, ceea ce constituie 31,9% față de ianuarie-iunie 2014; 522 cazuri de morbiditate prin gripă, ceea ce de 3,8 ori mai mult față de ianuarie-iunie 2014; 7625 cazuri infecții intestinale acute, ceea ce constituie 94,5% față de ianuarie-iunie 2014; 112 cazuri de hepatite virale, ceea ce constituie 145,5% față de ianuarie-iunie 2014; 18 cazuri parotidită epidemică, ceea ce constituie 144,4% față de ianuarie-iunie 2014; 5339 cazuri de varicelă, ceea ce constituie 82,0% față de ianuarie-iunie 2014, etc. În cazul morbidității de boli „social determinate” se remarcă o majorare a cazurilor de sifilis și pediculoză, respectiv cu 1,8% și 3,8%.

Infracțiuni. Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-iunie 2015 s-au înregistrat 18,7 mii infracțiuni sau cu 4,6% mai puțin decât în perioada respectivă a anului precedent. În medie la 10 mii locuitori revin 52,5 infracțiuni înregistrate în această perioadă. Cel mai mare nivel de infracționalitate a fost înregistrat în municipiile Chișinău și Bălți, respectiv 80 infracțiuni la 10 mii locuitori și 59 infracțiuni la 10 mii locuitori, ceea ce respectiv depășește mediu pe țară de 1,5 ori.

În ianuarie-iunie 2015 comparativ cu perioada similară a anului precedent, au fost înregistrate tendințe de creștere a numărului de infracțiuni economice (10,4%), contra securității și a ordinii publice (4,9%). Totodată, au fost înregistrate mai puține cazuri de infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei, contra patrimoniului, contra familiei și minorilor.

Din total infracțiuni înregistrate, fiecare a șasea este săvârșită de persoane în vârstă aptă de muncă, dar fără ocupație. Ponderea infracțiunilor săvârșite de către minori sau cu participarea acestora a constituit 2,5%.

În ianuarie-iunie 2015 au fost înregistrate 1221 accidente rutiere sau câte circa 7 accidente zilnic. În rezultatul accidentelor rutiere și-au pierdut viața 136 persoane (inclusiv 10 copii), iar 1433 persoane au fost traumatizate (inclusiv 159 copii).

Conform datelor Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale a Ministerului Afacerilor Interne, în ianuarie-iunie 2015 au fost înregistrate 841 cazuri de incendii sau cu 2,3% mai puțin comparativ cu perioada similară a anului precedent. În rezultatul incendiilor 64 persoane au decedat.

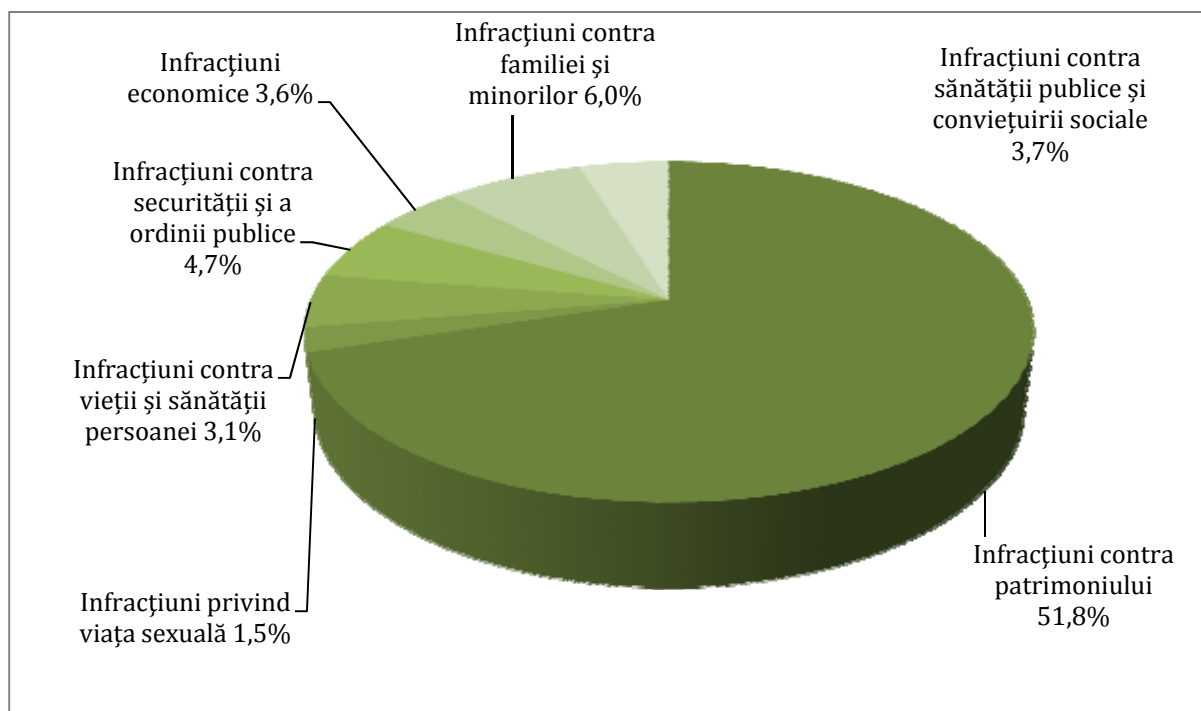

Figura 6.7. Structura infracțiunilor în ianuarie-iunie 2015, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Afacerilor Interne.

Dezvoltarea socială a regiunii din partea stângă a râului Nistru¹.

Piața forței de muncă. La 01.07.2015 populația ocupată a constituit 100,7 mii pers., micșorându-se cu 3945 pers. sau cu 3,8% comparativ cu perioada similară anului precedent. La sfârșitul lunii iunie oamenii care nu sunt angajați în nici o activitate, a constituit 3758 pers. și

¹ Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, s-a micșorat cu 29,2%. Din numărul total cetățenilor înregistrați -2093 pers. sau 55,7% sunt femeii. În total, în ianuarie-iunie 2015, prin intermediul Agenției Transnistrene pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost angajați 1072 pers. În această perioadă au fost efectuate consultări profesionale cu studenții: consultații în grup – 150, care au însumat 2473 pers., și consultații individuale – 441, care au cuprins 414 pers., cu populația adultă: consultații individuale – 4098, care au cuprins 3766 pers. Pentru prestațiile de șomaj s-au cheltuit 9016,3 mii de ruble (în comparație cu p.s.a.p – 9156,3 mii de ruble.). Mărirea medie a *ajutorului de șomaj* în ianuarie-iunie 2015 a constituit 459,2 ruble.

Remunerarea muncii. În ianuarie-iunie 2015, *salariul nominal mediu lunar* calculat la un lucrător, cu excepția subiecților antreprenoriatului mic, a constituit 3839 ruble sau 95,6% față de ianuarie-iunie 2014 (la cursul oficial de schimb al autorității monetare din partea stângă a Nistrului – 346 dolari SUA sau 95,6% față de ianuarie-iunie 2014¹).

În perioada analizată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Electro- și radio- comunicații” (9097 ruble sau 820 dolari SUA), „Bănci și credite” (7687 ruble sau 693 dolari SUA), „Asigurări” (5974 ruble sau 538 dolari SUA), „Tranzacții imobiliare” (4664 ruble sau 420 dolari SUA), „Industria” (4918 ruble sau 443 dolari SUA), «Colectarea deșeurilor de metale feroase și neferoase» (4807 ruble sau 433 dolari SUA), «Gospodăria de locuințe și comunală» (4145 ruble sau 373 dolari SUA), „Construcții” (4522 ruble sau 407 dolari SUA).

Totodată, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mic decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Silvicultura” (1910 ruble sau 172 dolari SUA), „Geologie și meteorologie” (1988 ruble sau 179 dolari SUA), „Asistență socială” (2060 ruble sau 186 dolari SUA), „Comunicații poștale” (2234 ruble sau 201 dolari SUA), „Cultura și artă” (2391 ruble sau 215 dolari SUA), „Învățământ” (2692 ruble sau 243 dolari SUA), tipurile neproductive ale serviciilor de consum (2462 ruble sau 222 dolari SUA), „Organele de administrare” (2659 ruble sau 240 dolari SUA), „Sănătate” (2663 ruble sau 240 dolari SUA), „Agricultură” (2925 ruble sau 264 dolari SUA), „Știință” (2882 ruble sau 260 dolari SUA), „Cultura fizică, agrement și turism” (3232 ruble sau 291 dolari SUA).

În industrie, cel mai mare salariu mediu nominal lunar în semestrul I a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: siderurgia – 565 dolari SUA sau 163,4% din salariul mediu pe economie; energia electrică – 547 dolari SUA, ceea ce este mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 58,1%; fabricarea de mașini și prelucrarea metalelor – 439 dolari SUA sau cu 26,9% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria poligrafică – 420 dolari SUA. Cel mai mic salariu nominal mediu lunar, calculat pentru ianuarie-iunie 2015, l-au avut lucrătorii următoarelor subramuri ale industriei: alte ramuri industriale – 254 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu pe regiune cu 26,6%; industria de prelucrare a lemnului – 254 dolari SUA, care este mai mic decât salariul mediu cu 26,6%; industria ușoară – 337 dolari SUA sau cu 2,7% mai mic decât salariul mediu pe economie; industria materialelor de construcție – 373 dolari SUA sau cu 7,8% mai mult decât salariul mediu pe economie.

Protecția socială a populației. Numărul mediu al pensionarilor pentru perioada aprilie-iunie 2015 îl constituie 132797 pers., dintre care pensie de muncă primesc – 128582 pers. și pensie socială – 4215 pers. Mărirea medie a pensiilor stabilite a fost de 1343,36 ruble (pensia de muncă – 1366,78 ruble, socială – 629,11 ruble), ceea ce este mai mult cu 0,6% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

¹Cursul oficial de schimb al autorității monetare din partea stângă a Nistrului mediu pe perioada ianuarie-iunie 2015: 1 dol SUA=11,1000 ruble; 1 MDL=0,6169 ruble (http://www.cbpmr.net/resource/skv_pokva_2015_01_07.pdf)

Minimul de existență. În I semestru mărimea minimului de existență a constituit în medie pentru o persoană 1319,27 ruble pe lună, ceea ce este cu 0,8% mai mic comparativ cu perioada similară al anului precedent.

În ianuarie-iunie 2015 mărimea minimului de existență pe categorii de populație revine populației aptă de muncă: bărbaților – 1445,51 ruble pe lună, femeilor – 1370,54 ruble pe lună. Minimul de existență al pensionarilor a constituit 1114,84 ruble pe lună, a copiilor cu vârsta sub 6 ani – 1199,40 ruble pe lună, a copiilor de la 7 până la 15 ani – 1458,99 ruble pe lună.

Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în ianuarie-iunie 2015

(medie pe o persoană, ruble pe lună)

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbați	Femei		cu vârsta sub 6 ani	de la 7 până la 15 ani
<i>Ianuarie</i>	1323,23	1447,33	1367,79	1109,72	1204,09	1457,84
<i>Februarie</i>	1334,68	1457,77	1380,40	1123,06	1214,24	1463,89
<i>Martie</i>	1315,74	1435,63	1362,54	1107,56	1197,40	1440,79
<i>Aprilie</i>	1307,05	1426,30	1353,24	1100,94	1186,18	1432,56
<i>Mai</i>	1314,00	1434,02	1360,76	1107,07	1189,51	1440,27
<i>Iunie</i>	1324,52	1445,51	1370,54	1114,84	1199,40	1458,99

Sursa: Conform datelor Serviciu Statistic al Transnistriei.

Infracțiuni. În ianuarie-iunie 2015, organele de apărare a ordinii publice au înregistrat 5530 cereri și rapoarte cu privire la crime sau cu 2,2% mai mult decât în ianuarie-iunie 2014. Au fost înregistrate 2343 de crime, ceea ce cu 3,5% mai mic față de aceeași perioadă anului precedent. Din acestea au fost înregistrate: 19 – omoruri, 25 – vătămări intenționate grave, 94 de crime ce țin de traficul ilegal de arme, 55 de crime comise cu utilizarea armelor, munițiilor și explozivului, 274 – infracțiuni contra ordinii publice, 277 – infracțiuni legate de droguri, 62 – escrocherii, 630 – furturi, 81 – jafuri, alte crime – 625, etc. În rezultatul infracțiunilor efectuate au suferit 1293 pers., dintre care au decedat 29 pers. (2,2%), li s-au pricinuit grave vătămări ale sănătății 32 pers. (2,5%).

Capitolul VII

PROGNOZA PENTRU ANUL 2015

(Varianta actualizată)

Caracteristica succintă a situației socio-economice a Republicii Moldova conform evoluției pe parcursul I semestru 2015

Pe parcursul semestrului I 2015, dezvoltarea economiei Republicii Moldova a fost influențată de un șir de factori atât interni cât și externi, preponderent cu impact negativ precum: seceta dezastruoasă din vara acestui an, aprofundarea crizei pe piața financiar-bancară, înăsprirea politicii comerciale a Federației Ruse în relațiile cu Republica Moldova, deteriorarea relațiilor comercial – economice cu principalii parteneri – Federația Rusă și Ucraina în rezultatul conflictului armat dintre aceste state și a recesiunii economice în care se află.

Contextul macroeconomic

Prețurile de consum. În pofida eforturilor depuse de Banca Națională în vederea stăvilirii inflației, rezultatele obținute sunt sub nivelul așteptărilor. În luna iunie 2015 rata inflației a constituit 5,7% față de decembrie 2014, înregistrând o majorare cu 3,5 p.p. comparativ cu rata inflației din aceeași perioadă a anului 2014. Rata inflației anuală a constituit 8,3%, depășind nivelul țintă al inflației stabilit de BNM (5% +/- 1,5%) și este cea mai înaltă din ultimii 5 ani.

Cursul de schimb și piața valutară. De la începutul anului 2015 moneda națională a marcat o depreciere de 19,7%, în termeni nominali, față de dolarul SUA (de la 15,62 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2015 până la 18,70 lei la 30.06.2015), iar față de Euro – cu 9,5%. Principalii factori care au determinat deprecierea monedei naționale au fost: diminuarea exporturilor și a remitențelor valutare de peste hotare, fluctuațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale, precum și problemele extrem de dificile apărute în sectorul bancar, care au afectat din plin piața valutară internă.

Activele oficiale de rezervă ale statului. Profunzimea problemelor din sectorul bancar au influențat direct asupra rezervelor valutare ale statului. Astfel, stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 30.06.2015 a înregistrat o valoare de 1787,8 mil. dolari SUA, micșorându-se cu 17,1%, comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2014 și cu 34,8% – față de aceeași dată a anului 2014. Micșorarea activelor oficiale de rezervă, în general, a fost cauzată de intervențiile pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută, deprecierea cursurilor de schimb a valutilor componente ale rezervelor valutare în raport cu dolarul SUA, plățile aferente serviciului datoriei externe a Republicii Moldova etc.

Soldul depozitelor în monedă națională s-a micșorat cu 13,1% față de sfârșitul lunii iunie 2014, iar **soldul depozitelor în valută străină** a fost în creștere – cu 33,7%. Majorarea considerabilă a depozitelor în valuta străină a fost cauzată de pierderea încrederii populației în valuta națională, dar și de recalcularea în lei a acestora, în legătură cu deprecierea monedei naționale față de principalele valute străine.

Soldul creditelor în economie a fost mai mic decât nivelul înregistrat la data similară a anului trecut (-4,7%). Creditele în monedă națională au scăzut cu 9,9%, iar cele în valută străină s-au majorat cu 3,6%. Rata dobânzii în luna iunie 2015 la creditele în monedă națională a constituit 13,91% și a sporit cu 3,88 p.p. față de luna iunie 2014, iar rata dobânzii la creditele în valută străină s-a micșorat cu 0,95 p.p. și a atins 6,83%.

Finanțele publice. În semestrul I 2015 la bugetul public național (BPN) au fost acumulate venituri în sumă de 20,8 mld. lei, cu 10,3% mai mult față de ianuarie-iunie 2014 și s-au efectuat cheltuieli în sumă de 21,5 mld. lei, în creștere cu 11,1%. Deficitul bugetar al BPN a constituit 673,4 mil. lei, cu 208,4 mil. lei mai mare decât cel înregistrat la aceeași dată a anului 2014.

Datoria de stat, la sfârșitul lunii iunie 2015, a atins cifra de 31,2 mld. lei, fiind în creștere cu 20,6% față de aceeași dată a anului 2014 și cu 13,7% – comparativ cu începutul anului curent. Stocul datoriei de stat interne a constituit 7,1 mld. lei, iar stocul datoriei de stat externe, administrată de Guvern, a însumat 1,3 mld. dolari SUA.

Situația din sectorul real

Industria. Volumul producției industriale în ianuarie-iunie 2015 a crescut cu 5,9% față de ianuarie-iunie 2014, inclusiv producția industriei prelucrătoare – cu 6,6%, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă – cu 8,2%. Totodată s-a diminuat cu 15,5% volumul distribuției apei, salubritate și cu 2,7% – producția industriei extractive. În luna iunie 2015 volumul producției industriale s-a majorat cu 7,4% față de iunie 2014.

Agricultura. Producția agricolă în toate categoriile de gospodării în semestrul I 2015 a înregistrat o creștere cu 2,8% în raport cu perioada respectivă a anului trecut. Majorarea producției agricole a fost determinată de creșterea producției *animale* cu 6%, căreia i-a revenit circa 88% din volumul total al producției agricole, pe când volumul producției *vegetale* a scăzut cu 15,6%.

Transportul. Volumul *mărfurilor transportate* cu toate tipurile de transport, în ianuarie-iunie 2015, a fost cu 6,5% mai mic față de ianuarie-iunie 2014, inclusiv, transportul feroviar – cu 7,8%, auto – cu 5,2%. *Parcursul mărfurilor*, de asemenea, a înregistrat o descreștere cu 6,4%, inclusiv, – transportul auto – cu 7,7%, transportul feroviar – cu 3%. Cu 12,4% mai puțin comparativ cu ianuarie-iunie 2014, au fost transportați pasageri. Concomitent, numărul celor care au apelat la *transportul aerian* a fost cu 37,3% mai mare, comparativ cu perioada similară a anului 2014.

Comerțul interior și serviciile. Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate de comerț cu amănuntul în ianuarie-iunie 2015 a scăzut cu 4,5% față de aceeași perioadă a anului 2014. Cifra de afaceri la întreprinderile cu activitate de comerț cu ridicata a crescut cu 12,9% (în prețuri curente), iar a celor cu activitate de servicii de piață prestate populației a scăzut cu 0,6%.

Comerțul exterior. În primele 6 luni ale anului 2015 comerțul exterior a cedat mult în raport cu perioada similară a anului precedent. Exporturile s-au redus cu 15,3%, sau cu aproape 180 mil. dolari SUA, totalizând 993 mil. dolari. Importurile au scăzut și mai drastic – cu peste 22%, sau cu 563 mil. dolari, totalizând 1985 mil. dolari. Din cauza reducerii exporturilor cu ritmuri mai lente în comparație cu cele ale importurilor s-a redus semnificativ și deficitul balanței comerciale – de la 1375 mil. dolari în I semestru 2014, până la 992 mil. dolari în I semestru 2015, ori cu 383 mil. dolari SUA.

Situația din sfera socială

Câștigul salarial mediu nominal al unui salariat din economia națională în luna iunie 2015 a constituit 4733 lei și s-a majorat cu 12,6% față de luna iunie 2014, în termeni nominali și cu 4% – în termeni reali. Un ritm înalt de creștere s-a înregistrat în sfera bugetară câștigul salarial constituind 4470 lei, majorându-se cu 17,1% f.p.s.a.p., iar în sectorul real al economiei – 4841 lei, cu 11% mai mult f.p.s.a.p. Cele mai înalte salarii au fost achitate în domeniul informației și comunicații – 9611 lei, iar cele mai joase – în domeniul agricultură, silvicultură și pescuit – 2937 lei.

Valoarea medie a **pensiei lunare** la 1 iulie 2015 a constituit 1171 lei și s-a majorat cu 7,9% față de aceeași perioadă a anului trecut, în termeni nominali. În termeni reali, însă, aceasta a fost în scădere cu 0,3%.

La oficiile de ocupare a forței de muncă în ianuarie-iunie 2015 au fost înregistrați 24,1 mii **șomeri**, cu 19,8% mai mult decât au fost înregistrați în perioada similară a anului 2014. Totodată, numărul șomerilor plasați în câmpul muncii a fost de 8,8 mii persoane, în creștere cu doar 1,8%. Și mai mic a fost numărul persoanelor care au beneficiat de ajutor de șomaj 3,6 mii persoane – cu 7,9% mai puțin față de ianuarie-iunie 2014. Mărimea medie a ajutorului de șomaj a constituit 1229 lei, ori o creștere cu 7,5% față de perioada similară a anului 2014.

Prognoza actualizată pentru anul 2015 efectuată în baza realizărilor înregistrate în I semestru.

Deși în primul trimestru al anului curent economia țării a înregistrat o creștere semnificativă (majorarea PIB-ului cu 4,8%), trendul negativ al majorității indicatorilor macroeconomici în lunile următoare vorbesc despre faptul că vulnerabilitatea sistemului socio-economic al țării este incontestabilă. Pornind de la aceste realități și materializarea unor riscuri anticipate la începutul anului, există temei de a estima o retrocedare a economiei țării în capacitatea sa de dezvoltare pe termen scurt. Drept confirmare a celor spuse servește alunecarea treptată a PIB-ului în jos în al doilea trimestru al anului în comparație cu rezultatul obținut în primul trimestru.

Situația macroeconomică este tensionată ca rezultat al acțiunilor defectuoase a mai multor factori negativi de influență, care au contribuit la deteriorarea echilibrului economic al țării. Din multiplele devieri de la normalitatea dezvoltării economice principalele ar fi:

- devalizarea a trei mari bănci comerciale – Banca de Economii, Banca Socială și Unibank, fiind adoptată decizia de lichidare a acestora;
- deprecierea dramatică a monedei naționale față de dolarul SUA și Euro și presiunile inflaționiste înalte;
- reducerea cu peste o treime a rezervelor valutare ale statului;
- suspendarea suportului financiar din partea partenerilor de dezvoltare;
- reducerea substanțială a volumului comerțului intern și extern și a remitențelor de peste hotarele țării;
- micșorarea soldului depozitelor la băncile comerciale și a creditelor acordate de către bănci;
- majorarea datoriei de stat în lei.

Aceste și alte devieri de la funcționarea normală a economiei sunt strâns legate între ele și în comun formează tabloul sumbru existent, care va influența negativ atât sectorul real cât și sfera socială și nu numai în anul curent, dar și, cel puțin, în prima jumătate a anului viitor. Situația se complică și din cauza secetei cumplite din vara anului curent, care va reduce substanțial volumul producției agricole și a industriei prelucrătoare, dependentă în mare măsură de materia primă agricolă.

Semnalele alarmante profilate în I semestru al anului, tendința de aprofundare a disonanței dintre mai mulți indicatori macroeconomici, indică asupra faptului că, situația în continuare va degenera, iar rezultatele finale ale anului curent vor consemna un pas înapoi față de valorile obținute în anul precedent.

Se așteaptă că la finele anului 2015 nivelul **inflaționist** va depăși cifra de 12%, ceea ce este de peste două ori mai ridicat față de nivelul înregistrat în anul 2014 și tot atâta – în comparație cu nivelul-țintă asumat pentru anul acesta de către Banca Națională. **Cursul de schimb** al monedei naționale se va încadra în intervalul de 19-20 lei/dolari USD ori se va deprecia cu 35-40% față de media anului precedent.

Producția globală agricolă se va reduce cu cca. 10% în comparație cu cea din anul trecut, iar volumul **producției industriale**, de asemenea, va fi în descreștere cu 2%. **Transportul de mărfuri** se va diminua cu cca. 10%, iar **investițiile** în active materiale pe termen lung – cu 7%.

Exporturile de mărfuri se vor reduce cu 15%, iar **importurile** – cu 25%. **Comerțul** intern și **serviciile** prestate populației vor descrește cu 7% și 5%, respectiv.

Câștigul salarial mediu nominal al unui salariat din economia națională va fi în creștere cu 10-12%, mărimea medie a **pensiei** lunare – cu 8%, rata **somajului** – cu 20-25%.

Transferurile de peste hotare a mijloacelor bănești se vor reduce cu peste 400 mil. dolari SUA, ori cu cca. 25%.

În tabelul ce urmează se prezintă dinamica principalilor indicatori macroeconomici din ultimii 5 ani și estimările pentru anul 2015.

Tabelul 7.1. Evoluția în dinamică a indicatorilor macroeconomici principali în anii 2010-2014 și prognoza actualizată pentru anul 2015

	Unitatea de măsură	2010	2011	2012	2013	2014	2010-2014, media anuală	2015
		efectiv						
A	1	2	3	4	5	6	7	8
PIB nominal	mld. lei	71,9	82,3	88,2	100,5	111,5	-	119,6
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	107,1	106,8	99,3	109,4	104,6	105,4	98,0
Indicele prețului de consum mediu anual	%	107,4	107,6	104,6	104,6	105,1	105,7	112,0
Cursul mediu de schimb	lei/USD	12,36	11,73	12,11	12,59	14,04	-	19,0
Export de bunuri	mil. USD	1542	2217	2162	2428	2339,5	-	1989,0
Față de anul precedent	%	120,1	143,8	97,5	112,3	96,3	114	85,0
Import de bunuri	mil. USD	3855	5191	5213	5492	5317	x	3985
Față de anul precedent	%	117,6	134,7	100,4	105,4	96,8	111	75,0
Soldul balanței comerciale	mil. USD	-2314	-2974	-3051	-3064	-2977,5	x	-1996
Producția industrială în prețuri curente	mld. lei	28,1	34,2	36	39	42,2	x	44,4
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	109,3	109,5	98,1	106,8	107,2	106,2	98,0
Producția agricolă în prețuri curente	mld. lei	19,9	22,6	19,9	23,8	27,1	x	25,7
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	107,9	105,0	77,6	139,1	108,2	107,6	90,0
Investiții în active materiale pe termen lung	mld. lei	13,8	16,4	17,1	18,6	20,4	x	20,3
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	122,6	112,6	98,9	101,5	101,8	107,5	93,3
Salariul nominal mediu lunar	lei	2972	3042	3478	3765	4172	x	4700
Față de anul precedent								
nominal	%	108,2	102,4	114,3	108,3	110,8	108,8	112,7
real	%	100,7	95,2	109,3	103,6	105,7	102,9	100,6

Tabelul 7.1 – continuare

A	1	2	3	4	5	6	7	8
Fondul de remunerare a muncii	mld. lei	31,4	34,5	39,7	42,9	45,2	x	49,8
Forța de muncă (populația economic activă)	mii pers.	1235	1258	1214,5	1236	1153,4	x	1130,3
Numărul angajaților în economia națională	mii pers.	1143	1173	1146,8	1172,8	1113,1	X	1080
Rata șomajului	%	7,4	4,6	5,6	5,1	3,6	5,3	4,6
Transferuri de peste hotare a mijloacelor bănești	mil. dol.	1244	1444	1494	1609	1613	x	1210

Sursa: Estimările INCE.

După ce Republica Moldova a înregistrat o creștere economică de 9,4% în 2013 și 4,6% în 2014 (media anuală constituind 7%), economia țării în 2015 va intra într-o fază de recesiune. Reducerea PIB-ului cu cca. 2% în anul 2015, conform prognozei, este desigur un regres în dezvoltarea țării, iar o relansare rapidă a economiei în următorii ani ar fi un scenariu frumos, dar probabil prea optimist.

Totodată, având în vedere amploarea, originea și efectele problemelor apărute în acest an, există riscul ca acestea să aibă un impact mai grav asupra dezvoltării ulterioare a țării în comparație cu experiențele anterioare.

ANEXE STATISTICE

Resurse PIB														
Perioada	PIB		VAB		Agricultura		Industria		Construcții		Alte activități		Impozite nete pe produs	
	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.
2010	71885,5	107,1	59920,7	106,2	8657,4	107,4	9534,8	108,9	2437,5	112,7	39291	105,1	11964,8	111,7
2011	82348,7	106,8	68390	106,3	10095	105,2	11518	110,2	2720	101,9	45831	101,3	13959	109,6
2012	88227,8	99,3	73686	99	9896	79,9	12314	100,8	3041	101,8	50178	103,2	14542	100,8
2013	100510,5	109,4	83719	110,2	12383	146,6	14328	107,6	3373	105,3	55346	103,9	16791	105,1
2014	111757,4	104,6	94228,3	105,2	14111,8	108,2	16246,8	107,2	3964,8	110,6	62112,3	103,8	17529,1	101,5
Timestrul I 2012	18095,8	101,0	15268,0	101,5	821,0	101,6	2771,0	97,9	395,0	109,8	11698,0	102,4	2828,0	98,4
Timestrul II 2012	21199,4	100,6	17821,6	100,5	1929,6	92,5	2914,5	104,3	1105,0	100,9	12277,7	101,2	3377,8	101,3
Timestrul III 2012	26106,8	98,3	22026,6	97,4	3923,3	69,2	3389,6	102,3	1059,2	100,0	14092,5	104,4	4080,2	103,4
Timestrul IV 2012	22445,3	97,5	18203,5	96,5	2911,3	70,8	3232,9	96,5	482,1	101,8	12109,6	104,6	4241,8	101,4
Timestrul I 2013	19672,7	103,5	16201,0	102,9	824,8	102,3	2960,0	102,2	522,5	110,5	12283,7	102,5	3471,8	106,6
Timestrul II 2013	23703,3	106,1	19649,0	105,9	2064,3	103,8	2961,7	113,4	1182,5	100,8	13388,1	104,6	4054,4	106,7
Timestrul III 2013	29936,4	112,9	25436,1	114,2	5847,4	159,8	3836,0	107,5	1128,7	102,2	15117,7	104,3	4500,3	105,6
Timestrul IV 2013	26566,7	111,2	21792,1	112,5	3430,7	152,2	3633,8	107,4	600,4	116,0	14610,8	104,5	4774,6	105,2
Timestrul I 2014	21499,2	103,7	17917,5	104,4	977,2	110,2	3373,0	105,7	597,9	108,9	13497,8	103,8	3581,7	100,7
Timestrul II 2014	26280,9	104,3	21985,9	104,9	2354	108,7	3959,1	103,9	1403,4	110,5	14823,9	104,4	4295	101,1
Timestrul III 2014	34115	105,8	29372,9	106,2	6931,1	108,4	4420,0	106,1	1271,1	113,7	17293,1	104,8	4742	103,4
Timestrul IV 2014	29862,3	104,2	24951,9	104,9	3849,6	107,3	4495,0	112,7	692,4	106,7	16497,5	102,2	4910,4	100,7
Timestrul I 2015	24423,2	104,8	20473,7	105,2	914,7	104,4	4001,4	107,9	708,6	106,2	15763,5	105,2	3949,4	103,1
Timestrul II 2015	28526,8	102,5	23958,3	102,7	2064,6	102,7	4569,5	104,6	1521,4	101,1	16755,0	103,5	4568,5	101,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	Utilizări PIB													
	PIB			Consum final			Formarea brută de capital fix			Variația stocurilor			Export net	
	mil. lei pref. curente	în % f.p.s.a.p.	în % f.p.s.a.p.	mil. lei pref. curente	în % f.p.s.a.p.	în % f.p.s.a.p.	mil. lei pref. curente	în % f.p.s.a.p.	în % f.p.s.a.p.	mil. lei pref. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei pref. curente	în % f.p.s.a.p.	
2010	71885,5	107,1	107,3	83240,3	107,3	117,2	16262,6	117,2	157,9	648,1	157,9	-28265,5	x	
2011	82348,7	106,8	107,3	96090,5	107,3	113	19178,8	113	x	725,2	x	-33645,8	x	
2012	88227,8	99,3	100,9	103062,6	100,9	101,8	20864,1	101,8	x	-3,2	x	-35695,7	x	
2013	100510	109,4	105,2	113169	105,2	103,8	23062	103,8	x	1721	x	-37442	x	
2014	111757,4	104,6	102,4	123357,5	102,4	110,1	27608,2	110,1	x	1447,4	x	-40655,8	x	
Timestrul I 2012	18095,8	101,0	101,9	23464,8	101,9	101,0	2439,0	101,0	105,3	272,2	105,3	-8080,2	x	
Timestrul II 2012	21199,4	100,6	99,6	24687,8	99,6	99,1	5001,0	99,1	x	74,3	x	-8563,7	x	
Timestrul III 2012	26106,8	98,3	101	30085,8	101	100,8	4538,7	100,8	x	504,0	x	-9021,6	x	
Timestrul IV 2012	22445,3	97,5	100,7	27514,7	100,7	100,5	5493,2	100,5	x	-196,4	x	-10366,1	x	
Timestrul I 2013	19672,7	103,5	102,6	23400,8	102,6	106,6	4219,7	106,6	x	-85,3	x	-7862,5	x	
Timestrul II 2013	23703,3	106,1	106,2	27408,2	106,2	103,0	5576,7	103,0	x	627,7	x	-9909,3	x	
Timestrul III 2013	29936,4	112,9	107,4	32009,0	107,4	101,2	6667,3	101,2	x	716,9	x	-9456,7	x	
Timestrul IV 2013	26566,7	111,2	104,2	30485,2	104,2	103,6	6103,1	103,6	x	478,2	x	-10499,9	x	
Timestrul I 2014	21499,2	103,7	100,5	24926,1	100,5	108,6	4993,3	108,6	x	-238	x	-8182,2	x	
Timestrul II 2014	26280,9	104,3	101,4	29542,5	101,4	107,6	6683,6	107,6	x	-109,3	x	-9835,9	x	
Timestrul III 2014	34115	105,8	103,3	35387,1	103,3	111,5	8173,6	111,5	x	973,4	x	-10419,1	x	
Timestrul IV 2014	29862,3	104,2	103,9	33501,8	103,9	112,1	7757,7	112,1	x	821,4	x	-12218,6	x	
Timestrul I 2015	24423,2	104,8	100,3	27244,8	100,3	107,8	5972,5	107,8	x	-73,9	x	-8720,3	x	
Timestrul II 2015	28526,8	102,5	100,1	31504,5	100,1	98,5	7053,9	98,5	x	-865,8	x	-9165,7	x	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

	Prețurile de consum			
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2010	7,4	5,7	7,3	9,1
2011	7,6	8,4	5,8	8,8
2012	4,6	3,8	4,2	6,2
2013	4,6	6,6	4,3	2,6
2014	5,1	6,5	5,5	2,5
Semestrul I 2010	6,9	4,8	7,4	7,9
Semestrul I 2011	6,6	6,6	5,3	8
Semestrul I 2012	5,1	3,3	4,8	7,7
Semestrul I 2013	4,8	7,2	4,0	2,9
Semestrul I 2014	5,3	7,4	5,0	2,7
Semestrul I 2015	7,1	7,3	10,2	2,3
T I 2013	4,4	5,9	4	3,1
T II 2013	5,2	8,4	4,1	2,6
T III 2013	4,0	5,0	4,5	2,1
T IV 2013	4,9	7,1	4,5	2,6
T I 2014	5,4	7,9	4,8	2,7
T II 2014	5,2	6,9	5,2	2,6
T III 2014	5,1	6,1	5,6	2,6
T IV 2014	4,8	5,1	6,3	1,9
T I 2015	6,1	5,8	9,3	1,9
T II 2015	8,0	8,7	11,1	2,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

	Prețurile de consum				Ritmum de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
	Ritmum de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmum de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmum de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmum de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	
Ianuarie 2013	4,7	6,8	4	3,1	
Februarie 2013	4,4	5,5	4,2	3,1	
Martie 2013	4,2	5,5	3,8	3,2	
Aprilie 2013	4,5	6,1	3,7	3,4	
Mai 2013	5,7	10,0	4,0	2,4	
Iunie 2013	5,5	9,2	4,5	2,0	
Iulie 2013	4,3	5,9	4,6	2,0	
August 2013	3,7	4,2	4,5	2,1	
Septembrie 2013	3,9	5,0	4,3	2,1	
Octombrie 2013	4,7	6,9	4,4	2,1	
Noiembrie 2013	4,9	6,8	4,6	2,9	
Decembrie 2013	5,2	7,6	4,6	2,9	
Ianuarie 2014	5,1	7,3	4,6	2,7	
Februarie 2014	5,4	7,9	4,9	2,8	
Martie 2014	5,7	8,5	5,0	2,7	
Aprilie 2014	5,8	8,7	5,2	2,5	
Mai 2014	4,7	5,7	5,1	2,6	
Iunie 2014	5,0	6,4	5,3	2,7	
Iulie 2014	5,3	7,1	5,2	2,8	
August 2014	5,1	6,6	5,4	2,5	
Septembrie 2014	4,8	4,7	6,3	2,6	
Octombrie 2014	4,8	4,8	6,2	2,6	
Noiembrie 2014	4,8	5,5	6,2	1,6	
Decembrie 2014	4,7	5,1	6,5	1,6	
Ianuarie 2015	4,7	4,5	7,0	1,8	
Februarie 2015	6,5	6	10,2	1,9	
Martie 2015	7,1	7	10,7	2,1	
Aprilie 2015	7,6	7,8	11	2,6	
Mai 2015	8,1	9	11	2,6	
Iunie 2015	8,3	9,2	11,4	2,7	
Iulie 2015	8,6	8,7	12,2	3	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Prețurile producției industriale						
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2010	7,9	0,7	6,2	16,1	2,3	42,9
2011	6,8	2,6	6,3	10,5	9,0	10
2012	5,7/3,1*	3,8/4,7*	5,1/2,0*	9,2/11,4*	10	17,7
2013	3,2/3,3*	1,6/1,6*	3,8/3,8*	-0,4/-0,4*	8,3	-22,2
2014	5,5*	3,9*	6,5*	-1,4*	8,2	6,6
Semestrul I 2010	8,5	0,1	7,1	13,9		18,4
Semestrul I 2011	5,5	3,6	4,8	9,6		19,8
Semestrul I 2012	6,4	0,4	5,8	10,4		-2,3
Semestrul I 2013	2,9	2,8	3,2	1,3		6,8
Semestrul I 2014	5,8	3,1	6,9	-2,5		-8,5
Semestrul I 2015	5,1	4,9	5,7	0,5		0,4
T I 2013	2,6	4,7	2,6	2,0	10,6	10,4
T II 2013	3,2	1,7	3,6	0,7	8,0	2,7
T III 2013	3,4	1,2	4,1	-1,6	7,8	-26,4
T IV 2013	3,7	-0,2	4,6	-2,4	8,1	-28,9
T I 2014	4,9	1,3	5,9	-2,5	9,1	-15,2
T II 2014	6,7	4,9	7,9	-2,5	7,4	-0,5
T III 2014	6,4	5,1	7,4	-0,8	8,2	2,6
T IV 2014	4,2	4,2	4,7	0,0	8,3	8,6
T I 2015	5,7	5,6	6,3	0,7	7,7	1,0
T II 2015	4,5	4,2	5,0	0,3	7,9	-13,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

* Începând cu ianuarie 2014 în statistica prețurilor producției industriale este utilizat clasificatorul CAEM, rev.2 armonizat la clasificatorul NACE-2. Pentru anii 2012-2013, IPPI a fost recalculat din CAEM rev.1 în CAEM, rev.2 în retrospectivă.

Prețurile producției industriale				
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2013	1,6	6,2	1,5	1,9
Februarie 2013	2,8	3,5	2,9	2,0
Martie 2013	3,4	4,5	3,5	2,0
Aprilie 2013	3,7	2,4	3,9	2,0
Mai 2013	3,0	1,7	3,5	0,0
Iunie 2013	2,9	1,1	3,4	0,0
Iulie 2013	3,3	1,4	3,8	0,0
August 2013	3,4	1,1	4,2	-2,4
Septembrie 2013	3,4	1,1	4,2	-2,4
Octombrie 2013	4,1	0,6	5,1	-2,4
Noiembrie 2013	3,0	1,1	3,8	-2,4
Decembrie 2013	4,0	-2,4	5,0	-2,4
Ianuarie 2014	4,6	-1,3	5,6	-2,5
Februarie 2014	4,9	2,2	5,8	-2,5
Martie 2014	5,2	3,0	6,2	-2,5
Aprilie 2014	5,7	3,1	6,8	-2,5
Mai 2014	6,6	4,0	7,9	-2,5
Iunie 2014	7,8	7,5	9,1	-2,5
Iulie 2014	7,7	5,3	9,1	-2,4
August 2014	6,2	5,3	7,0	0,1
Septembrie 2014	5,3	4,7	6,0	0,0
Octombrie 2014	4,3	4,5	4,9	0,0
Noiembrie 2014	4,3	3,8	4,9	0,0
Decembrie 2014	4,0	4,4	4,4	0,1
Ianuarie 2015	4,6	7,0	7,0	0,8
Februarie 2015	6,2	5,1	7,0	0,6
Martie 2015	6,2	4,6	6,9	0,8
Aprilie 2015	5,5	5,3	6,1	0,3
Mai 2015	4,5	4,7	5,0	0,3
Iunie 2015	3,4	2,6	3,9	0,3
Iulie 2015	3,8	3,4	4,2	0,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Cursul valutar						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2010	12,4	16,4	11,3	5,8	6,1	0,6
2011	11,7	16,3	-5,1	-0,4	-8,4	-4,5
2012	12,1	15,6	3,2	-4,7	0,7	-6,5
2013	12,6	16,7	3,9	7,4	0,6	4,3
2014	14,0	18,6	11,4	11,4	7,5	6,6
Semestrul I 2010	12,6	16,8	15,8	15,2	10,5	9,1
Semestrul I 2011	11,8	16,6	-6,2	-1	-9,7	-4,7
Semestrul I 2012	11,9	15,4	0,4	-7,2	-2,3	-9,5
Semestrul I 2013	12,3	16,1	3,4	4,7	0,2	1,8
Semestrul I 2014	13,5	18,6	10,2	15,1	6,3	11,1
Semestrul I 2015	18,1	20,2	33,6	8,8	23,7	1,6
T I 2013	12,2	16,1	2,9	3,7	0,2	1,4
T II 2013	12,4	16,4	3,9	5,7	0,2	2,2
T III 2013	12,8	16,9	2,8	8,9	-0,6	7,6
T IV 2013	13,0	17,7	6,1	11,3	2,1	8,5
T I 2014	13,4	18,3	9,8	13,9	5,4	10,1
T II 2014	13,7	18,8	10,4	16,0	7,1	12,1
T III 2014	14,1	18,7	10,0	10,3	7,5	5,2
T IV 2014	15,0	18,8	15,4	6,0	11,1	1,2
T I 2015	18,0	20,4	34,7	10,9	25,7	4,2
T II 2015	18,1	20,1	32,6	6,9	21,7	-1,1

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

	Cursul valutar						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere a cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	
Ianuarie 2013	12,1	16,1	2,8	5,9	-0,2	3,2	
Februarie 2013	12,1	16,2	2,5	3,1	-0,4	1,0	
Martie 2013	12,3	16	3,5	2,2	1,3	0,0	
Aprilie 2013	12,3	16	4,6	3,3	1,3	0,5	
Mai 2013	12,3	16	4,2	5,4	0,0	1,5	
Iunie 2013	12,4	16,4	3,0	8,4	-0,6	4,6	
Iulie 2013	12,6	16,5	2,6	8,7	0,3	7,5	
August 2013	12,4	17,0	-1,0	9,7	-3,2	8,6	
Septembrie 2013	12,9	17,2	3,7	8,0	1,0	6,5	
Octombrie 2013	13,0	17,8	6,4	11,8	2,5	9,2	
Noiembrie 2013	13,0	17,5	5,1	10,6	1,1	7,8	
Decembrie 2013	13,0	17,9	7,0	11,6	2,8	8,3	
Ianuarie 2014	13,2	18,0	8,8	11,8	4,4	8,2	
Februarie 2014	13,5	18,4	11,6	13,6	6,7	9,8	
Martie 2014	13,5	18,7	9,6	17,1	5,2	12,4	
Aprilie 2014	13,4	18,6	8,5	15,8	4,8	11,1	
Mai 2014	13,7	18,8	10,7	17,1	7,9	13,7	
Iunie 2014	13,9	18,9	11,8	15,4	8,6	11,6	
Iulie 2014	14,0	19,0	10,4	14,6	6,8	9,1	
August 2014	13,8	18,4	11,8	8,6	8,0	3,6	
Septembrie 2014	14,3	18,5	11,3	7,7	7,7	3,0	
Octombrie 2014	14,7	18,6	12,5	4,7	8,9	0,1	
Noiembrie 2014	15,0	18,7	15,3	6,7	11,1	1,9	
Decembrie 2014	15,4	19,0	18,3	6,6	13,3	1,5	
Ianuarie 2015	16,6	19,4	25,8	8,0	19,5	2,7	
Februarie 2015	18,8	21,4	39,5	16,3	30,1	8,9	
Martie 2015	18,6	20,3	38,0	8,3	27,6	1,1	
Aprilie 2015	18,0	19,4	34,4	4,4	23,2	-3,0	
Mai 2015	18,0	20,0	31,3	6,5	20,4	-1,3	
Iunie 2015	18,4	20,7	32,4	9,4	21,4	1,0	
Iulie 2015	19,0	20,9	35,4	9,9		1,4	

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

Politica monetară					
	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2010	10107,6	15720,2	24770,7	37051,2	14085,8
2011	10864,5	17385,6	28265,4	40977,1	17154,0
2012	13240,8	20607,3	34914,6	49513,2	20531,1
2013	17550,5	21119,4	45177,1	62631,5	26077,7
2014	17508,7	26513,2	43219,9	65973,0	27722,2
Januarie 2013	12772,2	20180,2	35120,9	50100,8	19755,7
Februarie 2013	12902,8	20183,1	35189,5	49808,9	19869,8
Martie 2013	12892,8	19878,5	34882,4	49705,1	19713,1
Aprilie 2013	13293,0	20437,1	35740,5	50362,7	20360,5
Mai 2013	13523,0	21302,8	36690,3	51573,6	20515,7
Iunie 2013	13997,7	21746,4	37417,5	52432,0	20940,6
Iulie 2013	14867,3	22653,2	38801,1	54065,5	21803,4
August 2013	15626,0	23823,7	40454,4	56278,9	23100,5
Septembrie 2013	16155,8	24488,3	41185,2	57393,9	23664,2
Octombrie 2013	19899,0	25616,2	42843,9	59205,0	24698,7
Noiembrie 2013	16937,9	25721,9	43327,3	60707,8	24895,6
Decembrie 2013	17550,5	21119,4	45177,1	62631,5	26077,7
Januarie 2014	16900,7	26179,4	44349,8	62300,0	25262,1
Februarie 2014	16715,9	26279,5	44360,4	62555,9	24766,2
Martie 2014	16656,2	26522,4	44408,9	62328,5	25097,0
Aprilie 2014	17027,5	26398,7	44252,4	62481,4	25878,9
Mai 2014	17301,2	26942,1	44776,8	63316,9	25551,3
Iunie 2014	17610,6	27362,9	45067,5	64455,1	26095,6
Iulie 2014	18137,3	27770,8	45364,3	64806,2	27037,5
August 2014	17988,8	27373,9	44996,6	64675,8	26616,9
Septembrie 2014	17531,3	27185,7	44727,1	65213,2	25811,5
Octombrie 2014	17600,5	27645,8	45040,5	65882,8	29191,7
Noiembrie 2014	17452,0	26613,4	43885,6	65504,6	26109,1
Decembrie 2014	17508,7	26513,2	43219,9	65973,0	27722,2
Januarie 2015	16635,9	25264,0	41613,5	67516,2	25356,4
Februarie 2015	15810,9	23824,9	39171,2	66586,6	25873,4
Martie 2015	15420,3	23530,3	38927,0	64613,0	24622,1
Aprilie 2015	15410,9	23914,7	39276,3	64856,6	24728,4
Mai 2015	15676,7	24280,0	39650,9	64804,8	25735,8
Iunie 2015	16123,4	24602,2	39970,0	65883,6	26569,1
Iulie 2015	16369,1	24681,3	39911,8	65519,6	27480,4

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Politica monetară							
	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %
Ianuarie 2013	4,5	4298,4	7,5	-	1,5	363,8	14
Februarie 2013	4,5	4480,7	7,5	-	1,5	252,8	14
Martie 2013	4,5	4563,3	7,5	-	1,5	156,6	14
Aprilie 2013	4,41	4426,6	7,5\6,5	-	1,5\0,5	225,5	14
Mai 2013	4,5	4092,6	6,5	-	0,5	262,1	14
Iunie 2013	3,5	3637,3	6,5	-	0,5	295,6	14
Iulie 2013	3,5	3308,6	6,5	-	0,5	224,5	14
August 2013	3,5	3312,9	6,5	0,3	0,5	176,3	14
Septembrie 2013	3,5	3746,6	6,5	-	0,5	262,4	14
Octombrie 2013	3,5	3096,8	6,5	-	0,5	257,4	14
Noiembrie 2013	3,5	2897,6	6,5	-	0,5	184,7	14
Decembrie 2013	3,5	2773,9	6,5	58,4	0,5	91,0	14
Ianuarie 2014	3,5	3034,0	6,5	48,0	0,5	221,0	14
Februarie 2014	3,5	3129,6	6,5	21,2	0,5	65,4	14
Martie 2014	3,5	2403,4	6,5	76,7	0,5	153,4	14
Aprilie 2014	3,5	2052,9	6,5	22,7	0,5	351,6	14
Mai 2014	3,5	2009,6	6,5	24,0	0,5	324,7	14
Iunie 2014	3,5	1725,8	6,5	52,2	0,5	215,7	14
Iulie 2014	3,5	928,9	6,5	173,8	0,5	112,7	14
August 2014	3,5	689,4	6,5	75,2	0,5	125,0	14
Septembrie 2014	3,5	984,4	6,5	161,1	0,5	160,6	14
Octombrie 2014	3,5	1022,6	6,5	87,6	0,5	91,3	14
Noiembrie 2014	3,5	733,5	6,5	53,1	0,5	120,4	14
Decembrie 2014	3,5/4,5	886,3	6,5/7,5/9,5	87,7	0,5/1,5/3,5	784,6	14
Ianuarie 2015	6,5	763,4	9,5/11,5	11,1	3,5/5,5	988,3	14
Februarie 2015	8,5/13,5	333,1	11,5/16,5	123,4	5,5/10,5	495,8	16
Martie 2015	13,5	25,4	16,5	11,2	10,5	545,0	18
Aprilie 2015	13,5	309,6	16,5	3,3	10,5	622,1	18
Mai 2015	13,5	1169,7	16,5	-	10,5/11,5	692,4	18
Iunie 2015	14,5/15,5	1539,8	17,5/18,5	-	11,5/12,5	617,9	20
Iulie 2015	15,5/17,5	1335,9	18,5/20,5	-	12,5/14,5	545,1	22

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	Finanțe publice						Presiunea fiscală, %
	Veniturile la BPN, mil. MDL	Cresțerea veniturilor la BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Cresțerea cheltuielilor din BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %	
2010	27550,9	17%	29328,9	7%	1778,0	31%	
2011	30150,5	9%	32117	10%	1958,5	31%	
2012	33526,1	11%	35364	10%	1837,9	31%	
2013	36908,5	10%	38673,1	9%	1764,6	37%	
2014	42455,8	15%	44402,5	15%	1946,7	32%	
T. I 2012	6582,7	8%	7363,5	11%	780,8		
T. II 2012	8744,5	16%	8898,9	6%	935,2		
T. III 2012	8613,5	13%	8486	11%	807,7		
T. IV 2012	9585,4	8%	10615,6	12%	1837,9		
T. I 2013	7521,8	14%	7598,5	3%	76,7		
T. II 2013	9196,3	5%	9569,9	8%	578,1		
T. III 2013	9090,1	6%	9283	9%	642,5		
T. IV 2013	11099,6	16%	12221,7	15%	1764,6		
T. I 2014	8413,2	12%	8483,2	12%	70,0		
T. II 2014	10433,8	13%	10828,8	13%	465,0		
T. III 2014	11607	28%	11221,6	21%	260,5		
T. IV 2014	12001,8	8%	13868,9	13%	1946,7		
T. I 2015	10173,8	21%	9830,5	16%	343,3		
T. II 2015	10616,7	2%	11633,4	7%	673,4		

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Perioada	Finanțe publice				
	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
Ianuarie 2013	2179,2	9%	2199,4	5%	20,2
Februarie 2013	2350,2	20%	2588,6	3%	258,6
Martie 2013	2992,4	13%	2810,5	2%	76,7
Aprilie 2013	3172,6	9%	3173,6	16%	77,7
Mai 2013	2715,6	-5%	3005,1	-3%	367,2
Iunie 2013	3308,1	11%	3391,2	11%	450,3
Iulie 2013	3177,6	8%	3305,4	7%	578,1
August 2013	2836,6	7%	2943,7	5%	685,2
Septembrie 2013	3075,9	2%	3033,9	17%	642,5
Octombrie 2013	3608,9	19%	3397,5	9%	431,8
Noiembrie 2013	3290,6	8%	3310,5	6%	451,7
Decembrie 2013	4200,1	20%	5513,7	26%	1764,6
Ianuarie 2014	2359,7	8%	2395,3	9%	35,6
Februarie 2014	2658,6	13%	2958,6	14%	274,6
Martie 2014	3394,9	13%	3129,3	11%	70,0
Aprilie 2014	3383,7	7%	3405,4	7%	91,7
Mai 2014	2971,7	9%	3422,4	14%	542,4
Iunie 2014	4078,4	23%	4001,0	18%	465,0
Iulie 2014	3323,2	5%	3375,2	2%	517,0
August 2014	4774,3	68%	3928,3	33%	329,0
Septembrie 2014	3509,5	14%	3918,1	29%	260,5
Octombrie 2014	3784,3	5%	4284,7	26%	580,0
Noiembrie 2014	3443,6	5%	3944,4	19%	1080,8
Decembrie 2014	4773,9	14%	5639,8	2%	1946,7
Ianuarie 2015	2620,3	11%	2853,1	19%	232,8
Februarie 2015	2828,7	6%	3470,3	17%	874,4
Martie 2015	4724,8	39%	3507,1	12%	343,3
Aprilie 2015	3376,6	0%	3907,8	15%	187,9
Mai 2015	3142,8	6%	3514,5	3%	559,6
Iunie 2015	4097,3	0%	4211,1	5%	673,6

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Datoria de stat									
	Datoria de stat	Datoria de stat internă după maturitate	Pe termen lung	Pe termen mediu	Pe termen scurt	Datoria de stat externă după maturitate	Pe termen lung	Pe termen mediu	Pe termen scurt
Ianuarie 2013	21290,60	6224,30	0,00	318,50	5905,80	15066,30	11539,70	2835,90	690,70
Februarie 2013	21212,55	6275,04	0,00	316,18	5958,86	14937,51	11608,65	2636,85	692,01
Martie 2013	21163,71	6228,04	0,00	290,50	5937,54	14935,67	11640,37	2592,14	703,16
Aprilie 2013	21136,80	6269,56	0,00	286,12	5983,44	14867,24	11545,73	2673,76	647,76
Mai 2013	21493,72	6341,74	0,00	286,17	6055,58	15151,97	11818,57	2679,71	653,69
Iunie 2013	21740,99	6390,89	0,00	260,89	6130,00	15350,10	11765,22	2909,98	674,89
Iulie 2013	22110,10	6388,00	0,00	264,00	6124,10	15722,70	12419,80	2621,60	681,20
August 2013	22419,49	6464,24	0,00	265,53	6198,71	15955,24	12983,45	2332,50	639,30
Septembrie 2013	22822,66	6535,47	0,00	236,33	6299,14	16287,19	13220,65	2382,53	684,01
Octombrie 2013	22907,04	6596,28	0,00	231,81	6364,48	16310,76	13264,59	2412,12	634,04
Noiembrie 2013	23307,39	6647,09	0,00	221,11	6425,99	16660,30	13554,74	2460,18	645,38
Decembrie 2013	23521,54	6675,79	0,00	198,43	6477,36	16845,75	13677,69	2514,26	653,80
Ianuarie 2014	24200,80	6899,30	0,00	211,99	6687,31	17301,51	14053,56	2573,95	674,00
Februarie 2014	24701,00	7028,72	0,00	219,47	6809,24	17672,29	14429,02	2635,54	607,72
Martie 2014	24456,00	7006,70	0,00	194,10	6812,60	17449,30	14256,00	2600,00	593,30
Aprilie 2014	25061,10	7079,30	0,00	208,40	6870,90	17981,80	15189,00	2192,30	600,50
Mai 2014	25588,10	7142,10	0,00	219,80	6922,30	18446,00	15119,70	2709,20	617,10
Iunie 2014	25899,70	7166,00	0,00	202,00	6964,00	18733,70	15313,30	2803,40	617,00
Iulie 2014	25409,00	6905,90	0,00	187,00	6718,90	18503,10	15121,60	2767,50	614,00
August 2014	25361,40	6916,00	0,00	189,80	6726,20	18445,40	14944,50	2790,30	710,60
Septembrie 2014	25982,20	7025,40	0,00	200,70	6824,70	18956,80	15346,90	2930,30	679,60
Octombrie 2014	26367,20	7162,40	0,00	223,10	6939,30	19204,80	14915,20	3420,80	868,80
Noiembrie 2014	26564,00	7183,50	0,00	232,10	6951,40	19380,50	14999,40	3495,90	885,20
Decembrie 2014	27470,60	7075,40	202,7	0,00	6872,60	20395,30	19491,30	0,00	903,93
Ianuarie 2015	30105,00	7239,80	194,2	-	7045,60	22865,30	21849,00	-	1016,31
Februarie 2015	31168,60	6988,50	179,1	-	6809,40	24180,10	23131,30	-	1048,77
Martie 2015	29901,30	6829,60	173,5	-	6656,10	23071,70	22004,20	-	1067,50
Aprilie 2015	29883,20	6788,60	166,30	-	6622,30	23094,60	22045,70	-	1048,90
Mai 2015	29926,30	6937,70	167,50	-	6770,20	22988,60	21940,00	-	1048,60
Iunie 2015	31225,70	7090,70	174,20	-	6916,50	24135,00	23032,10	-	1102,90

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Sectorul bancar													
Perioada	Indicatori				Structura depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină
2010	42269,5	35010,8	23429,8	26942,4	63,28	33,96	48,45	0,47	2,61	0,67	34,18	7,56	3,42
2011	47707,8	39613,5	30963,0	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	7,54	3,69
2012	58304,4	48058,4	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	7,59	4,3
2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	7,23	4,41
2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	5,72	4,19
Trimestrul I 2012	50878,8	40711,2	31952,8	30675,6	65,3	30,7	45,8	2,7	13,4	0,7	31,8	7,23	3,92
Trimestrul II 2012	53572,2	43421,0	32945,6	31962,1	63,4	31,3	45,7	2,3	11,6	0,7	32,3	7,59	3,79
Trimestrul III 2012	55791,1	45476,7	34736,0	27287,1	64,0	31,9	44,4	2,0	10,5	0,7	31,6	7,94	4,97
Trimestrul IV 2012	58168,4	48155,6	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	8,44	4,68
Trimestrul I 2013	59948,3	49275,5	36190,7	36812,1	67,2	32,8	43,6	1,9	10,9	0,7	33,1	8,06	4,4
Trimestrul II 2013	63516,1	52817,9	38435,9	38434,2	67,1	32,9	42,0	1,6	9,3	0,8	31,2	6,79	4,36
Trimestrul III 2013	69094,0	57949,1	39631,3	41238,0	67,6	32,4	43,1	1,8	10,5	0,7	32,3	6,62	4,36
Trimestrul IV 2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	33,2	46,1	1,0	6,9	0,7	34,4	5,91	4,60
Trimestrul I 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43
Trimestrul II 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85
Trimestrul III 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18
Trimestrul IV 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98
Trimestrul I 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63
Trimestrul II 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	Sectorul bancar														
	Indicatori				Structura depozitelor, %			Venituri și profitabilitatea, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %			
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină		
Januarie 2013	59960,8	49620,3	35955,6	37328,4	66,7	33,3	44,4	1,8	10,5	0,7	34,8	8,55	4,79	12,41	7,52
Februarie 2013	59270,1	49058,0	36077,0	36906,0	66,9	33,1	43,8	1,9	10,9	0,7	34,2	8,56	4,41	13,23	8,13
Martie 2013	59948,3	49275,5	36190,7	36812,1	67,2	32,8	43,6	1,9	10,9	0,7	33,1	8,06	4,4	12,77	8,03
Aprilie 2013	60798,2	50047,6	36529,4	37069,5	67,3	32,7	43,1	1,8	10,4	0,7	32	7,33	4,22	12,4	7,27
Mai 2013	61416,6	51713,6	37310,6	38050,5	66,4	33,6	42,8	1,8	10,5	0,7	32,2	7,75	4,22	12,21	7,62
Iunie 2013	63516,1	52817,9	38435,9	38434,2	67,1	32,9	42,0	1,6	9,3	0,8	31,2	6,79	4,36	12,03	7,59
Iulie 2013	66481,7	55643,4	39079,5	39198,1	67,6	32,4	40,3	1,7	9,9	0,8	30,2	7,16	4,29	12,05	7,37
August 2013	67673,8	56713,5	39263,0	40652,8	66,3	33,8	42,3	1,8	10,5	0,8	32,1	7,18	4,64	12,09	7,45
Septembrie 2013	69094,0	57949,1	39631,3	41238,0	67,6	32,4	43,1	1,8	10,5	0,7	32,3	6,62	4,36	11,79	7,07
Octombrie 2013	70177,5	58921,1	40229,3	42306,0	67,3	32,7	42,2	1,8	10,5	0,7	32,5	6,54	4,16	11,94	7,33
Noiembrie 2013	72734,3	61381,1	41242,1	43769,9	67,0	33,0	43,2	1,8	10,5	0,7	32,0	6,35	4,29	12,10	7,74
Decembrie 2013	76183,9	64752,9	42630,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	5,82	4,51	12,51	8,91
Januarie 2014	77327,9	65795,0	42295,3	55704,6	57,5	28,5	46,1	1,0	6,8	0,7	34,3	5,91	4,60	12,29	7,83
Februarie 2014	77924,4	66163,2	42676,2	53063,2	61,3	29,0	45,0	1,2	8,4	0,7	34,2	5,84	4,61	11,96	8,39
Martie 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12
Aprilie 2014	78629,6	66555,9	43344,2	53878,5	60,4	29,1	46,5	1,2	8,3	0,7	34,0	4,94	4,34	11,49	7,41
Mai 2014	79433,2	67328,9	43968,1	54669,9	60,3	28,8	47,0	1,3	9,1	0,7	34,0	5,00	4,46	11,20	7,84
Iunie 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78
Iulie 2014	80078,6	67894,8	45612,0	55669,8	60,3	28,6	49,4	1,1	7,8	0,7	33,7	6,30	3,64	10,53	7,83
August 2014	80154,0	67852,1	46170,4	56582,3	59,4	28,5	50,9	1,2	8,3	0,7	33,5	6,45	4,16	10,66	7,84
Septembrie 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61
Octombrie 2014	83345,4	70806,7	47981,3	59172,3	57,8	29,3	52,6	1,3	8,8	0,7	34,8	5,49	3,94	10,80	7,93
Noiembrie 2014	87305,7	84612,4	40654,2	66404,5	51,6	27,9	50,6	1,3	9,4	0,6	22,3	5,67	4,40	9,81	8,18
Decembrie 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72
Januarie 2015	102707,6	90163,6	42139,9	68823,5	52,7	25,9	55,5	1,5	12,6	1,5	24,4	6,92	3,93	11,60	7,49
Februarie 2015	102170,8	89465,8	42831,8	69410,5	52,1	25,7	58,1	1,9	15,9	1,5	10,5	8,88	3,37	11,94	7,35
Martie 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43
Aprilie 2015	98700,7	85844,7	41792,4	66295,4	52,8	25,2	55,6	1,2	9,7	1,5	26,1	11,76	2,40	13,66	7,14
Mai 2015	99645,2	86598,7	41756,9	65902,9	52,4	25,5	55,2	1,4	11,2	1,5	27,6	11,58	2,38	13,85	7,24
Iunie 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83
Iulie 2015	101387,9	88361,2	42664,2	65505,5	52,5	24,7	55,9	1,2	9,7	1,5	12,7	11,93	2,02	14,37	6,85

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	Sectorul extern: investiții și remitențe									
	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Influxul net de ISD, mil. USD	Compensare pentru muncă	Transferuri personale	Alte transferuri	Influxul de remiteri, mil. USD		
2010	157,0	14,6	36,4	207,9	743,0	608,5	12,1	1363,6		
2011	143,9	86,7	57,6	288,2	907,7	905,4	-	1813,1		
2012	144,6	-11,0	61,5	195,1	1010,0	976,5	18,1	2004,6		
2013	160,3	19,2	63,2	242,7	1118,1	1073,6	16,9	2208,6		
2014	165,6	33,1	1,9	200,6	1068,2	1015,4	17,8	2101,4		
T. I 2012	39,1	3,6	-3,9	38,8	194,9	196,6	3,5	395,1		
T. II 2012	56,5	-4,1	-2,0	50,5	255,9	236,0	3,6	495,4		
T. III 2012	-4,2	1,7	46,3	43,8	281,2	265,3	5,1	551,6		
T. IV 2012	53,1	-12,2	21,0	62,0	278,0	278,6	5,9	562,5		
T. I 2013	49,1	14,5	1,9	65,5	214,5	221,4	3,3	439,2		
T. II 2013	22,7	20,4	25,3	68,4	284,1	254,6	3,1	541,8		
T. III 2013	34,9	9,0	13,5	57,4	311,7	295,2	4,2	611,1		
T. IV 2013	53,6	-24,7	22,6	51,5	307,8	302,4	6,3	616,5		
T. I 2014	37,2	13,9	-21,4	29,8	214,7	215,7	2,7	433,0		
T. II 2014	71,4	8,0	-19,4	60,1	295,9	271,6	4,5	571,9		
T. III 2014	15,7	39,6	17,8	73,1	309,3	298,8	6,7	614,8		
T. IV 2014	41,2	-28,5	24,9	37,6	248,4	229,4	3,9	481,7		
T. I 2015	21,3	41,6	11,8	74,6	175,1	168,9	1,6	345,5		
T. II 2015	16,0	79,7	-7,7	87,9	211,2	201,0	-	412,2		

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei, calculele autorului.

	Sectorul extern: comerțul exterior														
	Comerțul exterior total, mil. USD		Servicii		Export		Bunuri		Servicii		Import		Bunuri		Servicii
		Bunuri	Servicii	Export	Bunuri	Servicii	Export	Bunuri	Servicii	Import	Bunuri	Servicii	Import	Bunuri	Servicii
2000	1613,2	1247,1	366,2	641,4	476,8	164,6	971,9	770,3	201,6	1088,5	879,7	208,8	1294,5	1037,5	257,0
2001	1824,0	1444,3	379,7	735,5	564,6	170,9	1088,5	879,7	208,8	1294,5	1037,5	257,0	1294,5	1037,5	257,0
2002	2170,8	1697,2	473,6	876,4	659,7	216,7	1294,5	1037,5	257,0	1294,5	1037,5	257,0	1294,5	1037,5	257,0
2003	2777,4	2233,2	544,2	1055,0	805,1	249,9	1722,4	1428,1	294,3	1722,4	1428,1	294,3	1722,4	1428,1	294,3
2004	3427,4	2742,3	685,1	1326,2	994,1	332,1	2101,3	1748,2	353,1	2101,3	1748,2	353,1	2101,3	1748,2	353,1
2005	4219,3	3400,7	818,6	1503,5	1104,6	398,9	2715,8	2296,1	419,7	2715,8	2296,1	419,7	2715,8	2296,1	419,7
2006	4659,1	3704,3	954,7	1527,9	1060,8	467,1	3131,2	2643,5	487,6	3131,2	2643,5	487,6	3131,2	2643,5	487,6
2007	6323,3	5044,8	1278,5	2001,8	1373,3	628,4	4321,5	3671,4	650,1	4321,5	3671,4	650,1	4321,5	3671,4	650,1
2008	8198,8	6517,8	1681,0	2489,8	1645,9	843,9	5709,0	4871,9	837,1	5709,0	4871,9	837,1	5709,0	4871,9	837,1
2009	5988,6	4602,7	1386,0	2000,0	1326,9	673,1	3988,6	3275,7	712,9	3988,6	3275,7	712,9	3988,6	3275,7	712,9
2010	6784,5	5400,3	1384,2	2270,8	1590,4	680,4	4513,7	3809,9	703,8	4513,7	3809,9	703,8	4513,7	3809,9	703,8
2011	9115,4	7424,9	1690,5	3138,7	2277,8	860,9	5976,7	5147,1	829,5	5976,7	5147,1	829,5	5976,7	5147,1	829,5
2012	9176,2	7381,3	1794,9	3130,6	2228,5	902,0	6045,6	5152,7	892,9	6045,6	5152,7	892,9	6045,6	5152,7	892,9
2013	9874,7	7914,8	1959,9	3453,9	2466,2	987,8	6420,8	5448,6	972,2	6420,8	5448,6	972,2	6420,8	5448,6	972,2
2014	9565,4	7616,0	1949,4	3311,0	2352,1	958,9	6254,4	5264,0	990,5	6254,4	5264,0	990,5	6254,4	5264,0	990,5

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

Perioada	Sectorul extern: comerțul exterior cu bunuri															Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %	
	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD					Valoarea exportului, mil. USD					Valoarea importului, mil. USD						Exportul net, mil. USD
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	UE	Alte țări		
2010	5396,8	1880,9	2433,1	1082,8	1541,5	624,0	728,9	188,6	3855,3	1256,9	1704,2	894,2	-2313,8			40,0	
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5			42,7	
2012	7374,7	2551,8	3332,0	1490,9	2161,8	928,1	1013,4	220,3	5212,9	1623,7	2318,6	1270,6	-3051,1			41,5	
2013	7920,7	2595,5	3609,4	1715,8	2428,3	923,2	1137,3	367,8	5492,4	1672,3	2472,1	1348,0	-3064,1			44,2	
2014	7656,5	2184,9	3813,7	1657,9	2339,5	735,6	1246,1	357,8	5317,0	1449,3	2567,6	1300,1	-2977,5			44,0	
T. I 2012	1708,8	655,1	720,4	333,3	504,6	201,1	252,2	51,3	1204,2	454,0	468,2	282,0	-699,6			41,9	
T. II 2012	1793,5	572,0	853,0	368,5	537,0	227,2	255,8	54,0	1256,5	344,8	597,2	314,5	-719,5			42,7	
T. III 2012	1779,6	609,9	799,4	370,3	506,7	238,9	213,1	54,7	1272,9	371,0	586,3	315,6	-766,2			39,8	
T. IV 2012	2092,8	714,8	959,2	418,8	613,5	260,9	292,3	60,3	1479,3	453,9	666,9	358,5	-865,8			41,5	
T. I 2013	1832,4	673,2	773,8	385,4	589,7	246,3	260,3	83,1	1242,7	426,9	513,5	302,3	-653,0			47,5	
T. II 2013	1897,8	592,1	881,7	424,0	546,6	208,3	251,1	87,2	1351,2	383,8	630,6	336,8	-804,6			40,5	
T. III 2013	1981,0	631,7	907,3	442,0	604,8	234,4	275,8	94,6	1376,2	397,3	631,5	347,4	-771,4			43,9	
T. IV 2013	2209,5	698,5	1046,6	464,4	687,2	234,2	350,1	102,9	1522,3	464,3	696,5	361,5	-835,1			45,1	
T. I 2014	1791,2	565,1	867,9	358,2	573,0	180,8	318,9	73,3	1218,2	384,3	549,0	284,9	-645,2			47,0	
T. II 2014	1928,0	523,3	995,7	409,0	599,2	204,5	301,9	92,8	1328,8	318,8	693,8	316,2	-729,6			45,1	
T. III 2014	1884,0	520,1	954,1	409,8	565,2	184,3	284,0	96,9	1318,8	335,8	670,1	312,9	-753,6			42,9	
T. IV 2014	2053,3	576,4	996,0	480,9	602,1	166,0	341,3	94,8	1451,2	410,4	654,7	386,1	-849,1			41,5	
T. I 2015	1464,3	394,0	753,3	317,0	488,1	104,0	320,0	64,1	976,2	290,0	433,3	252,9	-488,1			50,0	
T. II 2015	1513,5	354,6	835,0	274,4	504,8	137,5	306,1	61,2	1008,7	217,1	528,9	262,7	-503,9			50,0	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Sectorul extern: comerțul exterior cu bunuri														
Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari		
Ian 2013	513,6	192,8	208,8	112,0	165,4	63,7	82,3	19,4	348,2	129,1	126,5	92,6	-182,8	47,5
Feb 2013	607,3	220,2	262,3	124,8	200,8	79,0	89,9	31,9	406,5	141,2	172,4	92,9	-205,7	49,4
Mar 2013	711,5	260,2	302,7	148,6	223,5	103,6	88,1	31,8	488,0	156,6	214,6	116,8	-264,5	45,8
Apr 2013	679,1	207,8	315,9	155,4	193,0	70,6	88,0	34,4	486,1	137,2	227,9	121,0	-293,1	39,7
Mai 2013	577,8	173,3	272,6	131,9	168,0	62,7	77,8	27,5	409,8	110,6	194,8	104,4	-241,8	41,0
Iun 2013	640,9	211,0	293,2	136,7	185,6	75,0	85,3	25,3	455,3	136,0	207,9	111,4	-269,7	40,8
Iul 2013	680,8	217,5	316,1	147,2	204,8	79,4	95,0	30,4	476,0	138,1	221,1	116,8	-271,2	43,0
Aug 2013	647,3	209,1	291,2	147,0	202,9	76,7	93,7	32,5	444,4	132,4	197,5	114,5	-241,5	45,7
Sept 2013	652,9	205,1	300,0	147,8	197,1	78,3	87,1	31,7	455,8	126,8	212,9	116,1	-258,7	43,2
Oct 2013	707,8	220,5	343,5	143,8	227,5	79,1	116,4	32,0	480,3	141,4	227,1	111,8	-252,8	47,4
Noi 2013	742,1	225,4	362,7	154,0	255,0	84,6	131,8	38,6	487,1	140,8	230,9	115,4	-232,1	52,4
Dec 2013	759,6	252,6	340,4	166,6	204,7	70,5	101,9	32,3	554,9	182,1	238,5	134,3	-350,2	36,9
Ian 2014	490,2	181,5	217,6	91,1	170,7	56,0	92,2	22,5	319,5	125,5	125,4	68,6	-148,8	53,4
Feb 2014	603,9	191,3	290,1	122,5	188,2	59,5	105,5	23,2	415,7	131,8	184,6	99,3	-227,5	45,3
Mar 2014	697,1	192,3	360,2	144,6	214,1	65,3	121,2	27,6	483,0	127,0	239,0	117,0	-268,9	44,3
Apr 2014	637,7	168,2	328,2	141,3	194,5	63,1	94,4	37,0	443,2	105,1	233,8	104,3	-248,7	43,9
Mai 2014	635,2	160,1	338,0	137,1	201,7	64,3	108,6	28,8	433,5	95,8	229,4	108,3	-231,8	46,5
Iun 2014	655,1	195,0	329,5	130,6	203,0	77,1	98,9	27,0	452,1	117,9	230,6	103,6	-249,1	44,9
Iul 2014	651,3	180,2	334,7	136,4	204,3	72,5	99,0	32,8	447,0	107,7	235,7	103,6	-242,7	45,7
Aug 2014	589,0	161,6	299,1	128,3	176,1	52,7	90,7	32,7	412,9	108,9	208,4	95,6	-236,8	42,6
Sept 2014	643,7	178,3	320,3	145,1	184,8	59,1	94,3	31,4	458,9	119,2	226,0	113,7	-274,1	40,3
Oct 2014	694,3	195,5	354,3	144,5	212,5	69,7	113,4	29,4	481,8	125,8	240,9	115,1	-269,3	44,1
Noi 2014	672,6	191,0	333,2	148,4	208,3	53,0	127,4	27,9	464,3	138,0	205,8	120,5	-256,0	44,9
Dec 2014	686,4	189,9	308,5	188,0	181,3	43,3	100,5	37,5	505,1	146,6	208,0	150,5	-323,8	35,9
Ian 2015	417,1	120,8	208,5	87,8	147,8	28,9	100,0	18,9	269,3	91,9	108,5	68,9	-121,5	54,9
Feb 2015	469,8	126,0	244,8	99,0	165,5	33,5	110,9	21,1	304,3	92,5	133,9	77,9	-138,8	54,4
Mar 2015	577,4	147,2	300,0	130,2	174,8	41,6	109,1	24,1	402,6	105,6	190,9	106,1	-227,8	43,4
Apr 2015	480,8	112,4	268,9	99,5	151,3	34,0	94,8	22,5	329,5	78,4	174,1	77,0	-178,2	45,9
Mai 2015	500,9	111,6	281,1	108,2	172,9	44,4	109,8	18,7	328,0	67,2	171,3	89,5	-155,1	52,7
Iun 2015	531,9	130,6	285,0	116,3	180,6	59,1	101,6	19,9	351,3	71,5	183,4	96,4	-170,7	51,4

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	Sectorul extern: comerțul exterior cu bunuri														Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %
	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %				Ritmum de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmum de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %				Ritmum de creștere a exportului net, f.p.s.a.p., %		
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări			
2010	18,3	15,2	16,5	28,8	20,1	27,2	9,2	50,5	17,6	10,1	19,9	25,0	16,0	102,2	
2011	37,3	40,0	37,2	32,6	43,8	47,3	48,6	13,7	34,7	36,3	32,4	36,6	28,6	106,8	
2012	-0,5	-3,1	-0,2	3,8	-2,5	1,0	-6,4	2,7	0,4	-5,2	2,8	4,0	2,6	97,1	
2013	7,4	1,7	8,3	15,1	12,3	-0,5	12,2	67,0	5,4	3,0	6,6	6,1	0,4	106,6	
2014	-3,3	-15,8	5,7	-3,4	-3,7	-20,3	9,6	-2,7	-3,2	-13,3	3,9	-3,6	-2,8	99,5	
T. I 2012	8,7	11,6	5,3	10,9	6,5	14,3	5,6	-12,9	9,7	10,4	5,1	16,7	12,0	97,2	
T. II 2012	-0,3	-1,2	-1,5	4,4	2,9	6,8	0,3	-0,2	-1,5	-5,9	-2,2	5,3	-4,6	104,5	
T. III 2012	-4,8	-6,4	-7,3	4,5	-7,8	0,5	-22,8	54,5	-3,5	-10,4	0,0	-1,0	-0,5	95,6	
T. IV 2012	-3,5	-12,3	3,5	-2,2	-8,7	-10,9	-6,6	-8,8	-1,2	-13,0	8,7	-1,0	4,9	92,4	
T. I 2013	7,2	2,8	7,4	15,6	16,9	22,5	3,2	62,0	3,2	-6,0	9,7	7,2	-6,7	113,2	
T. II 2013	5,8	3,5	3,4	15,1	1,8	-8,3	-1,8	61,5	7,5	11,3	5,6	7,1	11,8	94,7	
T. III 2013	11,3	3,6	13,5	19,4	19,4	-1,9	29,4	72,9	8,1	7,1	7,7	10,1	0,7	110,4	
T. IV 2013	5,6	-2,3	9,1	10,9	12,0	-10,2	19,8	70,6	2,9	2,3	4,4	0,8	-3,5	108,8	
T. I 2014	-2,2	-16,1	12,2	-7,1	-2,8	-26,6	22,5	-11,8	-2,0	-10,0	6,9	-5,8	-1,2	99,1	
T. II 2014	1,6	-11,6	12,9	-3,5	9,6	-1,8	20,2	6,4	-1,7	-16,9	10,0	-6,1	-9,3	111,5	
T. III 2014	-4,9	-17,7	5,2	-7,3	-6,5	-21,4	3,0	2,4	-4,2	-15,5	6,1	-9,9	-2,3	97,5	
T. IV 2014	-7,1	-17,5	-4,8	3,6	-12,4	-29,1	-2,5	-7,9	-4,7	-11,6	-6,0	6,8	1,7	91,9	
T. I 2015	-18,3	-30,3	-13,2	-11,5	-14,8	-42,5	0,3	-12,6	-19,9	-24,5	-21,1	-11,2	-24,3	106,3	
T. II 2015	-21,5	-32,2	-16,1	-32,9	-15,8	-32,8	-1,4	-34,1	-24,1	-31,9	-23,8	-16,9	-30,9	110,9	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Sectorul extern: comerțul exterior cu bunuri															
Perioada	Creșterea schimburilor comerciale totale cu bunuri, f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere al exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere al importurilor, f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere al exportului net de bunuri, f.p.s.a.p., %	Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %	
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări			Total
Ian 2013	5,6	-0,6	9,3	10,6	12,2	17,3	10,0	6,6	2,7	-7,5	8,9	11,4	4,5	-4,5	109,2
Feb 2013	11,0	-3,4	14,6	38,5	27,2	19,9	16,8	112,7	4,5	-12,9	13,6	23,7	23,7	-11,0	121,7
Mar 2013	5,3	11,6	0,7	4,7	12,1	28,1	-12,3	75,7	2,5	2,8	7,2	-5,7	2,5	-4,5	109,4
Apr 2013	11,7	5,7	11,9	20,3	6,3	-9,3	4,4	76,4	13,9	15,5	15,0	10,3	13,9	19,6	93,3
Mai 2013	-4,4	-7,6	-7,0	6,4	-4,8	-13,4	-9,2	49,5	-4,3	-4,0	-6,0	-1,1	-4,3	-3,9	99,4
Iun 2013	10,4	12,4	5,6	18,6	3,7	-2,6	-0,6	57,1	13,3	22,7	8,4	12,3	13,3	21,0	91,6
Iul 2013	17,5	9,6	16,4	34,4	25,6	0,5	37,5	104,0	14,3	15,6	9,2	23,5	14,3	6,9	110,0
Aug 2013	14,9	7,5	16,2	24,5	29,6	1,2	47,8	86,8	9,3	11,5	5,5	13,7	9,3	-3,4	118,5
Sep 2013	2,5	-5,4	8,2	3,6	5,3	-6,9	8,1	41,5	1,4	-4,5	8,3	-3,5	1,4	-1,5	103,9
Oct 2013	0,1	-4,5	3,0	0,6	8,2	-16,6	19,5	77,8	-3,4	4,0	-3,9	-10,5	-3,4	-11,8	111,9
Noi 2013	7,0	-3,9	10,2	18,4	18,1	-7,2	27,6	80,4	1,9	-1,8	2,3	6,2	1,9	-11,4	115,9
Dec 2013	9,8	1,3	14,8	14,3	9,3	-5,7	11,2	54,5	10,0	4,3	16,4	7,5	10,0	10,4	99,3
Ian 2014	-4,6	-5,9	4,2	-18,7	3,2	-12,1	12,0	16,0	-8,2	-2,8	-0,9	-25,9	-8,2	-18,6	112,5
Feb 2014	-0,6	-13,1	10,6	-1,8	-6,3	-24,7	17,4	-27,3	2,3	-6,7	7,1	6,9	2,3	10,6	91,7
Mar 2014	-2,0	-26,1	19,0	-2,7	-4,2	-37,0	37,6	-13,2	-1,0	-18,9	11,4	0,2	-1,0	1,7	96,8
Apr 2014	-6,1	-19,1	3,9	-9,1	0,8	-10,6	7,3	7,6	-8,8	-23,4	2,6	-13,8	-8,8	-15,1	110,5
Mai 2014	9,9	-7,6	24,0	3,9	20,1	2,6	39,6	4,7	5,8	-13,4	17,8	3,7	5,8	-4,1	113,5
Iun 2014	2,2	-7,6	12,4	-4,5	9,4	2,8	15,9	6,7	-0,7	-13,3	10,9	-7,0	-0,7	-7,6	110,1
Iul 2014	-4,3	-17,1	5,9	-7,3	-0,2	-8,7	4,2	7,9	-6,1	-22,0	6,6	-11,3	-6,1	-10,5	106,2
Aug 2014	-9,0	-22,7	2,7	-12,7	-13,2	-31,3	-3,2	0,6	-7,1	-17,7	5,5	-16,5	-7,1	-1,9	93,4
Sept 2014	-1,4	-13,1	6,8	-1,8	-6,2	-24,5	8,3	-0,9	0,7	-6,0	6,2	-2,1	0,7	6,0	93,1
Oct 2014	-1,9	-11,3	3,1	0,5	-6,6	-11,9	-2,6	-8,1	0,3	-11,0	6,1	3,0	0,3	6,5	93,1
Nov 2014	-9,4	-15,3	-8,1	-3,6	-18,3	-37,4	-3,3	-27,7	-4,7	-2,0	-10,9	4,4	-4,7	10,3	85,7
Dec 2014	-9,6	-24,8	-9,4	12,8	-11,4	-38,6	-1,4	16,1	-9,0	-19,5	-12,8	12,1	-9,0	-7,5	97,3
Ian 2015	-14,9	-33,4	-4,2	-3,6	-13,4	-48,4	8,5	-16,0	-15,7	-26,8	-13,5	0,4	-15,7	-18,3	102,7
Feb 2015	-22,2	-34,1	-15,6	-19,2	-12,1	-43,7	5,1	-9,1	-26,8	-29,8	-27,5	-21,6	-26,8	-39,0	120,1
Mar 2015	-17,2	-23,5	-16,7	-10,0	-18,4	-36,3	-10,0	-12,7	-16,6	-16,9	-20,1	-9,3	-16,6	-15,3	97,9
Apr 2015	-24,6	-33,2	-18,1	-29,6	-22,2	-46,1	0,4	-39,2	-25,7	-25,4	-25,5	-26,2	-25,7	-28,3	104,6
Mai 2015	-21,1	-30,3	-16,8	-21,1	-14,3	-30,9	1,1	-35,1	-24,3	-29,9	-25,3	-17,4	-24,3	-33,1	113,3
Iun 2015	-18,8	-33,0	-13,5	-10,9	-11,0	-23,3	2,7	-26,3	-22,3	-39,4	-20,5	-6,9	-22,3	-31,5	114,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	Sectorul extern: indicii comerțului cu bunuri						
	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	
2010	120,1	117,6	103,0	103,0	117,0	114,0	
2011	143,8	134,7	107,0	110,0	134,0	122,0	
2012	97,5	100,4	97,0	99,0	101,0	101,0	
2013	112,3	105,4	98,0	99,0	113,0	106,0	
2014	96,3	96,8	94,0	96,0	102,0	101,0	
T. I 2012	106,7	109,7	98,0	103,0	109,0	106,0	
T. II 2012	102,9	98,5	95,0	96,0	108,0	103,0	
T. III 2012	92,2	96,5	94,0	95,0	98,0	102,0	
T. IV 2012	91,3	98,8	99,0	100,0	92,0	99,0	
T. I 2013	115,4	103,2	102,0	100,0	113,0	103,0	
T. II 2013	100,4	107,5	99,0	98,0	101,0	110,0	
T. III 2013	119,4	108,1	97,0	100,0	122,0	108,0	
T. IV 2013	112,0	102,9	92,0	98,0	120,0	105,0	
T. I 2014	97,2	98,0	97,2	98,0	106,0	100,0	
T. II 2014	109,6	98,3	97,0	100,0	113,0	98,0	
T. III 2014	93,5	95,8	95,0	97,0	98,0	99,0	
T. IV 2014	88,1	92,3	89,0	92,0	100,0	104,0	
T. I 2015	85,2	80,1	80,0	79,0	106,0	101,0	
T. II 2015	84,2	75,9	79,0	79,0	107,0	96,0	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	Sectorul extern: comerțul exterior ai principalilor parteneri economici											
	Ritmul de creștere a exportului de bunuri, f.p.s.a.p., %					Ritmul de creștere a importului de bunuri, f.p.s.a.p., %						
	Mondial	SUA	UE 28 intracom. extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 intracom. extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina
2010	-40,1	-40,2	-37,3	-42,9	-44,0	-40,7	-39,7	-38,4	-35,4	-40,1	-44,8	-40,6
2011	19,8	16,0	15,9	20,7	27,3	33,0	19,3	15,1	18,6	23,4	30,2	35,6
2012	0,0	4,3	-7,0	0,1	-8,2	0,1	0,3	3,1	-4,0	-8,2	3,6	2,5
2013	2,1	2,2	3,2	6,6	13,8	-6,1	1,4	-0,3	-3,2	4,6	1,8	-9,3
2014	0,6	2,8	3,2	-1,8	5,9	-15,8	0,9	3,4	-0,2	5,9	-9,8	-29,2
T.I 2012	5,2	8,6	-2,1	3,7	-4,7	5,1	5,6	8,4	-2,1	-2,9	12,1	3,1
T.II 2012	-1,1	4,8	-11,6	-0,9	-9,2	0,3	-1,2	3,7	-11,6	-10,4	-1,2	9,9
T.III 2012	-4,1	1,1	-11,2	-2,7	-14,3	0,2	-3,4	0,0	-11,2	-12,3	2,5	1,2
T.IV 2012	0,7	2,8	-2,9	0,4	-4,3	-4,3	0,9	0,7	-2,9	-6,6	2,8	-3,2
T.I 2013	0,3	0,4	-2,2	4,3	5,5	-1,5	-0,3	-2,6	-2,2	-0,3	5,0	-6,2
T.II 2013	1,1	1,6	2,3	8,8	9,4	-9,8	0,8	-1,2	2,3	-2,4	2,9	-21,9
T.III 2013	3,3	2,7	6,8	7,1	21,6	-9,1	2,8	1,6	6,8	11,2	0,0	-1,7
T.IV 2013	3,8	4,0	6,9	5,9	18,9	-3,8	2,4	1,1	6,9	9,8	-0,1	-6,8
T.I 2014	16	2,5	7,6	1,0	14,2	-10,8	2,0	2,0	7,6	13,7	-5,3	-20,4
T.II 2014	2,6	3,3	7,5	-2,1	10,8	-8,2	2,4	4,5	7,5	12,3	-4,5	-18,8
T.III 2014	2,6	4,2	3,6	-1,4	6,1	-14,3	1,8	3,7	3,6	4,1	-7,8	-37,8
T.IV 2014	-3,8	1,1	-5,1	-5,2	-5,9	-28,8	-3,3	3,5	-5,1	-4,8	-20,0	-36,8
T.I 2015	-12,1	-5,1	-15,7	-14,2	-13,8	-33,6	-12,6	-1,1	-15,7	-12,7	-37,3	-36,6
T.II 2015	-11,3	-5,5	-14,8	-11,7	-14,0	-37,2	-13,0	-4,5	-14,8	-13,6	-39,8	-40,8

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 07.2015).

Perioada	Sectorul extern: comerțul exterior ai principalilor parteneri economici													
	Ritmul de creștere al exportului de bunuri. f.p.s.a.p., %						Ritmul de creștere al importului de bunuri. f.p.s.a.p., %							
	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina	Mondial	SUA	UE 28 intracom.	UE 28 extracom.	România	Federația Rusă	Ucraina
Ian 2013	7,8	4,5	5,6	9,6	10,1	-2,2	-3,8	7,6	1,0	5,6	3,0	5,1	12,3	-5,0
Feb 2013	-2,1	-0,1	-3,0	2,2	11,1	-7,3	7,9	-4,8	-0,7	-3,0	-7,9	2,3	6,3	-7,3
Mar 2013	-1,6	-2,5	-8,2	1,8	-3,2	-5,0	-7,5	-4,1	-7,8	-8,2	-13,1	-6,7	-1,2	-6,1
Apr 2013	4,7	1,6	4,1	13,5	14,8	-1,4	4,6	4,4	0,7	4,1	-3,2	4,3	11,0	-8,1
Mai 2013	0,1	1,4	-1,0	8,6	2,3	-10,3	-20,9	-2,0	-0,8	-1,0	-5,7	-8,7	-6,4	-33,5
Iun 2013	0,6	1,7	4,0	4,5	11,8	2,2	-12,6	-0,6	-3,6	4,0	-2,4	-2,2	4,6	-23,6
Iul 2013	5,1	4,9	9,2	11,3	27,3	5,9	-9,5	5,3	2,4	9,2	4,7	19,6	1,7	-5,9
Aug 2013	2,9	3,1	2,9	2,9	16,6	3,0	-10,8	0,5	-0,9	2,9	-5,2	5,9	-5,5	-6,7
Sep 2013	2,5	0,2	7,9	7,0	20,6	3,8	-6,7	2,5	3,4	7,9	-2,7	8,2	4,2	7,9
Oct 2013	4,9	6,4	6,2	6,8	18,5	-5,6	-9,5	2,4	3,2	6,2	-2,4	6,5	-2,8	-3,9
Noi 2013	3,6	4,7	4,1	2,3	12,8	3,0	-6,4	-0,1	-2,9	4,1	-1,3	11,4	-0,9	-6,7
Dec 2013	4,7	0,9	11,3	8,7	27,3	2,0	5,4	4,3	3,1	11,3	0,8	12,4	3,3	-9,7
Ian 2014	3,0	2,8	5,1	0,8	8,0	2,0	-14,3	1,1	0,3	5,1	-1,2	6,5	-3,2	-11,4
Feb 2014	0,5	0,0	6,5	3,1	14,9	-13,0	-12,0	1,9	0,0	6,5	0,0	16,9	-9,0	-23,5
Mar 2014	2,1	4,0	11,1	-0,9	19,4	5,7	-6,4	3,2	6,9	11,1	6,7	17,3	-3,5	-24,4
Apr 2014	2,5	3,4	8,0	-2,7	8,1	7,0	-16,2	1,3	5,2	8,0	2,5	8,8	-7,0	-30,2
Mai 2014	2,8	3,8	8,3	-4,0	14,4	7,5	1,3	1,4	1,8	8,3	6,0	14,4	-1,0	-4,4
Iun 2014	3,4	2,6	6,2	0,6	10,0	-2,7	-7,8	4,5	6,9	6,2	5,1	13,7	-5,3	-18,0
Iul 2014	5,2	4,6	7,9	0,6	9,7	5,7	-7,9	2,4	3,6	7,9	6,8	8,0	-3,5	-33,9
Aug 2014	0,1	3,6	-0,3	-8,1	1,3	-2,5	-18,2	-1,4	1,9	-0,3	-2,9	-3,6	-10,9	-41,8
Sep 2014	3,8	3,8	2,8	3,0	6,7	-15,0	-16,8	3,4	5,8	2,8	0,6	7,2	-9,5	-37,7
Oct 2014	-1,1	2,3	-3,8	-5,0	-2,7	-4,4	-24,8	-2,3	2,9	-3,8	-7,1	-4,6	-12,5	-39,8
Noi 2014	-4,2	-1,1	-6,0	-5,5	-4,7	-21,5	-28,6	-5,2	0,7	-6,0	-10,7	-4,1	-22,5	-35,3
Dec 2014 ¹	-2,4	1,4	-5,4	-5,0	-11,3	-22,5	-32,7	-3,4	7,0	-5,4	-7,6	-5,9	-24,6	-35,1
Ian 2015 ¹	-10,2	-4,0	-16,4	-16,9	-9,1	-30,5	-32,1	-13,8	-2,8	-16,4	-18,7	-10,9	-40,7	-33,6
Feb 2015	-7,6	-4,2	-14,3	-15,6	-15,7	-19,9	-36,5	-13,6	-4,4	-14,3	-14,8	-14,5	-35,4	-40,4
Mar 2015	-12,3	-5,9	-15,6	-10,6	-15,9	-31,1	-32,2	-11,6	1,8	-15,6	-14,0	-12,5	-36,4	-35,5
Apr 2015	-13,1	-4,2	-18,9	-12,5	-17,7	-33,9	-39,5	-14,3	-5,5	-18,7	-17,1	-18,2	-40,8	-38,9
Mai 2015	-13,3	-7,1	-16,9	-15,7	-16,6	-29,8	-41,9	-15,7	-7,2	-16,9	-19,3	-16,5	-40,3	-45,9
Iun 2015	-7,5	-5,3	-8,9	-6,8	-7,6	-25,6	-29,2	-8,9	-0,7	-8,9	-11,6	-6,0	-38,3	-37,2

Sursa: Conform datelor Organizației Mondiale a Comerțului (la data de 07.2015).

Perioada	Mediul de afaceri		
	Inregistrarea întreprinderilor	Radieră întreprinderilor	Numărul net de întreprinderi noi create
2010	6488	3177	3311
2011	6740	3430	3310
2012	6273	3218	3055
2013	6231	2808	3423
2014	6263	2770	3493
Trimestrul I 2012	1757	852	905
Trimestrul II 2012	1499	760	739
Trimestrul III 2012	1378	845	533
Trimestrul IV 2012	1639	761	878
Trimestrul I 2013	1797	700	1097
Trimestrul II 2013	1509	668	841
Trimestrul III 2013	1379	657	722
Trimestrul IV 2013	1546	783	763
Trimestrul I 2014	1660	686	974
Trimestrul II 2014	1570	670	900
Trimestrul III 2014	1581	683	898
Trimestrul IV 2014	1452	731	721
Trimestrul I 2015	1602	778	824
Trimestrul II 2015	1482	814	668
Jan.13	574	233	341
Feb.13	627	212	415
Mar.13	596	255	341
Apr.13	609	282	327
May.13	415	182	233
Jun.13	485	204	281
Iul.13	505	260	245
Aug.13	435	229	206
Sep.13	439	168	271
Oct.13	515	293	222
Nov.13	524	203	321
Dec.13	507	287	220
Jan.14	501	221	200
Feb.14	552	220	332
Mar.14	607	245	362
Apr.14	539	249	290
May.14	527	190	337
Jun.14	504	231	273
Iul.14	589	248	341
Aug.14	474	219	255
Sep.14	518	216	302
Oct.14	520	190	330
Nov.14	466	204	262
Dec.14	466	337	129
Jan.15	481	215	266
Feb.15	579	280	299
Mar.15	542	283	259
Apr.15	500	255	245
May.15	521	238	283
Jun.15	461	321	140

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrărilor de Stat.

	Situția demografică													
	Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri			
	Numărul născuți-vii - total)	născuți-vii la 1000 locuitori	Numărul decedați - total (pers.)	decedați la 1000 locuitori	Numărul decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori		
	Numărul populației prezentă (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației stabilă (mii locuitori) la începutul anului												
2010	3563,7	3415,6	10474	11,4	43631	12,3	476	11,6	-3157	-0,9	26483	7,4	11504	3,2
2011	3560,4	3560,4	39162	11,0	29234	11,0	430	11,0	-72	0,0	25889	7,3	11119	3,1
2012	3559,5	3559,5	39435	11,1	39560	11,1	385	9,8	-125	0,0	24262	6,8	10637	3,0
2013	3557,6	3557,6	37859	10,6	38060	10,7	358	9,5	-201	-0,1	24448	6,9	10775	3,0
2014	3556,4	3413,2	38622	10,9	39489	11,1	368	9,5	-867	-0,2	25624	7,2	11090	3,1
Ianuarie 2013			3371	11,2	4089	13,5	35	10,4	-718	-2,3	1229	4,1	1115	3,7
Februarie 2013			6177	10,7	7405	12,9	66	7,9	-1228	-2,2	2409	4,2	1854	3,2
Martie 2013			8976	10,2	10859	12,4	92	8,4	-1885	-2,2	3899	4,4	2919	3,3
Aprilie 2013			11744	10,0	14169	12,1	122	9,6	-2425	-2,1	4615	3,9	3726	3,2
Mai 2013			14732	10,0	17285	11,7	152	9,8	-2553	1,7	6646	4,5	4768	3,2
Iunie 2013			17779	10,1	19936	11,3	178	10,1	-2157	1,2	9014	5,1	5506	3,1
Iulie 2013			21204	10,3	22592	10,9	209	9,9	-1388	-0,6	10927	5,3	6331	3,1
August 2013			24632	10,4	25105	10,6	232	9,4	-473	-0,2	14406	6,1	7097	3,0
Septembrie 2013			27960	10,5	27907	10,5	266	9,5	53	0,0	18039	6,8	7794	2,9
Octombrie 2013			31880	10,8	31416	10,6	294	9,2	464	0,2	21038	7,1	8644	2,9
Noiembrie 2013			35030	10,8	34724	10,7	325	9,3	306	0,1	23369	7,2	9745	3,0
Decembrie 2013			37859	10,6	38060	10,7	358	9,5	-201	-0,1	24448	6,9	10775	3,0
Trimestrul I 2014			8987	10,2	10955	12,5	99	11,0	1968	-2,3	4152	4,7	2957	3,4
Trimestrul II 2014			18248	10,3	20542	11,6	188	10,3	-2294	-1,3	9876	5,6	5653	3,2
Trimestrul III 2014			29068	10,9	28932	10,9	280	9,6	136	0,0	19319	7,3	8141	3,1
Trimestrul IV 2014			38622	10,9	39489	11,1	368	9,5	-867	-0,2	25624	7,2	11090	3,1
Trimestrul I 2015			9179	10,5	11166	12,7	90	9,8	-1987	-2,2	3893	4,4	2864	3,3
Trimestrul II 2015			18522	10,5	21049	11,9	182	9,8	-2527	-1,4	9553	5,4	5724	3,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Piața forței de muncă																		
	Numărul persoanelor economice activă (mii pers.)	Rata de activitate a populației, %				Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)	Rata de ocupare a populației, %				Numărul șomerilor BIM (mii pers.)	Rata șomajului, %						
		Total	bărbați	femei	rural		urban	rural	urban	rural		urban	Total	bărbați	femei	rural		
2010	1235,4	41,6	45,0	38,6	47,2	37,5	1143,4	38,5	40,9	36,4	42,7	35,4	92,0	7,4	9,1	5,7	9,6	5,4
2011	1257,5	42,3	45,6	39,3	48,0	38,0	1173,5	39,4	42,1	37,1	44,1	36,0	84,0	6,7	7,7	5,6	8,2	5,2
2012	1214,5	40,7	43,5	38,2	47,0	36,0	1146,8	38,4	40,6	36,5	43,6	34,6	67,7	5,6	6,8	4,3	7,3	3,9
2013	1235,9	41,4	44,5	38,6	45,6	38,1	1172,8	39,3	41,8	37,0	42,8	36,6	63,1	5,1	6,0	4,1	6,3	4,1
2014	1232,4	41,2	44,1	38,6	44,1	39,1	1184,9	39,6	42,1	37,4	41,8	38,0	47,5	3,9	4,6	3,1	5,2	2,7
Trimestrul I 2012	1103,7	37,0	38,8	35,3	45,6	30,5	1023,9	34,3	35,2	33,6	41,9	28,6	79,8	7,2	9,5	5,0	8,1	6,2
Trimestrul II 2012	1266,9	42,5	45,6	39,6	46,3	39,6	1209,3	40,5	43,1	38,2	43,2	38,6	57,6	4,5	5,4	3,6	6,8	2,6
Trimestrul III 2012	1286,9	43,1	46,0	40,5	46,5	40,7	1224,7	41,1	43,3	39,0	43,1	39,6	62,2	4,8	5,9	3,7	7,3	2,8
Trimestrul IV 2012	1200,7	40,3	43,6	37,2	49,6	33,3	1129,3	37,9	40,6	35,4	46,2	31,8	71,4	5,9	7,0	4,9	7,0	4,8
Trimestrul I 2013	1121,0	37,5	39,7	35,6	45,8	31,5	1030,2	34,5	35,7	33,4	42,0	29,0	90,8	8,1	10,2	6,0	8,2	8,0
Trimestrul II 2013	1288,4	43,1	47,2	39,5	45,0	41,7	1227,6	41,1	44,5	38,0	42,1	40,3	60,8	4,7	5,6	3,8	6,4	3,3
Trimestrul III 2013	1328,2	44,5	47,7	41,6	46,0	43,3	1276,8	42,7	45,7	40,1	43,5	42,1	51,4	3,9	4,1	3,6	5,3	2,7
Trimestrul IV 2013	1205,8	40,4	43,4	37,6	45,8	36,2	1156,5	38,7	41,3	36,4	43,5	35,1	49,3	4,1	4,8	3,3	5,2	3,0
Trimestrul I 2014	1128,1	37,7	40,4	35,4	43,9	33,2	1070,6	35,8	37,9	33,9	41,2	31,8	57,5	5,1	6,1	4,1	6,0	4,2
Trimestrul II 2014	1328,6	44,5	47,8	41,5	45,0	44,1	1280,1	42,8	45,8	40,1	42,3	43,2	48,5	3,7	4,1	3,2	5,8	1,9
Trimestrul III 2014	1319,6	44,2	47,5	41,1	44,5	43,9	1275,7	42,7	45,6	40,0	42,4	42,9	43,9	3,3	4,0	2,6	4,6	2,3
Trimestrul IV 2014	1153,4	38,6	40,9	36,5	43,2	35,2	1113,1	37,2	39,0	35,6	41,3	34,2	40,2	3,5	4,5	2,4	4,2	2,8
Trimestrul I 2015	1151,9	38,6	41,2	36,1	43,7	34,5	1054,0	35,3	36,6	34,1	39,7	31,8	97,9	8,5	11,2	5,7	9,2	7,8
Trimestrul II 2015	1339,2	44,8	47,9	42,1	44,3	45,2	1284,0	43,0	45,4	40,8	41,6	44,1	55,1	4,1	5,2	3,0	6,2	2,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

	Remunerarea muncii										
	Câștigul salarial mediu lunar - Total					Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de anul precedent), %					Indicele câștigului salarial real lunar (față de anul precedent), %
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR		
Januarie 2012	3413,5	281,3	212,0	108,7	105,8	102,9	104,0				
Februarie 2012	3380,1	279,5	208,8	106,8	104,9	103,4	102,4				
Martie 2012	3638,7	295,4	227,8	111,2	106,9	108,7	106,7				
Aprilie 2012	3739,7	302,9	232,9	111,6	106,7	108,0	106,8				
Mai 2012	3758,5	304,2	234,0	107,7	103,4	102,1	101,9				
Iunie 2012	3859,0	309,9	235,4	98,6	95,7	91,1	93,5				
Iulie 2012	3908,5	308,3	235,7	109,3	106,6	100,4	104,8				
August 2012	3832,4	300,5	225,8	109,4	107,2	99,7	105,5				
Septembrie 2012	3758,5	292,0	218,8	109,8	105,9	101,7	105,7				
Octombrie 2012	3785,4	290,3	213,0	108,7	102,1	97,2	103,8				
Noiembrie 2012	3793,6	292,7	216,7	107,5	102,3	97,2	102,5				
Decembrie 2012	4278,7	328,1	239,7	110,0	102,9	98,6	104,6				
Januarie 2013	3777,4	286,9	210,4	110,2	101,6	98,9	104,9				
Februarie 2013	3717,9	275,6	202,1	109,8	98,4	96,6	104,2				
Martie 2013	3912,4	289,5	209,6	107,3	97,8	91,8	101,5				
Aprilie 2013	4009,1	298,5	216,0	107,2	98,5	92,7	101,3				
Mai 2013	4032,6	294,9	214,3	107,3	96,9	91,6	102,5				
Iunie 2013	4203,9	301,9	222,1	108,9	97,4	94,4	103,7				
Iulie 2013	4328,8	308,8	227,8	110,8	100,2	96,6	105,2				
August 2013	4276,9	309,2	232,1	111,6	102,9	102,8	106,2				
Septembrie 2013	4267,7	298,0	230,5	113,5	102,1	105,3	108,3				
Octombrie 2013	4309,5	293,7	231,6	113,8	101,2	108,7	108,6				
Noiembrie 2013	4354,9	291,4	233,3	114,8	99,6	107,7	109,5				
Decembrie 2013	4865,4	315,2	255,7	113,7	96,1	106,7	108,6				
Januarie 2014	4260,6	256,5	219,1	112,8	89,4	104,1	107,7				
Februarie 2014	4241,2	225,2	198,1	114,1	81,7	98,0	107,1				
Martie 2014	4397,3	236,0	217,1	112,4	81,5	103,6	104,9				
Aprilie 2014	4526,5	251,3	233,2	112,9	84,2	108,0	104,9				
Mai 2014	4524,0	252,0	225,7	112,2	85,5	105,3	103,8				
Iunie 2014	4732,7	256,7	228,6	112,6	85,0	102,9	104,0				
Iulie 2014	3413,5	281,3	212,0	108,7	105,8	102,9	104,0				
August 2014	3380,1	279,5	208,8	106,8	104,9	103,4	102,4				
Septembrie 2014	3638,7	295,4	227,8	111,2	106,9	108,7	106,7				
Octombrie 2014	3739,7	302,9	232,9	111,6	106,7	108,0	106,8				
Noiembrie 2014	3758,5	304,2	234,0	107,7	103,4	102,1	101,9				
Decembrie 2014	3859,0	309,9	235,4	98,6	95,7	91,1	93,5				
Januarie 2015	3908,5	308,3	235,7	109,3	106,6	100,4	104,8				
Februarie 2015	3832,4	300,5	225,8	109,4	107,2	99,7	105,5				
Martie 2015	3758,5	292,0	218,8	109,8	105,9	101,7	105,7				
Aprilie 2015	3785,4	290,3	213,0	108,7	102,1	97,2	103,8				
Mai 2015	3793,6	292,7	216,7	107,5	102,3	97,2	102,5				
Iunie 2015	4278,7	328,1	239,7	110,0	102,9	98,6	104,6				

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Veniturile disponibile ale populației		Structura veniturilor disponibile ale populației, %							
	Veniturile disponibile ale populației MDL	activitatea individuală					prestări sociale		alte surse
		activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestări sociale	alte surse		
2010	1273,7	42,6	9,8	6,8	0,1	18,7	22,0		
2011	1444,7	44,7	10,0	6,8	0,4	18,1	20,1		
2012	1508,8	42,7	9,6	7,2	0,2	19,2	21,2		
2013	1681,4	41,6	9,1	6,9	0,2	19,9	22,3		
2014	1767,5	41,6	9,5	6,6	0,1	20,2	21,9		
Trimestrul I 2012	1439,3	43,9	10,1	5,9	0,1	18,4	21,6		
Trimestrul II 2012	1523,1	43,7	9,8	6,3	0,6	19,0	20,7		
Trimestrul III 2012	1507,3	41,4	9,1	8,5	0,0	20,6	20,4		
Trimestrul IV 2012	1572,5	41,7	9,3	8,0	0,1	18,8	22,1		
Trimestrul I 2013	1559,8	42,5	9,1	6,4	0,3	19,4	22,3		
Trimestrul II 2013	1667,2	43,7	10,0	6,3	0,1	18,8	21,0		
Trimestrul III 2013	1755,5	41,9	8,8	7,2	0,2	20,3	21,7		
Trimestrul IV 2013	1743,0	38,7	8,4	7,5	0,2	20,9	24,3		
Trimestrul I 2014	1650,0	42,6	10,1	5,9	0,1	20,0	21,2		
Trimestrul II 2014	1756,1	43,0	10,4	5,6	0,0	18,8	22,2		
Trimestrul III 2014	1787,4	40,7	9,0	6,6	0,1	21,4	22,3		
Trimestrul IV 2014	1877,8	40,1	8,8	8,1	0,2	20,7	22,0		
Trimestrul I 2015	1853,6	40,2	9,6	5,3	0,2	21,3	23,3		
Trimestrul II 2015	1997,1	43,4	9,3	6,7	0,1	19,9	20,6		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Cheltuielile de consum ale populației		Structura cheltuielilor de consum ale populației, %												
		Cheltuielile de consum ale populației MDL	produse alimentare	băuturi alcoolice, tutun	îmbrăcăminte și încălțăminte	locuințe și comodități	dotarea locuinței	sănătate	transport	servicii de comunicații	agrement	învățământ	hotel, restaurant, cantină	alte bunuri și servicii
2010	1371,7	40,8	1,8	10,8	17,8	3,9	6,4	4,9	4,6	1,7	1,3	2,2	3,8	
2011	1534,1	42,5	1,8	10,4	18,1	3,6	5,4	5,2	4,4	1,7	1,1	1,9	4,0	
2012	1598,6	43,2	1,7	10,6	18,5	3,5	5,6	4,2	4,4	1,4	1,0	1,7	4,1	
2013	1775,8	42,8	1,5	10,3	19,2	3,6	5,7	4,7	4,2	1,5	0,8	1,5	4,0	
2014	1816,7	43,8	1,3	10,6	18,9	3,5	5,6	4,4	4,3	1,3	0,7	1,5	4,0	
Trimestrul I 2012	1510,8	43,7	1,6	10,9	18,3	3,0	6,2	3,8	4,5	1,1	1,1	2,1	3,7	
Trimestrul II 2012	1582,6	43,7	1,6	11,2	18,5	3,3	4,8	4,5	4,5	1,4	0,9	1,8	3,8	
Trimestrul III 2012	1675,3	42,0	1,7	10,3	19,0	4,1	6,5	4,3	4,3	1,9	1,0	1,3	3,6	
Trimestrul IV 2012	1624,4	43,3	1,7	10,2	18,3	3,7	5,0	4,4	4,2	1,4	1,0	1,8	5,0	
Trimestrul I 2013	1656,1	43,4	1,7	9,6	18,3	3,2	6,7	4,6	4,5	1,3	0,8	1,8	4,1	
Trimestrul II 2013	1761,8	44,3	1,5	10,6	19,0	3,2	4,7	4,9	4,3	1,0	0,9	1,5	4,1	
Trimestrul III 2013	1888,0	40,9	1,4	10,2	20,3	3,8	5,8	5,1	4,0	2,0	0,8	1,7	4,0	
Trimestrul IV 2013	1798,5	43,0	1,6	10,9	19,1	4,2	5,5	4,1	4,1	1,8	0,8	1,2	3,8	
Trimestrul I 2014	1733,7	43,9	1,2	10,4	18,6	3,2	6,6	4,4	4,5	1,2	0,6	1,2	4,1	
Trimestrul II 2014	1807,9	44,9	1,4	10,3	18,3	3,2	5,5	4,4	4,5	0,9	0,9	1,6	4,1	
Trimestrul III 2014	1832,0	43,6	1,2	10,7	19,9	3,8	5,3	4,1	4,2	1,2	0,7	1,5	3,8	
Trimestrul IV 2014	1893,7	42,9	1,5	11,1	18,7	3,9	5,2	4,4	4,2	1,7	0,7	1,5	4,1	
Trimestrul I 2015	1913,1	41,5	1,4	11,0	17,1	3,5	7,7	4,9	4,4	1,6	0,6	1,6	4,7	
Trimestrul II 2015	2075,6	41,9	1,4	11,0	17,9	4,0	6,3	4,7	4,5	1,1	0,6	2,0	4,6	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	Minimul de existență						TOTAL, MDL			
	Minimul de existență - medie, Total, MDL	Bărbați în vârstă aptă de muncă	Femei în vârstă aptă de muncă	Pensionari	Total	până la 1 an	în vârstă 1-6 ani	în vârstă 7-17 ani	Copii	
									în vârstă 1-6 ani	în vârstă 7-17 ani
2010	1373,4	1536,0	1366,1	1184,3	1258,1	498,8	1095,9	1409,3		
2011	1503,0	1661,9	1499,5	1305,6	1391,4	590,6	1238,3	1550,1		
2012	1511,9	1667,1	1499,8	1303,2	1413,7	602,0	1261,8	1578,0		
2013	1612,3	1855,5	1555,1	1326,9	1534,3	611,2	1322,2	1726,3		
2014	1627,1	1875,6	1567,8	1343,7	1547,5	618,6	1327,2	1747,6		
Trimestrul I 2012	1455,7	1598,4	1446,8	1256,7	1384,6	601,2	1254,7	1528,2		
Trimestrul II 2012	1455,1	1610,6	1446,7	1259,7	1357,5	568,5	1217,9	1512,7		
Trimestrul III 2012	1456,9	1614,9	1443,9	1259,5	1364,3	577,4	1208,7	1528,5		
Trimestrul IV 2012	1511,9	1676,8	1500,6	1303,2	1413,7	602,0	1261,8	1578,0		
Semestrul I 2013	1608,3	1838,5	1553,0	1341,4	1533,9	591,4	1328,4	1724,2		
Semestrul II 2013	1616,2	1872,5	1557,2	1312,5	1534,7	631,0	1316,0	1728,5		
Semestrul I 2014	1667,7	1913,2	1611,4	1390,9	1582,8	608,2	1363,4	1786,4		
Semestrul II 2014	1586,5	1838,0	1524,3	1296,4	1512,2	629,1	1291,0	1708,8		
Semestrul I 2015	1724,9	1971,9	1665,0	1444,6	1653,0	644,5	1431,5	1866,9		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

		Infrapecțiuni																							
		Infrapecțiuni înregistrate - total, (cauze)		Infrapecțiuni contra vieții și sănătății persoanel (cauze)			Infrapecțiuni privind viața sexuală (cauze)		Infrapecțiuni contra patrimoniului (cauze)						Infrapecțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)		Infrapecțiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrapecțiuni economice (cauze)			Infrapecțiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)			
		Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaj	Total	Infrapecțiuni legate de droguri	Total	Total	Trafic de copii	Total	Contra-bandă	Fabricare a banilor falși	Total	Total	Huliganism	
2010		33402	1892	265	416	368	18104	13646	185	1204	1841	395	64	1983	1794	204	23	1053	170	376	1122	955			
2011		35124	1799	216	360	461	19340	15060	152	1151	1574	554	44	1810	1658	597	24	1384	211	681	1342	1152			
2012		36615	1755	223	325	617	18751	14294	167	1175	1651	540	64	1785	1575	953	20	1928	163	1156	1514	1284			
2013		38157	1647	215	324	608	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444			
2014		41786	1542	172	320	647	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614			
Trimestrul I 2013		8250	326	55	66	154	4630	3535	47	267	424	182	17	308	274	317	7	224	30	84	383	341			
Trimestrul II 2013		18098	767	114	140	306	10004	7563	83	550	1002	378	39	568	496	663	14	492	68	188	784	694			
Trimestrul III 2013		27320	1175	150	220	455	14624	11037	121	829	1513	494	67	951	850	1067	17	724	103	256	1151	1025			
Trimestrul IV 2013		38157	1647	215	324	608	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444			
Trimestrul I 2014		8940	336	42	67	156	4489	3350	28	245	467	173	25	316	276	492	6	319	54	46	389	352			
Trimestrul II 2014		18138	769	115	140	306	10012	7563	84	550	1007	378	41	575	503	663	14	501	73	188	786	694			
Trimestrul III 2014		30328	1116	129	223	497	15620	11828	83	840	1577	571	55	1093	979	1810	14	930	156	176	1296	1163			
Trimestrul IV 2014		41786	1542	172	320	647	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614			
Trimestrul I 2015		8875	276	39	63	130	4601	3339	40	239	439	264	12	332	299	529	5	324	47	104	421	358			
Trimestrul II 2015		18696	599	74	118	286	139	9615	7143	72	462	919	514	23	716	632	1039	19	713	97	259	847	722		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Redactor: Lucia CUTASEVICI
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacției: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or. Chișinău, str. I. Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 14.10.2015. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 8,1. Coli editoriale 9,5. Com. 21.
Complexul-Editorial al INCE, 2015